

MAŁY ROCZNIK STATYSTYCZNY POLSKI

wrzesień 1939 — czerwiec 1941

MINISTERSTWO INFORMACJI I DOKUMENTACJI LONDYN 1941

Główny Urząd Statystyczny przekazuje do rąk Czytelnika tłumaczenie z języka angielskiego edycji „Małego Rocznika Statystycznego Polski wrzesień 1939—czerwiec 1941" wydanego w grudniu 1941 r. staraniem Ministerstwa Informacji i Dokumentacji Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie.

Tłumaczenie treści Rocznika, jak również przyjęte rozwiązania edytorskie odpowiadają w zasadzie oryginałowi w języku angielskim. Jedynie w nielicznych przypadkach wprowadzono sformułowania używane powszechnie we współczesnym słownictwie oraz dokonano koniecznej adiustacji tekstu, wynikającej z merytorycznej zależności danych.

Należy mieć nadzieję, że wydanie polskiej edycji wojennego rocznika statystycznego pozwoli wzbogacić wiedzę historyczną o Polsce.

Warszawa, 1990 r.

CONCISE STATISTICAL YEAR-BOOK OF POLAND

SEPTEMBER 1939—JUNE 1941

PUBLISHED BY
THE POLISH MINISTRY OF INFORMATION

MAŁY ROCZNIK STATYSTYCZNY POLSKI

wrzesień 1939 — czerwiec 1941

Wydane przez
MINISTERSTWO INFORMACJI POLSKI

Tytuł oryginału CONCISE STATISTICAL YEAR-BOOK OF POLAND
SEPTEMBER 1939—JUNE 1941

The editorial work in connexion with the issue of this Year-Book was effected by Dr. Ewa Estreicher-Grodzicka and Dr. Ludwik Grodzicki

First published December 1941

Autorzy Małego Rocznika Statystycznego Polski 1939—1941 mieli na uwadze dwa cele:

1. Przedstawienie danych statystycznych dotyczących Polski w momencie wybuchu II wojny światowej.

2. Przedstawienie wiernego obrazu Polski w podziale na 2 strefy okupacyjne: niemiecką i radziecką w okresie od września 1939 r. do czerwca 1941 r. Dane te pomogą w uświadomieniu Czytelnikowi wielkości zasobów, zarówno ludzkich jak i materialnych, jakie miało do swojej dyspozycji każde z okupujących Polskę państw. Pomogą one również w ukształtowaniu właściwego obrazu zasobów eksploatowanych i grabionych przez Niemców, sprawujących obecnie kontrolę nad całym terytorium Polski.

Tablice ostatniego, 10 wydania Małego Rocznika Statystycznego opublikowanego przez Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej w czerwcu 1939 r. dotyczące całego kraju, są w niektórych wypadkach uzupełnione poprzez dodanie danych statystycznych dotyczących Polski w podziale na niemiecką i radziecką strefę okupacyjną.

Dr Ewa Estreicher-Grodzicka
Dr Ludwik Grodzicki

UWAGI OGÓLNE

Jedynymi źródłami wykorzystanymi przy opracowywaniu tablic dotyczących stosunków w Polsce oraz powiązań z zagranicą były publikacje Głównego Urzędu Statystycznego Rzeczypospolitej Polskiej, wydawane w serii pod ogólnym tytułem „Statystyka Polski" oraz Mały Rocznik Statystyczny. Informacje dotyczące podziału terytorialnego Polski pomiędzy Niemcy i ZSRR w okresie od września 1939 r. do czerwca 1941 r. oparte są na szacunkach. Dane dotyczące Polski, o ile nie zaznaczono inaczej, nie obejmują informacji o ziemiach Zaolzia Cieszyńskiego odzyskanych w 1938 r.

Wszystkie wagi i miary przedstawione są, o ile nie zaznaczono inaczej, w systemie dziesiętnym:

milimetr (mm)	0,039	cala
metr (m) = 1000 mm	39,371	cala
metr kwadratowy (m^2)	10,764	stopy kwadratowej
metr sześcienny (m^3)	35,313	stopy sześciennej
kilometr (km) = 1000 m	0,621	mili lądowej
kilometr kwadratowy (km^2)	0,386	mili kwadratowej
hektar (ha) = 10000 m^2	2,471	akra
litr (l)	0,220	galonu angielskiego
hektolitr (hl) = 100 l	21,997	galonu angielskiego
kilogram (kg) = 1000 gram	2,205	funta handlowego
kwintal (q) = 100 kg	220,462	funta handlowego
tona (t) = 1000 kg	2204,621	funta handlowego

Informacje dotyczące kursów giełdowych złotego (zł) w stosunku do walut innych krajów podane są w Dziale X, tabl. 20, str. 103.

W tablicach Rocznika występują następujące znaki:

Kreska (-) oznacza stwierdzenie, że dane zjawisko nie występuje.

Zero (0) oznacza, że zjawisko istnieje, jednakże w ilościach mniejszych od tych liczb, które mogły być wyrażone uwidocznionymi w tablicy znakami cyfrowymi, np. jeżeli produkcja wyrażona jest w tysiącach ton, znak 0 oznacza, że produkcja w danym wypadku nie osiąga 500 ton.

Kropka (.) oznacza zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.

Znak (×) umieszcza się w rubryce, która nie może być wypełniona ze względu na układ tablicy.

SPIS RZECZY

	Tabl.	Str.
DZIAŁ I. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I LUDNOŚĆ		
Położenie geograficzne Polski	1	1
Powierzchnia zlewisk i dorzeczy w Polsce	2	1
Temperatura powietrza i opady	3	1
Granice Polski	4	2
Powierzchnia, podział administracyjny i ludność	5	2
Terytorium Polski w latach 1024—1939	6	3
Rozwój ludności	7	3
Rozwój ludności niektórych krajów	8	3
Powierzchnia, ludność i gęstość zaludnienia na terenach okupowanych przez wrogów	9	4
Ludność miast i wsi na terenach okupowanych przez wrogów	10	4
Powierzchnia, podział administracyjny, ludność na terenach okupowanych przez wrogów	11	5
Zmiany terytorialne w Europie w wyniku agresji w okresie marzec 1938 — maj 1941 r.	12	5
Powierzchnia, ludność i gęstość zaludnienia świata według ostatnich danych	13	6
Ludność według wyznania i języka ojczystego	14	8
Ludność w niektórych krajach europejskich według wyznania	15	8
Ludność Polski według języka ojczystego na terenach okupowanych przez wrogów	16	9
Ludność Polski według wyznania na terenach okupowanych przez wrogów	17	10
Ludność według źródła utrzymania, wyznania i stanowiska społecznego	18	11
Ludność według działów zawodu w miastach i na wsi na terenach okupowanych przez wrogów	19	12
Ludność w odsetkach według działów zawodu w miastach i na wsi na terenach okupowanych przez wrogów	20	13
Ludność niektórych krajów według zawodu	21	14
Ludność według wieku i płci (1931)	22	15
Ludność niektórych krajów według wieku i płci	23	15
Ludność miast liczących powyżej 25000 mieszkańców	24	16
Ludność wielkich miast	25	17
Ludność większych miast w 1931 r. Płeć. Język ojczysty. Analfabetyzm. Skład zawodowy	26	17
Miasta (gminy) powyżej 10000 mieszkańców oraz ich ludność w niektórych krajach według ostatnich spisów	27	18
Analfabetyzm w Polsce wśród ludności w wieku 10 lat i więcej	28	18
DZIAŁ II. RUCH LUDNOŚCI		
Składniki przyrostu ludności	1	19
Małżeństwa, urodzenia żywe i zgony	2	19
Składniki przyrostu ludności według wyznania (1921 - 1931)	3	20
Ruch naturalny ludności według wyznania	4	20
Ruch naturalny ludności w wielkich miastach	5	20
Ruch naturalny ludności Europy	6	21
Ruch naturalny ludności w niektórych krajach	7	21
Nowożeńcy	8	22
Urodzenia żywe	9	22
Płodność kobiet	10	23
Płodność kobiet w niektórych krajach	11	23
Zgony według wieku	12	24
Polska tablica wymieralności (1931/32)	13	25
Tablice wymieralności niektórych krajów	14	25
Wychodźstwo, powrót wychodźców w latach 1919—1938 oraz repatriacja uchodźców wojennych w latach 1919—1925	15	26
DZIAŁ III. BUDYNKI, MIESZKANIA, RUCH BUDOWLANY		
Mieszkania oraz zaludnienie mieszkań	1	27
Mieszkania oraz gęstość zaludnienia mieszkań w większych miastach (1931)	2	27
Ludność w budynkach mieszkalnych w miastach według liczby osób zamieszkałych (1931)	3	28
Mieszkania i gęstość zaludnienia mieszkań w niektórych krajach	4	28
Budynki mieszkalne w miastach według materiału ścian i pokrycia (1931) na terenach okupowanych przez wrogów	5	29

	Tabl.	Str.
Budynki mieszkalne w miastach według zaopatrzenia w instalacje (1931) na terenach okupowanych przez wrogów	6	29
Budynki mieszkalne i mieszkania w 1931 r. na terenach okupowanych przez wrogów	7	30
Zniszczenia wojenne w Warszawie we wrześniu 1939 r.	8	30
Ruch budowlany w miastach	9	30

DZIAŁ IV. ROLNICTWO, LEŚNICTWO, HODOWLA, RYBOŁÓWSTWO

Gospodarstwa na wsi według powierzchni użytków rolnych w 1931 r.	1	31
Gospodarstwa na wsi według powierzchni użytków rolnych w 1931 r. na terenach okupowanych przez wrogów	2	31
Gospodarstwa rolne w niektórych krajach według powierzchni	3	32
Reforma rolna	4	32
Użytkowanie gruntów (1931) na terenach okupowanych przez wrogów	5	33
Użytkowanie gruntów w niektórych krajach (1936)	6	34
Użytkowanie gruntów według rodzajów gospodarstw w 1931 r. na terenach okupowanych przez wrogów	7	34
Powierzchnia zasiewów, ważniejsze zbiory i plony z ha	8	35
Powierzchnia zasiewów, zbiory i plony z ha	9	35
Zbiory niektórych pasz i słomy	10	35
Produkcja światowa ważniejszych ziemiopłodów i przetworów rolniczych	11	36
Powierzchnia zasiewów, zbiory i plony z ha na terenach okupowanych przez wrogów	12	36
Powierzchnia lasów w 1937 r. na terenach okupowanych przez wrogów	13	37
Lasy według gatunków drzew na terenach okupowanych przez wrogów	14	38
Użytkowanie drzewostanów w 1938 r. na terenach okupowanych przez wrogów	15	38
Powierzchnia i eksploatacja lasów w niektórych krajach	16	38
Zwierzęta gospodarskie	17	39
Zwierzęta gospodarskie w 1938 r. na terenach okupowanych przez wrogów	18	39
Zwierzęta gospodarskie w niektórych krajach	19	40
Rybołówstwo morskie	20	40

DZIAŁ V. PRZEDSIĘBIORSTWA, ZRZESZENIA GOSPODARCZE

A. Przedsiębiorstwa

Świadectwa przemysłowe wykupione dla zakładów przemysłowych i handlowych w miastach i na wsi	1	41
Świadectwa przemysłowe wykupione dla zakładów przemysłowych według kategorii	2	41
Świadectwa przemysłowe wykupione dla zakładów handlowych według kategorii	3	42
Świadectwa przemysłowe na 1938 r. wykupione dla zakładów handlowych według branż i formy prawnej	4	43
Świadectwa przemysłowe wykupione dla zakładów przemysłowych na terenach okupowanych przez wrogów	5	44
Świadectwa przemysłowe wykupione dla zakładów handlowych na terenach okupowanych przez wrogów	6	44
Rzemiosło	7	44
Ważniejsze karty rzemieślnicze na terenach okupowanych przez wrogów	8	45
Upadłości	9	45
Upadłości w niektórych krajach	10	45

B. Spółki akcyjne

Krajowe spółki akcyjne i udział w nich kapitałów zagranicznych	11	46
Ruch krajowych spółek akcyjnych	12	46
Zyski i straty krajowych spółek akcyjnych	13	47
Krajowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i udział w nich kapitałów zagranicznych	14	48
Emisje kapitałów akcyjnych w niektórych krajach	15	48

C. Spółdzielczość

Spółdzielnie związkowe	16	49

DZIAŁ VI. GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

Rozmieszczenie przemysłu na podstawie liczby zatrudnionych robotników w zakładach I—VII kategorii w 1937 r.	1	50
Silniki zainstalowane w zakładach przemysłowych I—VII kategorii	2	50
Moc silników zainstalowanych w przemyśle w niektórych krajach	3	51
Zasoby sił wodnych	4	51
Zasoby sił wodnych w niektórych krajach	5	51
Zasoby węgla kamiennego i brunatnego oraz rud żelaza w niektórych krajach	6	52
Elektrownie i produkcja energii elektrycznej	7	52
Produkcja energii elektrycznej w niektórych krajach	8	52

	Tabl.	Str.
Produkcja górnicza i hutnicza	9	53
Silniki w 1936 r. zainstalowane w zakładach przemysłowych I—VII kategorii na terenach okupowanych przez wrogów	10	54
Główne elektrownie i produkcja energii elektrycznej w 1938 r. na terenach okupowanych przez wrogów	11	54
Produkcja górnicza i hutnicza w 1938 r. na terenach okupowanych przez wrogów	12	54
Produkcja ważniejszych artykułów przemysłowych w zakładach przemysłu przetwórczego I– VII kategorii	13	55
Produkcja ważniejszych artykułów przemysłowych w zakładach przemysłu przetwórczego I – VII kategorii w 1937 r. na terenach okupowanych przez wrogów	14	59
Zatrudnienie w zakładach przemysłu przetwórczego I – VII kategorii w 1937 r. na terenach okupowanych przez wrogów	15	61
Przemiał zboża w młynach I—VII kategorii	16	63
Produkcja cukru	17	63
Produkcja spirytusu i zużycie surowców	18	64
Produkcja cygar, papierosów i tytoniu	19	64
Produkcja zapałek	20	64
Wrzeciona i krosna zainstalowane w przędzalniach i tkalniach I—VII kategorii	21	65
Wrzeciona w przemyśle bawełnianym w niektórych krajach	22	65
Produkcja światowa ważniejszych artykułów górniczych, hutniczych i przemysłowych	23	66
Wskaźniki produkcji przemysłowej w niektórych krajach	24	67
Statki handlowe nowo zbudowane w niektórych krajach	25	67
Patenty zgłoszone i udzielone na wynalazki, wzory użytkowe i znaki towarowe według krajów zgłaszających w Polsce	26	68
Patenty zgłoszone i udzielone na wynalazki i wzory użytkowe w niektórych krajach w 1937 r.	27	68

DZIAŁ VII. SPOŻYCIE, HANDEL WEWNĘTRZNY

Spożycie niektórych artykułów	1	69
Spożycie wody, gazu i elektryczności w większych miastach	2	69
Produkcja, import, eksport i spożycie niektórych artykułów	3	70
Zbyt węgla kamiennego i żelaza walcowanego wewnątrz kraju	4	70
Obrót zwierzętami rzeźnymi na targowiskach i w rzeźniach 32 miast	5	71
Ubój zwierząt gospodarskich	6	71
Spożycie mięsa w większych miastach	7	71
Obroty giełdowe płodami rolnymi oraz ich przetworami	8	71

DZIAŁ VIII. HANDEL ZAGRANICZNY

Bilans handlowy Polski	1	72
Wskaźniki wartości, ilości oraz cen artykułów światowego obrotu handlu zagranicznego	2	72
Obroty handlu zagranicznego niektórych krajów	3	72
Handel Polski z wyodrębnieniem obrotów drogą lądową i drogą morską	4	73
Handel Polski z poszczególnymi krajami	5	74
Handel światowy	6	76
Udział Polski w handlu zagranicznym niektórych krajów	7	77
Handel zagraniczny niektórych krajów według najważniejszych krajów pochodzenia i przeznaczenia w 1938 r.	8	78
Ważniejsze towary w polskim handlu zagranicznym	9	79
Handel Polski według stopnia obrobienia towarów	10	80
Handel zagraniczny niektórych krajów według stopnia obrobienia i przeznaczenia użytkowego towarów	11	81

DZIAŁ IX. KOMUNIKACJA

Stan i praca kolei	1	82
Przewozy towarów na kolejach normalnotorowych	2	83
Przewozy niektórych towarów na kolejach normalnotorowych	3	84
Tranzyt kolejowy przez obszar Polski łącznie z Wolnym Miastem Gdańsk	4	85
Koleje w niektórych krajach w 1937 r.	5	85
Rozwój światowej sieci kolejowej	6	85
System komunikacji na terenach okupowanych przez wrogów	7	86
Drogi wodne śródlądowe	8	86
Flota handlowa Polski i Wolnego Miasta Gdańsk	9	87
Światowa flota handlowa morska	10	87
Porty Gdynia i Gdańsk	11	88
Ruch statków handlowych w niektórych portach	12	89
Polskie Linie Lotnicze „LOT"	13	89
Towarzystwo „AIRFRANCE"	14	90
Lotnictwo na liniach pasażerskich w niektórych krajach	15	90
Zarejestrowane samochody, motocykle i rowery	16	90
Samochody i motocykle w niektórych krajach	17	91
Poczta, telefon i telegraf	18	91

	Tabl.	Str.
Instytucje pocztowe na terenach okupowanych przez wrogów	19	92
Przesyłki listowe w niektórych krajach	20	92
Telegramy w niektórych krajach	21	92

DZIAŁ X. PIENIĄDZ I KREDYT

Sieć instytucji kredytowych	1	93

A. Obieg pieniężny, stopa procentowa, banki biletowe

Obieg pieniężny	2	94
Obroty rachunków bieżących Banku Polskiego	3	94
Obroty rachunków czekowych Pocztowej Kasy Oszczędności (PKO)	4	94
Obroty Izb Rozrachunkowych	5	95
Obroty Izb Rozrachunkowych w niektórych krajach	6	95
Szacunek zapasów złota monetarnego	7	95
Bilanse i rachunki strat i zysków Banku Polskiego	8	96
Bilanse banków biletowych niektórych krajów	9	97
Stopa procentowa od dyskonta i od wkładów	10	98
Stopy dyskontowe banków biletowych w niektórych krajach	11	98

B. Kredyty

Kredyty krótkoterminowe instytucji kredytowych i oszczędnościowych	12	98
Kredyty zbożowe	13	99
Zobowiązania i należności zagraniczne polskich instytucji kredytu krótkoterminowego	14	100
Wskaźnik obiegu wekslowego i protesty weksli	15	100
Emisje listów zastawnych i obligacji instytucji kredytowych	16	101

C. Wkłady, obroty

Wkłady oszczędnościowe w kasach oszczędności	17	101
Wkłady oszczędnościowe w kasach oszczędności w niektórych krajach	18	101
Wkłady w instytucjach kredytowych i oszczędnościowych	19	102
Kursy walut na giełdzie w Warszawie	20	103
Obroty na giełdach pieniężnych	21	103

D. Bilanse płatnicze

Bilanse płatnicze niektórych krajów	22	104

DZIAŁ XI. CENY

Rozwój cen	1	105
Ceny miejscowe płacone producentom	2	105
Wskaźniki cen	3	106
Wskaźniki cen hurtowych w niektórych krajach	4	107
Wskaźniki kosztów utrzymania w Warszawie (sierpień 1939—lipiec 1940)	5	108
Wskaźniki kosztów utrzymania i kosztów żywności w niektórych krajach	6	108
Ceny hurtowe artykułów przemysłowych	7	109

DZIAŁ XII. PRACA

Robotnicy zatrudnieni w wielkim i średnim przemyśle	1	111
Robotnicy zatrudnieni w poszczególnych gałęziach wielkiego i średniego przemysłu przetwórczego	2	111
Ludność w górnictwie i przemyśle według głównych gałęzi zawodu na terenach okupowanych przez wrogów	3	112
Wskaźniki stanu zatrudnienia w niektórych krajach	4	112
Przepracowane robotnikogodziny w wielkim i średnim przemyśle	5	113
Wskaźniki wydajności pracy w niektórych gałęziach przemysłu	6	113
Przeciętna liczba godzin pracy w tygodniu przypadająca na jednego robotnika zatrudnionego w wielkim i średnim przemyśle przetwórczym	7	114
Wydajność pracy w kopalniach węgla kamiennego	8	114
Wydajność pracy w kopalniach węgla kamiennego w niektórych krajach w 1937 r.	9	114
Działalność publicznych biur pośrednictwa pracy	10	114
Bezrobocie w niektórych krajach	11	115
Płace dniówkowych robotników rolnych	12	115
Zarobki godzinne robotników w wielkim i średnim przemyśle	13	116
Robotnicy w wielkim i średnim przemyśle przetwórczym według wysokości zarobku tygodniowego	14	117
Pracownicy umysłowi objęci ubezpieczeniem emerytalnym w zakładach ubezpieczeń społecznych według wysokości zarobku miesięcznego	15	117

	Tabl.	Str.
Budżety rodzin robotniczych w Warszawie	16	118
Struktura budżetów rodzin robotniczych i pracowników umysłowych w niektórych krajach	17	119
Strajki	18	119
Strajki i lokauty w niektórych krajach	19	120
Związki zawodowe	20	120

DZIAŁ XIII. OPIEKA SPOŁECZNA

Wydatki na opiekę społeczną z budżetu Ministerstwa Opieki Społecznej	1	121
Wydatki związków samorządu terytorialnego i Skarbu Śląskiego na opiekę społeczną	2	121
Stowarzyszenia opieki społecznej w 1936/37 r.	3	122
Fundacje opiekuńcze i lecznicze	4	122
Komisje opieki społecznej i opiekunowie społeczni	5	122
Dożywianie dzieci i młodzieży	6	123
Letnie kolonie i półkolonie dziecięce	7	123
Przyfabryczne instytucje ochrony macierzyństwa	8	123

DZIAŁ XIV. ZDROWOTNOŚĆ PUBLICZNA

Personel lekarski	1	124
Lekarze w 1938 r. na terenach okupowanych przez wrogów	2	124
Lekarze w niektórych krajach	3	124
Szpitale i łóżka w szpitalach	4	125
Łóżka w szpitalach w niektórych krajach	5	125
Łóżka w szpitalach według rodzaju chorób	6	125
Zakłady dla umysłowo chorych	7	126
Zakłady dla chorych na gruźlicę w szpitalach ogólnych, sanatoriach i prewentoriach	8	126
Ośrodki zdrowia	9	126
Wydatki na ośrodki zdrowia	10	127
Ważniejsze choroby zakaźne zarejestrowane	11	127
Zgony według przyczyn w miastach liczących 100000 i więcej mieszkańców	12	128
Zgony według przyczyn w niektórych krajach	13	128

DZIAŁ XV. UBEZPIECZENIA, POŻARY

A. Ubezpieczenia społeczne

Rozwój ubezpieczeń społecznych	1	129
Osoby pobierające renty lub zasiłki z zakładów ubezpieczeń społecznych	2	129
Bilanse zakładów ubezpieczeń społecznych	3	130
Dochody i wydatki zakładów ubezpieczeń społecznych	4	131
Dochody ze składek i świadczeń zakładów ubezpieczeń społecznych na jednego ubezpieczonego	5	133
Podział świadczeń ubezpieczenia na wypadek choroby	6	133

B. Inne ubezpieczenia

Działalność zakładów ubezpieczeń	7	134
Bilanse i rachunki strat i zysków zakładów ubezpieczeń	8	135
Liczba zakładów ubezpieczeń działających w Polsce	9	136

C. Straże pożarne

Pożary budynków	10	136
Straże pożarne	11	136

DZIAŁ XVI. SZKOLNICTWO, OŚWIATA POZASZKOLNA, ŻYCIE KULTURALNE I ROZRYWKI

A. Szkolnictwo

Wydatki na oświatę z budżetu Skarbu Państwa, Skarbu Śląskiego i Związków Samorządu Terytorialnego	1	137
Nauczyciele i personel pomocniczy (w roku szkolnym 1935/36)	2	137
Szkoły i uczniowie	3	138
Język nauczania w szkołach (w roku szkolnym 1937/38)	4	138
Rozmieszczenie szkół na terenach okupowanych przez wrogów (w roku szkolnym 1937/38)	5	139
Przedszkola	6	140
Dzieci i uczniowie w wieku 7—13 lat	7	140
Szkoły początkowe publiczne i prywatne	8	141
Uczniowie publicznych szkół powszechnych według klas (w roku szkolnym 1937/38)	9	141

	Tabl.	Str.
Absolwenci szkół powszechnych	10	141
Szkoły średnie ogólnokształcące według praw	11	142
Uczniowie szkół średnich ogólnokształcących według klas	12	142
Świadectwa dojrzałości szkół średnich ogólnokształcących dawnego ustroju	13	142
Szkoły kształcenia nauczycieli	14	143
Świadectwa ukończenia szkół kształcenia nauczycieli	15	143
Szkoły i kursy zawodowe	16	143
Wydziały i studenci w szkołach wyższych	17	144
Wydziały, katedry i studenci szkół wyższych państwowych i prywatnych	18	144
Dyplomy ukończenia szkół wyższych	19	145
Szkoły duchowne niektórych wyznań w roku szkolnym 1935/36	20	145
B. Oświata pozaszkolna		
Kursy dokształcające dla dorosłych i młodocianych	21	145
Praca oświatowa w wojsku	22	146
Organizacja pracy oświaty pozaszkolnej	23	146
Szkoły wieczorowe, uniwersytety niedzielne i powszechne	24	146
C. Życie kulturalne i rozrywki		
Towarzystwa naukowe	25	147
Muzea publiczne	26	147
Biblioteki szkolne	27	147
Świetlice, teatry i chóry ludowe	28	148
Stacje Polskiego Radia i ich działalność	29	148
Radioabonenci	30	148
Radioabonenci w niektórych krajach	31	149
Czasopisma według częstości wychodzenia	32	149
Druki nieperiodyczne	33	149
Druki nieperiodyczne w niektórych krajach	34	149
DZIAŁ XVII. ADMINISTRACJA WYZNAŃ		
Wydatki z budżetu Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na wyznania	1	150
Stanowiska niektórych wyznań przewidziane w budżecie (1939/40)	2	150
Kościół rzymskokatolicki w Polsce (1937)	3	150
DZIAŁ XVIII. SĄDOWNICTWO, PRZESTĘPCZOŚĆ, WIĘZIENNICTWO		
Sądownictwo	1	151
Adwokaci i aplikanci adwokaccy	2	151
Czynności sądów powszechnych	3	151
Czynności sądów pracy w sprawach cywilnych	4	152
Skazani prawomocnie według płci	5	152
Skazani prawomocnie w 1937 r. według wymiaru kary	6	153
Więzienia	7	153
Więźniowie oraz zaludnienie więzień	8	153
DZIAŁ XIX. FINANSE PAŃSTWA I SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO		
A. Finanse Skarbu Państwa		
Długi państwowe	1	154
Wewnętrzne długi państwowe w 1938 r.	2	154
Zagraniczne długi państwowe w 1938 r.	3	155
Długi państwowe niektórych krajów	4	155
Wydatki i dochody budżetowe państwa według grup i części budżetu	5	156
Dochody skarbowe z danin publicznych i monopolów	6	157
B. Finanse Skarbu Śląskiego		
Zadłużenie długoterminowe Skarbu Śląskiego	7	158
Wydatki i dochody Skarbu Śląskiego	8	158
C. Finanse związków samorządu terytorialnego		
Zadłużenie długoterminowe związków samorządu terytorialnego	9	158
Wydatki i dochody związków samorządu terytorialnego według typów związków samorządowych	10	159
Ważniejsze rodzaje wydatków i dochodów związków samorządu terytorialnego	11	160

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Terytoria okupowane przez dwie siły nieprzyjacielskie w dniu 1 V 1941 r.

Przedruk z oryginału z przetłumaczonym tytułem i legendą

DZIAŁ I. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I LUDNOŚĆ

TABL. 1. **POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE POLSKI**

Najdalsze wysunięcie granicy państwowej:

na północ 55° 51' szerokości północnej (w pow. brasławskim woj. wileńskiego),

na południe 47° 44' szerokości północnej (w pow. kosowskim woj. stanisławowskiego),

na zachód 15° 47' długości wschodniej od Greenwich (w pow. międzychodzkim woj. poznańskiego),

na wschód 28° 22' długości wschodniej od Greenwich (w pow. dziśnieńskim woj. wileńskiego).

Rozciągłość z południa na północ wynosi 8° 07', co odpowiada 903 km.

Rozciągłość z zachodu na wschód wynosi 12° 35', co odpowiada 864 km, liczonym na równoleżniku 52°.

TABL. 2. **POWIERZCHNIA ZLEWISK I DORZECZY W POLSCE**

Zlewiska i dorzecza	Ogółem	W tym w Polsce		
	w tysiącach km²		w odsetkach[a]	
			A	B
Polska	×	**389,7**	×	**100,0**
Zlewisko Morza Bałtyckiego	×	291,0	×	74,6
Dorzecze: Wisły	198,5	180,3	90,9	46,2
Niemna	90,5	51,6	57,0	13,2
Odry	120,0	46,7	38,8	12,0
Dźwiny	85,0	10,4	12,2	2,7
Małe rzeki pobrzeża morskiego	×	2,0	×	0,5
Zlewisko Morza Czarnego	×	98,7	×	25,4
Dorzecze: Dniepru	527,0	61,5	11,7	15,8
Dniestru	76,9	31,8	41,4	8,2
Dunaju	817,0	5,4	0,7	1,4

a A — w odsetkach ogólnej powierzchni danego dorzecza, B — w odsetkach ogólnej powierzchni Polski.

TABL. 3. **TEMPERATURA POWIETRZA I OPADY**

Stacje meteorologiczne	Wzniesienie nad poziom morza w m	Temperatury średnie w stopniach Celsjusza		Sumy opadów w mm	
		1851–1900	1938	średnie 1891–1910	1938
Wilno	128,0	6,4	7,6	592	446
Hel	3,0	7,5	8,6	489	440
Poznań	79,0	8,2	8,7	502	559
Warszawa	89,9	7,6	8,8	541	545
Pińsk	147,0	6,8	7,9	583	538
Kraków	220,0	7,8	9,1	735	737
Tarnów	207,3	8,6	9,1	730	850
Lwów	311,8	7,6	8,8	690	696
Tarnopol	324,0	6,6	7,7	571	621
Cieszyn	300,0	7,9	8,9	1020	881
Zakopane	846,4	4,6	4,9	1101	1447

TABL. 4. **GRANICE POLSKI**

Odcinki granic	Długość granic. Stan w dniu 31 VIII			
	1938		1939	
	w km	w %	w km	w %
Ogółem	**5529**	**100,0**	**5548**	**100,0**
Morskie (wybrzeże)[a]	140	2,5	140	2,5
w tym Zatoka Pucka	68	1,2	68	1,2
Lądowe	5389	97,5	5408	97,5
z Niemcami	1912	34,5	2638	47,5
w tym z: Prusami Wschodnimi	607	11,0	607	10,9
Protektoratem Czech i Moraw	—	—	88	1,6
Słowacją	—	—	638	11,5
z ZSRR	1412	25,5	1412	25,5
z Czechosłowacją	984	17,8	—	—
z Litwą	507	9,2	507	9,1
z Rumunią	347	6,3	347	6,3
z Węgrami	—	—	277	5,0
z Wolnym Miastem Gdańsk	121	2,2	121	2,2
z Łotwą	106	2,0	106	1,9

a Granica wód terytorialnych wynosi 104 km.

TABL. 5. **POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I LUDNOŚĆ**

Podział administracyjny obowiązujący od dn. 1 IV 1939 r.

Województwa	Powierzchnia w tys. km²	Liczba				Ludność w 1931 r.		
		powiatów	miast	gmin wiejskich	gromad	ogółem	miejska	wiejska
						w tysiącach		
Polska[a]	**389,7**[b]	**264**	**611**	**3195**	**40533**	**32348,1**[c]	**8929,8**	**23226,8**
M. st. Warszawa	0,14	4	1	—	—	1179,5	1179,5	—
Warszawskie	31,7	22	53	293	6411	2460,9	520,3	1940,6
Łódzkie	20,4	15	39	237	3920	2650,1	1090,4	1559,7
Kieleckie	22,2	18	37	275	3668	2671,0	730,5	1940,5
Lubelskie	26,6	16	29	228	3259	2116,2	405,2	1711,0
Białostockie	26,0	10	35	128	3477	1263,3	311,8	951,5
Wileńskie	29,0	9	15	96	880	1276,0	263,2	1012,8
Nowogródzkie	23,0	8	10	87	1717	1057,2	102,8	954,4
Poleskie	36,7	9	12	79	1785	1132,2	146,8	985,4
Wołyńskie	35,7	11	22	103	2740	2085,6	276,5	1809,1
Poznańskie	28,1	29	100	237	3644	2339,6	784,8	1554,8
Pomorskie	25,7	28	64	234	2872	1884,4	677,2	1207,2
Śląskie	5,1	11	25	463	—	1533,5	521,7	1011,8
Krakowskie	17,6	18	47	195	1797	2300,1	579,5	1720,6
Lwowskie	28,4	27	58	252	2237	3126,3	775,9	2350,4
Stanisławowskie	16,9	12	28	119	911	1480,3	295,2	1185,1
Tarnopolskie	16,5	17	36	169	1215	1600,4	268,5	1331,9

a Łącznie z ziemią zaolziańsko-cieszyńską odzyskaną w 1938 r. *b* Bez Zatoki Puckiej (394 km²), wód terytorialnych (493 km²) i pasa przyległego do wód terytorialnych (494 km²). *c* W tym 191,5 tys. wojska skoszarowanego nie uwzględnionego w danych dla województw oraz w podziale na ludność miejską i wiejską.

TABL. 6. **TERYTORIUM POLSKI W LATACH 1024—1939**

Rok	Okres	Powierzchnia w km²
1024	Bolesław Chrobry	333000
1492	Kazimierz Jagiellończyk	1115000[a]
1618	Zygmunt III	1017000[b]
1770	Stanisław August Poniatowski	733500[c]
1773	Po pierwszym rozbiorze Polski	520000[c]
1793	Po drugim rozbiorze Polski	212000
1939	Obecnie	389720

a—c Bez ziem lennych: *a* — 148000 km², *b* — 59000 km², *c* — 22400 km².

TABL. 7. **ROZWÓJ LUDNOŚCI**

Województwa	Ludność ogółem					Ludność w miastach			
	1870	1900	1921[a]	1931[a]	1939	1870	1900	1921	1931
	W milionach					W milionach			
Polska[b]	**17,0**	**25,2**	**27,4**	**32,3**	**35,1**	**2,78**	**4,45**	**6,59**	**8,80**
Centralne	6,2	9,9	11,4	13,4	14,6	1,09	1,83	3,45	4,44
Wschodnie	2,5	4,4	4,2	5,6	6,2	0,23	0,36	0,47	0,76
Zachodnie[b]	2,8	3,6	4,3	4,7	5,1	0,59	0,93	1,18	1,68
Południowe[b]	5,5	7,3	7,5	8,6	9,2	0,87	1,33	1,49	1,92
	Na 1 km²					W odsetkach ogółu ludności			
Polska[b]	**44**	**65**	**70**	**83**	**90**	**16**	**18**	**24**	**27**
Centralne	45	72	83	98	106	17	19	30	33
Wschodnie	20	36	33	45	50	9	8	11	14
Zachodnie[b]	58	75	90	99	107	21	26	27	35
Południowe[b]	69	92	95	108	116	16	18	20	22

a Z wojskiem skoszarowanym. Wojsko skoszarowane podzielono szacunkowo na grupy województw. *b* Łącznie z ziemią zaolziańsko-cieszyńską odzyskaną w 1938 r.

TABL. 8. **ROZWÓJ LUDNOŚCI NIEKTÓRYCH KRAJÓW**

Kraje	1800	1850	1900	1910	1920	1930	1938
	w tysiącach						
Polska[a]	**9000**	**13600**	**25563**	**28978**	**26664**	**31258**	**34849**
Belgia		4337	6694	7424	7462	8092	8375
Dania[b]	929	1415	2450	2757	3267	3550	3764
Francja	28250	36472	40681	41479	39210	41835	41950
Niemcy[b]	24831	35900	56367	64926	59177	64280	78780[c]
Wielka Brytania	10501	20817	37000	40834	42769	44791	46211
Włochy[b]	18125	24348	32475	34671	38033	41230	43680
Holandia	2100	3057	5104	5858	6865	7953	8680
Norwegia	883	1400	2243	2390	2653	2815	2917
Hiszpania	10541		18618	19156	21338	23560	24849[d]
Szwecja	2347	3483	5136	5522	5904	6142	6290
ZSRR (część europejska)	39000	60670	108594	130819		116063[e]	
Australia		405	3774	4455	5436	6501	6893
Brazylia	3250		17319	24618	31235	40273	43247[f]
Indie Brytyjskie		206162[g]	294361	315156	318942	352838	375490[h]
Kanada		1842	5371	7205	8788	10290	11233
Japonia		33301[g]	46732	49588	55963	64450	72124
St. Zjedn. Ameryki	5308	23192	75994	91972	105711	123630	130215

a W granicach z 1938 r. *b* W latach 1800—1910 w granicach politycznych z 1914 r. *c* Łącznie z Austrią i Sudetami. *d* W 1935 r. *e* W 1926 r. *f* W 1937 r. *g* W 1870 r. *h* W 1936 r.

Uwaga. O ile nie zaznaczono inaczej, dane dotyczą ludności krajów w każdorazowych granicach politycznych.

TABL. 9 **POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Powierzchnia		Ludność		
	w km²	w milach²	w tys.	na 1 km²	na 1 milę²
A. Według spisu z 1931 r.[a]					
Polska[b]	**389720**	**150486**	**32348**	**83.0**	**215.0**
Tereny okupowane przez Niemcy w podziale na:	188705	72866	20336	107,9	279,1
Rzeszę	92490	35714	9698	104,9	271,5
Generalną Gubernię	95463	36862	10610	111,1	287,8
Słowację	752	290	28	37,6	97,4
Tereny okupowane przez ZSRR w podziale na:	201015	77620	12012	59,8	154,8
Litwę	8336	3219	489	58,7	152,0
Białoruś	102968	39760	4243	41,2	106,7
Ukrainę	89711	34641	7280	81,2	210,3
B. Według szacunków dla 1939 r. Stan w dniu 31 VIII					
Polska[b]	**389720**	**150486**	**35339**	**90,7**	**234,8**
Tereny okupowane przez Niemcy w podziale na:	188705	72866	22140	117,3	303,8
Rzeszę	92490	35714	10568	114,3	295,9
Generalną Gubernię	95463	36862	11542	120,9	313,8
Słowację	752	290	30	40,3	104,4
Tereny okupowane przez ZSRR w podziale na:	201015	77620	13199	65,7	170,0
Litwę	8336	3219	537	64,4	166,7
Białoruś	102968	39760	4733	46,0	119,0
Ukrainę	89711	34641	7929	88,4	228,8

a Łącznie z 191,5 tys. wojska skoszarowanego. *b* Łącznie z ziemią zaolziańsko-cieszyńską odzyskaną w 1938 r.

TABL. 10. **LUDNOŚĆ MIAST I WSI NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Ludność[a] (spis z 1931)				
	ogółem w tys.	miast		wsi	
		razem w tys.	w % ogółu ludności	razem w tys.	w % ogółu ludności
Polska	**32156,6**	**8929,8**	**27,7**	**23226.8**	**72.3**
Tereny okupowane przez Niemcy w podziale na:	20215,1	6633,7	32,8	13581,4	67,2
Rzeszę	9640,2	3465,2	35,9	6175,0	64,1
Generalną Gubernię	10546,8	3168,5	30,0	7378,3	70,0
Słowację	28,1	—	—	28,1	100,0
Tereny okupowane przez ZSRR w podziale na:	11941,5	2296,1	19,2	9645,4	80,8
Litwę	486,3	218,8	45,0	267,5	55,0
Białoruś	4218,0	629,3	14,9	3588,7	85,1
Ukrainę	7237,2	1448,0	20,0	5789,2	80,0

a Bez 191,5 tys. wojska skoszarowanego.

TABL. 11. **POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I LUDNOŚĆ NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	*Powierzchnia*		*Ludność w 1939 r.*		Liczba	
	w tys. km²	w %	w tys.	w %	aglomeracji miejskich i miast[a]	gmin wiejskich[a]
Polska	**389,7**	**100,0**	**35339**	**100,0**	**611**	**3195**
Tereny okupowane przez Niemcy *w podziale na*	188,7	48,4	22140	62,7	417	2259
Rzeszę	92,5	23,7	10568	30,0	260	1290
Generalną Gubernię	95,5	24,5	11542	32,6	157	963
Słowację	0,7	0,2	30	0,1	–	6
Tereny okupowane przez ZSRR w podziale na:	201,0	51,6	13199	37,3	194	936
Litwę	8,3	2,1	537	1,5	7	24
Białoruś	103,0	26,5	4733	13,4	69	365
Ukrainę	89,7	23,0	7929	22,4	118	547

a Aglomeracje miejskie, miasta i gminy wiejskie podzielone pomiędzy Niemcy i ZSRR zostały sklasyfikowane podczas okupacji.

TABL. 12. **ZMIANY TERYTORIALNE W EUROPIE W WYNIKU AGRESJI W OKRESIE marzec 1938—maj 1941**

Kraje	Powierzchnia w tys km²	Ludność w milionach	Kraje	Powierzchnia w tys km²	Ludność w milionach
Tereny okupowane przez Niemcy	**1088**	**91,4**	**Tereny okupowane przez ZSRR**	**457**	**22,4**
Austria	84	6,8	**Polska** (tereny okupowane)	**201**	**13,2**
Czechosłowacja	77	10,7	Finlandia (obszary oddane)	40	.
Obszar Sudetów	29	3,7	Estonia	48	1,1
Czechy i Morawy	48	7,0	Łotwa	66	2,0
Litwa (Kłajpeda)	3	0,1	Litwa	53	2,4
Wolne Miasto Gdańsk	2	0,4	Rumunia (Besarabia i Bukowina)	49	3,7
Polska	**188**	**22,1**	**Kraje Paktu Osi**	**505**	**35,2**
włączone do Rzeszy	93	10,6	Słowacja	39	2,6
Generalna Gubernia	95	11,5	w tym Polska (tereny okupowane)	0,7	0,03
Dania	44	3,8	Rumunia	194	12,9
Norwegia	323	2,9	Węgry	161	13,0
Luksemburg	3	0,3	w tym: prowincje Czechosłowacji	24	1,7
Holandia	34	8,6	prowincje Rumunii	44	2,4
Belgia	31	8,3	Bułgaria	111	6,7
w tym Eupen-Malmedy	1	0,1	w tym Dobrudża	8	0,4
Francja (tereny okupowane)	299	27,3	**Tereny okupowane przez państwa Osi**	**378**	**22,1**
Zjednoczone Królestwo (Wyspy Normandzkie)	0,2	0,1	Jugosławia	248	15,2
Tereny okupowane przez Włochy	**28**[a]	**1,1**[a]	Grecja	130	6,9
Albania	28	1,1			
Francja (tereny okupowane)	.	.			

a Bez terenów okupowanych we Francji.

TABL. 13. **POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA ŚWIATA WEDŁUG OSTATNICH DANYCH**

Kraje Podział polityczny z dn. 1 I 1939 r.	Powierzchnia w tys. km²	Ludność ogółem w milionach	Ludność na 1 km²
Ogółem	**146734**	**2120,4**	**14**
Ogółem bez Antarktydy	**132734**	**2120,4**	**16**
Europa	**11426**	**53,3**	**47**
Albania	28	1,1	40
Andora	0,5	0,005	10
Belgia	31	8,3	273
Bułgaria	103	6,2	61
Czechosłowacja	99	10,3	104
Dania	44	3,8	85
Irlandia	69	3,0	43
Estonia	48	1,1	24
Finlandia	383	3,6	9
Francja	551	41,9	76
Wolne Miasto Gdańsk	2	0,4	213
Niemcy	583	78,5	135
w tym:			
Austria	84	6,8	81
Sudety	29	3,7	128
Grecja	130	6,9	53
Węgry	105	10,1	96
Włochy	310	42,7	138
Islandia	103	0,1	1
Łotwa	66	2,0	30
Liechtenstein	0,16	0,012	76
Litwa	56	2,5	45
Luksemburg	3	0,3	115
Monako	0,0015	0,025	16700
Holandia	34	8,6	250
Norwegia	323	2,9	9
Polska	**390**	**35,1**	**90**
Portugalia	92	7,3	79
Rumunia	295	19,4	66
San Marino	0,06	0,014	230
Hiszpania	505	25,0	50
Szwecja	449	6,3	14
Szwajcaria	41	4,2	101
Turcja	768	16,7	22
w tym w Europie	24	1,3	54
Zjednoczone Królestwo	245	47,3	193
ZSRR	21176	175,5	8
w tym w Europie	6002	138,5	23
Watykan	0,00044	0,001	2300
Jugosławia	248	15,2	61
Posiadłości brytyjskie:			
Malta	0,32	0,3	829
Gibraltar	0,005	0,019	3958
Posiadłość norweska			
Szpicbergen	63	0,0006	0,01
Azja	**41558**	**1153,4**	**28**
Afganistan	650	7,0	11

Kraje Podział polityczny z dn. 1 I 1939 r.	Powierzchnia w tys. km²	Ludność ogółem w milionach	Ludność na 1 km²
Azja (dok.)			
Arabia (państwa niepodległe)	2600	7,0	3
Butan	50	0,3	5
Chiny	9800	414,7	42
Irak	302	3,6	12
Iran	1643	15,0	9
Japonia	382	70,5	184
Mandżuria	1303	35,3	27
Nepal	140	5,6	40
Syjam	518	14,4	28
Turcja	768	16,7	22
w tym w Azji	744	15,4	21
ZSRR	21176	175,5	8
w tym w Azji	15174	37,0	2
Posiadłości brytyjskie	5211	388,9	75
w tym:			
Indie Brytyjskie	4684	374,2	80
Palestyna (M)	26	1,4	52
Transjordania (M)	90	0,3	3
Posiadłości francuskie	934	27,0	29
w tym:			
Indochiny	736	23,2	32
Liban (M)	9	0,4	95
Syria (M)	188	2,4	13
Posiadłości holenderskie			
Indie Holenderskie	1488	66,3	45
Posiadłości japońskie	297	30,7	104
Formoza	36	5,3	148
Korea	221	23,4	106
Kwantung	4	1,7	459
Sachalin	36	0,3	9
Posiadłości:			
włoskie	3	0,14	56
portugalskie	23	1,2	54
St. Zjedn. Ameryki	296	13,4	45
Afryka	**30082**	**151,7**	**5**
Egipt[a]	1000	15,9	
w tym zamieszkany	35	15,9	451
Liberia	120	2,5	21
Tanger[b]	0,6	0,1	133
Posiadłości brytyjskie	7337	54,4	7
w tym:			
Afryka Pd.-Zach. (M)	835	0,4	0,4
Afryka Zach. Bryt.	1285	25,9	20
w tym:			
Kamerun (M)	89	0,8	9
Nigeria	877	19,4	22
Togo (M)	34	0,4	10
Kenia	583	3,3	6
Rodezja Pd. i Pn.	1135	2,7	2
Tanganika (M)	969	5,1	5

a—b Patrz notki *a*, *b*, tabl. 13 str. 7.

Uwaga. Patrz tabl. 13 str. 7.

TABL. 13. **POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA ŚWIATA WEDŁUG OSTATNICH DANYCH** (dok.)

Kraje Podział polityczny z dn. 1 I 1939 r.	Powierzchnia w tys. km²	Ludność	
		ogółem w milionach	na 1 km²
Afryka (dok.)			
Związek Pd. Afryki (M)	1222	9,7	8
Sudan[c]	2521	6.0	2
Posiadłości belgijskie	2411	13,6	6
w tym:			
Kongo	2356	10,1	4
Ruanda-Urundi (M)	55	3,5	64
Posiadłości francuskie	10801	41,7	4
w tym:			
Afryka Równ. Franc.	2256	3.5	2
Afryka Zach. Franc.	4700	14,7	3
Algieria	2196	7,3	3
Kamerun (M)	419	2,4	6
Madagaskar	616	3.8	6
Maroko	431	6,4	15
Togo (M)	52	0,7	14
Tunis	125	2.6	21
Posiadłości włoskie	3482	8.4	2
Afryka Wsch. Włoska	1708	7.6	4
Abisynia	785	5,3	7
Erytrea	221	1,0	5
Somali	702	1,3	2
Libia	1774	0,8	0,5
Posiadłości portugalskie	2076	8,1	4
w tym:			
Angola	1264	3.3	3
Mozambik	771	4.3	6
Posiadłości hiszpańskie	333	1,0	3
Ameryka Pn. Środk. i Pd.	**40702**	**270,4**	**7**
Ameryka Północna	**19635**	**142,9**	**7**
St. Zjedn. Ameryki	7839	131,4	17
Posiadłości brytyjskie	9964	11,4	1
Kanada (D)	9542	11,1	1
Nowa Funlandia	422	0,3	0,7
w tym Labrador	311	0.005	0,016
Posiadłości duńskie			
w tym Grenlandia[d]	313	0,017	0,05
Posiadłości St. Zjedn. Ameryki			
w tym Alaska	1519	0.06	0,04
Ameryka Środkowa	**2798**	**39,3**	**14**
Costa Rica	60	0,6	10
Kuba	114	4,4	38

Kraje Podział polityczny z dn. 1 I 1939 r.	Powierzchnia w tys. km²	Ludność	
		ogółem w milionach	na 1 km²
Ameryka Środkowa (dok.)			
Gwatemala	110	2,4	22
Haiti	26	2,6	100
Honduras	154	1,0	7
Meksyk	1969	19,0	10
Nikaragua	128	0,9	7
Panama	84	0,5	6
Salwador	34	1,6	48
San Domingo	50	1,5	30
Posiadłości:			
brytyjskie	55	2.3	418
holenderskie	1	0.1	91
francuskie	3	0,6	186
St. Zjedn. Ameryki	10	1,8	180
Ameryka Południowa	**18269**	**88,2**	**5**
Argentyna	2793	12,6	5
Boliwia	1313	3,0	2
Brazylia	8511	42,4	5
Chile	742	4,6	6
Kolumbia	1162	8,8	8
Ekwador	455	3,0	7
Paragwaj	458	0,9	2
Peru	1249	7,0	6
Urugwaj	187	2,0	11
Wenezuela	912	3,4	4
Posiadłości:			
brytyjskie	247	0.3	1
w tym Gujana	232	0.3	1
holenderskie (Surinam)	150	0,17	1
francuskie	90	0,04	0,4
Australia i Oceania	**8966**	**10,6**	**1**
Posiadłości brytyjskie	8495	9,8	1
w tym:			
Australia (D)	7704	6.8	1
Nowa Zelandia (D)	268	1.6	6
Nowa Gwinea, Samoa i inne (M)	239	0,7	3
Posiadłości:			
francuskie	23	0,1	4
francusko-brytyjskie	12	0,06	5
holenderskie (Nowa Gwinea)	416	0,14	0,3
japońskie (M)	2	0,1	51
St. Zjedn. Ameryki	18	0.4	24
Antarktyda	**14000**	**0,0**	**0,0**
w tym posiadłości brytyjskie	5000	0,0	0,0

a Łącznie z częścią azjatycką Egiptu (półwysep Synaj). *b* Pod zarządem międzynarodowym. *c* Kondominium anglo-egipskie. *d* Część wolna od lodów.

Uwaga. Umieszczone przy krajach w nawiasach skróty oznaczają: D — dominium, M — mandat.

TABL. 14. **LUDNOŚĆ WEDŁUG WYZNANIA I JĘZYKA OJCZYSTEGO**
(Spis z 1931 r.)

Wyznania	Ogółem[a]	Język ojczysty							
		polski	ukraiński	ruski	białoruski	rosyjski	niemiecki	żydowski i hebrajski	inny i nie podany
	w tysiącach								
Ogółem[a]	**31915,8**	**21993,4**	**3222,0**	**1219,6**	**989,9**	**138,7**	**741,0**	**2732,6**	**878,6**
Rzymskokatolickie:									
obrządek łaciński	20670,1	20333,3	12,6	12,9	77,8	1,9	118,5	—	113,1
obrządek greckokatolicki	3336,2	487,0	1676,8	1163,8	2,3	0,9	0,3	—	5,1
Prawosławne	3762,5	497,3	1501,3	38,7	903,6	99,6	0,1	—	721,9
Ewangelickie[b]	835,2	219,0	6,7	0,5	0,5	0,7	598,9	—	8,9
Inne chrześcijańskie	145,4	55,1	23,2	2,7	4,2	35,0	15,9	—	9,3
Mojżeszowe	3113,9	371,9	0,2	0,3	0,2	0,4	6,8	2731,4	2,7
Inne niechrześcijańskie	6,8	4,4	0,1	0,1	1,0	0,1	0,0	—	1,1
Nieokreślone i nie podane	45,7	25,4	1,1	0,6	0,3	0,1	0,5	1,2	16,5

a Bez wojska skoszarowanego. *b* Wyznania ewangelickie: augsburskie, reformowane i unijne.

TABL. 15. **LUDNOŚĆ W NIEKTÓRYCH KRAJACH EUROPEJSKICH WEDŁUG WYZNANIA**

Kraje	Rok spisu	Ogółem	Wyznanie					
			rzymskokatolickie[a]	ewangelickie	prawosławne	inne chrześcijańskie	mojżeszowe	inne i niewiadome
		w odsetkach						
Polska	**1931**	**100,0**	**75,2**	**2,6**	**11,8**	**0,5**	**9,8**	**0,1**
Austria	1934	100,0	90,4	4,4	0,0	0,5	2,8	1,9
Bułgaria	1926	100,0	0,7	0,1	83,4	0,5	0,8	14,5
Czechosłowacja	1930	100,0	73,7	7,7	5,0	5,4	2,4	5,8
Irlandia	1926	100,0	92,6	7,0	.	.	0,1	0,3
Estonia	1922	100,0	19,3	78,2	.	1,6	0,3	0,6
Finlandia	1930	100,0	0,0	96,7	1,8	.	0,1	1,4
Niemcy	**1933**	**100,0**	32,1	61,9	0,2	0,3	0,8	4,7
Grecja	1928	100,0	0,6	0,1	96,1	.	1,2	2,0
Węgry	1930	100,0	67,2	27,0	0,5	.	5,1	0,2
Włochy	1931	100,0	99,6	0,2	0,0	.	0,1	0,1
Łotwa	1935	100,0	24,4	61,6	8,9	.	4,8	0,3
Litwa	1923	100,0	85,7	3,8	0,2	.	7,6	2,7
Holandia	1930	100,0	36,5	45,5	.	.	1,4	16,6
Norwegia	1930	100,0	0,1	99,0	.	.	0,0	0,9
Rumunia	1934	100,0	16,0	6,4	70,8	.	4,8	2,0
Szwecja	1930	100,0	0,1	99,5	.	.	0,1	0,3
Szwajcaria	1930	100,0	41,0[b]	57,3	.	.	0,4	1,3
Jugosławia	1931	100,0	37,8	1,7	48,7	0,1	0,5	11,2

a Wszystkich obrządków. *b* Łącznie z prawosławnymi.

TABL. 16. **LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Ogółem	Język ojczysty									
		polski	niemiecki	żydowski i hebrajski	ukraiński i ruski	białoruski	rosyjski	czeski	litewski	inny i nie podany
A. W tysiącach											
a. Według spisu z 1931 r.[a]											
Polska	**32348**	**22281**	**765**	**2753**	**4468**	**996**	**139**	**98**	**84**	**764**[b]
Tereny okupowane przez Niemcy	20336	17487	680	1708	329	3	19	66	8	36
w podziale na:										
Rzeszę	9698	8424	622	550	4	1	9	65	8	15
Generalną Gubernię	10610	9035	58	1158	325	2	10	1	0	21
Słowację	28	28	0	0	—	—	—	—	—	0
Tereny okupowane przez ZSRR	12012	4794	85	1045	4139	993	120	32	76	728
w podziale na:										
Litwę	489	337	1	66	0	12	16	0	55	2
Białoruś	4243	2087	5	399	49	977	79	0	21	626
Ukrainę	7280	2370	79	580	4090	4	25	32	0	100
b. Według szacunków dla 1939 r. Stan w dniu 31 VIII										
Polska	**35339**	**24388**	**803**	**2916**	**4890**	**1127**	**155**	**107**	**92**	**861**[c]
Tereny okupowane przez Niemcy	22140	19114	714	1807	361	4	21	72	8	39
w podziale na:										
Rzeszę	10568	9221	653	582	4	1	11	71	8	17
Generalną Gubernię	11542	9863	61	1225	357	3	10	1	0	22
Słowację	30	30	0	0	—	—	—	—	—	0
Tereny okupowane przez ZSRR	13199	5274	89	1109	4529	1123	134	35	84	822
w podziale na:										
Litwę	537	371	1	71	0	14	17	0	61	2
Białoruś	4733	2320	6	426	55	1105	90	0	23	708
Ukrainę	7929	2583	82	612	4474	4	27	35	0	112
B. W odsetkach										
a. Według spisu z 1931 r.[a]										
Polska	**100,0**	**68,9**	**2,4**	**8,5**	**13,8**	**3,1**	**0,4**	**0,3**	**0,3**	**2,3**[d]
Tereny okupowane przez Niemcy	100,0	86,0	3,4	8,4	1,6	0,0	0,1	0,3	0,0	0,2
w podziale na:										
Rzeszę	100,0	86,8	6,4	5,7	0,0	0,0	0,1	0,7	0,1	0,2
Generalną Gubernię	100,0	85,1	0,6	10,9	3,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2
Słowację	100,0	98,0	0,2	0,6	—	—	—	—	—	1,2
Tereny okupowane przez ZSRR	100,0	39,9	0,7	8,7	34,5	8,3	1,0	0,3	0,6	6,0
w podziale na:										
Litwę	100,0	69,0	0,2	13,5	0,1	2,4	3,2	0,0	11,3	0,3
Białoruś	100,0	49,2	0,1	9,4	1,2	23,0	1,9	0,0	0,5	14,7
Ukrainę	100,0	32,6	1,1	8,0	56,2	0,1	0,3	0,4	0,0	1,3
b. Według szacunków dla 1939 r. Stan w dniu 31 VIII										
Polska	**100,0**	**69,0**	**2,3**	**8,2**	**13,8**	**3,2**	**0,4**	**0,3**	**0,3**	**2,5**[e]
Tereny okupowane przez Niemcy	100,0	86,3	3,2	8,2	1,6	0,0	0,1	0,3	0,1	0,2
w podziale na:										
Rzeszę	100,0	87,2	6,2	5,5	0,0	0,0	0,1	0,7	0,1	0,2
Generalną Gubernię	100,0	85,5	0,5	10,6	3,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2
Słowację	100,0	98,0	0,2	0,6	—	—	—	—	—	1,2
Tereny okupowane przez ZSRR	100,0	39,9	0,7	8,4	34,4	8,5	1,0	0,3	0,6	6,2
w podziale na:										
Litwę	100,0	69,2	0,2	13,1	0,1	2,5	3,3	0,0	11,3	0,3
Białoruś	100,0	49,0	0,1	9,0	1,2	23,3	1,9	0,0	0,5	15,0
Ukrainę	100,0	32,6	1,0	7,7	56,5	0,1	0,3	0,4	0,0	1,4

a Łącznie z 191,5 tys. wojską skoszarowanego. *b—e* Łącznie z osobami mówiącymi dialektem: *b* — 711 tys.; *c* — 803 tys.; *d* — 2,2%; *e* — 2,3%.

Uwaga. Łącznie z ziemią zaolziańsko-cieszyńską odzyskaną w 1938 r.

TABL. 17. **LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG WYZNANIA NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane *Podział z dn. 1 I 1941 r.*	Ogółem	Wyznanie							
		rzymskokatolickie		prawosławne	ewangelickie[a]	inne chrześcijańskie	mojżeszowe	inne niechrześcijańskie	nieokreślone i nie podane
		obrz. łaciński	obrz. grecko-katolicki						
A. W tysiącach									
a. Według spisu z 1931 r.[b]									
Polska	**32348**	**20950**	**3356**	**3783**	**912**	**144**	**3136**	**7**	**60**
Tereny okupowane przez Niemcy w podziale na:	20336	16934	306	254	813	63	1914	0	52
Rzeszę	9698	8322	5	10	705	29	599	0	28
Generalną Gubernię	10610	8584	301	244	108	34	1315	0	24
Słowację	28	28	—	—	0	—	0	—	0
Tereny okupowane przez ZSRR w podziale na:	12012	4016	3050	3529	99	81	1222	7	8
Litwę	489	384	0	20	2	12	69	1	1
Białoruś	4243	1837	5	1936	14	35	409	5	2
Ukrainę	7280	1795	3045	1573	83	31	744	1	5
b. Według szacunków dla 1939 r. Stan w dniu 31 VIII									
Polska	**35339**	**22919**	**3634**	**4253**	**952**	**157**	**3351**	**7**	**66**
Tereny okupowane przez Niemcy w podziale na:	22140	18509	331	284	848	69	2042	0	57
Rzeszę	10568	9112	6	11	735	32	641	0	31
Generalną Gubernię	11542	9367	325	273	113	37	1401	0	26
Słowację	30	30	—	—	0	—	0	0	0
Tereny okupowane przez ZSRR w podziale na:	13199	4410	3303	3969	104	88	1309	7	9
Litwę	537	422	0	22	3	13	75	1	1
Białoruś	4733	2031	6	2195	15	38	440	5	3
Ukrainę	7929	1957	3297	1752	86	37	794	1	5
B. W odsetkach									
a. Według spisu z 1931 r.[b]									
Polska	**100,0**	**64,8**	**10,4**	**11,7**	**2,8**	**0,4**	**9,7**	**0,0**	**0,2**
Tereny okupowane przez Niemcy w podziale na:	100,0	83,3	1,5	1,2	4,0	0,3	9,4	0,0	0,3
Rzeszę	100,0	85,9	0,0	0,1	7,2	0,3	6,2	0,0	0,3
Generalną Gubernię	100,0	80,9	2,8	2,3	1,0	0,3	12,5	0,0	0,2
Słowację	100,0	99,2	—	—	0,1	—	0,6	—	0,1
Tereny okupowane przez ZSRR w podziale na:	100,0	33,4	25,4	29,3	0,8	0,7	10,2	0,1	0,1
Litwę	100,0	78,6	0,1	3,9	0,5	2,5	14,0	0,2	0,2
Białoruś	100,0	43,3	0,1	45,6	0,3	0,9	9,6	0,1	0,1
Ukrainę	100,0	24,7	41,8	21,6	1,1	0,5	10,2	0,0	0,1
b. Według szacunków dla 1939 r. Stan w dniu 31 VIII									
Polska	**100,0**	**64,9**	**10,3**	**12,0**	**2,7**	**0,4**	**9,5**	**0,0**	**0,2**
Tereny okupowane przez Niemcy w podziale na:	100,0	83,6	1,5	1,3	3,8	0,3	9,2	0,0	0,3
Rzeszę	100,0	86,3	0,0	0,1	6,9	0,3	6,1	0,0	0,3
Generalną Gubernię	100,0	81,2	2,8	2,4	1,0	0,3	12,1	0,0	0,2
Słowację	100,0	99,2	—	—	0,1	—	0,6	—	0,1
Tereny okupowane przez ZSRR w podziale na:	100,0	33,4	25,0	30,0	0,8	0,7	9,9	0,1	0,1
Litwę	100,0	78,6	0,1	4,2	0,4	2,4	13,9	0,2	0,2
Białoruś	100,0	42,9	0,1	46,5	0,3	0,8	9,3	0,1	0,0
Ukrainę	100,0	24,7	41,6	22,1	1,1	0,4	10,0	0,0	0,1

a Wyznania ewangelickie: augsburskie, reformowane i unijne. *b* Łącznie z 191,5 tys. wojska skoszarowanego.

Uwaga. Łącznie z ziemią zaolziańsko-cieszyńską odzyskaną w 1938 r.

TABL. 18. **LUDNOŚĆ WEDŁUG ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, WYZNANIA I STANOWISKA SPOŁECZNEGO**

Wyznania Stanowisko społeczne	Ogółem[a]	Źródło utrzymania						
		rolnictwo	przemysł	handel	komunikacja	szkolnictwo i kultura	służba domowa	inne
				W tysiącach				
Ogółem	**31915,8**	**19346,9**	**6177,9**	**1943,2**	**1153,1**	**338,1**	**441,1**	**2515,5**
Rzymskokatolickie obrządek łaciński	20670,1	12161,7	4317,9	712,3	942,1	233,1	342,9	1960,1
samodzielni: A	1201,6	951,5	174,2	48,3	4,2	1,2	—	22,2
B	9991,1	8671,5	855,6	317,4	47,3	16,5	—	82,8
pracownicy umysłowi	1038,7	30,5	162,5	95,4	163,9	169,8	—	416,6
robotnicy[b]	7378,9	2241,3	3125,6	251,2	726,7	45,6	342,9	645,6
Rzymskokatolickie obrządek greckokatolicki	3336,2	2940,4	193,4	23,2	31,4	13,5	38,3	96,0
samodzielni: A	155,4	147,7	6,2	0,8	0,1	0,0	—	0,6
B	2534,7	2454,9	64,4	8,7	2,1	1,0	—	3,6
pracownicy umysłowi	39,0	0,5	2,3	3,1	2,4	10,9	—	19,8
robotnicy[b]	546,6	326,8	120,5	10,6	26,8	1,6	38,3	22,0
Prawosławne	3762,5	3475,7	127,9	22,7	24,6	7,9	23,6	80,1
samodzielni: A	118,1	113,1	4,0	0,6	0,1	0,1	—	0,2
B	3285,6	3209,5	53,8	14,0	1,9	1,2	—	5,2
pracownicy umysłowi	41,9	1,0	4,7	2,9	4,2	4,6	—	24,5
robotnicy[b]	272,9	137,1	65,4	5,2	18,4	2,0	23,6	21,2
Ewangelickie[c]	835,2	494,2	198,3	40,1	13,0	9,9	12,4	67,3
samodzielni: A	123,0	97,5	18,9	4,6	0,3	0,1	—	1,6
B	364,2	300,1	37,1	20,4	1,3	1,1	—	4,2
pracownicy umysłowi	53,6	2,4	19,5	7,5	2,6	7,6	—	14,0
robotnicy[b]	240,5	73,1	122,8	7,6	8,8	1,1	12,4	14,7
Mojżeszowe	3113,9	125,1	1313,3	1140,5	139,4	72,6	22,5	300,5
samodzielni: A	234,4	17,6	137,4	60,3	3,8	0,9	—	14,4
B	1860,9	80,5	654,4	936,3	112,7	34,1	—	42,9
pracownicy umysłowi	206,6	2,2	48,9	57,4	5,3	33,8	—	59,0
robotnicy[b]	659,1	22,5	472,6	86,5	17,6	3,8	22,5	33,6
				W odsetkach				
Ogółem	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Rzymskokatolickie:								
obrz. łaciński	64,8	62,8	69,9	36,6	81,7	68,9	77,7	77,9
obrz. greckokatolicki	10,4	15,2	3,1	1,2	2,7	4,0	8,7	3,8
Prawosławne	11,8	17,9	2,1	1,2	2,1	2,3	5,4	3,2
Ewangelickie	2,6	2,6	3,2	2,1	1,1	3,0	2,8	2,7
Mojżeszowe	9,8	0,7	21,3	58,7	12,1	21,5	5,1	11,9

a W tym osoby utrzymujące się bez pracy zarobkowej (emeryci, kapitaliści, osoby przebywające w przytułkach, w więzieniach itp.). Bez wojska skoszarowanego. *b* Łącznie z chałupnikami. *c* Wyznania ewangelickie: augsburskie, reformowane i unijne.

Uwaga. A — samodzielni zatrudniający siły najemne; B — samodzielni nie zatrudniający sił najemnych.

TABL. 19. **LUDNOŚĆ WEDŁUG DZIAŁÓW ZAWODU W MIASTACH I NA WSI NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Ludność zawodowo czynna i bierna. Spis z 1931 r.[a]

Działy zawodu Miasta. Wieś Podział administracyjny z dn. 1 I 1933 r.	Ogółem	Tereny okupowane przez (podział z dn. 1 I 1941 r.)						
		Niemcy			ZSRR			
		razem	w podziale na		razem	w podziale na		
			Rzeszę	Generalną Gubernię[b]		Litwę	Białoruś	Ukrainę
		W tysiącach						
Polska	**31916**	**19974**	**9402**	**10572**	**11942**	**486**	**4218**	**7238**
miasta	8731	6451	3332	3119	2280	217	636	1427
wieś	23185	13523	6070	7453	9662	269	3582	5811
Rolnictwo	19347	10434	4225	6209	8913	243	3292	5378
miasta	610	312	149	163	298	7	84	207
wieś	18737	10122	4076	6046	8615	236	3208	5171
Leśnictwo, rybołówstwo, ogrodnictwo	234	161	94	67	73	4	33	36
miasta	44	32	19	13	12	2	5	5
wieś	190	129	75	54	61	2	28	31
Górnictwo i przemysł	6178	4946	2870	2076	1232	90	399	743
miasta	3773	3011	1684	1327	762	76	236	450
wieś	2405	1935	1186	749	470	14	163	293
Handel i ubezpieczenia	1943	1372	600	772	571	42	150	379
miasta	1485	1067	479	588	418	38	101	279
wieś	458	305	121	184	153	4	49	100
Komunikacja i transport	1153	869	476	393	284	26	91	167
miasta	729	539	281	258	190	22	57	111
wieś	424	330	195	135	94	4	34	56
Służba publiczna i kościół	713	477	241	236	236	19	79	138
miasta	495	347	174	173	148	15	43	90
wieś	218	130	67	63	88	4	36	48
Szkolnictwo i kultura	338	241	106	135	97	9	29	59
miasta	213	155	65	90	58	8	14	36
wieś	125	86	41	45	39	1	15	23
Lecznictwo, utrzymywanie czystości, zakłady opieki społecznej	276	208	97	111	68	8	20	40
miasta	223	168	77	91	55	8	15	32
wieś	53	40	20	20	13	0	5	8
Służba domowa	441	322	150	172	119	11	30	78
miasta	313	232	102	130	81	10	15	56
wieś	128	90	48	42	38	1	15	22
Inne zawody	1293	944	543	401	349	34	95	220
miasta	846	588	302	286	258	31	66	161
wieś	447	356	241	115	91	3	29	59

a Bez wojska skoszarowanego. *b* Łącznie z obszarami zajętymi przez Słowację.

TABL. 20. **LUDNOŚĆ W ODSETKACH WEDŁUG DZIAŁÓW ZAWODU W MIASTACH I NA WSI NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Ludność zawodowo czynna i bierna. Spis z 1931 r.[a]

Działy zawodu Miasta. Wieś Podział administracyjny z dn. 1 I 1933 r.	Ogółem	Tereny okupowane przez (podział z dn. 1 I 1941 r.)						
		Niemcy			ZSRR			
		razem	w podziale na		razem	w podziale na		
			Rzeszę	Generalną Gubernię[b]		Litwę	Białoruś	Ukrainę
	W odsetkach							
Polska	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
miasta	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
wieś	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo	60,6	52,3	44,9	58,8	74,6	49,8	78,0	74,3
miasta	7,0	4,8	4,5	5,2	13,0	3,2	13,2	14,5
wieś	80,9	74,8	67,2	81,1	89,2	87,3	89,6	88,9
Leśnictwo, rybołówstwo, ogrodnictwo	0,7	0,8	1,0	0,6	0,6	0,9	0,8	0,5
miasta	0,5	0,5	0,6	0,4	0,5	0,8	0,8	0,4
wieś	0,8	1,0	1,2	0,7	0,6	1,0	0,8	0,6
Górnictwo i przemysł	19,3	24,8	30,5	19,7	10,3	18,4	9,5	10,3
miasta	43,2	46,7	50,5	42,6	33,4	34,7	37,3	31,5
wieś	10,4	14,3	19,5	10,0	4,9	5,1	4,5	5,1
Handel i ubezpieczenia	6,1	6,9	6,4	7,3	4,8	8,6	3,6	5,2
miasta	17,0	16,5	14,4	18,8	18,4	17,4	16,0	19,5
wieś	2,0	2,3	2,0	2,5	1,6	1,5	1,4	1,7
Komunikacja i transport	3,6	4,3	5,1	3,7	2,4	5,4	2,1	2,3
miasta	8,4	8,4	8,4	8,3	8,4	10,4	9,0	7,8
wieś	1,8	2,4	3,2	1,8	1,0	1,3	0,9	1,0
Służba publiczna i kościół	2,2	2,4	2,6	2,2	2,0	4,0	1,9	1,9
miasta	5,7	5,4	5,2	5,5	6,5	7,1	6,7	6,3
wieś	0,9	1,0	1,1	0,9	0,9	1,5	1,0	0,8
Szkolnictwo i kultura	1,1	1,2	1,1	1,3	0,8	1,9	0,7	0,8
miasta	2,4	2,4	2,0	2,9	2,5	3,7	2,1	2,5
wieś	0,5	0,6	0,7	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4
Lecznictwo, utrzymywanie czystości, zakłady opieki społecznej	0,9	1,0	1,0	1,0	0,6	1,7	0,5	0,6
miasta	2,5	2,6	2,3	2,9	2,4	3,6	2,2	2,3
wieś	0,2	0,3	0,3	0,3	0,1	0,2	0,2	0,1
Służba domowa	1,4	1,6	1,6	1,6	1,0	2,3	0,7	1,1
miasta	3,6	3,6	3,1	4,2	3,6	4,6	2,4	3,9
wieś	0,6	0,7	0,8	0,6	0,4	0,6	0,4	0,4
Inne zawody	4,1	4,7	5,8	3,8	2,9	7,0	2,2	3,0
miasta	9,7	9,1	9,0	9,2	11,3	14,5	10,3	11,3
wieś	1,9	2,6	4,0	1,5	0,9	1,1	0,8	1,0

a Bez wojska skoszarowanego. *b* Łącznie z obszarami zajętymi przez Słowację.

TABL. 21. LUDNOŚĆ NIEKTÓRYCH KRAJÓW WEDŁUG ZAWODU

Kraje[a]	Rok spisu	Rolnictwo	Działy poza rolnictwem	Utrzymujący się bez pracy zarobkowej	Samodzielni w rolnictwie w % ogółu ludności w rolnictwie	Górnictwo i przemysł	Handel i ubezpieczenia	Komunikacja i transport	Inne zawody
		w odsetkach ogółu ludności				w odsetkach ludności poza rolnictwem			
Zawodowo czynni i bierni									
ZSRR	1926	77,6	20,6	1,8	.	41,2	10,7	13,6	34,5
Bułgaria	1926	74,6	23,8	1,6	.	45,4	17,1	9,0	28,5
Polska	**1931**	**60,9**	**35,8**	**3,3**	.	**49,3**	**15,5**	**9,2**	**26,0**
Finlandia	1930	59,4	36,2	4,4	.	45,9	11,2	10,2	32,7
Estonia	1934	58,8	36,3	4,9	.	46,6	13,6	9,4	30,4
Węgry	1930	51,8	43,4	4,8	.	50,8	13,8	9,0	26,4
Norwegia	1930	35,5	55,7	8,8	.	47,9	17,0	17,0	18,1
Szwecja	1930	34,8	57,8	7,4	.	54,8	16,1	12,1	17,0
Czechosłowacja	1930	34,5	57,2	8,3	.	60,6	12,3	9,6	17,5
Dania	1930	29,6	59,3	11,1	.	47,9	18,3	11,6	22,2
Austria	1934	27,3	58,0	14,7	.	52,0	16,5	9,3	22,2
Szwajcaria	1930	22,7	69,4	7,9	.	59,2	17,2	7,9	15,7
Niemcy	1933	20,9	65,6	13,5	.	59,3	16,4	9,4	14,9
Zawodowo czynni									
ZSRR	1926	83,2	14,6	2,2	.	42,4	10,3	11,0	36,3
Bułgaria	1926	80,0	18,8	1,2	90,8	48,1	14,5	7,0	30,4
Polska	**1931**	**64,9**	**32,4**	**2,7**	**85,2**	**46,6**	**14,9**	**6,3**	**32,2**
Estonia	1934	63,0	31,0	6,0	81,3	45,0	13,7	7,6	33,7
Finlandia	1930	60,6	33,2	6,2	.	41,5	12,7	8,5	37,3
Grecja	1928	53,7	41,1	5,2	.	38,7	18,5	9,5	33,3
Węgry	1930	49,7	44,5	5,8	60,9	48,2	14,2	6,2	31,4
Włochy	1931	39,2	43,6	17,2	69,5	55,9	15,8	8,3	20,0
Francja	1931	34,5	62,1	3,4	66,9	52,8	19,6	9,1	18,5
Czechosłowacja	1930	34,2	55,3	10,5	70,5	58,4	13,1	6,7	21,8
Szwecja	1930	32,2	58,1	9,7	69,0	49,3	18,5	10,2	22,0
Kanada	1931	31,2	68,8	.	.	36,2	17,7	12,1	34,0
Norwegia	1930	30,7	56,1	13,2	71,1	40,1	19,3	14,4	26,2
Dania	1930	27,1	57,8	15,1	63,0	40,0	18,6	8,4	33,0
Austria	1934	26,0	56,2	17,8	64,2	48,9	17,6	6,6	26,9
Niemcy	1933	24,5	60,2	15,3	71,6	56,9	19,1	6,7	17,3
St. Zjedn. Ameryki	1930	22,0	78,0	.	.	40,5	10,5	19,9	29,1
Holandia	1930	20,6	79,4	.	40,6	46,9	19,7	9,5	23,9
Szwajcaria	1930	19,6	71,8	8,6	75,2	55,9	18,7	5,6	19,8
Zjednoczone Królestwo	1931	5,2	87,3	7,5	29,5	49,0	20,0	8,4	22,6

a Kraje podano w porządku malejącym według odsetka ludności zatrudnionej w rolnictwie.

Uwaga. Wskutek różnych zasad klasyfikacji dane są częściowo nieporównywalne.

TABL. 22. **LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU I PŁCI (1931)**

Miasta Wieś Płeć	Ogółem[a]	W tym w wieku lat 15—49	W wieku lat							
			0—9	10—19	20—29	30—39	40—49	50—59	60—69	70 i więcej
			W tysiącach							
Polska	**31915,8**	**16421,2**	**7948,9**	**5813,2**	**6144,0**	**4254,3**	**2986,9**	**2252,8**	**1627,8**	**860,2**
mężczyźni	15427,5	7794,7	4025,1	2878,5	2930,6	1999,1	1391,3	1051,7	753,0	385,6
kobiety	16488,3	8626,5	3923,8	2934,7	3213,4	2255,2	1595,6	1201,1	874,8	474,6
Miasta	8731,1	4918,7	1769,3	1506,0	1818,2	1328,9	937,9	676,7	456,3	228,8
mężczyźni	4103,5	2261,2	897,9	733,1	829,9	604,7	432,6	312,2	198,5	90,7
kobiety	4627,6	2657,5	871,4	772,9	988,3	724,2	505,3	364,5	257,8	138,1
Wieś	23184,7	11502,5	6179,6	4307,2	4325,8	2925,4	2049,0	1576,1	1171,5	631,4
mężczyźni	11324,0	5533,5	3127,2	2145,4	2100,7	1394,4	958,7	739,5	554,5	294,9
kobiety	11860,7	5969,0	3052,4	2161,8	2225,1	1531,0	1090,3	836,6	617,0	336,5
			W odsetkach							
Polska	**100,0**	**51,5**	**24,9**	**18,2**	**19,3**	**13,3**	**9,4**	**7,1**	**5,1**	**2,7**
mężczyźni	100,0	50,6	26,1	18,7	19,0	13,0	9,0	6,8	4,9	2,5
kobiety	100,0	52,4	23,8	17,8	19,5	13,7	9,7	7,3	5,3	2,9
Miasta	100,0	56,4	20,3	17,3	20,8	15,2	10,8	7,8	5,2	2,6
Wieś	100,0	49,7	26,7	18,6	18,7	12,6	8,8	6,8	5,1	2,7
			Na 100 mężczyzn przypada kobiet							
Polska	**106,9**	**110,7**	**97,5**	**102,0**	**109,6**	**112,8**	**114,7**	**114,2**	**116,2**	**123,1**
Miasta	112,8	117,5	97,1	105,4	119,1	119,8	116,8	116,7	129,8	152,2
Wieś	104,7	107,9	97,6	100,8	105,9	109,8	113,7	113,1	111,3	114,1

a Łącznie z 27,7 tys. ludności w wieku niewiadomym. Bez wojska skoszarowanego.

TABL. 23. **LUDNOŚĆ NIEKTÓRYCH KRAJÓW WEDŁUG WIEKU I PŁCI**

Kraje	Rok spisu	Ogółem	W wieku lat						
			0—9	10—19	20—29	30—39	40—49	50—59	60 i więcej
		W odsetkach							
Polska	**1921**	**100,0**	**21,6**	**26,0**	**16,8**	**11,4**	**9,3**	**7,7**	**7,2**
	1931	**100,0**	**24,8**	**18,1**	**19,7**	**13,3**	**9,3**	**7,0**	**7,8**
Anglia, Walia i Szkocja	1931	100,0	16,0	16,8	17,1	14,6	12,9	11,1	11,5
Francja	1931	100,0	17,3	13,1	16,7	14,7	12,8	11,4	14,0
Niemcy	1933	100,0	15,6	15,1	18,9	16,1	12,6	10,7	11,0
Włochy	1936	100,0	20,6	17,7	17,1	13,7	11,0	8,8	11,1
Holandia	1930	100,0	21,1	18,9	17,2	13,8	10,9	8,7	9,4
Szwecja	1930	100,0	15,9	18,0	17,3	14,4	12,0	9,6	12,8
Szwajcaria	1930	100,0	16,6	16,9	18,0	14,9	12,4	10,5	10,7
St. Zjedn. Ameryki	1930	100,0	19,6	19,2	16,9	14,9	12,2	8,7	8,5
ZSRR	1926	100,0	25,5	23,2	17,6	11,9	8,8	6,3	6,7
		Na 100 mężczyzn przypada kobiet							
Polska	**1921**	**106,9**	**98,4**	**104,8**	**114,9**	**117,0**	**109,3**	**106,2**	**106,7**
	1931	**105,6**	**97,5**	**102,0**	**102,9**	**112,8**	**114,7**	**114,2**	**118,5**
Anglia, Walia i Szkocja	1931	108,8	98,0	99,5	105,9	115,9	116,0	111,2	125,3
Francja	1931	107,1	97,7	97,8	95,6	110,2	118,8	111,5	127,0
Niemcy	1933	105,8	96,8	97,2	100,0	112,0	119,8	108,8	115,6
Włochy	1936	106,1	96,8	97,8	109,6	110,2	120,1	111,6	110,2
Holandia	1930	101,3	96,3	97,8	102,9	104,2	103,3	103,8	108,2
Szwecja	1930	103,1	96,4	96,3	99,8	104,4	107,0	106,7	120,2
Szwajcaria	1930	107,6	97,6	99,5	107,6	112,2	109,5	110,4	131,0
St. Zjedn. Ameryki	1930	97,6	97,4	99,2	103,0	98,3	92,5	91,1	97,2
ZSRR	1926	107,0	99,0	103,1	111,8	111,3	104,6	118,6	126,9

TABL. 24. **LUDNOŚĆ MIAST LICZĄCYCH POWYŻEJ 25000 MIESZKAŃCÓW**

Miasta	Ludność		
	1900	1921	1931
	w tysiącach		
M. st. Warszawa*	593,8	936,7	1179,5
Woj. warszawskie			
Płock**	21,6	25,8	33,0
Żyrardów*	5,7	21,3	25,1
Łomża***	17,9	22,0	25,0
Woj. łódzkie			
Łódź**	252,9	452,0	604,6
Piotrków Trybunalski*	27,8	41,0	51,3
Pabianice**	26,8	30,0	45,7
Tomaszów Mazowiecki*	20,0	28,3	38,0
Zgierz**	19,1	21,1	26,6
Woj. kieleckie			
Częstochowa*	38,4	80,5	117,2
Sosnowiec**		86,5	109,0
Radom*	26,5	61,6	77,9
Kielce*	18,2	41,3	58,2
Będzin**	13,5	27,9	47,6
Dąbrowa Górnicza**		39,9	36,9
Zawiercie**	16,9	29,5	32,9
Ostrowiec Świętokrzyski*	8,7	19,7	25,9
Woj. lubelskie			
Lublin*	39,5	94,4	112,3
Siedlce*	17,4	30,7	36,9
Chełm*	11,2	23,2	29,1
Woj. białostockie			
Białystok***	60,8	76,8	91,1
Grodno***	29,2	34,7	49,7
Woj. wileńskie			
Wilno***	138,6	129,0[a]	195,1
Woj. poleskie			
Brześć n. Bugiem***	31,0	29,5	50,7
Pińsk***	28,2	23,5	31,9

Miasta	Ludność		
	1900	1921	1931
	w tysiącach		
Woj. wołyńskie			
Równe***	14,8	30,5	41,9
Łuck***	12,4	21,2	35,6
Kowel***	12,9	20,8	29,1
Włodzimierz***	8,7	11,6	25,6
Woj. poznańskie			
Poznań**	110,1	169,4	246,5
Kalisz**	20,0	44,6	68,3
Gniezno**	19,2	25,7	30,7
Woj. pomorskie			
Bydgoszcz**	46,9	87,6	117,2
Toruń**	24,2	39,4	61,9
Włocławek**	15,4	40,3	56,0
Grudziądz**	28,6	33,5	54,0
Gdynia**	0,9[b]	1,3	38,6[c]
Inowrocław**	24,0	24,3	34,4
Woj. śląskie			
Chorzów**	57,9	74,8[a]	128,9
Katowice**	31,7	45,4[a]	126,2
Siemianowice Śląskie**	12,2	18,3[b]	37,8
Cieszyn**	17,3	23,3	28,0
Bielsko**	13,3	19,8	25,4
Woj. krakowskie			
Kraków**	85,3	183,7	219,3
Tarnów*	29,3	35,3	44,9
Nowy Sącz*	15,1	26,3	30,3
Woj. lwowskie			
Lwów***	149,6	219,4	312,2
Przemyśl[d]	45,9	48,0	51,0
Borysław***	10,7	16,1	41,5
Drohobycz***	19,4	26,7	32,3
Rzeszów*	12,7	24,9	26,9
Woj. stanisławowskie			
Stanisławów***	27,0	28,2	60,0
Kołomyja***	32,3	31,7	33,8
Stryj***	22,6	27,4	30,5
Woj. tarnopolskie			
Tarnopol***	28,7	30,9	33,9

a Według spisu z 1919 r. *b* Według spisu z 1910 r. *c* Według spisu z 1936 r. *d* Podzielone pomiędzy Niemcy i ZSRR.

Uwaga. * oznacza miasta Generalnej Guberni; ** oznacza miasta włączone do Rzeszy; *** oznacza miasta zajęte przez ZSRR. Ludność w 1931 r. podano w granicach administracyjnych miast z 1 I 1939 r.; bez wojska skoszarowanego.

TABL. 25. **LUDNOŚĆ WIELKICH MIAST**[a]

Miasta	Powierzchnia w km² 1 I 1939	Ludność						
		około 1860	około 1880	1900	1910	1921	1931	1939
		w tysiącach						
Warszawa*	141	158	383	594[b]	781	937	1172	1289
Łódź**	59	26	48	253[b]	408	452	605	672
Lwów***	67	68	110	150	196	219	312	318
Poznań**	77	51	65	110	150	169	245	272
Kraków*	48	50	66	85	143	184	219	259
Wilno***	105	60	90	139[b]	181	129[c]	195	209
Bydgoszcz**	75	22	34	47	53	88	117	141
Częstochowa*	48	9	21	38[b]	73	80	117	138
Katowice**	42	8	13	32	43	50	126	134
Sosnowiec**	33	.	.	.	99	86	109	130
Lublin*	30	16	33	40[b]	66	94	112	122
Gdynia**	66	.	.	.	0.9	1,3	30	120
Chorzów**	24	1[d]	27[d]	58[d]	73[d]	73[d]	81	110
Białystok***	39	17	.	61[b]	80	77	91	107

a W każdorazowych granicach administracyjnych; bez wojska skoszarowanego. *b* 1897 r. *c* 1919 r. *d* Królewska Huta.

Uwaga. * oznacza miasta Generalnej Guberni; ** oznacza miasta włączone do Rzeszy; *** oznacza miasta zajęte przez ZSRR.

TABL. 26. **LUDNOŚĆ WIĘKSZYCH MIAST W 1931 R. PŁEĆ. JĘZYK OJCZYSTY. ANALFABETYZM. SKŁAD ZAWODOWY**

Wyszczególnienie	Warszawa	Łódź	Lwów	Poznań	Kraków	Wilno	Katowice	Gdynia[a]
	w tysiącach							
Ogółem	1171,9	604,6	312,2	246,5	219,3	195,1	126,1	83,4
Płeć								
Mężczyźni	534,1	278,3	142,3	114,6	98,7	88,3	61,2	44,6
Kobiety	637,8	326,3	169,9	131,9	120,6	106,8	64,9	38,8
Język ojczysty								
Polski	826,2	357,0	198,2	238,2	171,2	128,6	107,0	82,0
Ukraiński	1,2	0,1	24,2	0,2	0,7	0,1	0,1	0,1
Ruski	0,1	0,0	10,9	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0
Białoruski	0,6	0,1	0,0	0,0	0,0	1,7	0,0	0,0
Rosyjski	4,0	0,9	0,5	0,2	0,1	7,4	0,1	0,1
Niemiecki	1,9	53,5	2,5	6,4	0,7	0,6	16,9	0,4
Żydowski i hebrajski	333,3	191,7	75,3	1,1	45,8	54,6	1,6	0,4
Inny i nie podany	4,6	1,3	0,6	0,4	0,5	2,0	0,4	0,4
Analfabetyzm wśród ludności w wieku 10 lat i więcej łącznie z osobami o niewiadomym wieku								
Nie umiejący czytać ani pisać	98,0	81,4	21,1	2,1	9,2	19,5	1,1	1,5
mężczyźni	29,9	26,5	5,5	0,6	2,5	5,6	0,4	0,6
kobiety	68,1	54,9	15,6	1,5	6,7	13,9	0,7	0,9
Skład zawodowy[b]. Zawodowo czynni i bierni								
Rolnictwo	4,7	1,9	3,3	2,0	2,0	5,2	0,7	1,4
Przemysł	499,7	376,0	93,6	89,1	67,1	67,7	62,4	27,8
Handel	235,0	103,2	64,2	42,8	45,5	35,1	15,8	12,2
Komunikacja	104,6	29,3	31,4	33,7	16,5	19,8	13,2	22,3
Inne zawody	327,9	94,2	119,7	78,9	88,2	67,3	34,0	19,7

a W 1936 r. *b* Leśnictwo, rybołówstwo, ogrodnictwo nie zostały włączone do rolnictwa. W skład przemysłu wchodzi również przemysł wydobywczy i rzemiosło, w skład handlu wchodzą ubezpieczenia prywatne, a w skład komunikacji wchodzi transport.

TABL. 27. MIASTA (GMINY) POWYŻEJ 10000 MIESZKAŃCÓW ORAZ ICH LUDNOŚĆ W NIEKTÓRYCH KRAJACH WEDŁUG OSTATNICH SPISÓW

Kraje	Liczba miast liczących					Ludność miast liczących					
						10		20		100 i więcej	
	10—20	20—50	50—100	100—500	500 i więcej	tysięcy mieszkańców					
	tysięcy mieszkańców					w tysiącach	w % ogółu ludności	w tysiącach	w % ogółu ludności	w tysiącach	w % ogółu ludności
Polska	83	46	11	9	2	6528	25,8	5429	21,5	3349	13,3
Belgia	83	40	7	5	—	3712	45,9	2630	32,5	940	11,6
Indie Brytyjskie	632	269	66	35	3	30685	8,7	22148	6,3	9640	2,7
Kanada	35	21	7	5	2	3871	37,3	3138	30,2	2328	22,4
Dania	36[a]	7	3	1	1	1601[b]	43,2	1218	32,9	779	21,0
Irlandia	8	3	1	1	—	760	25,6	658	22,2	468	15,8
Anglia z Walią	465[a]	183	62	46	5	30884[b]	77,3	25899	64,8	15887	39,8
Francja	218	123	46	14	3	16501	39,4	13469	32,1	6691	16,0
Niemcy[c]	312	176	50	14	11	35701	49,0	31398	43,1	22420	30,8
Grecja	21	16	1	3	—	1755	28,3	1480	23,9	941	15,2
Węgry	66	33	9	2	1	3692	42,5	2820	32,5	1259	14,5
Włochy	1632[a]	180	46	17	5	30016[b]	70,7	16061	37,8	7780	18,3
Japonia	466	146	51	28	6	31752	45,8	25497	36,8	17518	25,3
Litwa[d]	2	3	—	1	—	216	8,5	194	7,6	108	4,2
Holandia	86	28	12	4	2	5046	63,6	3866	48,7	2162	27,2
Norwegia	23[a]	2	2	1	—	720[b]	25,6	478	17,0	253	9,0
Rumunia	107[e]	22	9	5	—	3527[b]	19,6	2406	13,3	1063	5,9
Szkocja	19	15	3	3	1	2851	58,9	2594	53,6	1870	38,6
Szwecja	22	13	2	2	1	1772	28,4	1474	23,6	934	14,9
St. Zjedn. Ameryki	606[e]	185[f]	98	80	13	58340	47,5	49243[g]	40,1	36326	29,6
ZSRR[d]	.	62	73	58	6	.	.	27486	16,6	19978	12,1

a 5—20 tys. mieszkańców. *b* Powyżej 5 tys. mieszkańców. *c* Łącznie z Austrią. *d* Szacunek. *e* 10—25 tys. mieszkańców. *f* 25—50 tys. mieszkańców. *g* Powyżej 25 tys. mieszkańców.

TABL. 28. ANALFABETYZM W POLSCE WŚRÓD LUDNOŚCI W WIEKU 10 LAT I WIĘCEJ
Według spisów z 1921 r. i 1931 r.

Lata Płeć Miasta Wieś	Osoby nie umiejące czytać ani pisać w wieku lat								
	10 i mniej	10—14	15—19	20—24	25—29	30—39	40—49	50—59	60 i więcej
	w % ogółu osób danego wieku								
Ogółem 1921	33,1	29,7	24,0	23,7	25,7	31,5	38,6	46,6	54,2
miasta	18,7	13,5	11,6	12,0	13,4	17,6	23,6	30,7	37,1
wieś	38,1	34,4	28,0	28,0	30,7	37,2	44,4	52,1	59,4
Ogółem 1931	23,1	6,6	12,4	16,9	17,1	21,4	30,3	38,6	50,0
miasta	12,2	2,3	4,2	6,2	7,4	10,5	16,4	22,6	33,4
wieś	27,6	8,0	15,5	21,4	21,3	26,4	36,7	45,5	56,3
Mężczyźni 1921	30,0	29,6	22,6	20,5	21,7	25,3	32,9	41,8	50,9
1931	17,8	5,8	9,8	13,7	12,8	15,0	21,9	30,3	43,4
miasta	8,9	2,5	3,6	5,3	5,9	7,5	11,3	15,9	25,1
wieś	21,3	6,9	12,1	16,9	15,5	18,2	26,6	36,3	49,6
Kobiety 1921	35,7	29,7	25,2	25,7	29,3	36,7	43,9	51,1	57,3
1931	27,9	7,4	14,8	19,8	21,2	27,1	37,6	45,9	55,6
miasta	15,0	2,1	4,7	6,9	8,7	13,0	20,6	28,3	39,4
wieś	33,4	9,1	18,7	25,4	26,8	33,8	45,5	53,6	62,3

DZIAŁ II. RUCH LUDNOŚCI

TABL. 1. SKŁADNIKI PRZYROSTU LUDNOŚCI

Lata	Ludność[a] w tysiącach	Lata	Przyrost rzeczywisty	Przyrost naturalny	Przyrost (+) lub strata (—) na skutek wędrówek
			w tysiącach		
1 I 1895	24019	1895—1938	10830[b]	16666	—5836
1 I 1914	30310[b]	1895—1913	6291[b]	8826	—2535[b]
1 I 1919	26282	1914—1918	—4028[b]	—365[b]	—3663[b]
1 I 1924	28774	1919—1923	2492	1508	+984
1 I 1931	31668	1924—1930	2894	3411	—517
1 I 1939	34849	1931—1938	3181	3286	—105

a Z wojskiem skoszarowanym. *b* Liczby niepewne.

TABL. 2. MAŁŻEŃSTWA, URODZENIA ŻYWE I ZGONY

Przeciętne roczne Lata	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Zgony niemowląt na 100 urodzeń[a]
	w tysiącach					na 1000 mieszkańców				
1896—1900	206	1093	629	..	464	8,2	43,5	25,0	18,5	..
1909—1911	214	1127	651	..	476	7,3	38,7	22,4	16,3	..
1921—1925	286	985	526	..	459	10,1	34,7	18,5	16,2	..
1926—1930	281	991	514	146	477	9,2	32,3	16,8	15,5	14,7
1931—1935	273	905	479	123	426	8,3	27,6	14,6	13,0	13,6
1936—1938	280	866	481	120	385	8,2	25,3	14,1	11,2	13,9
1919	336	808	712	..	96	12,7	30,5	26,9	3,6	..
1920	284	861	721	..	140	10,6	32,2	27,0	5,2	..
1921	317	890	568	..	322	11,7	32,8	20,9	11,9	..
1922	319	983	555	..	428	11,5	35,3	19,9	15,4	..
1923	287	1015	494	..	521	10,0	35,6	17,3	18,3	..
1924	269	1000	519	..	481	9,3	34,5	17,9	16,6	..
1925	239	1036	492	..	544	8,1	35,2	16,7	18,5	..
1926	257	989	533	..	456	8,6	33,1	17,8	15,3	..
1927	258	959	526	145	433	8,5	31,6	17,3	14,3	15,1
1928	295	991	504	144	487	9,6	32,3	16,4	15,9	14,5
1929	299	994	519	149	475	9,6	32,0	16,7	15,3	14,9
1930	296	1023	489	146	534	9,4	32,5	15,5	17,0	14,2
1931	271	965	494	137	471	8,5	30,2	15,5	14,7	14,2
1932	269	935	487	135	448	8,4	29,1	15,1	13,9	14,4
1933	274	868	466	111	402	8,4	26,6	14,3	12,3	12,8
1934	277	882	480	124	402	8,4	26,7	14,5	12,2	14,1
1935	280	877	471	111	406	8,4	26,2	14,1	12,1	12,7
1936	284	892	482	126	410	8,4	26,4	14,3	12,1	14,1
1937	276	856	482	117	374	8,1	25,0	14,1	10,9	13,6
1938	279	850	480	119	370	8,1	24,6	13,9	10,7	14,0

a W województwach wschodnich i częściowo w centralnych dane niekompletne wskutek wadliwej rejestracji.

TABL. 3. **SKŁADNIKI PRZYROSTU LUDNOŚCI WEDŁUG WYZNANIA (1921—1931)**

Polska	Wyznanie					
	rzymskokatolickie		prawosławne	ewangelickie	mojżeszowe	inne
	obrz. łaciński	obrz. greckokatolicki				
	w tysiącach					
Przyrost rzeczywisty na podstawie spisów ludności[a]						
4931	3459	328	939	−161	291	75
Przyrost naturalny						
4943	3261	489	774	69	326[b]	24
Przyrost (+) lub strata (−) na skutek wędrówek i zmian wyznania						
−12	+198	−161	+165	−230	−35[b]	+51

a Łącznie z wojskiem skoszarowanym. *b* Liczby niepewne.

TABL. 4. **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI WEDŁUG WYZNANIA**

Wyznania Przeciętne roczne	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Zgony niemowląt na 100 urodzeń
			ogółem	w tym niemowląt[a]						
	w tysiącach					na 1000 mieszkańców				
Rzymskokatolickie:										
obrz. łaciński										
1926—1930	183	647	331	97	316	9,2	32,6	16,7	15,9	14,9
1931—1935	179	587	307	82	280	8,4	27,6	14,5	13,1	13,8
1936—1938	186	567	312	81	255	8,4	25,6	14,1	11,5	14,3
obrz. greckokat.										
1926—1930	36	118	73	23	45	11,1	36,6	22,6	14,0	19,4
1931—1935	33	109	66	20	43	9,7	31,7	19,2	12,5	18,0
1936—1938	32	99	63	18	36	9,0	27,7	17,6	10,1	18,2
Prawosławne										
1926—1930	36	141	64	18	77	10,2	39,7	17,9	21,8	13,0
1931—1935	32	125	59	16	66	8,3	32,0	15,2	16,8	12,4
1936—1938	31	115	58	16	57	7,6	28,0	14,1	13,9	13,9
Ewangelickie										
1926—1930	6,9	19	13	3	6	8,3	23,6	16,3	7,3	16,9
1931—1935	7,2	18	13	3	5	8,4	21,2	15,2	6,0	16,3
1936—1938	7,7	18	13	3	5	9,2	20,8	15,0	5,8	16,7
Mojżeszowe[a]										
1926—1930	18	60	30	4	30	5,8	19,6	9,9	9,7	6,4
1931—1935	20	61	31	3	30	6,4	19,2	9,7	9,5	4,9
1936—1938	21	62	34	3	28	6,4	18,9	10,4	8,5	4,8

a Dane niekompletne i zniekształcone wskutek wadliwej rejestracji.

TABL. 5. **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W WIELKICH MIASTACH[a]**

Lata	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Lata	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 mieszkańców					na 1000 mieszkańców			
1921	11,1	24,3	17,1	7,2	1930	8,8	19,4	12,4	7,0
1922	11,6	26,5	16,4	10,1	1931	8,1	17,7	11,9	5,8
1923	11,3	26,1	15,7	10,4	1932	7,8	15,6	12,0	3,6
1924	8,6	23,5	15,4	8,1	1933	8,0	14,5	11,0	3,5
1925	8,4	25,0	14,2	10,8	1934	8,1	14,1	11,0	3,1
1926	7,7	23,2	15,3	7,9	1935	8,1	13,7	11,2	2,5
1927	8,4	20,3	14,2	6,1	1936	8,6	14,5	11,0	3,5
1928	9,5	20,1	14,0	6,1	1937	8,5	14,3	11,3	3,0
1929	9,5	19,7	13,0	6,7	1938	8,7	15,0	11,1	3,9

a Warszawa, Łódź, Sosnowiec, Lublin, Poznań, Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Lwów; ponadto od 1926 r. Częstochowa i Wilno; od 1936 r. Gdynia i Chorzów; od 1937 r. Białystok.

TABL. 6. **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI EUROPY**

Przeciętne roczne	Ludność w milionach	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
		w tysiącach				na 1000 mieszkańców			
1801—1820	200	.	7675	6400	1275	.	38,5	32,1	6,4
1821—1830	223	.	8893	6747	2146	.	39,8	30,2	9,6
1841—1850	260	2150	9833	8053	1780	8,3	37,9	31,0	6,9
1861—1870	294	2532	11367	8732	2635	8,6	38,6	29,7	8,9
1871—1880	317	2679	12332	9397	2935	8,5	38,9	29,6	9,3
1881—1890	347	2783	13223	9530	3693	8,0	38,1	27,5	10,6
1891—1900	380	3066	14064	9848	4216	8,1	37,0	25,9	11,1
1901—1910	421	3351	14792	9617	5175	8,0	35,1	22,8	12,3
1924—1927	505	4094	13796	7902	5894	8,1	27,3	15,6	11,7
1924—1927[a]	364	2911	8897	5629	3268	8,0	24,4	15,4	9,0
1928—1930[a]	373	3098	8667	5574	3093	8,3	23,2	14,9	8,3
1931—1933[a]	384	2965	8197	5450	2747	7,7	21,3	14,2	7,1
1934—1935[a]	391	3080	8164	5352	2812	7,9	20,9	13,7	7,2
1935—1936[a]	394	3021	8124	5440	2684	7,7	20,6	13,8	6,8
1936—1937[a]	397	3060	7965	5462	2503	8,3	20,2	13,9	6,3
1937—1938[a]	400	.	1980	5450	2530	.	19,9	13,3	5,6

a Bez ZSRR

TABL. 7. **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje u — urodzenia żywe z — zgony p — przyrost naturalny	1876—1885	1908—1913	1921—1925	1926—1930	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	przeciętne roczne				na 1000 mieszkańców					
Polska u	.	**38,9**[a]	**34,7**	**32,3**	**26,5**	**26,5**	**26,1**	**26,2**	**24,9**	**24,5**
z	.	**22,4**[a]	**18,5**	**16,8**	**14,2**	**14,4**	**14,0**	**14,2**	**14,0**	**13,8**
p	.	**16,5**[a]	**16,2**	**15,5**	**12,3**	**12,1**	**12,1**	**12,0**	**10,9**	**10,7**
Bułgaria u	36,7	41,0	39,0	33,1	29,1	30,1	26,3	25,7	24,7	22,4
z	23,3	22,4	20,8	17,9	15,5	14,0	14,6	14,2	13,9	13,4
p	13,4	18,6	18,2	15,2	13,6	16,1	11,7	11,5	10,8	9,0
Francja u	24,9	19,5	19,3	18,2	16,2	16,2	15,3	15,0	14,7	14,6
z	22,5	18,6	17,2	16,8	15,8	15,1	15,7	15,3	15,0	15,4
p	2,4	0,9	2,1	1,4	0,4	1,1	−0,4	−0,3	−0,3	−0,8
Anglia z Walią u	34,2	24,9	19,9	16,5	14,4	14,8	14,7	14,8	14,9	15,1
z	20,0	14,1	12,2	12,1	12,3	11,8	11,7	12,1	12,4	11,6
p	14,2	10,8	7,7	4,4	2,1	3,0	3,0	2,7	2,5	3,5
Niemcy u	38,0	29,5	22,1	18,4	14,7	18,0	18,9	19,0	18,8	19,2[b]
z	25,8	16,5	13,3	11,8	11,2	10,9	11,8	11,8	11,7	11,9[b]
p	12,2	13,0	8,8	6,6	3,5	7,1	7,1	7,2	7,1	7,3[b]
Włochy u	37,3	32,4	29,7	26,8	23,8	23,5	23,4	22,2	22,7	23,6
z	28,4	20,4	17,3	16,0	13,7	13,3	13,9	13,6	14,0	13,9
p	8,9	12,0	12,4	10,8	10,1	10,2	9,5	8,6	8,7	9,7
Holandia u	35,9	29,1	25,7	23,2	20,8	20,7	20,2	20,2	19,8	20,5
z	22,7	13,9	10,4	9,9	8,8	8,4	8,7	8,7	8,8	8,5
p	13,2	15,2	15,3	13,3	12,0	12,3	11,5	11,5	11,0	12,0
Rumunia u	.	40,1	37,9	35,2	32,1	32,4	30,7	31,5	30,8	29,7
z	.	25,9	23,0	21,2	18,7	20,7	21,1	19,8	19,3	19,0
p	.	14,2	14,9	14,0	13,4	11,7	9,6	11,7	11,5	10,7

a W granicach z dnia 1 I 1938 r. *b* Łącznie z Austrią.

TABL. 8. **NOWOŻEŃCY**

Przeciętne roczne w latach 1931—1932

Miasta, Wieś Wyznania	Nowożeńcy w tysiącach	Nowożeńcy w wieku lat						Wiek środkowy nowożeńców[a]
		19 i mniej	20—24	25—29	30—39	40—49	50 i więcej	
		w odsetkach ogółu nowożeńców						
				Mężczyźni				
Polska	**270**	**3,8**	**36,6**	**37,2**	**15,5**	**3,9**	**3,0**	**26,3**
miasta	69	1,6	28,7	39,6	20,7	5,1	4,3	27,5
wieś	201	4,5	39,3	36,4	13,7	3,5	2,6	25,8
Rzymskokatolickie:								
obrz. łaciński	176	2,5	35,1	39,3	16,1	3,8	3,2	26,6
obrz. greckokatolicki	35	5,8	45,5	32,9	10,2	3,1	2,5	24,9
Prawosławne	32	10,4	45,7	28,7	10,4	3,3	1,5	24,3
Ewangelickie	7	1,4	32,2	40,0	16,0	5,7	4,7	27,0
Mojżeszowe[b]	19	1,2	20,1	40,3	28,2	5,9	4,3	28,6
Inne	1	4,5	35,9	30,4	17,2	6,9	5,1	26,6
				Kobiety				
Polska	**270**	**20,2**	**44,4**	**21,1**	**11,0**	**2,3**	**1,0**	**23,4**
miasta	69	12,4	40,6	26,3	15,8	3,5	1,4	24,6
wieś	201	22,8	45,7	19,3	9,4	1,9	0,9	23,0
Rzymskokatolickie:								
obrz. łaciński	176	19,1	45,6	21,1	10,9	2,3	1,0	23,4
obrz. greckokatolicki	35	25,3	44,2	18,9	8,8	1,9	0,9	22,8
Prawosławne	32	30,9	46,8	14,1	6,4	1,4	0,4	22,0
Ewangelickie	7	12,8	43,2	25,3	14,0	3,3	1,4	24,3
Mojżeszowe[b]	19	3,5	31,0	35,9	23,4	4,2	2,0	27,2
Inne	1	24,0	40,9	18,3	12,8	2,9	1,1	23,2

a Wiek, który w chwili zawarcia małżeństwa połowa nowożeńców przekroczyła, a połowa jeszcze nie osiągnęła. *b* Wiek, w którym zalegalizowany został związek małżeński.

TABL. 9. **URODZENIA ŻYWE**

Przeciętne roczne w latach 1931—1932

Wyznania	Ogółem	Ślubne	Nieślubne	Miasta	Wieś	Ogółem	Miasta	Wieś	Nieślubne w % ogółu urodzeń
	w tysiącach					na 1000 mieszkańców			
Polska	**950**	**893**[a]	**57**[a]	**184**	**766**	**29,8**	**21,0**	**33,0**	**6,0**[a]
Rzymskokatolickie									
obrz. łaciński	617	585	32	125	492	29,8	22,4	32,6	5,2
obrz. greckokatolicki	116	109	7	7	109	34,8	21,5	36,3	6,4
Prawosławne	133	127	6	4	129	35,2	21,8	35,9	4,6
Ewangelickie	18	17	1	3	15	22,0	14,3	25,2	6,5
Mojżeszowe[b]	60	50[a]	10[a]	44	16	19,3	18,6	21,6	16,7[a]
Inne	6	5	1	1	5				

a Dzieci z małżeństw rytualnych wyznania mojżeszowego, nie zarejestrowanych we właściwych urzędach stanu cywilnego, zaliczono do dzieci nieślubnych. *b* Dane niekompletne i zniekształcone wskutek wadliwej rejestracji.

TABL. 10. **PŁODNOŚĆ KOBIET**

Przeciętna roczna liczba urodzeń żywych

Lata Miasta. Wieś	Ogółem	Wiek matki (lat)							
		15—19	20—24	25—29	30—34	35—39	40—44	45—49	50 i więcej
	W tysiącach								
1931—1932	**950**[a]	**38**	**247**	**284**	**206**	**116**	**45**	**7**	**0,8**
Miasta:									
największe[b]	58	2	16	19	12	6	2	0,2	0,0
inne[c]	126	5	31	39	28	15	5	0,8	0,1
Wieś	766	31	200	226	166	95	38	6	0,7
	Na 100 kobiet każdej grupy wieku[d]								
1900—1901[e]	**18,0**	**3,4**	**20,8**	**31,5**	**30,8**	**22,6**	**12,1**	**3,3**	.
1931—1932	**11,0**	**2,5**	**14,5**	**18,9**	**16,4**	**11,8**	**5,3**	**1,0**	.
Miasta	7,0	1,6	9,1	12,5	10,4	6,8	2,7	0,4	.
największe[b]	5,0	1,4	6,7	9,1	7,2	4,3	1,6	0,2	.
inne[c]	8,0	1,8	10,4	14,4	12,1	8,1	3,4	0,6	.
Wieś	12,8	2,8	16,9	21,8	19,1	14,2	6,5	1,3	.

a Łącznie z 6 tys. urodzeń, w przypadkach gdy wiek matki był nie znany. *b* 200 tys. i więcej mieszkańców. *c* Mniej niż 200 tys. mieszkańców. *d* W rub. „Ogółem" na 100 kobiet w wieku 15—49 lat. *e* Na podstawie danych dla byłej Galicji (województwa południowe).

TABL. 11. **PŁODNOŚĆ KOBIET W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Przeciętna roczna liczba urodzeń żywych na 100 kobiet w wieku 15—49 lat

Kraje	1876—1885	1886—1895	1896—1905	Około roku			
				1910	1920	1930	1936
Polska	.	.	**18,1**	.	**13,0**	**10,9**	**9,7**
Australia	.	12,0	10,8	10,6	9,4	6,3	6,6
Belgia	13,2	11,8	11,4	9,1	7,5	6,8	6,1
Bułgaria	.	.	20,0	18,4	16,2	13,8	11,4
Irlandia	10,1	9,2	8,9	9,4	.	8,6	.
Anglia z Walią	13,5	11,8	10,4	8,8	8,0	5,6	5,3
Francja	9,9	8,9	8,5	7,5	7,7	6,7	6,2
Niemcy	15,3	14,6	14,1	11,5	7,0	5,2[a]	6,9
w tym Saksonia	16,7	15,7	14,0	9,9	7,1	3,8[a]	.
Węgry	17,2	17,2	15,6	14,5	10,9	8,8	7,6
Włochy	14,8	14,9	13,8	13,2	11,4	9,5	9,0
Japonia	.	.	13,1	13,9	13,2	13,8	13,2
Holandia	15,0	14,2	13,3	11,7	10,9	8,7	.
Norwegia	12,7	12,5	11,9	10,6	10,0	6,4	5,3
Szwecja	11,9	11,7	11,2	10,0	8,9	5,7	5,1
Szwajcaria	11,7	11,0	10,9	9,5	8,4	6,0	5,3

a 1933 r.

TABL. 12. **ZGONY WEDŁUG WIEKU**
Przeciętne roczne

Lata Płeć Wyznania	Ogółem	W tym w wieku lat								
		0—4	5—9	10—14	15—19	20—24	25—34	35—44	45—54	55—64
					W tysiącach					
1896—1900[a]	**393,0**	**210,9**	**17,4**	**8,0**	**7,8**	**9,1**	**16,4**	**17,7**	**21,1**	**31,4**
Mężczyźni	203,0	114,8	8,7	3,8	3,5	4,4	7,3	8,4	10,7	15,3
Kobiety	190,0	96,1	8,7	4,2	4,3	4,7	9,1	9,3	10,4	16,1
1931—1932	**490,1**	**182,4**	**13,9**	**7,3**	**12,0**	**18,4**	**31,0**	**25,5**	**31,0**	**49,4**
mężczyźni	254,3	100,7	7,1	3,5	5,9	9,5	14,2	12,0	16,9	26,6
kobiety	235,8	81,7	6,8	3,8	6,1	8,9	16,8	13,5	14,1	22,8
miasta:										
wielkie[b]	41,0	10,1	0,9	0,4	1,0	1,9	3,2	3,0	3,8	5,6
inne[c]	68,8	19,8	1,7	0,9	1,7	2,9	4,8	4,1	5,0	7,7
wieś	380,3	152,5	11,3	6,0	9,3	13,6	23,0	18,4	22,2	36,1
Rzymskokatolickie:										
obrz. łaciński	316,1	118,5	8,4	4,6	8,0	12,1	20,8	16,6	19,3	30,6
obrz. greckokatolicki	69,0	29,0	2,2	1,2	1,7	2,5	4,0	3,3	4,4	6,9
Prawosławne	59,0	24,9	2,3	1,0	1,4	2,3	3,7	3,2	3,8	5,7
Ewangelickie	13,2	3,8	0,2	0,1	0,2	0,4	0,7	0,6	0,9	1,5
Mojżeszowe	30,5	5,2	0,7	0,4	0,7	1,0	1,7	1,7	2,5	4,5
Inne	2,3	1,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
1933—1934	**470,7**	**162,8**	**14,0**	**8,5**	**9,1**	**16,6**	**30,1**	**25,2**	**31,1**	**49,3**
Mężczyźni	243,8	89,7	7,1	4,2	4,5	8,5	14,0	11,9	16,7	26,6
Kobiety	226,9	73,1	6,9	4,3	4,6	8,1	16,1	13,3	14,4	22,7
					Na 1000 żyjących każdej grupy wieku					
1896—1900[a]	**25,8**	**95,8**	**9,0**	**4,6**	**5,2**	**6,9**	**7,8**	**10,8**	**17,7**	**36,4**
Mężczyźni	27,0	103,4	8,9	4,4	5,0	6,8	7,2	10,3	18,5	35,4
Kobiety	24,7	88,1	9,1	4,8	5,5	7,0	8,3	11,2	17,0	37,3
1931—1932	**15,3**	**45,8**	**3,5**	**2,6**	**4,0**	**5,4**	**5,9**	**7,4**	**12,0**	**25,2**
mężczyźni	16,3	49,9	3,5	2,5	4,0	5,6	5,6	7,4	14,0	29,1
kobiety	14,3	41,7	3,5	2,8	3,9	5,2	6,1	7,3	10,2	21,9
Miasta:										
wielkie[b]	12,1	37,4	3,0	1,9	3,2	4,4	4,9	6,5	11,6	25,3
inne[c]	12,7	35,4	2,8	2,0	3,3	4,6	5,1	6,5	10,9	22,6
Wieś	16,3	48,4	3,7	2,8	4,2	5,8	6,2	7,7	12,3	25,9
1933—1934	**14,3**	**41,7**	**3,5**	**2,5**	**3,7**	**4,8**	**5,3**	**6,9**	**11,5**	**24,8**
Mężczyźni	15,2	45,4	3,5	2,4	3,7	5,0	5,1	6,9	13,3	28,9
Kobiety	13,4	38,0	3,5	2,6	3,6	4,6	5,4	6,8	9,9	21,4

a Bez terytorium województw centralnych. *b* Liczące 100 tys. i więcej mieszkańców. *c* Liczące mniej niż 100 tys. mieszkańców.

TABL. 13. **POLSKA TABLICA WYMIERALNOŚCI (1931/32)**

Wiek	Liczba dożywających			Prawdopodobieństwo zgonu w ciągu roku			Przeciętne dalsze trwanie życia		
	ogółem	mężczyzn	kobiet	ogółem	mężczyzn	kobiet	ogółem	mężczyzn	kobiet
0	10000	10000	10000	0,1552	0,1692	0,1404	49,8	48,2	51,4
1	8448	8308	8596	0,0297	0,0308	0,0286	57,8	56,9	58,7
2	8197	8052	8350	0,0135	0,0138	0,0131	58,6	57,7	59,4
3	8086	7941	8241	0,0083	0,0083	0,0082	58,4	57,5	59,2
4	8019	7875	8173	0,0058	0,0058	0,0058	57,9	56,9	58,7
5	7972	7829	8126	0,0045	0,0046	0,0045	57,2	56,3	58,0
10	7832	7691	7983	0,0026	0,0026	0,0027	53,2	52,2	54,0
15	7731	7597	7873	0,0031	0,0028	0,0034	48,8	47,8	49,8
20	7581	7452	7721	0,0051	0,0055	0,0048	44,7	43,7	45,7
25	7378	7244	7522	0,0056	0,0055	0,0056	40,9	39,9	41,8
30	7171	7047	7306	0,0058	0,0056	0,0061	37,0	36,0	38,0
35	6954	6847	7074	0,0066	0,0062	0,0069	33,1	31,9	34,2
40	6718	6622	6827	0,0074	0,0075	0,0073	29,2	27,9	30,3
45	6457	6351	6575	0,0088	0,0098	0,0079	25,2	24,0	26,4
50	6141	5995	6297	0,0120	0,0143	0,0101	21,4	20,3	22,4
55	5719	5510	5931	0,0178	0,0208	0,0151	17,8	16,8	18,6
60	5156	4886	5424	0,0254	0,0290	0,0222	14,5	13,7	15,1
65	4419	4098	4738	0,0391	0,0440	0,0347	11,4	10,8	12,0
70	3485	3136	3824	0,0596	0,0668	0,0547	8,8	8,3	9,2
75	2407	2078	2721	0,0907	0,0995	0,0853	6,6	6,3	6,9
80	1356	1110	1592	0,1376	0,1489	0,1296	4,8	4,6	5,0

TABL. 14. **TABLICE WYMIERALNOŚCI NIEKTÓRYCH KRAJÓW**

Kraje	Lata	Przeciętne trwanie życia nowo-rodka	Na 10000 noworodków dożywa wieku lat				
			15	30	45	60	75
Galicja i Bukowina	1870—1880	27,8	5094	4382	3395	1919	432
Austria	1870—1880	32,4	5590	4876	3986	2720	961
Niemcy	1871—1881	37,0	6235	5597	4684	3365	1218
Francja	1877—1881	42,1	6914	6135	5249	4028	1799
Anglia z Walią	1871—1880	43,0	7104	6439	5408	3932	1672
Szwecja	1871—1880	47,0	7382	6750	5915	4685	2288
Indie Brytyjskie	1931	26,7	5540	4332	2797	1410	384
ZSRR część europejska	1926—1927	44,4	6790	6286	5597	4470	2320
Japonia	1926—1930	45,7	7609	6646	5792	4401	1835
Polska	**1927**	**45,9**	**7228**	**6644**	**5888**	**4630**	**2143**
Polska	**1931—1932**	**49,8**	**7731**	**7171**	**6457**	**5156**	**2407**
wielkie miasta[a]	1931—1932	53,0	8124	7642	6972	5581	2628
inne miasta[b]	1931—1932	54,0	8194	7693	7021	5749	2868
wieś	1931—1932	48,7	7614	7025	6289	4991	2308
Węgry	1930—1931	49,8	7747	7148	6461	5218	2447
Francja	1928—1933	56,7	8741	8148	7365	5910	2923
Anglia z Walią	1930—1932	60,8	8937	8558	7997	6683	3473
Niemcy	1932—1934	61,3	8923	8590	8071	6853	3612
Szwecja	1931—1935	64,3	9244	8809	8274	7158	4249
Australia	1932—1934	65,3	9328	9035	8524	7268	4163

a Liczące 100 tys. i więcej mieszkańców. *b* Liczące mniej niż 100 tys. mieszkańców.

TABL. 15. **WYCHODŹSTWO, POWRÓT WYCHODŹCÓW W LATACH 1919—1938 ORAZ REPATRIACJA UCHODŹCÓW WOJENNYCH W LATACH 1919—1925**

Wyszczególnienie	1919—1925[a]	1926—1930	1931—1935	1934	1935	1936	1937	1938
	w tysiącach							
Wychodźstwo	**577,8**	**964,1**	**229,3**	**42,6**	**53,8**	**54,6**	**102,4**	**129,1**
Do krajów europejskich	230,0	679,1	135,3	21,8	19,2	29,7	78,6	107,8
w tym: do Francji	217,9	285,1	57,3	8,0	1,4	8,4	33,0	20,5
do Niemiec[b]	.	362,6	35,4	0,9	1,0	1,1	12,2	63,6
do Łotwy[b]	.	.	36,6	12,0	16,1	19,6	22,8	17,8
do Estonii[b]	.	0,0	0,0	—	0,0	—	1,1	4,0
Do krajów pozaeuropejskich	347,8	285,0	94,0	20,8	34,6	24,9	23,8	21,3
w tym: do St. Zjedn. Ameryki	215,5	42,7	6,8	1,5	1,2	1,0	1,6	3,0
do Kanady	.	103,7	6,3	1,4	1,4	1,5	2,0	2,6
do Ameryki Pd.	.	119,6	25,8	4,7	6,6	11,0	16,5	12,1
do Palestyny	.	12,3	52,2	12,7	24,8	10,6	2,9	2,5
Wyznanie:								
Rzymskokatolickie:								
obrz. łaciński	.	493,1[c]	112,9	17,3	12,6	21,1	65,2	94,5
obrz. greckokatolicki	.	84,1[c]	11,6	1,4	1,1	3,2	8,3	7,8
Prawosławne	.	34,4[c]	12,7	2,6	7,0	10,9	16,5	12,9
Ewangelickie	.	14,8[c]	4,0	1,0	1,2	1,7	2,6	3,6
Mojżeszowe	.	80,3[c]	83,9	19,0	30,7	16,9	8,9	9,2
Inne i niewiadome	.	89,3[c]	4,2	1,3	1,2	0,8	0,9	1,1
Powrót wychodźców	.	**459,7**	**232,5**	**34,0**	**53,4**	**43,7**	**40,8**	**93,6**
Z krajów europejskich	.	426,5	211,5	31,8	51,7	41,5	39,0	91,9
w tym: z Francji	.	38,8	117,1	20,2	35,5	23,2	7,6	12,1
z Niemiec[b]	.	320,2	48,6	0,5	0,2	0,3	11,0	56,4
z Łotwy[b]	.	.	28,8	10,1	15,3	17,3	19,2	20,1
z Estonii[b]	.	0,0	0,0	—	0,0	—	0,8	2,8
Z krajów pozaeuropejskich	162,5	33,2	21,0	2,2	1,7	2,2	1,8	1,7
w tym: ze St. Zjedn. Ameryki	.	8,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,2	0,2
z Kanady	.	5,0	6,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,2
z Ameryki Pd.	.	7,7	8,4	0,8	0,5	0,7	0,8	0,8
z Palestyny	.	5,6	0,9	0,2	0,3	0,5	0,4	0,5
Repatriacja	**1181,8**	—	—	—	—	—	—	—

a Dane dotyczące wychodźstwa i powrotu wychodźców są niekompletne. *b* Wychodźstwo sezonowe. *c* Lata 1927–1930.

Uwaga. Osoby, które emigrowały parokrotnie, np. robotnicy sezonowi, liczone są tyle razy ile razy emigrowały.

DZIAŁ III. BUDYNKI, MIESZKANIA, RUCH BUDOWLANY

TABL. 1. **MIESZKANIA ORAZ ZALUDNIENIE MIESZKAŃ**

Wielkość mieszkań	Liczba mieszkań w tys.				Przeciętna liczba osób na izbę			
	miasta		wieś		miasta		wieś	
	1921	1931	1921	1931	1921	1931	1921	1931
Polska — teren spisu z 1921 r.[ab]	**1340,8**	**1800,1**	**3522,7**	**4223,1**	**2,0**	**2,0**	**3,4**	**3,1**
W tym mieszkania: 1-izbowe	483,2	677,5	2088,9	2206,5	3,8	3,9	5,0	4,8
2-izbowe	404,1	573,2	1030,5	1479,3	2,3	2,3	2,9	2,7
3-izbowe i większe	451,8	545,3	395,3	524,2	1,4	1,3	1,7	1,6
Polska — teren spisu z 1931 r.[a]	×	**1930,4**	×	**4472,1**	×	**2,0**	×	**3,1**
W tym mieszkania: 1-izbowe	×	705,0	×	2298,7	×	3,9	×	4,8
2-izbowe	×	622,6	×	1580,8	×	2,2	×	2,7
3-izbowe i większe	×	598,3	×	579,0	×	1,3	×	1,6

a Łącznie z mieszkaniami o niewiadomej liczbie izb. *b* Spis nie objął Górnego Śląska oraz części woj. wileńskiego.

TABL. 2. **MIESZKANIA ORAZ GĘSTOŚĆ ZALUDNIENA MIESZKAŃ W WIĘKSZYCH MIASTACH (1931)**

Wyszczególnienie	Warszawa	Łódź	Lwów	Poznań	Kraków	Wilno	Katowice
Mieszkania i ich ludność							
Mieszkania w tysiącach	249,1	145,2	72,0	50,7	48,5	40,1	27,4
w tym:							
1-izbowe	106,0	91,6	23,0	7,3	16,0	12,8	3,4
2-izbowe	60,7	28,0	24,3	14,8	14,6	9,0	11,7
3-izbowe	40,4	13,1	12,2	13,1	8,8	7,6	6,1
4-izbowe i większe	41,0	12,1	12,4	15,4	8,9	10,7	6,2
Ludność w tys.	1144	599	298	240	206	186	124
w tym w mieszkaniach:							
1-izbowych	422	351	79	24	56	52	10
2-izbowych	287	123	102	67	64	40	52
3-izbowych	207	61	55	65	41	35	31
4-izbowych i większych	223	63	61	84	45	59	30
Gęstość zaludnienia mieszkań							
A. W odsetkach ogółu mieszkań							
Mieszkania o liczbie osób na izbę:							
2 i mniej	52,1	42,3	62,9	71,3	62,4	62,8	69,1
2—4	31,5	37,3	28,6	24,2	27,6	24,5	27,4
4—6	11,8	15,5	6,7	3,6	7,5	8,8	3,0
powyżej 6	4,6	4,9	1,8	0,9	2,5	3,9	0,5
B. W odsetkach ogółu ludności[a]							
Ludność w mieszkaniach o liczbie osób na izbę:							
2 i mniej	41,7	31,6	52,6	61,9	51,5	55,0	56,8
2—4	34,9	38,2	34,5	31,5	33,1	27,1	37,3
4—6	15,4	20,9	9,5	5,1	10,7	11,2	5,1
powyżej 6	8,0	9,3	3,4	1,5	4,7	6,7	0,8
C. Przeciętna liczba osób na izbę							
Ogółem	**2,1**	**2,5**	**1,8**	**1,6**	**1,8**	**1,8**	**1,7**
W mieszkaniach o liczbie izb:							
1	4,0	3,8	3,4	3,3	3,5	4,1	2,9
2	2,4	2,2	2,1	2,2	2,2	2,3	2,2
3	1,7	1,6	1,5	1,6	1,5	1,5	1,7
4 i więcej	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0

a Tylko mieszkania zamieszkane przez mniej niż 12 osób.

TABL. 3. **LUDNOŚĆ W BUDYNKACH MIESZKALNYCH W MIASTACH WEDŁUG LICZBY OSÓB ZAMIESZKAŁYCH (1931)**

Główne miasta	Ogółem w tys.	W budynkach zamieszkanych o liczbie osób					
		1—5	6—10	11—20	21—50	51—100	101 i więcej
	W tysiącach						
Ogółem	**8481,4**	**584,3**	**1321,0**	**1440,8**	**1975,9**	**1359,3**	**1800,1**
	W odsetkach ogółu ludności						
Ogółem	x	**6,9**	**15,6**	**17,0**	**23,3**	**16,0**	**21,2**
M. st. Warszawa	1157,5	0,4	1,1	2,1	7,3	13,6	75,5
Łódź	600,8	0,7	1,8	4,2	14,3	22,2	56,8
Lwów	306,5	2,9	7,5	10,8	31,3	31,3	16,2
Poznań	235,5	0,8	2,4	4,6	15,8	35,2	41,2
Kraków	208,2	0,9	3,5	9,6	35,7	31,7	18,6
Wilno	193,3	2,6	7,9	14,0	26,9	22,7	25,9

TABL. 4. **MIESZKANIA I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA MIESZKAŃ W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Miasta	Rok spisu	Mieszkania						Przeciętna liczba osób na izbę	Liczba mieszkań	Ludność w mieszkaniach
		ogółem w tys.	o liczbie izb						o liczbie osób powyżej 2 na izbę	
			1	2	3	4	5 i więcej			
			w odsetkach ogółu mieszkań						w odsetkach	
		We wszystkich miastach								
Polska	**1931**	**1930,4**	**36,6**	**32,3**	**16,9**	**8,1**	**6,1**	**2,02**	**44,7**[a]	**56,2**[b]
Dania	1935	612,7	5,8		36,6	28,6	29,0	0,77	.	.
Anglia z Walią	1931	7137,3	0,4	4,0	10,5	24,9	60,2	0,85	4,3	7,6
Estonia	1934	102,0	34,2	24,7	19,3	11,6	10,2	1,24	.	.
Finlandia	1930	157,9	31,9	39,0	13,9	6,8	8,4	1,56	.	.
Niemcy	1927	8709,5	3,1	16,1	29,6	23,9	27,3	0,98	5,6	9,6
Włochy	1931	3242,4	20,5	26,3	18,5	14,8	19,9	1,36	24,4	34,5
Holandia	1930	988,5	6,5	10,0	14,1	19,6	49,8	0,84	4,3	.
Norwegia	1930	201,4	6,2	19,4	31,8	21,0	21,6	1,08	8,7	15,3
Szwecja	1933	528,9	10,8	38,3	28,3	11,3	11,3	.	.	.
		W stolicach								
Warszawa	**1931**	**249,1**	**42,7**	**24,5**	**16,3**	**8,0**	**8,5**	**2,07**	**47,9**[a]	**58,3**[b]
Berlin	1927	1210,6	4,4	29,6	35,4	12,8	17,8	1,01	5,0	8,8
Kopenhaga	1935	281,5	7,5	40,0	23,7	16,5	12,3	0,98	4,7	9,2
Helsinki	1930	67,9	34,1	34,3	13,3	7,1	11,2	1,49	.	.
Londyn	1931	1548,7	0,7	3,3	7,4	16,2	72,4	0,89	5,4	9,4
Oslo	1930	63,5	4,4	26,3	32,0	15,8	21,5	1,10	9,3	15,9
Paryż	1926	992,5	26,4	29,8	22,7	10,3	10,8	0,95	5,3	8,7
Praga	1930	226,5	27,3	39,4	15,4	8,5	9,4	1,44	24,9	33,2
Rzym	1931	169,2	12,1	18,9	21,1	19,0	28,9	1,37	26,2	37,5
Sztokholm	1935	173,8	17,2	36,9	24,2	9,4	12,3	1,05	.	.
Tallin	1934	43,4	39,3	22,6	18,6	10,0	9,5	1,29	20,3	25,9
Haga	1930	129,7	11,3	7,9	9,9	17,3	53,6	0,74	1,7	.

a Bez mieszkań zamieszkanych przez 12 i więcej osób. *b* Bez ludności w mieszkaniach zamieszkanych przez 12 i więcej osób.

TABL. 5. BUDYNKI MIESZKALNE W MIASTACH WEDŁUG MATERIAŁU ŚCIAN, POKRYCIA (1931) NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Ogółem w tys.	Materiał ścian				Materiał pokrycia				
		mur, kamień	drewno, mur pruski	glina, ziemia	inne	ogniotrwały		nieogniotrwały		inne
						prócz papy	papa	drewno	słoma i inne	
W tysiącach										
Polska	**618,8**	**284,2**	**309,4**	**23,0**	**2,2**	**273,5**	**165,0**	**112,9**	**64,5**	**2,9**
W odsetkach ogółu budynków										
Polska	**618,8**	**45,9**	**50,0**	**3,7**	**0,4**	**44,2**	**26,7**	**18,2**	**10,4**	**0,5**
Tereny okupowane przez Niemcy w podziale na:	372,8	59,7	38,8	1,1	0,4	39,2	42,7	10,9	6,7	0,5
Rzeszę	191,0	74,9	22,5	2,1	0,5	35,7	57,1	3,1	3,6	0,5
Generalną Gubernię[a]	181,8	43,7	55,8	0,2	0,3	42,9	27,6	19,1	9,9	0,5
Tereny okupowane przez ZSRR w podziale na:	246,0	25,1	67,1	7,6	0,2	51,8	2,4	29,4	16,1	0,3
Litwę	14,4	22,9	77,1	0,0	0,0	60,4	2,8	31,9	4,9	0,0
Białoruś	74,5	16,2	83,4	0,3	0,1	43,5	2,8	39,4	13,9	0,4
Ukrainę	157,1	29,5	58,4	11,7	0,4	54,9	2,2	24,3	18,2	0,4

a Łącznie z terenami zajętymi przez Słowację.

TABL. 6. BUDYNKI MIESZKALNE W MIASTACH WEDŁUG ZAOPATRZENIA W INSTALACJE (1931) NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Ogółem w tys.	Budynki zaopatrzone w instalacje					Budynki nie zaopatrzone w instalacje	Budynki z instalacjami niewiadomymi
		razem	w tym					
			kanalizację	wodociąg	elektryczność	gaz		
W tysiącach								
Polska	**618,8**	**265,5**	**80,0**	**98,2**	**234,3**	**46,2**	**347,5**	**5,8**
W odsetkach ogółu budynków								
Polska	**618,8**	**42,9**	**12,9**	**15,9**	**37,9**	**7,5**	**56,2**	**0,9**
Tereny okupowane przez Niemcy w podziale na:	372,8	50,4	17,3	22,1	50,5	11,5	48,6	1,0
Rzeszę	191,0	57,8	20,8	27,6	46,5	15,8	41,3	0,9
Generalną Gubernię[a]	181,8	42,7	13,6	16,2	39,7	6,9	56,3	1,0
Tereny okupowane przez ZSRR w podziale na:	246,0	31,5	6,3	6,9	30,2	1,4	67,6	0,9
Litwę	14,4	39,0	8,3	10,3	37,2	0,2	60,9	0,1
Białoruś	74,5	43,7	2,0	6,8	43,0	0,1	55,5	0,8
Ukrainę	157,1	25,1	8,1	6,0	22,8	2,2	73,9	1,0

a Łącznie z terenami zajętymi przez Słowację.

TABL. 7. **BUDYNKI MIESZKALNE I MIESZKANIA W 1931 R. NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Budynki mieszkalne				Mieszkania			
	ogółem w tys.	w % ogółem	w miastach w tys.	na wsi w tys.	ogółem w tys.	w % ogółem	w miastach w tys.	na wsi w tys.
Polska	**4331**	**100,0**	**621**	**3710**	**6403**	**100,0**	**1931**	**4472**
Tereny okupowane przez Niemcy	2322	53,6	369	1953	4011	62,7	1427	2584
w podziale na:								
Rzeszę	969	22,4	217	752	1902	29,7	733	1169
Generalną Gubernię[a]	1353	31,2	152	1201	2108	33,0	694	1415
Tereny okupowane przez ZSRR	2009	46,4	252	1757	2392	37,3	504	1888
w podziale na:								
Litwę	64	1,5	15	49	95	1,5	45	50
Białoruś	711	16,4	75	636	818	12,8	138	680
Ukrainę	1234	28,5	162	1072	1479	23,0	321	1158

a Łącznie z terenami zajętymi przez Słowację.

TABL. 8. **ZNISZCZENIA WOJENNE W WARSZAWIE WE WRZEŚNIU 1939 R.**
Spis z dn. 24 lutego 1940 r.

Wyszczególnienie	Liczba budynków			Liczba mieszkań i lokali handlowych	
	ogółem	w tym		ogółem	w tym zburzonych
		zburzonych	uszkodzonych		
Ogółem	**20650**	**1956**	**8472**	**349199**	**44850**
W % ogółem	100,0	9,5	41,0	100,0	12,8

TABL. 9. **RUCH BUDOWLANY W MIASTACH**

Wyszczególnienie	Wszystkie miasta				Miasta liczące 20000 i więcej mieszkańców			
	1931	1935	1936	1937	1931	1936	1937	1938
Budynki rozpoczęte								
A. Budynki mieszkalne								
Liczba budynków	9927	13823	16462	13884	4749	9432	7527	6447
Budynki nowe	8887	12620	15073	12480	4181	8616	6687	5614
Nadbudowy i dobudowy	1040	1203	1389	1404	568	816	840	833
Kubatura budynków w tys. m^3	6504	10282	14437	11981	4250	11672	9087	8875
Liczba mieszkań	25293	36196	47667	42537	15612	36263	30802	29372
Liczba izb ogółem	64301	95957	129490	108694	39295	100489	79400	74847
B. Budynki niemieszkalne								
Liczba budynków	1786	3044	4020	4300	919	1452	1473	1579
Kubatura budynków w tys. m^3	1197	1760	2027	2439	854	1349	1584	1390
Budynki zakończone								
A. Budynki mieszkalne								
Liczba budynków	5594	11434	10731	12067	2919	6759	7370	5670
Kubatura budynków w tys. m^3	4585	7303	8247	11307	3442	6733	9341	7257
Liczba mieszkań	17284	25900	28982	37893	12246	22615	29599	24212
Liczba izb ogółem	44105	70073	77188	101744	31732	61481	80633	62245
B. Budynki niemieszkalne								
Liczba budynków	1332	2199	2306	2654	598	856	902	1024
Kubatura budynków w tys. m^3	998	1084	1075	1358	703	684	874	873

DZIAŁ IV. ROLNICTWO, LEŚNICTWO, HODOWLA, RYBOŁÓWSTWO

TABL. 1. GOSPODARSTWA NA WSI WEDŁUG POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH W 1931 R.

Wyszczególnienie	Ogółem	Powierzchnia użytków rolnych w ha						
		poniżej 2	2—5	5—10	10—15	15—50	50 i więcej	niewiadoma
Liczba gospodarstw w tysiącach								
Polska	**3196,0**	**747,1**	**1136,1**	**728,7**	**190,9**	**118,2**	**14,7**	**260,3**
Gospodarstwa zatrudniające siły najemne	299,4	23,6	71,1	80,6	39,8	45,6	14,7	24,0
Gospodarstwa nie zatrudniające sił najemnych	2806,6	723,5	1065,0	648,1	151,1	72,6	—	236,3
Ludność w gospodarstwach w tysiącach								
Polska	**15694,9**	**2998,2**	**5531,0**	**3943,5**	**1105,0**	**694,0**	**57,3**	**1365,9**
Liczba gospodarstw w odsetkach (bez gospodarstw o niewiadomej powierzchni)								
Polska	**100,0**	**25,5**	**38,7**	**24,8**	**6,5**	**4,0**	**0,5**	×

Uwaga. Patrz uwaga do tabl. 2, str. 31.

TABL. 2. GOSPODARSTWA NA WSI WEDŁUG POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH W 1931 R. NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Ogółem	Powierzchnia użytków rolnych w ha						
		poniżej 2	2—5	5—10	10—15	15—50	50 i więcej	niewiadoma
Liczba gospodarstw w tysiącach								
Polska	**3196**	**747**	**1136**	**729**	**191**	**118**	**15**	**260**
Tereny okupowane przez Niemcy	1585	339	578	388	106	66	10	98
w podziale na:								
Rzeszę	525	76	150	150	66	54	7	22
Generalną Gubernię[a]	1060	263	428	238	40	12	3	76
Tereny okupowane przez ZSRR	1611	408	558	341	85	52	5	162
w podziale na:								
Litwę	44	4	13	13	4	3	0	7
Białoruś	600	60	202	187	56	38	3	54
Ukrainę	967	344	343	141	25	11	2	101
Liczba gospodarstw w odsetkach (bez gospodarstw o niewiadomej powierzchni)								
Polska	**100,0**	**25,5**	**38,7**	**24,8**	**6,5**	**4,0**	**0.5**	×
Tereny okupowane przez Niemcy	100,0	22,8	38,9	26,0	7,1	4.5	0.7	×
w podziale na:								
Rzeszę	100,0	15,2	29,9	29,7	13,1	10,7	1,4	×
Generalną Gubernię[a]	100,0	26,7	43,5	24,2	4,1	1,3	0,2	×
Tereny okupowane przez ZSRR	100,0	28,1	38,5	23,5	5,9	3,6	0.4	×
w podziale na:								
Litwę	100,0	9,0	35,3	35,6	10,4	8,8	0,9	×
Białoruś	100,0	11,1	36,9	34,2	10,3	6,9	0,6	×
Ukrainę	100,0	39,8	39,6	16,3	2,9	1,2	0,2	×

a Łącznie z terenami zajętymi przez Słowację.

Uwaga. Za gospodarstwo (zespół rolniczy) przyjęto gospodarstwo domowe, w którego skład wchodzi rolnik-właściciel lub dzierżawca w zawodzie głównym. Liczba gospodarstw odpowiada w przybliżeniu liczbie takich gospodarstw rolnych, których posiadanie lub dzierżawienie jest dla ich właścicieli lub dzierżawców głównym, a nie dodatkowym źródłem utrzymania.

TABL. 3. **GOSPODARSTWA ROLNE W NIEKTÓRYCH KRAJACH WEDŁUG POWIERZCHNI**

Kraje Klasyfikacja według: A — powierzchni ogólnej B — powierzchni użytków rolnych C — powierzchni gruntów ornych	Lata	Ogółem	Gospodarstwa o powierzchni w ha				
			poniżej 5	5—10	10—20	20—100	100 i więcej
		W odsetkach ogólnej liczby gospodarstw					
Polska	B	1921	100,0	64,7	22,5	9,5	2,7	0,6
	C		100,0	71,6	26,1		1,8	0,5
Finlandia	A	1929	100,0	54,6	21,3	23,3		0,3
Niemcy	B	1933	100,0	53,5	20,2	14,7	10,5	1,1
	C		100,0	57,4	20,6	13,8	7,6	0,6
Litwa	B	1930	100,0	24,2	25,4	30,1	19,8	0,5
Holandia	B	1930	100,0	66,8	14,9	11,1	7,1	0,1
St. Zjedn. Ameryki	B	1930	100,0	14,6[a]		22,9[b]	51,5[c]	11,0[d]
Szwecja	A	1932	100,0	55,9	22,4	13,9	7,7	0,6

a Poniżej 8 ha. *b* 8—20 ha. *c* 20—105 ha. *d* Powyżej 105 ha.

TABL. 4. **REFORMA ROLNA**

A. Parcelacja, prace regulacyjne i melioracje

Lata	Parcelacja		Prace regulacyjne					Melioracje[a]: regulacje rzek i kanałów oraz osuszanie rowami	
			scalenie		znoszenie służebności				
	utworzone kolonie i parcele w tys.	powierzchnia rozparcelowana w tys. ha	gospodarstwa scalone w tys.	powierzchnia scalona w tys.ha	gospodarstwa w tys.	powierzchnia otrzymana za zniesione służebności w tys. ha	wynagrodzenie w gotówce w tys. zł	w tys. km	na powierzchni w tys. ha
1919	2,1	11,8	2,5[b]	19,2[b]	0,1	0,3	—	—	—
1920	11,5	54,3	1,5	11,1	0,2	0,3	—	—	—
1921	29,7	180,4	2,3	18,5	1,4	4,8	—	—	—
1922	41,2	254,2	3,5	32,2	1,6	5,2	—	—	—
1923	43,5	201,7	5,2	39,2	2,1	5,5	—	—	—
1924	30,0	118,3	7,6	61,6	3,8	9,9	1,4	—	—
1925	28,6	128,3	8,6	75,5	7,3	16,8	2,6	—	—
1926	59,4	209,8	16,7	131,7	17,1	50,8	—	—	—
1927	67,0	245,1	29,6	237,0	27,0	85,8	3,0	0,0	0,5
1928	72,8	227,6	42,3	317,9	39,4	100,6	837,3	0,5	17,0
1929	55,9	164,5	56,5	416,5	34,0	94,4	762,3	1,2	29,4
1930	49,4	130,8	72,1	517,7	33,6	76,0	770,7	1,2	29,5
1931	36,4	105,3	76,8	565,5	32,7	45,8	487,8	1,3	43,4
1932	30,8	74,1	58,6	389,9	25,4	38,4	215,3	2,7	91,4
1933	28,7	83,5	61,8	392,3	12,1	16,9	352,0	1,9	66,1
1934	18,7	56,5	59,9	352,7	9,1	10,6	95,9	2,1	59,3
1935	24,5	79,8	83,3	473,4	10,0	10,5	110,4	2,2	58,9
1936	28,5	96,5	86,2	471,6	9,4	11,6	43,3	2,3	55,9
1937	37,7	113,1	93,7	470,2	6,6	4,7	114,2	3,6	97,3
1938	37,7	119,2	90,3	429,6	7,6	6,4	92,9	.	.
1919—1938	**734,1**	**2654,8**	**859,0**	**5423,3**	**280,5**	**595,3**	**3889,1**	**19,0[c]**	**548,7[c]**

a Melioracje przeprowadzone w związku z przebudową ustroju rolnego. *b* Lata 1918 i 1919. *c* 1919—1937.

TABL. 4. **REFORMA ROLNA** (dok.)

B. Parcelacja. Działki utworzone w wyniku parcelacji

Lata	Ogółem	Kolonie samodzielne	Parcele dodatkowe	Ośrodki oraz kolonie specjalne	Inne parcele[a]	Powierzchnia wydzielona[b]
			Liczba działek w tysiącach			
1919–1938	734,1	153,6	503,0	3,9	73,6	x
			Powierzchnia w tysiącach ha			
1919–1938	2654,8	1431,8	1004,3	89,7	57,3	71,2

a Robotnicze, rzemieślnicze, urzędnicze, letniskowe i budowlane. *b* Powierzchnia przeznaczona na cele państwowe, samorządowe i inne.

TABL. 5. **UŻYTKOWANIE GRUNTÓW (1931) NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 1 1941 r.	Ogółem	Ziemia użytkowana rolniczo					Lasy	Inne grunty i nieużytki
		razem	grunty orne	sady i ogrody	łąki	pastwiska		
				W tysiącach ha				
Polska[a]	**38005**	**25661**	**18607**	**554**	**3808**	**2692**	**8351**	**3993**
Tereny okupowane przez Niemcy	18679	13265	10654	205	1329	1077	3761	1653
w podziale na:								
Rzeszę	9193	6549	5366	90	623	470	1804	840
Generalną Gubernię	9411	6660	5245	114	702	599	1942	809
Słowację	75	56	43	1	4	8	15	4
Tereny okupowane przez ZSRR	19326	12396	7953	349	2479	1615	4590	2340
w podziale na:								
Litwę	798	489	307	14	81	87	190	119
Białoruś	9735	6042	3597	145	1408	892	2255	1438
Ukrainę	8793	5865	4049	190	990	636	2145	783
				W odsetkach ogólnej powierzchni				
Polska[a]	**100,0**	**67,5**	**49,0**	**1,5**	**10,0**	**7,0**	**22,0**	**10,5**
Tereny okupowane przez Niemcy	100,0	71,0	57,0	1,1	7,1	5,8	20,1	8,9
w podziale na:								
Rzeszę	100,0	71,2	58,3	1,0	6,8	5,1	19,6	9,2
Generalną Gubernię	100,0	70,8	55,7	1,2	7,5	6,4	20,6	8,6
Słowację	100,0	74,0	56,2	1,1	5,6	11,1	20,3	5,7
Tereny okupowane przez ZSRR	100,0	64,1	41,2	1,8	12,8	8,3	23,7	12,2
w podziale na:								
Litwę	100,0	61,3	38,5	1,8	10,1	10,9	23,8	14,9
Białoruś	100,0	62,0	36,9	1,5	14,5	9,1	23,2	14,8
Ukrainę	100,0	66,7	46,1	2,1	11,3	7,2	24,4	8,9

a Łącznie z ziemią zaolziańsko-cieszyńską odzyskaną w 1938 r.

Uwaga. Dane z rejestracji użytków różnią się od całkowitej powierzchni (patrz dział I, tabl. 9, str. 4).

TABL. 6. **UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W NIEKTÓRYCH KRAJACH (1936)**

Kraje	Ogółem	W tym			Ogółem	W tym		
		grunty orne	łąki i pastwiska	lasy		grunty orne	łąki i pastwiska	lasy
	w tysiącach ha				w odsetkach			
Dania	4293	2655	425	.	100,0	61,9	9,9	.
Węgry	9307	5619	1627	1101	100,0	60,4	17,5	11,8
Polska[a]	**37897**	**18557**	**6480**	**8322**	**100,0**	**49,0**	**17,0**	**22,0**
Litwa	5567	2718	1140	1051	100,0	48,8	20,5	18,9
Rumunia	29505	13940	3857	6448	100,0	47,2	13,1	21,9
Włochy	31019	12947	5828	5552	100,0	41,7	18,8	17,9
Niemcy	47071	19413	8544	12918	100,0	41,2	18,2	27,4
Francja	55099	21134	11500	10728	100,0	38,3	20,9	19,5
Bułgaria	10315	3606	.	.	100,0	35,0	.	.
Belgia	3051	1061	708	.	100,0	34,8	23,2	.
Łotwa	6579	2122	1657	1747	100,0	32,2	25,2	26,6
Hiszpania	50572	15770	.	.	100,0	31,2	.	.
Jugosławia	24754	7459	6242	7720	100,0	30,1	25,2	31,2
Holandia	3293	976	1291	245	100,0	29,6	39,2	7,4
Estonia	4523	1081	1742	937	100,0	23,9	38,5	20,7
Anglia z Walią	15027	3561	8570	.	100,0	23,7	57,0	.
Austria	8387	1972	2246	3139	100,0	23,5	26,8	37,4
St. Zjedn. Ameryki	770213	129438	.	.	100,0	16,8	.	.

a 1931 r.

TABL. 7. **UŻYTKOWANIE GRUNTÓW WEDŁUG RODZAJÓW GOSPODARSTW W 1931 R. NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dnia 1 I 1941 r.	Powierzchnia ogółem[b]	Gospodarstwa		Grunty związków prawa publicznego	Powierzchnia ogółem	Gospodarstwa		Grunty związków prawa publicznego
		poniżej 50 ha	50 ha i więcej			poniżej 50 ha	50 ha i więcej	
	w tysiącach ha				w odsetkach ogólnej powierzchni			
Polska[a]	**37897**	**21817**	**9780**	**6300**	**100,0**	**57,6**	**25,8**	**16,6**
Tereny okupowane przez Niemcy	18571	11213	4649	2709	100,0	60,4	25,0	14,6
w podziale na:								
Rzeszę	9106	4873	2726	1507	100,0	53,5	30,0	16,5
Generalną Gubernię[b]	9465	6340	1923	1202	100,0	67,0	20,3	12,7
Tereny okupowane przez ZSRR	19326	10604	5131	3591	100,0	54,9	26,5	18,6
w podziale na:								
Litwę	798	456	203	139	100,0	57,2	25,4	17,4
Białoruś	9735	5312	2700	1723	100,0	54,6	27,7	17,7
Ukrainę	8793	4836	2228	1729	100,0	55,0	25,3	19,7

a Dane z rejestracji użytków różnią się od całkowitej powierzchni (patrz dział I, tabl. 9, str. 4). *b* Łącznie z terenami zajętymi przez Słowację.

TABL. 8. **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW, WAŻNIEJSZE ZBIORY I PLONY z ha**
Ważniejsze ziemiopłody

Przeciętne roczne Lata	Ogółem	W tym					
		pszenica	żyto	jęczmień	owies	ziemniaki	buraki cukrowe
Powierzchnia zasiewów w tys. ha							
1909—1913	.	1353	5087	1265	2749	2404	168
1924—1928	15767	1307	5552	1118	1978	2423	195
1929—1933	16809	1662	5777	1228	2195	2696	158
1934—1938	17328	1738	5774	1199	2250	2900	130
1938	17629	1751	5895	1178	2277	3030	150
Zbiory w tysiącach q							
1909—1913	×	16783	57112	14890	28143	247899	41133
1924—1928	×	14925	55354	12535	20420	246316	39050
1929—1933	×	19637	65708	14872	25368	303890	33359
1934—1938	×	20643	64672	14114	25576	350065	28061
1938	×	21719	72534	13713	26565	345582	31624
Plony z ha w q							
1909—1913	×	12,4	11,2	11,8	10,2	103	245
1924—1928	×	11,4	10,0	11,2	10,3	102	200
1929—1933	×	11,8	11,4	12,1	11,6	113	212
1934—1938	×	11,9	11,2	11,8	11,4	121	216
1938	×	12,4	12,3	11,6	11,7	114	210

TABL. 9. **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW, ZBIORY I PLONY z ha**

Ziemiopłody	Powierzchnia zasiewów w tys. ha		Zbiory w tys. q		Plony z ha w q	
	1934—1938[a]	1938	1934—1938[a]	1938	1934—1938[a]	1938
Mieszanka ze zbóż na ziarno	.	132,0	.	1780,0	.	13,5
Gryka	296,3	282,9	2156,7	2128,9	7,3	7,5
Proso	84,9	65,6	1031,2	1138,4	12,1	13,3
Kukurydza	90,3	88,2	1073,0	1262,3	11,9	14,3
Groch	156,6	137,8	1353,0	1330,9	8,6	9,7
Fasola, bób, soczewica	38,4	36,5	383,0	409,8	10,0	11,2
Len — nasienie	131,2	147,8	683,2	683,9	5,2	4,6
Len — włókno	131,2	147,8	371,1	395,7	2,8	2,7
Konopie — nasienie	33,6	33,4	190,2	196,4	5,7	5,9
Konopie — włókno	33,6	33,4	116,1	128,4	3,5	3,8
Rzepak i rzepik	54,9	66,2	508,3	716,6	9,3	10,8
Chmiel	3,2	3,3	17,7	22,8	5,5	6,9
Tytoń	6,1	7,9	113,7	146,1	18,7	18,5

a Przeciętne roczne.

TABL. 10. **ZBIORY NIEKTÓRYCH PASZ I SŁOMY**

Siano Słoma	1934—1938[a]	1938	Siano Słoma	1934—1938[a]	1938
	w tysiącach q			w tysiącach q	
Siano: łąkowe	80650	89434	Siano: mieszanek zbożowo-strączkowych	479	552
koniczyny	28999	34258	innych pastewnych oraz mieszanek	409	430
seradeli	896	910	Słoma zbóż: ozimych	160662	186605
wyki i bobiku	487	501	jarych	57319	62434

a Przeciętne roczne.

TABL. 11. **PRODUKCJA ŚWIATOWA WAŻNIEJSZYCH ZIEMIOPŁODÓW I PRZETWORÓW ROLNICZYCH**

Ziemiopłody i przetwory rolnicze	1909—1913[a]	1932—1936[a]	1937	Ziemiopłody i przetwory rolnicze	1909—1913[a]	1932—1936[a]	1937
	w milionach q				w milionach q		
Pszenica	1028,6	1273,1	1037,0[b]	Konopie — nasienie	4,5	3,1	0,7[b]
Żyto	450,9	465,3	226,4[b]	Konopie — włókno	5,5	3,5	2,7[b]
Jęczmień	379,5	398,3	324,0[b]	Bawełna — nasienie	97,3	118,7	170,1
Owies	655,5	623,3	474,4[b]	Bawełna — włókno	47,9	57,4	83,0
Ziemniaki	1488,0	2165,4	1838,0[b]	Juta	15,3	14,7	15,8
Buraki cukrowe	543,1	648,4	816,6	Wełna	13,9	17,2	17,5[c]
Kukurydza	1060,3	1065,2	1151,0[b]	Jedwab naturalny	0,3	0,5	0,5[c]
Ryż	778,0	890,2	929,0	Cukier: trzcinowy	82,8	156,8	176,0
Soja	.	59,6	64,9	buraczany	71,3	84,9	103,0
Kauczuk	1,1	8,8	11,5	Wino[d]	141,1	187,7	178,0
Len — nasienie	28,2	34,1	25,5[b]	Kawa	12,1	24,2	24,8
Len — włókno	7,4	7,0	8,2	Herbata	3,8	4,7	4,7[c]

a Przeciętne roczne. *b* Bez ZSRR. *c* W 1936 r. *d* Miliony hektolitrów.

TABL. 12. **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW, ZBIORY I PLONY z ha NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Powierzchnia zasiewów			Zbiory			Plony z ha w q	
	w % ogółem	w tys. ha		w % ogółem	w tys. q		1934—1938[a]	1938
	1934—1938[a]	1938		1934—1938[a]	1938			
Pszenica								
Polska	**100,0**	**1738**	**1754**	**100,0**	**20643**	**21719**	**11,9**	**12,4**
Tereny okupowane przez Niemcy	52,8	917	905	56,3	11627	12379	12,9	13,7
w podziale na:								
Rzeszę	20,5	357	335	23,6	5069	5583	14,2	16,7
Generalną Gubernię[b]	32,3	560	570	32,7	6558	6796	11,7	11,9
Tereny okupowane przez ZSRR	47,2	821	849	43,7	9016	9340	11,0	11,0
w podziale na:								
Litwę	0,5	9	10	0,3	62	72	7,1	7,2
Białoruś	7,5	130	130	5,6	1164	1259	8,9	9,3
Ukrainę	39,2	682	703	37,8	7790	8009	11,4	11,4
Żyto								
Polska	**100,0**	**5774**	**5895**	**100,0**	**64672**	**72534**	**11,2**	**12,3**
Tereny okupowane przez Niemcy	63,6	3671	3722	67,1	43386	49524	11,8	13,0
w podziale na:								
Rzeszę	28,3	2037	2064	27,7	25450	30464	12,5	14,7
Generalną Gubernię[b]	35,3	1634	1658	39,4	17936	19060	11,0	11,5
Tereny okupowane przez ZSRR	36,4	2103	2173	32,9	21286	23010	10,1	10,6
w podziale na:								
Litwę	1,8	104	106	1,2	771	880	7,4	8,3
Białoruś	19,3	1115	1132	16,7	10785	11691	9,7	10,3
Ukrainę	15,3	884	935	15,0	9730	10439	11,0	11,1
jęczmień								
Polska	**100,0**	**1199**	**1178**	**100,0**	**14114**	**13713**	**11,8**	**11,6**
Tereny okupowane przez Niemcy	53,5	642	638	59,9	8450	8631	13,2	13,5
w podziale na:								
Rzeszę	24,3	291	293	31,7	4475	4886	15,4	16,7
Generalną Gubernię[b]	29,2	351	345	28,2	3975	3745	11,3	10,9
Tereny okupowane przez ZSRR	46,5	557	540	40,1	5664	5082	10,2	9,6
w podziale na:								
Litwę	1,6	19	18	0,9	137	143	7,1	7,9
Białoruś	15,9	191	190	12,0	1683	1572	8,9	8,3
Ukrainę	29,0	347	332	27,2	3844	3367	11,1	10,1

a Przeciętne roczne. *b* Łącznie z terenami zajętymi przez Słowację.

TABL. 12. **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW, ZBIORY I PLONY z ha NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW (dok.)**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Powierzchnia zasiewów			Zbiory			Plony z ha w q	
	w % ogółem	w tys. ha		w % ogółem	w tys. q		1934—1938[a]	1938
	1934—1938[a]	1938		1934—1938[a]	1938			
Owies								
Polska	**100,0**	**2250**	**2277**	**100,0**	**25576**	**26565**	**11,4**	**11,7**
Tereny okupowane przez								
Niemcy	52,9	1189	1203	59,4	15188	16196	12,8	13,5
w podziale na:								
Rzeszę	20,2	454	459	24,6	6299	6999	13,9	15,2
Generalną Gubernię[b]	32,7	735	744	34,8	8889	9197	12,1	12,4
Tereny okupowane przez								
ZSRR	47,1	1061	1074	40,6	10388	10369	9,8	9,6
w podziale na:								
Litwę	2,0	46	50	1,4	351	450	7,5	9,0
Białoruś	20,6	463	474	16,3	4179	4190	9,0	8,8
Ukrainę	24,5	552	550	22,9	5858	5729	10,6	10,4
Ziemniaki								
Polska	**100,0**	**2900**	**3030**	**100,0**	**350065**	**345582**	**121**	**114**
Tereny okupowane przez								
Niemcy	61,8	1792	1858	64,3	225326	223219	126	120
w podziale na:								
Rzeszę	30,7	889	913	32,2	112751	108424	127	119
Generalną Gubernię[b]	31,1	903	945	32,1	112575	114795	124	122
Tereny okupowane przez								
ZSRR	38,2	1108	1172	35,7	124739	122363	113	104
w podziale na:								
Litwę	1,2	36	39	1,1	3680	3863	102	99
Białoruś	16,7	483	518	15,6	54614	54801	113	106
Ukrainę	20,3	589	615	19,0	66445	63699	113	104
Buraki cukrowe								
Polska	**100,0**	**130**	**150**	**100,0**	**28061**	**31624**	**216**	**211**
Tereny okupowane przez								
Niemcy	87,1	113	129	89,2	25016	27869	222	216
w podziale na:								
Rzeszę	67,5	88	99	71,9	20163	21848	230	221
Generalną Gubernię[b]	19,6	25	30	17,3	4853	6021	191	201
Tereny okupowane przez								
ZSRR	12,9	17	21	10,8	3045	3755	182	179
w podziale na:								
Litwę	—	—	—	—	—	—	—	—
Białoruś	0,1	0	0	0,1	25	46	208	180
Ukrainę	12,8	17	21	10,7	3020	3709	182	179

a Przeciętne roczne. *b* Łącznie z terenami zajętymi przez Słowację.

TABL. 13. **POWIERZCHNIA LASÓW W 1937 R. NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Powierzchnia ogółem		Lasy państwowe	Lasy niepaństwowe			
	w tys. ha	w % ogólnej powierzchni		ogółem	poniżej 30 ha[a]	30—50 ha	50 ha (i więcej)
			w tysiącach ha				
Polska	**8624**	**100,0**	**3339**	**5285**	**930**	**1100**	**3255**
Tereny okupowane przez Niemcy	3567	41,4	1350	2217	574	528	1115
Tereny okupowane przez ZSRR	5057	58,6	1989	3068	356	572	2140

a W województwach wschodnich poniżej 50 ha.

TABL. 14. **LASY WEDŁUG GATUNKÓW DRZEW NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1.1.1941 r.	Iglaste				Liściaste				
	sosna	świerk	jodła	inne	dąb	buk	brzoza, osika	olsza	inne
	w % ogólnej powierzchni leśnej								
Lasy państwowe w 1938 r.									
Polska	**66**	**12**	**3**	**0**	**4**	**2**	**6**	**6**	**1**
Tereny okupowane przez Niemcy	82	4	3	0	5	1	2	3	0
Tereny okupowane przez ZSRR	55	17	2	0	4	2	9	9	2
Lasy niepaństwowe w 1932 r.									
Polska	**53**	**11**	**5**	**0**	**5**	**5**	**10**	**8**	**3**
Tereny okupowane przez Niemcy	64	9	7	0	3	4	7	5	1
Tereny okupowane przez ZSRR	46	12	3	0	6	5	13	11	4

TABL. 15. **UŻYTKOWANIE DRZEWOSTANÓW W 1938 R. NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1.1.1941 r.	Lasy państwowe[a]				Lasy niepaństwowe[b]			
	ogółem		drewno użytkowe	drewno opałowe	ogółem		drewno użytkowe	drewno opałowe
	w tys. m³	w %	w tys. m³		w tys. m³	w %	w tys. m³	
Polska	**8838**	**100,0**	**6022**	**2816**	**7569**	**100,0**	**4222**	**3347**
Tereny okupowane przez Niemcy	3581	40,5	2469	1112	3419	45,2	2105	1314
Tereny okupowane przez ZSRR	5237	59,5	3553	1704	4150	54,8	2117	2033

a Okres od 1 IX 1937 r. do 30 IX 1938 r. *b* Bez lasów o powierzchni poniżej 30 ha, a w województwach wschodnich poniżej 50 ha.

TABL. 16. **POWIERZCHNIA I EKSPLOATACJA LASÓW W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	Powierzchnia lasów			Wyrąb roczny grubizny		
	lata	w tysiącach ha	w % ogólnej powierzchni	lata	ogółem	w tym drewno użytkowe
					w tysiącach m³	
ZSRR	1933	949906	44,7	1935	205700	113900
Kanada	1928	298221	32,8	1930	86563	59261
St. Zjedn. Ameryki	1930	200677	26,1	1930	.	61474
Finlandia	1921—24	25264	73,5	1935	38600	.
Szwecja	1923—29	23181	56,5	1932	34000	21900
Japonia	1930	23023	60,2	1930	64507	13269
Niemcy	1935	12948	27,5	1934—35	49900	33700
Francja	1934	10559	19,2	1932	25400	7000
Polska	**1937**	**8624**	**22,2**	**1938**	**16407**	**10244**
Jugosławia	1935	7642	30,6	1936	16000	6500
Norwegia	1919—32	7629	24,7	1920—26	9000	6328
Rumunia	1929	7134	24,2	1933	16568	7142
Włochy	1935	5808	18,7	1934—35	8746	3041
Czechosłowacja	1930	4643	33,0	1929—30	18216	11587
Bułgaria	1933	2971	28,8	1933	2472	659
Szwajcaria	1935	1004	24,3	1934	3000	1400

TABL. 17. **ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE**

Zwierzęta gospodarskie	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938 ogółem	1938 w tym wieś
	w tysiącach sztuk									
Konie	4103	4124	3940	3773	3764	3760	3824	3890	3916	3737
poniżej 1 roku	284	283	192	138	165	213	251	296	315	309
od 1 do 3 lat	289	313	326	277	204	178	234	292	342	337
od 3 do 4 lat	264	274	256	266	248	164	145	182	234	230
4-letnie i starsze	3266	3254	3166	3092	3147	3205	3194	3120	3025	2861
Bydło rogate	9399	9785	9461	8985	9258	9759	10200	10572	10554	10218
poniżej 1 roku	1500	1579	1259	1154	1408	1613	1646	1667	1520	1486
woły i buhaje roczne i starsze	495	466	427	342	342	405	445	466	432	424
jałowizna roczna i starsza	1213	1190	1202	1059	1056	1188	1336	1386	1365	1331
krowy	6191	6551	6573	6430	6452	6553	6773	7053	7237	6977
Trzoda chlewna	6047	7321	5844	5753	7091	6723	7060	7696	7525	7263
poniżej 6 miesięcy	3155	3754	2783	2981	3767	3474	3600	4105	3795	3657
6-miesięczna i starsza	2892	3567	3061	2772	3324	3249	3460	3591	3730	3606
Owce	2492	2599	2488	2557	2554	2802	3024	3188	3411	3381
poniżej 1 roku	1018	1086	1032	1103	1095	1251	1352	1424	1551	1540
roczne i starsze	1474	1513	1456	1454	1459	1551	1672	1764	1860	1841
Kozy	227	237	248	278	321	355	383	406	420	341

TABL. 18. **ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE W 1938 R. NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Konie	Bydło rogate ogółem	Bydło rogate w tym krowy	Trzoda chlewna	Owce	Kozy	Konie	Bydło rogate	Trzoda chlewna	Owce
	w tysiącach sztuk						na 100 ha ziemi użytkowanej rolniczo przypada sztuk			
Polska	**3916**	**10554**	**7237**	**7525**	**3411**	**420**	**15,3**	**41,2**	**29,4**	**13,3**
Tereny okupowane przez Niemcy	2020	5856	4088	4381	811	354	15,2	44,1	33,0	6,1
w podziale na:										
Rzeszę	951	2648	1798	2395	480	293	14,5	40,4	36,6	7,3
Generalną Gubernię[a]	1069	3208	2290	1986	331	61	15,9	47,8	29,6	5,0
Tereny okupowane przez ZSRR	1896	4698	3149	3144	2600	66	15,3	37,9	25,4	21,0
w podziale na:										
Litwę	74	175	125	123	209	1	15,1	35,8	25,2	26,2
Białoruś	779	1937	1306	1555	1679	5	12,9	32,1	25,7	15,0
Ukrainę	1043	2586	1718	1466	712	60	17,8	44,1	25,0	12,0

a Łącznie z terenami zajętymi przez Słowację.

TABL. 19. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Kraje	Lata	Konie	Bydło rogate	Trzoda chlewna	Owce	Konie	Bydło rogate	Trzoda chlewna	Owce
		w tysiącach sztuk				na 100 ha ziemi użytkowanej rolniczo przypada sztuk			
Polska	**1938**	**3916**	**10554**	**7525**	**3411**	**15,3**	**41,2**	**29,4**	**13,3**
Argentyna	1937	8527	33101	3976	43790	5,5	21,5	2,6	28,4
Australia	1936	1763	13491	1203	108886	11,7	89,7	8,0	724,0
Brazylia	1935	6052	40514	23183	13049	.	.	.	.
Kanada	1937	2883	8841	3963	3340	.	.	.	.
Czechosłowacja	1937	704	4930	3611	624	8,4	59,0	43,2	7,8
Dania	1938	564	3183	2845	187	18,3	103,4	92,4	6,1
Irlandia	1937	429	3955	935	3000	9,1	84,0	19,9	63,7
Estonia	1938	219	661	385	650	7,7	23,2	13,5	22,9
Finlandia	1937	380	1925	504	1072	11,1	56,2	14,7	31,3
Francja	1938	2692	15622	7127	9872	7,8	45,0	20,5	28,4
Niemcy	1938	3443	19911	23481	4809	12,0	69,3	81,7	16,7
Węgry	1938	814	1750	3110	1629	10,7	23,1	41,1	21,5
Włochy	1938	791	7667	2940	9467	3,6	37,5	13,9	44,9
Łotwa	1938	400	1224	814	1360	10,5	32,1	21,3	35,6
Litwa	1938	550	1193	1187	1241	14,0	30,5	30,3	31,7
Holandia	1937	300	2627	1406	608	12,7	111,5	59,7	25,8
Nowa Zelandia	1937	278	4389	802	31306	3,7	57,8	10,6	412,1
Rumunia	1935	2167	4327	2970	11838	11,9	23,7	16,2	64,7
Hiszpania	1934	568	4215	5412	19093	.	.	.	.
Szwecja	1938	617	3036	1371	406	12,8	60,9	26,7	8,3
Zjednoczone Królestwo	1938	1096	8697	4366	26302	5,6	44,1	22,1	133,4
St. Zjedn. Ameryki	*1938*	*10800*	*66821*	*49011*	*53762*	.	.	.	.
ZSRR	1938	17500	63200	30600	102500	.	.	.	.
Jugosławia	1937	1249	4169	3180	9909	8,7	29,1	22,2	69,1

TABL. 20. RYBOŁÓWSTWO MORSKIE

A. Rybacy i sprzęt rybacki

Wyszczególnienie	1929	1931	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Liczba rybaków	1370	1587	1631	1687	1730	1780	1822	1955
Liczba łodzi:								
motorowych	125	142	173	189	206	217	209	191
niemotorowych	906	885	713	733	603	817	744	691
Sieci w tys. szt	31,8	31,4	32,6	31,4	33,0	35,0	25,6	26,7
Połowy ogółem w tys. q	27,8	57,7	139,6	145,0	171,1	233,2	140,1	125,2
Wartość połowów w tys. zł	3630,8	2393,7	4589,4	3991,8	3431,7	3986,0	5127,3	7181,7
Przeciętny roczny połów jednego rybaka:								
w q	20,3	36,1	85,6	86,0	98,9	131,0	76,9	64,0
w tys. zł	2,6	1,5	2,8	2,4	2,0	2,2	2,8	3,7

B. Połowy

Gatunki ryb	1929	1931	1934	1937	1938	1929	1931	1934	1937	1938
	w tysiącach q					wartość w tysiącach zł				
Ogółem	**27,8**	**57,7**	**145,0**	**140,1**	**125,2**	**3630,7**	**2393,7**	**3991,8**	**5127,3**	**7181,7**
					Połowy przybrzeżne					
Śledzie	2,9	1,9	6,5	8,4	3,3	275,1	143,4	215,5	264,0	101,5
Płastugi	10,0	9,6	8,4	11,2	4,1	1091,1	627,0	335,3	410,0	166,3
Łososie	1,3	0,8	0,7	0,3	0,3	667,3	452,8	278,6	175,4	151,8
Pomuchle	2,4	1,7	5,4	17,3	12,3	241,6	121,8	116,8	276,5	271,9
Szproty	7,8	40,9	74,4	29,1	1,4	291,5	417,0	901,8	560,6	56,6
Węgorze	1,4	1,3	1,4	1,5	1,4	648,4	413,4	269,0	312,1	262,4
Inne	2,0	1,5	1,7	2,7	2,2	415,7	218,3	124,8	183,0	159,3
					Połowy dalekomorskie					
Śledzie	—	—	46,5	68,7	95,6	—	—	1750,0	2897,9	5776,4
Inne	—	—	—	0,9	4,6	—	—	—	47,8	235,5

DZIAŁ V. PRZEDSIĘBIORSTWA, ZRZESZENIA GOSPODARCZE

A. Przedsiębiorstwa

TABL. 1. **ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE WYKUPIONE DLA ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH I HANDLOWYCH W MIASTACH I NA WSI**

Wyszczególnienie	Ogółem	W miastach						Na wsi	Handel bez stałej siedziby[a]
		razem	liczących						
			100 i więcej	50—100	20—50	10—20	poniżej 10		
			tysięcy mieszkańców						
Świadectwa przemysłowe dla zakładów przemysłowych									
Polska 1935	**221710**	**140290**	**46636**	**10954**	**20110**	**20114**	**42476**	**81420**	x
Świadectwa przemysłowe dla zakładów handlowych									
Polska 1935	420653	250047	84682	16853	40078	35059	73375	132073	38533
1938	**468774**	**271384**	**98075**	**18464**	**40920**	**36941**	**76984**	**158429**	**38961**
Zakłady handlowe[b]	462245	267337	95614	18159	40362	36635	76567	158088	36820
Zajęcia przemysłowe	6529	4047	2461	305	558	306	417	341	2141

a W tym handel obwoźny i jarmarczny. *b* Łącznie z żeglugą (statki).

TABL. 2. **ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE WYKUPIONE DLA ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH WEDŁUG KATEGORII**

Lata Aglomeracje miejskie Miasta	Ogółem	Kategorie świadectw przemysłowych								
		I—VII razem	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Polska 1932	203434	26528	202	129	293	1916	3762	7575	12651	176906
1933	203709	25255	186	122	268	1799	3611	7421	11848	178454
1934	211778	26276	196	128	304	2036	3864	7802	11946	185502
1935	221710	26511	202	122	354	1902	3438	7758	12735	195199
1936	234697	26728	194	128	337	1659	3527	8039	12844	207969
1937	252351	28594	200	117	363	1753	3830	8453	13878	223757
1938	**272540**	**30509**	**210**	**138**	**389**	**1910**	**4131**	**8718**	**15013**	**242031**
Miasta liczące 50000 i więcej mieszkańców										
Tereny okupowane przez Niemcy										
Warszawa (A)	20067	3346	14	11	46	254	602	552	1867	16721
Łódź (B)	10375	1918	18	16	37	207	353	307	980	8457
Poznań (B)	4422	547	1	5	3	43	104	103	288	3875
Kraków (A)	3990	577	1	1	8	54	103	115	295	3413
Bydgoszcz (B)	2167	296	—	1	11	28	82	54	120	1871
Częstochowa (A)	2042	315	5	—	7	31	58	51	163	1727
Katowice (B)	1935	407	5	3	8	34	89	65	203	1528
Sosnowiec (B)	1751	169	8	2	2	13	19	21	104	1582
Gdynia (B)	1619	206	1	—	2	16	42	38	107	1413
Chorzów (B)	1528	140	2	—	2	7	35	25	69	1388
Kalisz (B)	1434	148	—	—	3	14	21	37	73	1286
Lublin (A)	1252	159	2	2	3	14	33	22	83	1093
Włocławek (B)	1042	94	—	1	5	12	13	14	49	948
Toruń (B)	997	102	—	1	—	9	22	25	45	895
Kielce (A)	955	131	—	1	2	8	22	29	69	824
Radom (A)	955	142	1	—	1	20	19	34	67	813
Grudziądz (B)	763	69	1	2	2	4	16	8	36	694
Piotrków (A)	739	48	1	—	2	7	7	8	23	691

Uwaga. A—miasta Generalnej Guberni; B—na terenach włączonych do Rzeszy.

TABL. 2. **ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE WYKUPIONE DLA ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH WEDŁUG KATEGORII (dok.)**

Miasta	Ogółem	Kategorie świadectw przemysłowych								
		I—VII razem	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Tereny okupowane przez ZSRR										
Lwów	4220	564	1	1	7	32	94	124	305	3656
Białystok	2498	246	—	—	6	36	41	50	113	2252
Wilno	2475	312	—	1	—	20	36	42	213	2163
Brześć n/Bugiem	1128	70	—	—	—	3	6	13	48	1058
Stanisławów	814	82	—	1	2	6	14	18	41	732
Przemyśl	793	91	—	1	—	4	13	14	59	702

TABL. 3. **ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE WYKUPIONE DLA ZAKŁADÓW HANDLOWYCH WEDŁUG KATEGORII**

Lata / Miasta	Ogółem	Kategorie świadectw przemysłowych				
		I	II	III	IV	V[a]
Polska 1932	427871	764	29475	203200	187709	6723
1933	405930	703	23274	151664	224950	5339
1934	403504	553	19863	118838	259309	4941
1935	416970	576	19215	101331	291604	4244
1936	431599	611	20128	97115	309165	4580
1937	456620	758	22311	98344	330421	4786
1938	**462245**	**790**	**25663**	**96415**	**333922**	**5455**
Miasta liczące 50000 i więcej mieszkańców						
Tereny okupowane przez Niemcy						
Warszawa (A)	33115	333	4583	10162	17885	152
Łódź (B)	16480	118	3159	4710	8456	37
Poznań (B)	6027	35	884	1995	3080	33
Kraków (A)	7029	34	988	2022	3941	44
Bydgoszcz (B)	2747	9	400	916	1409	13
Częstochowa (A)	3125	2	241	835	2033	14
Katowice (B)	3283	40	910	1287	1025	21
Sosnowiec (B)	2583	6	235	765	1573	4
Gdynia (B)	3436	31	525	1046	1773	61
Chorzów (B)	2150	6	294	960	881	9
Kalisz (B)	1867	2	141	482	1237	5
Lublin (A)	2939	5	285	901	1745	3
Włocławek (B)	1268	2	100	385	774	7
Toruń (B)	1325	3	177	503	629	13
Kielce (A)	1515	1	105	343	1065	1
Radom (A)	1961	1	144	546	1269	1
Grudziądz (B)	1052	1	110	349	578	14
Piotrków (A)	1108	1	40	250	816	1
Tereny okupowane przez ZSRR						
Lwów	8334	33	1083	2054	5087	77
Białystok	2786	3	320	733	1708	22
Wilno	5130	18	592	1434	3085	1
Brześć n/Bugiem	1757	2	109	379	1265	2
Stanisławów	1854	3	135	414	1291	11
Przemyśl	1611	2	121	399	1088	1

a Łącznie z handlem obwoźnym i jarmarcznym oraz z żeglugą (statki).

Uwaga. A—miasta Generalnej Guberni; B—na terenach włączonych do Rzeszy.

TABL. 4. ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE NA 1938 R. WYKUPIONE DLA ZAKŁADÓW HANDLOWYCH WEDŁUG BRANŻ I FORMY PRAWNEJ

Kategorie Branże	Ogółem	Spółki				Spółdzielnie	Osoby pojedyncze	Zakłady o innej i niewiadomej formie prawnej
		akcyjne	z ograniczoną odpowiedzialnością	komandytowe	firmowe			
Polska	**468774**	**2886**	**4127**	**184**	**14703**	**14465**	**429608**	**2801**
Zakłady handlowe	**461794**	**2807**	**4070**	**184**	**14671**	**14464**	**422798**	**2800**
kategorie świadectw przemysłowych: I	790	343	160	16	125	5	122	19
II	25663	1496	2257	115	5459	158	15769	409
III	96415	693	1291	44	5045	6508	81833	1001
IV	333922	272	357	9	3999	7791	320132	1362
V	5004	3	5	—	43	2	4942	9
Handel towarowy	404049	2140	2970	158	12368	13041	371918	1454
skup towarów	29894	16	165	8	1826	290	27572	17
sprzedaż towarów	374155	2124	2805	150	10542	12751	344346	1437
surowce rolne i art. dla potrzeb rolnictwa	7698	68	194	18	463	717	6224	14
artykuły żywnościowe	212014	391	770	32	3035	11147	195626	1013
artykuły odzieżowe	76596	621	313	24	3028	150	72417	43
meble, sprzęty, naczynia	9594	31	95	2	388	41	9034	3
artykuły chemiczne	12319	339	319	15	813	57	10683	93
papier i wyroby z papieru	4771	43	105	7	208	35	4336	37
książki, czasopisma i dzieła sztuki	3313	58	85	3	105	75	2911	76
żelazo, metale, wyroby	14319	376	504	27	979	52	12343	38
materiały budowlane i opałowe	16652	151	324	20	1247	113	14770	27
artykuły różne i nieokreślone	16879	46	96	2	276	364	16002	93
Zakłady gastronomiczne i wynajem pomieszczeń	39598	104	213	6	915	292	37251	817
Handel pieniężny i ubezpieczenia	1956	272	30	3	64	921	573	93
Biura wszelkie	1633	84	191	6	179	23	1098	52
Wypożyczalnie	4749	23	67	1	104	53	4470	31
Transport, komunikacja i ekspedycja	2813	133	288	7	437	35	1878	35
Przedsiębiorstwa rozrywkowe	1354	4	80	1	131	11	987	140
Lecznictwo i higiena	876	9	46	2	135	11	607	66
Inne i nieokreślone	4766	38	185	—	338	77	4016	112
Zajęcia przemysłowe	**6529**	—	—	—	—	—	**6529**	—
Żegluga (statki)	**451**	**79**	**57**	—	**32**	**1**	**281**	**1**

TABL. 5. **ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE WYKUPIONE DLA ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Ogółem	Kategorie świadectw przemysłowych								
		I—VII razem	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
W tysiącach										
Polska	**272,5**	**30,4**	**0,2**	**0,1**	**0,4**	**1,9**	**4,1**	**8,7**	**15,0**	**242,1**
Tereny okupowane przez Niemcy	198,9	22,2	0,2	0,1	0,3	1,6	3,3	6,0	10,7	176,7
Tereny okupowane przez ZSRR	73,6	8,2	0,0	0,0	0,1	0,3	0,8	2,7	4,3	65,4
W odsetkach										
Polska	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
Tereny okupowane przez Niemcy	73	73	94	91	81	82	81	69	71	73
Tereny okupowane przez ZSRR	27	27	6	9	19	18	19	31	29	27

TABL. 6. **ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE WYKUPIONE DLA ZAKŁADÓW HANDLOWYCH NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Ogółem	Kategorie świadectw przemysłowych				
		I	II	III	IV	V[a]
W tysiącach						
Polska	**462,2**	**0,8**	**25,7**	**96,4**	**333,9**	**5,4**
Tereny okupowane przez Niemcy	316,1	0,7	20,1	70,7	220,7	3,9
Tereny okupowane przez ZSRR	146,1	0,1	5,6	25,7	113,2	1,5
W odsetkach						
Polska	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
Tereny okupowane przez Niemcy	78	87	78	73	66	72
Tereny okupowane przez ZSRR	22	13	22	27	34	28

a Patrz notka *a* do tabl. 3, str. 42.

TABL. 7. **RZEMIOSŁO**

Karty rzemieślnicze według rodzajów rzemiosła wydane przez izby rzemieślnicze w 1937 r.

Rodzaje rzemiosła	Karty	Rodzaje rzemiosła	Karty	Rodzaje rzemiosła	Karty
Ogółem	**373529**	Murarstwo	13325	Zegarmistrzostwo	4684
Krawiectwo	57359	Ślusarstwo	10901	Kuśnierstwo	3686
Szewstwo	57194	Ciesielstwo	9339	Cukiernictwo	3411
Rzeźnictwo i wędliniarstwo	47548	Cholewkarstwo	8160	Czapnictwo	3396
Kowalstwo	32360	Kołodziejstwo	7892	Fotografowanie	2798
Stolarstwo	29423	Malarstwo	7104	Szklarstwo	2776
Piekarstwo	18904	Blacharstwo	6474	Kapelusznictwo	2676
Fryzjerstwo	15502	Rymarstwo i siodlarstwo	4893	Inne	23724

TABL. 8. **WAŻNIEJSZE KARTY RZEMIEŚLNICZE NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Ważniejsze karty rzemieślnicze wydane przez izby rzemieślnicze w 1937 r.

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Ogółem	W tym						
		krawiectwo	szewstwo	rzeźnictwo[a]	kowalstwo	stolarstwo	piekarstwo	fryzjerstwo
				W tysiącach				
Polska	**373,5**	**57,4**	**57,2**	**47,5**	**32,4**	**29,4**	**18,9**	**15,5**
Tereny okupowane przez Niemcy	270,1	40,6	42,8	33,8	20,9	21,5	14,5	11,5
Tereny okupowane przez ZSRR	103,4	16,8	14,4	13,7	11,5	7,9	4,4	4,0
				W odsetkach				
Polska	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
Tereny okupowane przez Niemcy	72	71	75	71	65	73	75	74
Tereny okupowane przez ZSRR	28	29	25	29	35	27	25	26

a Wraz z wędliniarstwem.

TABL. 9. **UPADŁOŚCI**

Forma prawna Rodzaje przedsiębiorstw	1925	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937	1938	I—VI	
											1938	1939
Ogółem	**519**	**288**	**516**	**836**	**771**	**549**	**153**	**139**	**122**	**136**	**64**	**76**
forma prawna:												
spółki akcyjne	50	15	14	32	40	31	14	18	8	8	4	6
spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	43	36	33	77	109	65	39	40	36	44	20	24
spółdzielnie	22	7	18	35	50	66	24	14	10	27	12	11
inne	404	230	451	692	572	387	76	67	68	57	28	35
Rodzaje przedsiębiorstw:												
przemysłowe	135	109	133	251	248	195	86	67	56	53	23	36
handlowe[a]	375	174	372	571	493	312	50	52	50	65	41[b]	40[b]
handel pieniężny	9	5	3	8	19	35	8	8	4	11	.	.
inne	.	.	8	6	11	7	9	12	12	7	.	.

a Bez handlu pieniężnego. *b* Łącznie z handlem pieniężnym i innym.

TABL. 10. **UPADŁOŚCI W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	1925	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937	1938
Polska	**519**	**288**	**516**	**836**	**771**	**549**	**153**	**139**	**122**	**136**
Belgia	.	495	444	575	852	1153	758	621	560	632
Dania	606	562	422	381	469	617	231	297	296	295
Finlandia	891	889	1401	1945	2417	1915	724	594	583	546
Francja	5024	6121	6502	6443	7387	8992	10502	8093	5794	4812
Niemcy	11380	8120	10001	11506	13736	8534	2936	2580	2248	1947
Grecja	.	189	467	893	660	384	64	127	134	159
Węgry	422	235	230	221	171	99	40	44	40	39
Włochy	7095	10946	11546	12589	12753	12922	6985	5377	3209	2846
Łotwa	50	90	117	82	162	249	60	64	68	47
Holandia	4063	3160	2729	3062	3404	4539	4528	4405	3125	2526
Norwegia	889	1017	822	723	621	755	387	337	286	294
Szwecja	3498	3096	3196	3066	3557	4436	2271	2112	1826	1829
Szwajcaria	603	622	621	629	639	904	947	967	633	504
Zjednoczone Królestwo	5008	4413	4182	4395	4645	4936	3603	3324	3363	3326
St. Zjedn. Ameryki	21214	23842	22909	26355	28285	31882	11510	9185	9017	12836

B. Spółki akcyjne

TABL. 11. KRAJOWE[a] SPÓŁKI AKCYJNE I UDZIAŁ W NICH KAPITAŁÓW ZAGRANICZNYCH

Lata Grupy działalności gospodarczej	Spółki czynne ogółem			W tym spółki, które wykazały kapitał zagraniczny			Kapitały zagraniczne w % kapitałów własnych	
	liczba spółek	kapitały własne		liczba spółek	kapitały własne		spółek akcyjnych ogółem	spółek akcyjnych, które wykazywały kapitały zagraniczne
		ogółem	rezerwowe[b]		razem	w tym zagraniczne		
		w mln zł			w mln zł			
Ogółem . . . 1935	1118	3346,0	534,1	393	2117,4	1498,3	44,8	70,8
1936	1110	3343,1	559,3	391	2098,1	1303,3	39,0	62,1
1937	**1066**	**3230,3**	**638,8**	**391**	**2050,7**	**1294,3**	**40,1**	**63,1**
Rolnictwo i hodowla . .	14	12,2	2,2	2	2,7	0,9	7,4	33,3
Górnictwo[c] i hutnictwo	34	751,2	173,8	22	615,6	391,4	52,1	63,6
Górnictwo naftowe . .	23	212,5	40,8	17	206,9	185,9	87,5	89,9
Przemysł:								
mineralny	57	84,7	7,3	16	48,5	22,8	26,9	47,0
metalowy	95	148,0	32,6	29	79,4	23,2	15,7	29,2
elektrotechniczny . .	28	61,9	4,9	18	55,1	40,9	66,1	74,2
chemiczny	103	238,2	66,7	54	187,3	142,8	59,9	76,2
włókienniczy	130	488,9	62,8	37	202,3	108,2	22,1	53,5
papierniczy	25	77,2	18,1	9	54,3	17,6	22,8	32,4
skórzany	14	12,9	1,3	4	4,0	3,5	27,1	87,5
drzewny	54	36,3	3,6	30	23,0	18,9	52,1	82,2
spożywczy	146	312,1	90,3	37	104,6	26,3	8,4	25,1
w tym cukrownie	52	171,2	62,8	16	62,2	8,0	4,7	12,9
odzieżowy i galanteryjny	6	6,0	0,6	4	4,2	3,6	60,0	85,7
poligraficzny	32	33,5	9,8	2	0,7	0,3	0,9	42,9
budowlany	46	20,8	7,7	12	7,8	5,2	25,0	66,7
Elektrownie i wodociągi	23	214,7	19,6	16	199,7	174,6	81,3	87,4
Handel towarowy . . .	107	56,9	9,4	38	18,3	10,8	19,0	59,0
Handel pieniężny . . .	37	196,7	46,4	14	73,5	34,2	17,4	46,5
Ubezpieczenia	14	19,8	4,8	9	12,7	11,7	59,1	92,1
Zakłady gastronomiczne i wynajem pomieszczeń	8	16,1	1,2	1	2,0	2,0	12,4	100,0
Transport, komunikacja	51	213,8	31,8	17	142,9	64,7	30,3	45,3
Inne	19	15,9	3,1	3	5,2	4,8	30,2	92,3

a Spółki, których zarząd znajduje się w Polsce. *b* Bez amortyzacyjnych. *c* Bez naftowego.

TABL. 12. RUCH KRAJOWYCH SPÓŁEK AKCYJNYCH

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1937	1938	I–III	
									1938	1939
Liczba spółek										
Spółki nowo założone	80	72	54	33	37	18	17	57	13	14
Powiększenia kapitału[a]	172	128	101	48	35	23	25	37	4	8
Zmniejszenia kapitału	5	3	13	14	12	23	20	14	3	6
Kapitały w milionach złotych										
Spółki nowo założone	112,0	59,1	55,2	19,0	48,3	31,3	11,0	66,0	15,1	60,0
Powiększenia kapitału[a]	216,1	185,9	163,3	54,7	93,6	16,5	111,0	26,8	5,2	3,8
Zmniejszenia kapitału	6,7	7,4	18,5	26,6	38,2	48,7	60,0	18,6	6,3	4,7

a Tylko drogą subskrypcji.

TABL. 13. **ZYSKI I STRATY KRAJOWYCH SPÓŁEK AKCYJNYCH**

Lata Grupy działalności gospodarczej	Ogólna nadwyżka zysków (+) lub strat (−) w mln złotych	Spółki, które nie wykazały ani zysków, ani strat	Spółki, które wykazały					
			zyski				straty	
			liczba spółek		ogółem	w tym przyznana dywidenda	liczba spółek	sumy strat w mln zł
			ogółem	w tym, które przyznały dywidendę	w mln zł			
Ogółem 1928	+163,5	691		420	208,2	118,1	218	44,7
1929	+79,1	618		346	184,8	105,7	346	105,7
1930	−46,0	517		253	130,9	77,9	549	176,9
1931	−132,7	41	309	139	70,2	43,1	665	202,9
1932	−141,9	42	287	127	52,1	32,6	649	194,0
1933	−25,9	75	392	157	65,9	37,1	565	91,8
1934	−64,6	17	501	187	85,6	41,9	563	150,2
1935	−32,1	40	504	206	79,8	40,3	514	112,2
1936	+30,9	39	612	258	111,2	50,5	410	80,3
1937	**+77,4**	**23**	**690**	**331**	**157,4**	**65,8**	**327**	**80,0**
Rolnictwo i hodowla	+0,2	—	11	2	0,3	0,1	2	0,1
Górnictwo[a] i hutnictwo	+5,4	—	17	11	14,1	7,6	17	8,7
Górnictwo naftowe	−18,6	—	10	3	2,2	1,9	12	20,8
Przemysł:								
mineralny	+2,3	1	34	14	3,5	1,3	21	1,2
metalowy	+9,7	—	76	31	12,3	4,1	19	2,6
elektrotechniczny	+7,1	—	21	10	8,0	1,2	7	0,9
chemiczny	+19,0	1	80	43	21,3	8,0	18	2,3
włókienniczy	−9,7	9	75	35	17,9	5,2	43	8,2
papierniczy	+7,0	—	19	13	7,1	3,8	6	0,1
skórzany	−0,2	—	8	3	0,3	0,1	6	0,5
drzewny	+2,0	—	33	14	2,8	1,2	19	0,8
spożywczy	+12,4	1	87	59	15,8	8,2	52	3,4
w tym cukrownie	+7,7	1	39	30	9,0	5,1	12	1,3
odzieżowy i galanteryjny	+0,3	—	5	4	0,3	0,2	1	0,0
poligraficzny	+1,5	1	20	9	2,3	1,0	11	0,8
budowlany	−0,7	2	23	10	0,8	0,2	20	1,5
Elektrownie i wodociągi	+9,7	2	20	10	9,9	8,3	1	0,2
Handel towarowy	+4,5	2	76	33	7,2	1,8	26	2,7
Handel pieniężny	−7,1	1	28	9	10,6	3,2	8	17,7
Ubezpieczenia	−2,5	—	9	2	1,0	0,2	5	3,5
Zakłady gastronomiczne i wynajem pomieszczeń	+0,3	—	4	2	0,5	0,2	4	0,2
Transport, komunikacja	+15,3	2	26	12	18,9	7,7	21	3,6
Inne	+0,1	1	8	2	0,3	0,3	8	0,2

a Bez naftowego.

TABL. 14. **KRAJOWE SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ I UDZIAŁ W NICH KAPITAŁÓW ZAGRANICZNYCH**

Stan w dniu 31 XII 1936 r.

Grupy działalności gospodarczej	Liczba				Kapitał własny				
	spółek		wspólników		ogółem	w tym wspólników zagranicznych		przeciętnie	
	ogółem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	ogółem	w tym zagranicznych		w tys. zł	w %	na spółkę	na wspólnika
								w tys. zł	
Ogółem[a]	**3590**	**403**	**17085**	**999**	**317330**	**103830**	**32,7**	**88,4**	**18,6**
Rolnictwo i hodowla	14	3	90	6	20123	708	3,5	1437,4	223,6
Górnictwo	82	31	543	102	32256	25565	79,3	393,4	59,4
Przemysł	1779	183	8403	497	163249	64558	39,5	91,8	19,4
w tym:									
mineralny	165	15	828	22	13112	3132	23,9	79,5	15,8
metalowy	294	35	962	55	16083	3743	23,3	54,7	16,7
elektrotechniczny	72	12	211	24	4189	1146	27,4	58,2	19,9
chemiczny	272	42	1096	74	61738	43183	69,9	227,0	56,3
drzewny	173	20	550	24	15406	8506	55,2	89,1	28,0
spożywczy	287	21	2526	193	26586	2977	11,2	92,6	10,5
poligraficzny	111	5	873	46	11058	119	1,1	99,6	12,7
budowlany	150	10	427	14	4990	750	15,0	33,3	11,7
Elektrownie	24	1	125	4	2624	1440	54,9	109,3	21,0
Handel towarowy	1135	120	4389	214	53655	8112	15,1	47,3	12,2
Zakłady gastronomiczne i wynajem pomieszczeń	92	5	644	37	3117	506	16,2	33,9	4,8
Transport, komunikacja	160	29	676	73	26850	1531	5,7	167,8	39,7
Inne	304	31	2215	66	15456	1410	9,1	50,8	7,0

a Opracowaniem objęto około 80% istniejących spółek.

TABL. 15. **EMISJE KAPITAŁÓW AKCYJNYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	Waluta	1928	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	
		w milionach jednostek waluty danego kraju										w milionach zł
Polska	**złoty**	**328**	**219**	**74**	**142**	**48**	**23**	**74**	**75**	**122**	**93**	**93**
Dania	korona	8	4	5	—	5	6	2	20	17	.	20[a]
Francja	frank	6496	4373	2048	1356	963	984	907	566	1245	1048	160
Niemcy	RM	1339	555	635	150	92	143	156	390	332	764	1629
Japonia	jen	872	595	583	441	987	1565	1294	1608	.	.	.
Włochy	lir	5397	6164	4332	3647	3345	3549	3098	2962	5565	8909	1927
Łotwa	łat	13	12	9	5	4	7	29	15	51	41	42
Holandia	floren	303	20	7	0	1	17	2	3	47	75	72
Szwecja	korona	288	245	304	142	92	103	134	139	169	120	160
Szwajcaria	frank	282	29	24	12	6	8	4	1	16	—	8
Zjednoczone Królestwo[b]	£	363	236	89	113	133	150	183	217	171	119	3062
St. Zjedn. Ameryki	$	3070	1545	311	20	120	35	69	368	403	64	339

a W 1937 r. *b* Akcje i obligacje.

C. Spółdzielczość

TABL. 16. **SPÓŁDZIELNIE ZWIĄZKOWE**
Stan w dniu 31 XII

Lata Związki rewizyjne		Ogółem	Spółdzielnie związkowe							
			spożywców	rolniczo-spożywcze	rolniczo-handlowe	mleczarskie	kredytowe		mieszkaniowe	inne
							razem	w tym rolnicze		
Liczba spółdzielni związkowych										
Polska	1928	10212	1185	2022	339	1430	4586	.	167	483
	1929	11189	1231	2524	355	1362	5025	3304	208	484
	1930	11834	1325	2756	387	1331	5350	3455	233	452
	1931	11971	1280	2755	403	1364	5440	3572	230	499
	1932	11722	1236	2627	373	1288	5437	3551	253	508
	1933	11669	1253	2580	378	1275	5490	3602	189	504
	1934	11101	1310	2532	344	1167	5153	3510	214	381
	1935	11402	1391	2586	352	1216	5243	3535	216	398
	1936	12004	1552	2659	392	1323	5423	3649	235	420
	1937	12860	1804	2973	410	1408	5517	3686	252	496
	1938	**13741**	**2137**	**3207**	**453**	**1475**	**5597**	**3707**	**261**	**611**
Liczba związków rewizyjnych										
Polskie	1928	6154	1130	132	271	990	3222	.	162	247
	1937	7812	1661	582	228	1166	3640	2771	252	283
Żydowskie	1928	774	—	—	10	—	680	—	4	80
	1937	773	—	—	9	—	734	—	—	30
Ukraińskie i ruskie	1928	2490	54	1890	—	316	175	.	.	55
	1937	3510	139	2391	—	142	733	585	—	111
Niemieckie	1928	794	1	—	58	124	509	.	1	101
	1937	759	4	—	173	100	410	330	—	72
Członkowie spółdzielni związkowych w tysiącach										
Polska	1928	2475	519	252	98	211	1320	.	12	63
	1929	2733	514	301	94	228	1514	641	17	65
	1930	2910	514	312	92	244	1668	743	21	59
	1931	2857	464	305	87	270	1655	772	19	57
	1932	2740	418	287	69	272	1628	764	17	49
	1933	2628	355	292	59	306	1553	750	15	48
	1934	2566	312	307	61	365	1469	758	15	37
	1935	2668	311	319	61	438	1479	762	22	38
	1936	2804	333	326	64	543	1471	774	22	45
	1937	**3016**	**366**	**353**	**76**	**626**	**1515**	**813**	**22**	**58**
Członkowie spółdzielni związkowych należący do związków rewizyjnych w tysiącach										
Polskie	1928	1912	510	97	85	166	999	.	12	43
	1937	2157	348	88	64	429	1171	706	22	35
Żydowskie	1928	226	—	—	1	—	221	—	0	4
	1937	141	—	—	1	—	139	—	—	1
Ukraińskie i ruskie	1928	275	9	155	—	39	62	.	0	10
	1937	661	18	265	—	191	168	86	—	19
Niemieckie	1928	62	0	—	12	6	38	.	0	6
	1937	57	0	—	11	6	37	21	—	3

DZIAŁ VI. GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

TABL. 1. **ROZMIESZCZENIE PRZEMYSŁU NA PODSTAWIE LICZBY ZATRUDNIONYCH ROBOTNIKÓW W ZAKŁADACH I—VII KATEGORII W 1937 R.**

Gałęzie i ważniejsze rodzaje przemysłu	Liczba zatrudnionych w tys.	Gałęzie i ważniejsze rodzaje przemysłu	Liczba zatrudnionych w tys.
Górnictwo i przemysł	**828,9**	Przemysł (dok.)	
Górnictwo	98,8	papierniczy	17,3
kopalnie węgla kamiennego	75,0	papiernie	10,6
kopalnie ropy i gazu	10,1	skórzany	10,4
kopalnie soli i saliny	2,7	drzewny	68,1
Przemysł[ab]	730,1	tartaki	41,7
mineralny	81,0	spożywczy	86,5
metalowy[b]	155,7	młyny	19,4
huty żelaza	30,2	cukrownie	17,5
fabryki wyrobów masowych	25,6	odzieżowy[a]	17,1
elektrotechniczny	17,5	zabawkarski	0,4
chemiczny	54,6	poligraficzny	14,1
włókienniczy	157,1	drukarnie	11,2
zakłady wielooddziałowe	72,7	budowlany	50,3

a Bez elektrowni i wodociągów. *b* Bez warsztatów kolejowych.

TABL. 2. **SILNIKI ZAINSTALOWANE W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH I—VII KATEGORII**
Stan w dniu 31 XII 1936 r.

Gałęzie przemysłu	Turbiny parowe	Maszyny parowe	Lokomobile	Turbiny wodne i koła wodne	Silniki spalinowe	Silniki elektryczne na prąd	
						zakupiony	własnej produkcji
			Liczba maszyn				
Polska[ab]	**229**	**4449**	**2248**	**4121**	**3690**	**49195**	**34990**
Mineralny	15	305	297	10	279	1934	1317
Metalowy[b]	39	294	80	46	226	16709	9294
Elektrotechniczny	3	5	1	2	19	3884	197
Chemiczny	53	409	56	12	228	5493	6821
Włókienniczy	45	427	101	17	99	7853	8173
Papierniczy	19	71	24	37	14	1555	1731
Skórzany	—	80	88	3	20	1105	514
Drzewny	6	624	1007	95	92	1837	1275
Spożywczy	49	2231	594	3899	2691	4709	5393
Poligraficzny		3	—	—	22	4116	275
			Moc zainstalowana w 1000 KM				
Polska[ab]	**552,5**	**457,6**	**113,8**	**96,7**	**157,9**	**416,7**	**655,7**
Mineralny	39,9	29,1	15,9	0,4	8,6	34,8	45,4
Metalowy[b]	119,1	107,3	5,7	16,4	30,3	146,1	225,8
Elektrotechniczny	1,5	1,7	0,0	0,1	1,1	14,4	2,4
Chemiczny	189,2	33,7	4,0	3,9	8,2	76,7	112,9
Włókienniczy	63,6	103,6	4,8	0,4	3,1	56,0	101,2
Papierniczy	62,2	17,3	2,4	6,4	1,3	18,0	52,9
Skórzany		6,2	3,6	0,0	0,9	7,8	5,5
Drzewny	0,8	51,3	52,3	3,1	2,0	11,9	15,2
Spożywczy	76,2	107,1	25,1	66,0	101,7	42,2	93,7
Poligraficzny		0,3			0,7	8,8	0,7

a Bez przemysłu odzieżowego i budowlanego. *b* Bez warsztatów kolejowych.

TABL. 3. **MOC SILNIKÓW ZAINSTALOWANYCH W PRZEMYŚLE W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	Około 1906 r.			Około 1926 r.			Około 1930 r.		
	ogółem	parowe	wodne	ogółem	parowe	wodne	ogółem	parowe	wodne
	w milionach KM								
Polska	.	.	.	2,4	.	.	3,0[a]	.	.
Kanada	1,4	0,8	0,6	5,3	1,0	4,2	7,4	1,2	6,1
Finlandia	0,13	0,06	0,07	0,51	0,28	0,22	0,74	0,36	0,36
Francja	2,9	2,0	0,7	9,8	6,7	2,5	12,9	8,6	3,1
Włochy	1,6	0,5	1,0	5,6	1,5	3,6	.	.	.
Japonia	0,3	0,2	0,0	2,9	1,7	1,1	5,1	2,1	3,0
Szwecja	0,7	0,2	0,3	2,0	0,6	1,4	2,5	0,7	1,7
Szwajcaria	0,7	0,1	0,5	.	.	.	1,8	0,1	1,6
Zjednoczone Królestwo	8,3	7,3	0,2	13,3	12,2	0,1	17,8	16,5	0,3
St. Zjedn. Ameryki	19,0	15,3	3,6	55,4	42,2	11,4	64,2	49,1	13,2

a 1936 r.

TABL. 4. **ZASOBY SIŁ WODNYCH**

Wyszczególnienie	Polska	W tym dorzecze				
		Wisły	Dniestru	Dunaju	Niemna	Dniepru
	w tysiącach KM					
Zasoby ogółem	3650	2055	760	286	251	173
w tym I kategorii[a]	1368	485	523	230	80	...
Moc zainstalowana w 1938 r.	130	85	17	4	14	7
% wykorzystania	3,5	4,1	2,2	1,3	5,6	4,0

a Odcinki rzek o spadku 0,5% i więcej oraz zasób mocy 200 KM i więcej na km bieżący rzeki.

TABL. 5. **ZASOBY SIŁ WODNYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Ważniejsze kraje	Ogółem	W tym wykorzystane		Ważniejsze kraje	Ogółem	W tym wykorzystane	
		1926	1935			1926	1935
	w milionach KM				w milionach KM		
Zasoby światowe	472,0	33,0	55,0	Zasoby światowe (dok.)			
w tym:				Szwecja	5,0	1,4	1,8
St. Zjedn. Ameryki	42,0	11,7	16,1	Hiszpania	4,0	1,0	1,4
Brazylia	25,0	0,5	0,7	**Polska**	3,7	0,1	0,1
Kanada	18,0	4,6	7,5	Jugosławia	3,0	0,2	0,3
Norwegia	12,0	1,9	2,4	Szwajcaria	2,5	1,9	2,4
Japonia	8,6	1,8	4,2	Niemcy	.	1,1	2,8
ZSRR (część europejska)	8,4	0,3	1,0	Austria	1,7	0,3	0,9
Meksyk	6,0	0,3	0,5	Czechosłowacja	1,0	0,2	0,2
Włochy	5,9	2,3	5,8	Zjednoczone Królestwo	0,9	0,3	0,4
Francja	5,4	2,0	4,3				

TABL. 6. ZASOBY WĘGLA KAMIENNEGO I BRUNATNEGO ORAZ RUD ŻELAZA W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Ważniejsze kraje	Miliardy ton	Ważniejsze kraje	Miliardy ton	Ważniejsze kraje	Miliardy ton
Węgiel kamienny i brunatny[a]		**Węgiel kamienny i brunatny**		**Rudy żelaza (dok.)**	
Zasoby światowe	5341	(dok.)		ZSRR	9,2
w tym:		Australia	146	Brazylia	7,0
St. Zjedn. Ameryki	2736	Czechosłowacja	25	Zjednoczone Królestwo	6,0
Kanada	666	Francja	17	Nowa Funlandia	4,0
ZSRR	600	Belgia	11	Indie Brytyjskie	3,3
w tym część europejska	64	**Rudy żelaza**		Kuba	3,2
Chiny	217	Zasoby światowe	64,9	Szwecja	2,2
Zjednoczone Królestwo	190	w tym:		Niemcy	1,6
Niemcy	182	St. Zjedn. Ameryki	10,5	*Hiszpania*	1,1
Polska	161	*Francja*	8,2		

a Do głębokości 2000 m.

TABL. 7. ELEKTROWNIE I PRODUKCJA ENERGII ELEKTRYCZNEJ

Wyszczególnienie	1925	1928	1929	1932	1934	1935	1936	1937	1938
Wszystkie zakłady wytwarzające energię elektryczną									
Liczba zakładów	835	1645	1690	2017	2561	2839	2792	2792	3198
Moc zainstalowana w 1000 kW	831	1020	1285	1491	1536	1551	1580	1620	1692
Produkcja w milionach kW·h	1800	2618	3048	2257	2622	2817	3082	3628	3977
% wyzyskania	22	29	27	17	19	21	22	26	27
Wszystkie zakłady użyteczności publicznej oraz pozostałe *zakłady o mocy zainstalowanej powyżej 100 kW*									
Liczba zakładów	635	832	872	956	1008	1021	1018	1018	998
użyteczności publicznej	278	337	362	377	399	378	378	378	378
zaliczonych do użyteczności publicznej[a]	150	225	231	346	344	369	372	372	348
użyteczności prywatnej	207	270	279	233	265	274	268	268	272
Moc zainstalowana w tys. kW	824	1005	1274	1472	1512	1525	1555	1596	1663
w zakładach użyteczności publicznej	277	375	441	639	647	649	662	702	724
w zakładach zaliczonych do użyteczności publicznej[a]	165	189	274	499	489	500	504	504	509
w zakładach użyteczności prywatnej	382	441	559	334	376	376	389	390	430
Produkcja w mln kW·h[b]	.	2579	3008	2237	2596	2784	3049	3600	3945
w zakładach użyteczności publicznej	.	941	957	979	1097	1137	1227	1451	1730
w zakładach zaliczonych do użyteczności publicznej[a]	.	501	825	909	961	1019	1087	1282	1292
w zakładach użyteczności prywatnej	.	1137	1226	349	538	628	735	867	923

a Zakłady przemysłowe sprzedające energię okolicznościowo oraz zakłady kolejowe i wojskowe. *b* W zakładach o wiadomej produkcji.

TABL. 8. PRODUKCJA ENERGII ELEKTRYCZNEJ W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Kraje		1928	1932	1937	Kraje		1928	1932	1937
		w miliardach kWh					w miliardach kWh		
St. Zjedn. Ameryki	A	105,0	101,0	.	Szwecja	A	4,4	4,9	7,9
	B	87,9	83,2	121,0	Szwajcaria	A	5,2	4,8	6,9
Niemcy	A	27,9	23,5	50,0	Belgia	A	3,7	3,9	5,5
	B	14,5	13,4	27,4	Czechosłowacja	A	2,7	2,6	4,0
ZSRR	A	5,0	13,5	40,5	Australia	A	2,2	2,5	.
Zjednoczone Królestwo	A	14,5	17,0	28,8	**Polska**	**A**	**2,6**	**2,3**	**3,6**
Kanada	B	16,3	16,1	27,6	Austria	A	2,4	2,3	3,0
Japonia	B	12,0	16,0	26,7	Holandia	B	1,4	2,0	2,6
Francja	A	13,0	13,6	17,6	Rumunia	A	0,5	0,7	1,1
Włochy	A	8,9	10,2	15,0		B	0,2	0,3	0,5

Uwaga. A — produkcja energii elektrycznej ogółem. B — produkcja na sprzedaż.

TABL. 9. **PRODUKCJA GÓRNICZA I HUTNICZA**

Wyszczególnienie	1913	1928	1932	1936	1937	1938	I—VI	
							1938	1939
Kopalnie węgla kamiennego								
Liczba kopalni[a]	90	96	85	68	64	60	.	.
Zatrudnieni robotnicy w tys.[b]	123,4	117,2	87,8	71,5	79,5	80,7	.	.
Wydobycie węgla w mln ton	41,0	40,6	28,8	29,7	36,2	38,1	18,1	23,2
Zagłębia węglowe:								
śląskie	32,2	30,5	21,5	22,1	27,4	28,8	13,8	18,5
dąbrowskie	6,8	7,6	5,5	5,6	6,5	6,7	3,2	3,3
krakowskie	2,0	2,5	1,8	2,0	2,3	2,6	1,2	1,4
Kopalnie ropy naftowej								
Liczba kopalni[a]	444	642	723	835	812	854	.	.
Zatrudnieni robotnicy w tys.[b]	8,6	11,4	8,6	9,6	10,3	10,7	.	.
Wydobycie ropy naftowej w tys. ton	1114	743	557	511	501	507	.	.
Okręgi górnicze:								
Drohobycz	1004	624	421	350	337	325	.	.
Jasło	67	76	96	108	118	136	.	.
Stanisławów	43	43	40	53	46	46	.	.
Kopalnie soli kamiennej i warzelnie								
Liczba kopalni[a]	12	15	13	13	12	11	.	.
Zatrudnieni robotnicy w tys.[b]	.	3,6	2,9	2,6	2,7	2,8	.	.
Produkcja soli w tys. ton	.	548	492	552	590	643	301	334
soli kamiennej	.	266	245	245	259	266	.	.
soli warzonej	.	131	142	133	140	151	.	.
soli zawartej w solance i przerobionej w fabrykach sody	.	151	105	174	191	226	.	.
Kopalnie soli potasowych								
Liczba kopalni[a]	1	2	3	3	3	3	.	.
Zatrudnieni robotnicy w tys.[b]	.	1,3	1,1	1,7	2,0	2,3	.	.
Wydobycie soli potasowych w tys. ton	14	342	299	434	521	567	295	321
Kopalnie rud żelaza								
Liczba kopalni[a]	37	25	5	22	21	26	.	.
Zatrudnieni robotnicy w tys.[b]	4,4	6,1	0,9	4,8	7,0	7,5	.	.
Wydobycie rud żelaza w tys. ton	493	699	77	468	792	872	411	461
Kopalnie rud cynku i ołowiu								
Liczba kopalni[a]	18	13	3	4	2	4	.	.
Zatrudnieni robotnicy w tys.[b]	13,3	6,9	0,9	1,3	1,9	2,1	.	.
Wydobycie w tys. ton:								
rud ołowiu	502	321	73	143	191	498	.	.
rud cynku	57	17	5,5	5,9	8,9	44	.	.
Huty żelaza								
Liczba hut[abc]	.	28	25	24	23	23	.	.
Zatrudnieni robotnicy[bc] w tys.	48,0	53,8	27,0	37,4	45,1	46,6	.	.
Produkcja w tys. ton:								
surówki	1055	684	199	584	724	879	431	652
stali	1677	1438	564	1145	1451	1441	724	1008
wyrobów gorąco walcowanych	1244	1048	404	826	1043	1074	532	681
rur bez szwu i spawanych (z półwyrobów i z blachy)	.	112	34	61	96	80	40	58
Huty cynku i ołowiu								
Liczba hut[abc]	31	19	12	3	9	10	.	.
Zatrudnieni robotnicy[bc] w tys.	.	12,9	4,6	4,6	5,1	5,3	.	.
Produkcja w tys. ton:								
cynku	192	162	85	93	107	108	52	60
ołowiu	45	37	12	15	18	20	9	9

a Zakłady czynne. *b* Stan w dniu 31 grudnia. *c* Łącznie z zakładami będącymi nieodłączną częścią hut.

TABL. 10. **SILNIKI W 1936 R. ZAINSTALOWANE W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH I—VII KATEGORII NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Turbiny parowe	Maszyny parowe	Lokomobile	Turbiny wodne i koła wodne	Silniki spalinowe	Silniki elektryczne na prąd	
						własnej produkcji	zakupiony
	w odsetkach						
Liczba maszyn							
Polska[a]	100	100	100	100	100	100	100
Tereny okupowane przez Niemcy	93	78	68	65	69	94	94
Tereny okupowane przez ZSRR	7	22	32	35	31	6	6
Moc zainstalowana w 1000 KM							
Polska[a]	100	100	100	100	100	100	100
Tereny okupowane przez Niemcy	97	83	69	73	71	96	95
Tereny okupowane przez ZSRR	3	17	31	27	29	4	5

a Bez przemysłu odzieżowego, budowlanego i warsztatów kolejowych.

TABL. 11. **GŁÓWNE ELEKTROWNIE I PRODUKCJA ENERGII ELEKTRYCZNEJ W 1938 R. NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Liczba elektrowni		Moc zainstalowana		Produkcja	
	ogółem	w %	w tys. kW	w %	w mln kWh	w %
	stan w dniu 31 grudnia					
Polska	**998**	100	**1663**	100	**3945**	100
Tereny okupowane przez Niemcy	634	63	1533	92	3738	95
Tereny okupowane przez ZSRR	364	37	130	8	207	5

TABL. 12. **PRODUKCJA GÓRNICZA I HUTNICZA W 1938 R. NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Węgiel kamienny	Ropa naftowa	Olej gazowy	Parafina	Sól kamienna i warzona	Sól potasowa	Rudy żelaza	Rudy cynku i ołowiu	Produkcja hut żelaza	Produkcja hut cynku i ołowiu
	w % ogólnej produkcji									
Polska	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
Tereny okupowane przez Niemcy	100	37	10	—	90	—	100	100	100	100
w podziale na:										
Rzeszę	100	—	—	—	27	—	84	100	74	100
Generalną Gubernię	—	37	10	—	63	—	16	—	26	—
Tereny okupowane przez ZSRR	—	63	90	100	10	100	—	—	—	—

TABL. 13. **PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH W ZAKŁADACH PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO I—VII KATEGORII**

Artykuły	jednostka	Ilość 1929	1934	1937	1938	Wartość w milionach zł 1937	1938
Przemysł mineralny							
Cegła zwykła	mln szt	1592	1758	1848	.	67	.
Klinkier budowlany*	mln szt	.	1,3	4,1	.	0,6	.
Klinkier drogowy*	mln szt	.	17	21	.	2,5	.
Kafle zwykłe	mln szt	17	15	23	.	6,7	.
Dachówka zwykła	mln szt	65	35	45	.	3,3	.
Cegła i płytki szamotowe itd.*	tys. t	82	73	124	124	13	13
Cegła i płytki dynasowe itd.*	tys. t	.	14	29	32	4,4	5,2
Cement portlandzki*	tys. t	1008	721	1289	1719	44	.
Wapno	tys. t	896	531	769	.	15	.
Porcelana*	tys. t	4,5	3,3	5,0	5,8	11	12
Fajans*	tys. t	11	10	13	12	8,8	8,1
Wyroby kamionkowe	tys. t	9,5	11	16	14	5,5	5,2
Szkło taflowe*	tys. t	26	24	28	25	11	11
Naczynia szklane*	tys. t	101	36	74	.	26	.
w tym butelki monopolowe*	tys. t	.	23	50	49	16	18
Szkło oświetleniowe*	tys. t	.	2,0	2,1	.	2,7	.
Szkło stołowo-galanteryjne	tys. t	.	11	10	11	9,3	10
Przemysł metalowy							
Surówka*	tys. t	706	382	720	880	102	.
Stal*	tys. t	1377	856	1468	1441	.	.
Żeliwo*	tys. t	195	118	205	.	105	.
w tym żeliwo kowalne*	tys. t	.	1,2	5,4	.	7,4	.
Żelazo gorąco walcowane*	tys. t	962	614	1086	1075	337	.
Rury bez szwu i spawane (z półproduktów)*	tys. t	124	53	81	80	58	.
Wyroby żelazne walcowane i ciągnione na zimno*	tys. t	.	73	121	.	58	.
w tym drut*	tys. t	.	53	80	83	36	32
Odlewy z metali	tys. t	.	3,3	5,4	.	19	.
Wyroby walcowane i ciągnione z metali nieżelaznych*	tys. t	.	26	38	41	60	57
w tym:							
z miedzi	tys. t	.	5,6	5,6	9,6	15	20
w tym: drut*	tys. t	.	3,7	2,7	6,0	6,0	11
blacha*	tys. t	.	1,2	0,9	1,8	2,4	4,6
z mosiądzu*	tys. t	.	5,8	9,9	8,1	21	20
w tym blacha*	tys. t	.	3,4	2,7	2,0	6,4	4,5
z cynku*	tys. t	23	13	18	21	12	10
w tym blacha*	tys. t	23	13	18	21	12	9,9
Blacha żelazna cynkowana*	tys. t	43	20	26	30	18	21
Gwoździe druciane żelazne*	tys. t	27	27	38	37	17	17
Śruby i nity żelazne	tys. t	25	13	21	23	21	23
Naczynia blaszane emaliowane i cynkowane*	tys. t	.	9,5	16	16	27	24
Łóżka metalowe	tys. szt	145	43	59	88	2,1	3,0
Kotły parowe*	t	.	1538	4056	3785	8,3	7,4
Silniki spalinowe* (oprócz samolotowych, samochodowych i motocyklowych)	t	1044	179	494	516	4,8	3,8
	KM	12231	4449	63955	30421		
Pompy*	t	815	390	893	853	3,4	2,8

Uwaga. W produkcji artykułów oznaczonych gwiazdką(*) nie odgrywają roli lub odgrywają rolę nieznaczną zakłady VIII kategorii oraz produkcja chałupnicza. Pozycje te obejmują więc całą lub prawie całą produkcję danego wyrobu.

TABL. 13. **PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH W ZAKŁADACH PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO I—VII KATEGORII (cd.)**

Artykuły	Ilość					Wartość w milionach zł	
	jednostka	1929	1934	1937	1938	1937	1938
Przemysł metalowy (dok.)							
Obrabiarki do drewna i metali*	t	.	783	1776	1936	8,6	10
Maszyny i narzędzia rolnicze	t	40047	2992	21205	21894	15	18
w tym: pługi konne	szt	51037	10371	33121	41763	1,1	1,2
brony konne	szt	99130	3059	28986	28699	0,9	0,9
młocarnie	szt	15396	1075	9578	10407	2,4	2,9
wialnie, młynki	szt	23693	1570	8059	9438	0,8	0,9
Maszyny włókiennicze*	t	.	2617	4348	.	11	.
Parowozy normalnotorowe*	szt	165	32	32	28	11	11
Wagony kolejowe (normalnotorowe):							
motorowe*	szt	—	8	19	10	3,6	1,6
towarowe*	szt	3456	423	295	569	5,2	11
Ramy rowerowe	szt	.	57683	291503	.	4,6	.
Wagi pomostowe przenośne	szt	29647	4474	27445	.	1,0	.
Fortepiany i pianina*	szt	2472	321	708	479	1,0	0,8
Przemysł elektrotechniczny							
Maszyny elektryczne*	szt	11730	10321	.	.	9,5	14
	t	1627	759	1724	2470		
Akumulatory	t	.	1336	1799	1785	5,7	5,4
Ogniwa i części*	t	.	1592	1872	3381	4,7	7,4
Liczniki energii elektrycznej*	t	.	106	196	264	3,1	3,9
Rury izolacyjne i części*	t	.	1115	963	973	1,1	1,0
Przyrządy elektryczne domowego użytku	t	.	144	409	631	2,7	3,2
Żarówki elektryczne*	tys. szt	5544	6292	11127	11915	9,8	11
Aparaty telefoniczne i centralki*	t	.	60	82	353	3,5	5,7
Przewodniki izolowane nie obołowione*	t	.	1152	2638	3587	12	15
Przewodniki obołowione*	t	.	2716	7999	8752	21	27
Odbiorniki radiowe:							
detektorowe	tys. szt	13	40	31	36	0,9	0,9
lampowe	tys. szt	.	39	145	142	27	29
Przemysł chemiczny							
Gaz świetlny*	mln m^3	246	144	163	.	33	.
Koks*	tys. t	2123	1509	2328	.	59	.
Benzol oczyszczony*	tys. t	14	14	22	29	9,5	12
Terpentyna	tys. t	1,8	2,0	3,4	.	2,7	.
Barwniki	tys. t	0,9	2,0	2,0	2,0	18	22
Przędza jedwabiu sztucznego*	tys. t	2,7	4,4	6,5	6,2	60	59
Siarczan amonowy*	tys. t	54	59	63	68	7,4	8,4
Azotan amonowy*	tys. t	5,6	3,2	2,9	4,3	2,7	3,8
Saletra wapniowa*	tys. t	0,05	35	57	83	15	19
Saletra sodowa*	tys. t	0,7	6,4	7,3	5,6	2,5	1,9

Uwaga. Patrz uwaga na str. 55.

TABL. 13 PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH W ZAKŁADACH PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO I—VII KATEGORII (cd.)

Artykuły	Ilość					Wartość w milionach zł	
	jednostka	1929	1934	1937	1938	1937	1938
Przemysł chemiczny (dok.)							
Saletrzak*	tys. t	—	11	19	16	4,4	3,5
Azotniak*	tys. t	163	33	68	80	16	20
Nitrofos*	tys. t	15	2,9	2,1	—	0,5	—
Superfosfat mineralny*	tys. t	304	94	163	.	16	.
Kwas siarkowy w przeliczeniu na 50° Bé*	tys. t	373	223	289	.	11	.
Soda amoniakalna*	tys. t	100	92	130	87	25	18
Soda żrąca*	tys. t	17	19	22	30	10	14
Soda krystaliczna	tys. t	11	9,4	9,5	10	1,1	1,1
Szczepionki, surowice i zastrzyki	tys. t	0,05	0,07	0,1	.	7,2	.
Oleje roślinne	tys. t	.	50	36	.	49	.
Mydła zwykłe i techniczne	tys. t	37	44	53	.	62	.
Mydła toaletowe	tys. t	2,2	2,1	2,4	.	7,6	.
Biel cynkowa	tys. t	6,9	8,5	13	17	8,6	8,4
Ultramaryna*	tys. t	1,2	1,6	1,9	1,9	4,3	4,5
Lakiery	tys. t	2,1	1,8	2,9	.	9,6	.
Pasty do obuwia	tys. t	2,0	2,7	3,2	3,5	9,7	11
Ekstrakty garbarskie	tys. t	3,0	3,9	5,3	5,9	3,9	4,7
Przemysł włókienniczy							
Przędza*	tys. q	1293	1164	1381	.	569	.
w tym:							
bawełniana cienkoprzędna*	tys. q	505	552	588	643	248	254
odpadkowa bawełniana	tys. q	164	143	187	.	40	.
wełniana*	tys. q	298	264	342	.	212	.
w tym czesankowa*	tys. q	110	97	101	.	127	.
lniana*	tys. q	17	44	81	.	32	.
jutowa*	tys. q	295	143	140	148	18	18
Tkaniny	tys. q	912	729	953	.	751	.
w tym:							
bawełniane i odpadkowo-bawełniane	tys. q	444	331	515	.	343	.
wełniane i półwełniane	tys. q	191	145	209	.	266	.
jedwabne, półjedwabne i z jedwabiu sztucznego	tys. q	14	18	28	.	63	.
lniane	tys. q	13	33	58	.	37	.
jutowe i worki jutowe	tys. q	249	120	118	119	21	23
Wyroby dziane	tys. kg	1163	1855	1909	.	21	.
Bielizna trykotażowa	tys. kg	1088	1098	1198	.	17	.
Pończochy i skarpetki	tys. tuz.	2569	2221	2627	.	38	.
Rękawiczki	tys. tuz.	.	286	167	.	3,1	.
Artykuły pasmanteryjne i szmuklerskie	tys. kg	771	802	1097	.	15	.
Stożki do kapeluszy*	tys. szt	4690	3817	6753	.	9,5	.
Dywany, kilimy, gobeliny i chodniki	tys. kg	1372	1085	1582	.	11	.
Artykuły powroźnicze	tys. kg	3029	2756	3435	.	11	.
Koronki i firanki	tys. kg	436	461	621	.	11	.
Nici	tys. kg	540	739	1343	1029	19	15
Wata	tys. kg	1721	1388	2343	.	4,9	.
Watolina	tys. m	1298	1525	2565	.	4,5	.

Uwaga. Patrz uwaga na str. 55.

TABL. 13. **PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH W ZAKŁADACH PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO I—VII KATEGORII (dok.)**

Artykuły	Ilość					Wartość w milionach zł	
	jednostka	1929	1934	1937	1938	1937	1938
Przemysł papierniczy							
Miazga drzewna*	tys. t	45	51	81	78	13	13
Celuloza siarczynowa*	tys. t	.	55	72	87	26	28
Celuloza sodowa*	tys. t	.	17	21	22	6,0	4,9
Tektura*	tys. t	37	33	44	42	17	17
w tym surowa* (do wyrobu papy dachowej)	tys. t	.	8,2	13	13	5,0	4,8
Papier*	tys. t	128	136	195	205	109	116
w tym: gazetowy*	tys. t	21	29	35	.	12	.
pakowy*	tys. t	48	50	63	69	27	32
drukowy*	tys. t	22	18	30	.	14	.
piśmienny*	tys. t	.	21	25	25	17	18
bibułka*	tys. t	.	3,4	4,4	.	12	.
Tapety*	tys. rol.	4216	3275	3457	.	2,4	.
Gilzy papierosowe	mln szt	.	5163	10291	.	16	.
Przemysł skórzany							
Skóry podeszwowe*	t	11563	15790	22107	23604	87	87
Krupony pasowe*	t	159	362	580	624	3,8	4,4
Blanki paskowe i rymarskie*	t	385	499	527	423	3,6	2,9
Faledry i juchty	t	948	1090	1005	.	7,0	.
Bukaty	tys. m^2	490	610	1074	.	15	.
Skóry cielęce*	tys. m^2	727	1026	1125	1323	19	22
Skóry końskie	tys. m^2	248	336	429	.	4,2	.
Lakiery*	tys. m^2	22	108	58	98	1,0	1,5
Skóry baranie*	tys. szt	524	726	707	814	4,0	4,3
Szczecina	t	214	241	164	123	2,1	2,0
Przemysł obuwniczy mechaniczny							
Obuwie skórzane	tys. par	1735	2289	2187	2800	22	27
Obuwie gumowe*	tys. par	6687	5195	3276	2863	7,7	7,9
Śniegowce*	tys. par	1741	2660	2393	2371	12	12
Kalosze*	tys. par	2136	1796	2621	2743	7,8	7,9
Przemysł drzewny							
Bale	tys. m^3	696	1054	1198	.	73	.
Deski	tys. m^3	2663	2411	2936	.	174	.
Kantówki	tys. m^3	346	339	406	.	24	.
Fryzy	tys. m^3	52	36	79	.	11	.
Łaty	tys. m^3	.	46	50	.	3,2	.
Dykty*	tys. m^3	96	113	192	165	42	37
Fornіry*	tys. m^2	5151	4624	8484	.	5,2	.
Wełna drzewna*	t	7972	4826	8115	.	0,9	.
Meble gięte*	tys. szt	2508	1303	2002	1764	11	9,4
w tym krzesła*	tys. szt	2240	1144	1728	1532	8,6	7,7
Deszczółki i tafle posadzkowe	tys. m^2	.	820	1566	.	9,2	.
Ćwieki drewniane do obuwia	t	.	720	900	874	1,0	0,9
Przemysł spożywczy							
Piwo*	tys. hl	2786	1172	1407	1502	69	.
Mączka ziemniaczana*	tys. q	246	232	316	.	8,7	.
Syrop ziemniaczany*	tys. q	139	118	128	.	5,5	.
Konserwy	tys. q	164	241	704	.	110	.
Wina owocowe	tys. hl	34	5,4	18	.	3,1	.
Miody do picia	tys. hl	13	6,6	8,1	.	1,2	.

Uwaga Patrz uwaga na str. 55.

TABL. 14. PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH W ZAKŁADACH PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO I—VII KATEGORII W 1937 R. NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW

Artykuły	Polska			Tereny okupowane przez Niemcy		Tereny okupowane przez ZSRR	
	produkcja		wartość w mln zł	wielkość produkcji	wartość	wielkość produkcji	wartość
	jednostka	ilość		w % ogółem			
Przemysł mineralny							
Cegła zwykła	mln szt	1848,5	67,4	88	87	12	13
Cegła i płytki szamotowe itd.*	tys. t	124,4	13,0	99	99	1	1
Cement portlandzki*	tys. t	1289,1	43,5	91	90	9	10
Wapno	tys. t	769,4	14,7	90	90	10	10
Porcelana*	tys. t	5,0	10,6	100	100	—	—
Fajans*	tys. t	13,3	8,8	98	99	2	1
Szkło taflowe*	tys. t	28,5	11,4	86	89	14	11
Przemysł metalowy							
Surówka*	tys. t	720,2	102,1	100	100	—	—
Stal*	tys. t	1467,9	.	100	100	—	—
Żeliwo*	tys. t	205,2	104,6	97	97	3	3
Żelazo gorąco walcowane*	tys. t	1085,8	337,2	100	100	0	0
Rury bez szwu i spawane (z półproduktów)*	tys. t	81,3	57,9	100	100	—	—
Wyroby żelazne walcowane i ciągnione na zimno*	tys. t	121,4	58,2	98	99	2	1
Wyroby walcowane i ciągnione z metali nieżelaznych*	tys. t	38,1	59,8	100	100	—	—
Blachy żelazne i cynkowe*	tys. t	34,9	25,2	100	100	—	—
Obrabiarki do drewna i metali*	t	1776	8,6	97	98	3	2
Maszyny i narzędzia rolnicze	t	21205	14,6	81	82	19	18
Maszyny włókiennicze*	t	4348	10,8	91	90	9	10
Przemysł elektrotechniczny							
Maszyny elektryczne*	t	1724,9	9,5	100	100	—	—
Akumulatory i części	t	4780,4	14,4	95	97	5	3
Żarówki elektryczne*	t	464,0	10,8	96	97	4	3
Kable i druty nie izolowane	t	17788,3	50,2	100	100	—	—
Odbiorniki i aparaty radiowe (wszystkie typy)	t	2157,5	37,2	78	85	22	15
Przemysł chemiczny							
Gaz świetlny*	mln m³	162,7	33,4	90	92	10	8
Koks*	tys. t	2328,2	58,9	100	100	0	0
Benzol (oczyszczony)*	tys. t	21,6	9,5	100	100	—	—
Przędza jedwabiu sztucznego*	tys. t	6,5	59,6	100	100	—	—
Saletra wapniowa*	tys. t	56,7	15,5	100	100	—	—
Azotniak*	tys. t	68,1	15,6	100	100	—	—
Superfosfat mineralny*	tys. t	163,4	16,1	100	100	—	—
Kwas siarkowy (w przeliczeniu na 50° Bé)*	tys. t	288,7	11,0	100	100	—	—
Soda amoniakalna*	tys. t	129,9	24,6	100	100	—	—
Oleje roślinne	tys. t	35,9	48,5	79	76	21	24
Mydła zwykłe i techniczne*	tys. t	55,6	69,9	91		9	
Przetwory naftowe							
Benzyna*	tys. t	129,6	40,1	33	32	67	68
Nafta*	tys. t	144,4	30,5	46	45	54	55
Olej smarowy	tys. t	45,6	14,3	52	43	48	57
Olej parafinowy*	tys. t	23,6	14,1	43	42	57	58

a Produkcja w zakładach I—VIII kategorii.

Uwaga. Patrz uwaga na str. 60.

TABL. 14. **PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH W ZAKŁADACH PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO I—VII KATEGORII W 1937 R. NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW (dok.)**

Artykuły	Polska			Tereny okupowane przez Niemcy		Tereny okupowane przez ZSRR	
	produkcja		wartość w mln zł	wielkość produkcji	wartość	wielkość produkcji	wartość
	jednostka	ilość		w % ogółem			
Przemysł włókienniczy							
Przędza*[a]	tys. t	138,1	568,7	92	96	8	4
w tym:							
bawełniana cienkoprzędna*	tys. t	58,8	247,9	100	100	0	0
odpadkowa bawełniana	tys. t	18,7	40,0	98	98	2	2
wełniana*	tys. t	34,2	211,8	69	89	31	11
lniana*	tys. t	8,1	32,4	91	90	9	10
jutowa*	tys. t	14,0	18,0	100	100	—	—
Tkaniny	tys. q	953	750,9	93	95	7	5
w tym:							
bawełniane i odpadkowo bawełniane	tys. q	515	342,9	99	99	1	1
wełniane i półwełniane	tys. q	209	266,1	70	87	30	13
jedwabne, półjedwabne i z jedwabiu sztucznego	tys. q	28	62,5	100	100	0	0
lniane	tys. q	58	37,0	99	99	1	1
jutowe i worki jutowe	tys. q	118	20,7	100	100	—	—
Wyroby dziane	tys. kg	1909	20,8	100	99	0	1
Bielizna trykotażowa	tys. kg	1198	17,2	100	100	0	0
Pończochy i skarpetki	tys. tuz	2627	38,4	99	99	1	1
Artykuły pasmanteryjne i szmuklerskie	tys. kg	1097	15,3	95	99	5	1
Dywany, gobeliny itd.	tys. kg	1582	10,8	85	74	15	26
Koronki i firanki	tys. kg	621	11,5	98	97	2	3
Nici	tys. kg	1343	18,8	100	100	—	—
Przemysł papierniczy							
Miazga drzewna*	tys. t	80,5	13,3	85	85	15	15
Celuloza*	tys. t	93,0	31,5	100	100	—	—
Tektura*	tys. t	43,5	16,6	69	69	31	31
Papier*	tys. t	195,4	109,2	98	97	2	3
Gilzy papierosowe	mln szt	10291	16,5	89	90	11	10
Przemysł skórzany							
Skóry podeszwowe*	t	22107	86,6	66	67	34	33
Faledry i juchy	t	1005	7,0	61	61	39	39
Bukaty	tys. m^2	1074	14,8	60	63	40	37
Skóry cielęce*	tys. m^2	1125	19,1	70	69	30	31
Przemysł obuwniczy mechaniczny							
Obuwie skórzane	tys. par	2187	22,1	94	95	6	5
Przemysł drzewny							
Drewno wstępnie przetworzone	tys. m^3	7962	194,4	46	49	54	51
w tym drewno z drzewa iglastego	tys. m^3	7157	167,7	47	50	53	50
Półprodukty drewniane	tys. m^3	4830	294,7	46	47	54	53
Meble gięte*	tys. szt	3002	11,1	100	100	0	0
Dykty*	tys. m^3	193	41,5	26	24	74	76
Przemysł spożywczy							
Piwo*	tys. hl	1407	68,7	72	78	28	22
Mączka ziemniaczana*	tys. q	316	8,7	96	96	4	4
Bekon	tys. q	329	49,3	89	89	11	11
Konserwy	tys. q	705	110,3	88	89	12	11

a Bez sztucznego jedwabiu włączonego do przemysłu chemicznego.

Uwaga. W produkcji artykułów oznaczonych gwiazdką (*) nie odgrywają roli lub odgrywają rolę nieznaczną zakłady VIII kategorii oraz produkcja chałupnicza. Pozycje te obejmują więc całą lub prawie całą produkcję danego wyrobu.

TABL. 15. **ZATRUDNIENIE W ZAKŁADACH PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO I—VII KATEGORII W 1937 R. NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Ważniejsze rodzaje przemysłu	Polska		Tereny okupowane przez Niemcy		Tereny okupowane przez ZSRR	
	zakłady czynne[a]	przeciętna liczba zatrudnionych pracowników najemnych fizycznych[a]	liczba zakładów	liczba zatrudnionych pracowników najemnych	liczba zakładów	liczba zatrudnionych pracowników najemnych
			w % liczby ogółem			
Ogółem	**24362**	**730134**	**76**	**87**	**24**	**13**
Przemysł mineralny						
Razem	**2053**	**81041**	**78**	**79**	**22**	**21**
Cegielnie	1099	27727	74	81	26	19
Cementownie	12	3939	83	92	17	8
Wapienniki	74	4240	85	91	15	9
Huty szkła	69	14522	77	82	23	18
Kamieniołomy	170	12139	65	43	35	57
Przemysł metalowy						
Razem	**1753**	**155715**	**91**	**98**	**9**	**2**
Huty żelaza	16	30177	100	100	—	—
Odlewnie żelaza	102	12081	81	98	19	2
Huty, walcownie i odlewnie innych metali	65	7880	98	100	2	0
Fabryki produkujące części maszyn, aparatów	121	6645	92	97	8	3
Fabryki wyrobów masowych	439	25569	95	99	5	1
Fabryki narzędzi	102	7376	86	95	14	5
Fabryki konstrukcji i urządzeń	73	8159	93	100	7	0
Fabryki maszyn i narzędzi rolniczych	104	4608	82	85	18	15
Fabryki środków przewozowych	87	21587	94	99	6	1
Fabryki wyrobów precyzyjnych	75	14296	81	99	19	1
Przemysł elektrotechniczny						
Razem	**211**	**17515**	**93**	**94**	**7**	**6**
Przemysł chemiczny						
Razem	**992**	**54553**	**78**	**88**	**22**	**12**
Gazownie	102	2417	94	91	6	9
Koksownie	9	2503	100	100	—	—
Rafinerie ropy naftowej i gazoliny	57	3573	32	42	68	58
Fabryki zapałek	4	676	75	73	25	27
Fabryki przędzy sztucznego jedwabiu	3	7417	100	100	—	—
Fabryki materiałów wybuchowych	8	3809	100	100	—	—
Fabryki nawozów sztucznych	17	4122	88	99	12	1
Fabryki przetworów tłuszczowych	173	3777	74	87	26	13
Przemysł włókienniczy						
Razem	**2384**	**157067**	**88**	**95**	**12**	**5**
Zakłady wielooddziałowe	129	72740	73	95	27	5
Przędzalnie	139	25164	80	96	20	4
Tkalnie	949	27403	97	98	3	2
Fabryki wyrobów dzianych	445	9417	98	99	2	1
Farbiarnie	171	8328	96	91	4	9

a W ciągu roku.

TABL. 15. **ZATRUDNIENIE W ZAKŁADACH PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO I—VII KATEGORII W 1937 R. NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW (dok.)**

Ważniejsze rodzaje przemysłu	Polska		Tereny okupowane przez Niemcy		Tereny okupowane przez ZSRR	
	zakłady czynne[a]	przeciętna liczba zatrudnionych pracowników najemnych fizycznych[a]	liczba zakładów	liczba zatrudnionych pracowników najemnych	liczba zakładów	liczba zatrudnionych pracowników najemnych
			w % liczby ogółem			
Przemysł papierniczy						
Razem	**294**	**17328**	**84**	**87**	**16**	**13**
Przemysł skórzany						
Razem	**474**	**10383**	**67**	**74**	**33**	**26**
Garbarnie	306	7313	59	69	41	31
Przemysł drzewny						
Razem	**2581**	**68146**	**71**	**54**	**29**	**46**
Tartaki	1554	41741	65	43	35	57
Fabryki mebli giętych	36	4233	92	99	8	1
Fabryki dykt i fornirów	35	7790	49	27	51	73
Fabryki mebli zwykłych	245	4174	92	95	8	5
Przemysł spożywczy						
Razem	**9342**	**86461**	**65**	**77**	**35**	**23**
Młyny	5867	19445	59	57	41	43
Piekarnie	451	4933	75	81	25	19
Piekarnie cukiernicze, fabryki czekolady i cukierków	306	9842	86	89	14	11
Cukrownie	60	17451	90	91	10	9
Gorzelnie rolnicze	1376	2442	73	72	27	28
Gorzelnie przemysłowe	43	1155	74	88	26	12
Browary i słodownie	165	4980	73	82	27	18
Przemysł przetwórstwa mięsnego	253	5486	84	80	16	20
Fabryki wyrobów tytoniowych	14	7077	71	71	29	29
Przemysł odzieżowy						
Razem	**1554**	**17129**	**90**	**93**	**10**	**7**
Krawiectwo	590	5129	89	92	11	8
Przemysł zabawkarski						
Razem	**28**	**398**	**93**	**98**	**7**	**2**
Przemysł poligraficzny						
Razem	**677**	**14145**	**81**	**87**	**19**	**13**
Drukarnie	497	11236	80	89	20	11
Przemysł budowlany						
Razem	**2019**	**50253**	**89**	**92**	**11**	**8**
Budownictwo naziemne	1600	35524	90	92	1	8

a W ciągu roku.

TABL. 16. **PRZEMIAŁ ZBOŻA W MŁYNACH I—VII KATEGORII**

Lata	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Inne zboża	Lata Tereny okupowane	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Inne zboża
	w tys. ton					w tys. ton			
Polska . . . 1929	951	1937	182	.	**Polska** . . 1935	1328	2391	240	243
1930	986	2224	192	.	1936	1268	2515	224	241
1931	1103	2071	196	177	**1937**	**1234**	**2390**	**244**	**246**
1932	1038	1915	225	214	Tereny okupowane				
1933	1038	2159	253	222	przez: Niemcy	720	1719	108	118
1934	1140	2271	243	231	ZSRR	514	671	136	128

TABL. 17. **PRODUKCJA CUKRU**

A. Polska

Wyszczególnienie	1913—1914	1920—1921	1924—1925	1927—1928	1930—1931	1933—1934	1936—1937	1937—1938	1938—1939
Cukrownie czynne	86	63	75	72	69	62	60	61	61
Przerobione buraki w tys. q . .	44688	11248	30761	35328	46330	18523	25732	32269	31471
Produkcja w tys. q.:									
rafinada	1367	.	498	644	631	277	243	270	269
kryształ	583	.	2776	3295	4858	2241	3692	4454	4475
cukier żółty (surowy)	4182	.	1274	1237	1658	645	207	372	188
Ogółem w wartości cukru białego	5714	1523	4421	5052	6981	3099	4121	5059	4913

B. Tereny okupowane przez wrogów. Rok 1938—1939

Wyszczególnienie	Liczba cukrowni	Przerobione buraki w tys. q	Produkcja w tys. q			
			rafinada	kryształ	cukier żółty (surowy)	ogółem w wartości cukru białego
Ogółem	**61**	**31471**	**269**	**4475**	**188**	**4913**
Tereny okupowane przez Niemcy	54	28658	230	4077	187	4476
Tereny okupowane przez ZSRR	7	2813	39	398	1	437

TABL. 18. **PRODUKCJA SPIRYTUSU I ZUŻYCIE SUROWCÓW**

A. Polska

Wyszczególnienie	1909—1910	1924—1925	1927—1928	1930—1931	1933—1934	1934—1935	1936—1937	1937—1938
	Liczba czynnych gorzelni							
Ogółem	**2466**	**1282**	**1401**	**1486**	**1324**	**1338**	**1396**	**1403**
w tym:								
Gorzelnie rolnicze . .	2433	1231	1362	1459	1301	1317	1377	1382
Gorzelnie melasowe . .	.	26	12	5	5	6	6	7

TABL. 18. **PRODUKCJA SPIRYTUSU I ZUŻYCIE SUROWCÓW (dok.)**

A. Polska (dok.)

Wyszczególnienie	1909—1910	1924—1925	1927—1928	1930—1931	1933—1934	1934—1935	1936—1937	1937—1938
				Produkcja spirytusu 100° w tys. l				
Ogółem	**259554**	**72098**	**66280**	**66360**	**45036**	**59816**	**77782**	**85965**
w tym:								
Gorzelnie rolnicze	253563	65590	59061	60030	40594	50934	68051	76322
Gorzelnie melasowe	.	4151	5346	5456	4102	8586	9643	9543
				Zużycie podstawowych surowców w tys. q				
Ziemniaki	.	.	5236	5439	2767	4622	6121	6639
Melas	.	.	378	339	225	367	364	348

B. Tereny okupowane przez wrogów. Rok 1937—1938

Tereny okupowane	Liczba czynnych gorzelni		Produkcja spirytusu 100°		Zużycie podstawowych surowców		
	ogółem	w tym rolniczych	ogółem	w tym gorzelnie rolnicze	ziemniaków	melas	innych
			w tysiącach l		w tysiącach q		
Ogółem	**1403**	**1382**	**85965**	**76322**	**6639**	**348**	**190**
Tereny okupowane przez Niemcy	1029	1009	69396	61176	5302	313	152
Tereny okupowane przez ZSRR	374	373	16569	15146	1337	35	38

TABL. 19. **PRODUKCJA CYGAR, PAPIEROSÓW I TYTONIU**

Lata	Cygara i cygaretki	Papierosy	Tytoń	Tabaka
	w milionach sztuk		w tonach	
1925	57	7826	11659	392
1926	84	8816	15010	539
1927—1928	61	8745	12835	451
1930—1931	62	8858	12757	.
1933—1934	32	8216	10498	315
1936—1937	27	6627	12760	262
1937—1939	29	7699	12583	253
1938—1939	34	9366	11480	248

TABL. 20. **PRODUKCJA ZAPAŁEK**

Lata	Produkcja w milionach sztuk	Lata	Produkcja w milionach sztuk	Lata	Produkcja w milionach sztuk
1924	33370	1929	50522	1934	14617
1925	40314	1930	52628	1935	15901
1926	48687	1931	36066	1936	15862
1927	39877	1932	25966	1937	15014
1928	44726	1933	17524	1938	18450

TABL. 21. **WRZECIONA I KROSNA ZAINSTALOWANE W PRZĘDZALNIACH I TKALNIACH I—VII KATEGORII**
Stan w dniu 31 XII

Działy produkcji	1929	1932	1933	1934	1935	1936	1937 ogółem	1937 w zakładach o kategoriach świadectw przemysłowych I—III	IV—V	VI—VII
	w tysiącach									
Liczba wrzecion w przędzalniach										
Ogółem	**2698,2**	**2638,3**	**2693,1**	**2714,8**	**2737,2**	**2750,7**	**2830,9**	**2473,4**	**324,5**	**33,0**
Bawełniany	1834,0	1809,0	1816,6	1822,9	1870,4	1903,5	1925,5	1822,5	98,0	5,0
Wełniany	813,3	772,7	822,5	826,0	798,7	778,1	826,2	574,8	223,4	28,0
Lniany	18,1	22,2	21,4	33,3	36,5	37,5	43,3	40,8	2,5	—
Jutowy	29,4	29,7	28,7	28,7	26,6	26,7	27,2	27,2	—	—
Konopny	3,4	4,7	3,9	3,9	4,4	4,3	4,3	4,3	—	—
Jedwabny	.	.	.	.	0,6	0,6	4,4	3,8	0,6	—
Liczba krosien w tkalniach										
Ogółem	**70,3**	**68,7**	**66,9**	**65,6**	**66,6**	**66,1**	**64,0**	**38,7**	**18,4**	**6,9**
Bawełniany	47,6	47,2	46,9	46,2	47,1	46,6	46,2	32,6	10,0	3,6
Wełniany	17,7	15,3	14,2	13,9	13,6	13,7	11,5	2,4	6,3	2,8
Lniany	0,6	1,5	1,7	1,7	1,7	1,8	2,1	1,8	0,2	0,1
Jutowy	1,8	1,6	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	0,0	0,0
Konopny	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	—	—
Jedwabny	2,5	2,9	2,4	2,1	2,4	2,2	2,4	0,1	1,9	0,4

TABL. 22. **WRZECIONA W PRZEMYŚLE BAWEŁNIANYM W NIEKTÓRYCH KRAJACH**
Stan w dniu 31 VII

Kraje	1913[a]	1928	1936	1937	Kraje	1913[a]	1928	1936	1937
	w tysiącach					w tysiącach			
Ogółem	**143449**	**165103**	**151705**	**149524**	Czechosłowacja	.	3663	3562	3445
w tym:					Brazylia	1200	2610	2712	2714
Zjednoczone Królestwo	55652	57136	41391	38753	Hiszpania	2000	1897	2070	.
St. Zjedn. Ameryki	31505	35542	28157	26983	Belgia	1492	2070	2009	2004
Japonia	2300	6272	10867	11880	**Polska**[b]	.	**1834**[c]	**1904**	**1926**
ZSRR	11186	11153	10109	10236	Szwajcaria	1398	1525	1241	1269
Niemcy	7686	7311	9800	10050	Holandia	479	1111	1220	1191
Indie Brytyjskie	6084	8703	9705	9876	Kanada	855	1154	1110	1108
Francja	7400	9770	9932	9783	Meksyk	700	840	862	869
Włochy	4600	5189	5442	5389	Austria	.	1014	773	776
Chiny	1009	3504	5010	5071	Szwecja	534	619	592	584
					Portugalia	480	503	466	469
					Węgry	.	168	304	317

a Stan w dniu 31 VIII. *b* Stan w dniu 31 XII. *c* 1929 r.

TABL. 23. **PRODUKCJA ŚWIATOWA WAŻNIEJSZYCH ARTYKUŁÓW GÓRNICZYCH, HUTNICZYCH I PRZEMYSŁOWYCH**

Artykuły	Jednostka	1913	1928	1932	1935	1936	1937	1938
Węgiel kamienny	mln t	1216	1251	961	1143	1249	1310	1220
Węgiel brunatny	mln t	127	213	164	188	205	233	240
Koks[a]	mln t	108	129	79	117	130	.	.
Ropa naftowa	mln t	54	184	181	226	246	279	273
Sól	mln t	19	28	27	32	34	.	.
Rudy antymonu[b]	tys. t	.	31	19	33	38	42	37
Rudy chromu[b]	tys. t	.	.	299	796	1069	.	.
Rudy cyny[b]	tys. t	137	181	101	139	182	211	164
Rudy cynku[b]	tys. t	1139	1595	942	1549	1715	1890	1867
Rudy manganu[b]	tys. t	.	1541	616	2012	2584	3020	.
Rudy miedzi[b]	tys. t	990	1718	917	1497	1724	2337	2031
Rudy ołowiu[b]	tys. t	1194	1636	1197	1394	1516	1676	1792
Rudy molibdenu[b]	t	.	1676	1292	6481	9000	14900	16350
Rudy tungstenu[b]	t	.	6283	4045	12899	14325	22315	21327
Rudy wanadu	t	.	.	874	.	978	1947	2677
Rudy żelaza	mln t	.	176	76	143	174	217	.
Surówka	mln t	79	89	40	74	92	104	83
Stal	mln t	77	110	51	99	124	136	109
Piryty	tys. t	.	7240	5530	7760	8500	9800	10500
Boksyt	tys. t	.	.	1029	1826	2906	3670	.
Azbest	tys. t	.	362	203	368	503	.	.
Aluminium	tys. t	64	240	153	260	364	493	580
Cyna	tys. t	133	184	105	142	181	209	166
Cynk	tys. t	976	1404	781	1335	1444	1620	1550
Kadm	t	.	1458	1061	3055	3616	4100	3900
Magnezyt surowy	tys. t	.	970	697	896[c]	1330[c]	.	.
Miedź	tys. t	1030	1707	933	1524	1718	2300	2030
Nikiel	tys. t	31	52	22	77	88	116	.
Ołów	tys. t	1194	1762	1165	1391	1477	1670	1664
Rtęć	t	4026	5139	2830	3405	4200	5000	5200
Srebro	t	7058	8054	5214	6760	7590	8300	7950
Złoto	t	694	600	740	930	1030	1100	1145
Diamenty	tys. karatów	7000	7810	6000	6190	8240	9610	.
Siarka	tys. t	959	2449	1399	2200	2640	3400	3100
Cement	tys. t	.	72160	49310	63020	75080	80810	84000
Samochody	tys. szt	.	5239	1979	5117	5823	6336	.
Sole potasowe w przeliczeniu na K_2O	tys. t	1343	2280	1370	2540	2650	3100	.
Związki azotowe w przeliczeniu na azot	tys. t	.	1724	1585	2070	2393	2594	.
Azotniak	tys. t	190	1170	850	1380	1470	.	.
Superfosfaty wapniowe	tys. t	12255	14800	10380	13360	14370	.	.
Fosforyty naturalne	tys. t	7194	10230	7550	11670	12800	14500	14600
Żużle Thomasa	tys. t	4501	5510	2790	4490	4960	.	.
Siarczan amonu	tys. t	1361	4410	3950	4544	5213	.	.
Jedwab sztuczny	tys. t	16	164	235	421	462	549	446
Celuloza i miazga drzewna	tys. t	8485	15388	14512	19364	21563	24260	21500
Papier i tektura	tys. t	11420	21570	18920	24310	26850	29750	.

a Koks w koksowniach. *b* Zawartość metalu w rudach. *c* Bez ZSRR.

TABL. 24. **WSKAŹNIKI PRODUKCJI PRZEMYSŁOWEJ W NIEKTÓRYCH KRAJACH**
Rok 1928=100

Kraje	1926	1928	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Wskaźniki produkcji światowej									
z ZSRR	**89**	**100**	**74**	**83**	**91**	**102**	**118**	**127**	**119**
bez ZSRR	**90**	**100**	**67**	**76**	**82**	**91**	**102**	**109**	**98**
Europa bez ZSRR	82	100	75	80	89	96	105	115	113
Ameryka Północna	97	100	58	69	72	82	95	100	79
Polska	.	**100**	**64**	**70**	**79**	**85**	**94**	**111**	**119**
Belgia	87	100	70	73	74	83	88	97	81
Kanada	85	100	63	65	79	88	97	108	97
Czechosłowacja	80	100	66	63	69	73	84	101	.
Dania	.	100	98	114	126	135	141	147	146
Estonia	.	100	79	82	97	107	121	139	146
Finlandia	81	100	81	94	114	122	134	146	146
Francja	.	100	.	.	.	.	85	88	82
Niemcy	81	100	54	62	81	95	108	119	128[b]
Grecja	85	100	103	112	127	143	142	154	168
Węgry	.	100	79	86	100	113	131	140	136
Włochy	.	100	73	81	87	102	96	109	108
Japonia	.	100	109	126	143	158	168	190	193
Holandia[a]	.	.	68	75	78	75	83	107	90
Norwegia	88	100	103	104	109	120	132	144	142
Rumunia	80	100	95	110	133	131	139	141	.
Szwecja[a]	.	.	89	91	110	123	135	149	146
Hiszpania	.	100	99	95	96	97	.	.	.
Zjednoczone Królestwo	.	100	88	94	105	112	123	131	123
St. Zjedn. Ameryki	97	100	58	68	72	81	94	99	77
ZSRR	70	100	231	250	300	369	481	533	591

a 1929=100. *b* Łącznie z Austrią.

TABL. 25. **STATKI HANDLOWE NOWO ZBUDOWANE[a] W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	1928	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	w tysiącach BRT									
Statki ogółem										
Ogółem	**2674**	**2889**	**1617**	**726**	**489**	**967**	**1302**	**2118**	**2691**	**3034**
w tym:										
Zjednoczone Królestwo[b]	1446	1478	502	188	133	460	499	856	921	1030
Niemcy	376	246	104	81	42	74	226	380	436	481
Japonia	104	151	84	54	74	152	146	295	451	442
Holandia	167	153	120	26	36	47	57	94	184	240
St. Zjedn. Ameryki	91	247	206	144	11	25	33	112	239	201
Szwecja	107	132	113	43	61	50	106	154	161	166
Dania	139	137	126	22	34	62	122	98	131	158
Norwegia	10	54	18	11	10	19	26	33	42	55
Francja	81	101	103	89	34	16	43	39	27	47
W tym statki motorowe										
Razem	**1162**	**1583**	**920**	**268**	**338**	**564**	**813**	**1202**	**1512**	**1824**
w tym:										
Zjednoczone Królestwo[b]	428	759	228	2	48	189	250	408	388	465
Niemcy	177	117	80	79	40	45	126	255	332	370
Japonia	59	124	77	31	65	125	110	139	214	212
Holandia	85	128	114	26	36	43	46	87	133	230
St. Zjedn. Ameryki	28	72	48	2	2	6	1	6	61	26
Szwecja	104	119	108	37	61	48	104	151	159	163
Dania	134	120	117	16	21	54	114	80	119	155
Norwegia	4	18	7	11	3	6	14	10	12	16
Francja	55	20	26	3	20	1	16	23	19	15

a O pojemności powyżej 100 BRT. *b* Łącznie z Irlandią.

TABL. 26. **PATENTY ZGŁOSZONE I UDZIELONE NA WYNALAZKI, WZORY UŻYTKOWE I ZNAKI TOWAROWE WEDŁUG KRAJÓW ZGŁASZAJĄCYCH W POLSCE**

Kraje	Patenty na wynalazki			Wzory użytkowe			Znaki towarowe		
	1924—1938	1937	1938	1924—1928	1937	1938	1924—1938	1937	1938
Zgłoszone	**46561**	**3832**	**3949**	**12881**	**1543**	**1589**	**27706**	**2074**	**1961**
Udzielone	**28307**	**1734**	**1867**	**8072**	**948**	**895**	**29527**	**861**	**914**
Polska	5937	468	447	7438	902	846	13043	582	600
Zagranica	22370	1266	1420	634	46	49	16484	279	314
w tym:									
Austria	1315	70	6	124	13	2	2715	18	4
Belgia	458	21	24	4	—	—	124	—	10
Francja	2117	93	113	31	1	—	1796	26	43
Niemcy	9488	498	635	223	8	33	6132	113	132
Włochy	395	21	23	2	—	—	133	5	—
Holandia	754	56	72	2	1	—	130	9	6
Zjednoczone Królestwo	1545	90	133	16	—	—	1137	23	25
St. Zjedn. Ameryki	1669	85	95	17	—	—	1306	32	34
Szwecja	766	45	40	2	—	—	219	5	6
Szwajcaria	1201	108	90	17	2	3	551	10	19

TABL. 27. **PATENY ZGŁOSZONE I UDZIELONE NA WYNALAZKI I WZORY UŻYTKOWE W NIEKTÓRYCH KRAJACH W 1937 R.**

Kraje	Patenty		Kraje	Patenty	
	zgłoszone	udzielone		zgłoszone	udzielone
Polska	**5375**	**2682**	Węgry	4691	1920
Austria	8216	3800	Włochy	10590	9986
Belgia	6275	6166	Japonia	55964	18565
Kanada	11181	7856	Holandia	5106	2478
Dania	3124	1602	Norwegia	2611	1340
Anglia, Walia i Szkocja	36266	17614	Rumunia	1397	1131
Finlandia	1384	567	Szwecja	6443	2953
Francja	17246	16750	Szwajcaria	9911	6447
Niemcy	109677	44526	St. Zjedn. Ameryki	65416	38079

DZIAŁ VII. SPOŻYCIE, HANDEL WEWNĘTRZNY

TABL. 1. SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW

Na jednego mieszkańca

Artykuły	Jednostka	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Papier gazetowy	kg	.	0,6	0,8	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	.
Papier pakowy	kg	.	1,6	1,2	1,3	1,3	1,5	1,6	1,6	2,0	2,0
Nafta	kg	4,4	4,8	4,6	3,8	3,9	3,8	3,8	3,7	3,9	4,1
Gaz świetlny	m^3	7,9	5,4	5,5	4,8	4,4	4,3	4,3	4,4	4,7	.
Zapałki	szt	1083	1127	1093	828	560	466	488	471	451	541
Mydło	kg	1,2	1,3	1,2	1,1	1,2	1,4	1,5	1,5	1,6	.
Żyto	kg	.	1,2	1,3	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0	1,5	1,0
Mięso ogółem	kg	16,4	17,6	19,5	19,3	18,3	18,6	19,2	20,2	21,6	22,4
cukier	kg	11,9	11,3	10,1	9,1	8,6	8,9	9,0	10,5	11,2	12,2
Sól jadalna	kg	9,9	9,8	9,2	8,7	8,4	8,4	8,1	8,4	8,4	8,4
Spirytus konsumpcyjny 100°	l	1,6	1,2	0,9	0,7	0,9	0,8	0,9	1,0	1,1	1,3
Piwo	l	8,4	7,7	5,9	4,3	3,1	3,4	3,2	3,3	3,8	4,4
Drożdże	kg	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Wyroby tytoniowe	zł	23,4	22,2	19,7	16,4	15,0	14,2	14,2	14,2	14,8	14,8
	kg	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6

TABL. 2. SPOŻYCIE WODY, GAZU I ELEKTRYCZNOŚCI W WIĘKSZYCH MIASTACH

Lata Miasta		Woda wodociągowa na jednego mieszkańca w m^3	Gaz			Elektryczność		
			ogółem	w tym na oświetlenie ulic	na jednego mieszkańca[a] w m^3	ogółem	w tym na oświetlenie ulic	na jednego mieszkańca światło[a] w kWh
			w tys. m^3			w tys. kWh		
Warszawa	1913	28,8	51304	2837	56,0	14339	1106	4,3
	1937	27,1	52842	7318	36,3	150107	5683	46,6
Łódź	1913	.	9089	1837	12,1	38342	.	.
	1937	.	8114	1911	9,4	115445	4033	27,8
Lwów	1914	33,7	7186	1347	26,9	9661	108	10,3
	1937	27,0	13808	3433	32,7	36796	866	42,1
Poznań	1914	24,3	12641	1451	61,0	.	.	.
	1937	25,6	19142	6316	44,2	30239	1073	31,8
Kraków	1914	34,0	5580	730	31,9	3355	220	12,2
	1937	36,6	10391	2030	34,2	37813	2053	53,1
Wilno	1928	5,5	506	.	2,7	4108	558	16,8
	1937	8,1	360	.	1,7	9987	1393	17,1
Katowice	1928	24,1	3255	840	19,8	12503	354	77,1
	1937	36,9	4753	646	30,9	53368	616	99,7
Gdynia	1937	11,2	492	.	4,7	5993	631	51,0

a Bez oświetlenia ulic.

TABL. 3. **PRODUKCJA, IMPORT, EKSPORT I SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW**

Artykuły	jednostka	Produkcja	Import	Eksport	Pozostałość na spożycie[a]			
					ogółem	na 1 mieszkańca		
		1933 – 1937[b]			1933 – 1937[b]	jednostka	1933 – 1937[b]	1937
Węgiel kamienny	tys. t	30220	91	9450	20861	kg	621,0	736,0
Surówka	t	478033	4026	9051	473008	kg	14,1	20,8
Stal	t	1049113			1049113	kg	31,9	42,0
Ołów surowy	t	10387	172	1299	9260	kg	0,3	0,5
Cynk surowy	t	89258	102	62225	27135	kg	0,8	0,8
Cement	t	863075	260	8498	854837	kg	25,4	37,0
Szkło taflowe	t	24480	865	63	25282	kg	0,8	0,8
Biel cynkowa	t	10026	50	5539	4537	kg	0,1	0,1
Ekstrakty garbarskie	t	4646	17234	14	21866	kg	0,7	0,6
Skóry podeszwowe i krupony pasowe	t	18358	153	8	18503	kg	0,6	0,6
Przędza bawełniana	t	71799	1178	552	72445	kg	2,2	2,1
Przędza wełniana	t	29444	603	1279	28768	kg	0,9	0,9
Przędza jedwabiu sztucznego	t	5045	466	418	5093	kg	0,2	0,2
Celuloza	t	76275	11455	4492	83238	kg	2,5	3,3
Miazga drzewna	t	57882	719	3	58598	kg	1,7	2,0
Papier gazetowy	t	28570	1988	550	30008	kg	0,9	1,0
Papier pakowy	t	57603	3131	3615	52119	kg	1,6	2,0
Benzyna i gazolina	t	127534	18	47478	80074	kg	2,4	2,6
Nafta	t	156592	0,8	26939	129654	kg	3,9	3,9
Zapałki	mln szt	15784	572	0,4	16356	szt	487,0	451,0
Mydło	t	49808	52	8,0	49852	kg	1,5	1,6
Mięso ogółem	t	704746	52	46198	658600	kg	19,6	21,6
wieprzowe	t	452466	22	43780	408708	kg	12,1	13,3
wołowe	t	184028	30	28	184030	kg	5,5	6,1
cielęce	t	57656	–	833	56823	kg	1,7	1,9
baranie	t	9328		607	8721	kg	0,3	0,3
końskie	t	1268	–	950	318	kg	0,0	0,0
Sól jadalna	t	287402	739	11924	276217	kg	8,2	8,4
Piwo	hl	1128000	2863	357	1130506	l	3,4	3,8
Drożdże	t	7385	2	38	7349	kg	0,2	0,2
Wyroby tytoniowe	t	18049	16	4	18061	kg	0,5	0,6

a Bez uwzględnienia ruchu zapasów. *b* Przeciętne roczne.

TABL. 4. **ZBYT WĘGLA KAMIENNEGO I ŻELAZA WALCOWANEGO WEWNĄTRZ KRAJU**

Lata	Węgiel kamienny						Żelazo walcowane				
	ogółem	przemysł[a]	pośrednicy	opał domowy	koleje	inne[b]	ogółem	przemysł[c]	handel	państwo	samorząd
	w milionach ton						w tysiącach ton				
1927	25,9	15,9	2,5	2,3	4,3	0,9	528,8	210,5	189,2	127,9	1,2
1928	26,7	16,5	2,7	2,5	4,1	0,9	712,6	290,5	246,3	173,5	2,3
1929	31,5	18,8	3,4	3,1	5,0	1,2	508,3	229,8	178,1	97,0	3,4
1932	18,3	10,7	1,9	1,9	2,9	0,9	160,0	53,2	49,6	56,8	0,4
1934	18,5	11,2	2,0	1,5	3,0	0,8	243,1	72,7	100,9	68,7	0,8
1935	19,7	11,6	2,3	1,8	3,0	1,0	259,7	95,8	120,7	41,3	1,9
1936	21,2	12,8	2,2	2,3	3,0	0,9	369,0	113,2	148,0	105,5	2,3
1937	24,8	14,8	2,6	2,7	3,6	1,1	544,9	177,6	234,1	130,1	3,1
1938	25,9	15,7	2,7	3,0	3,4	1,1	516,3	165,7	228,6	118,8	3,2

a Łącznie z zużyciem własnym kopalń. *b* Instytucje państwowe i zarządy miast. *c* Łącznie z zużyciem własnym hut.

TABL. 5. OBRÓT ZWIERZĘTAMI RZEŹNYMI NA TARGOWISKACH I W RZEŹNIACH 32 MIAST

Rodzaje zwierząt	Spęd na targowiska			Doprowadzono do rzeźni					
				ogółem			w tym z miejscowych targowisk		
	1932	1937	1938	1932	1937	1938	1932	1937	1938
	w tysiącach sztuk								
Bydło rogate	562,2	722,4	772,2	948,6	1117,7	1192,7	408,9	610,5	664,1
w tym cielęta	250,9	380,0	440,6	569,4	715,5	769,8	220,3	373,7	419,7
Trzoda chlewna	675,5	845,4	922,1	1085,3	1372,5	1452,6	530,1	584,5	602,4
Owce i kozy	22,8	47,4	65,3	72,9	127,0	139,3	21,7	39,0	53,7

TABL. 6. UBÓJ ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

Rodzaje zwierząt	1932	1937	1938	1932	1937	1938
	w tysiącach sztuk			w tysiącach ton żywej wagi		
Bydło rogate	3788	3903	3903	484	490	495
w tym cielęta	2231	2468	2493	88	102	101
Trzoda chlewna	4645	5564	5880	535	668	685
Owce i kozy	542	707	750	17	22	25
Konie	8	10	9	2	3	3

TABL. 7. SPOŻYCIE MIĘSA W WIĘKSZYCH MIASTACH[a]

Miasta	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
	na 1 mieszkańca w kg						
Warszawa	45,9	47,4	49,7	45,0	45,7	51,2	51,7
Łódź	34,3	40,4	41,7	37,9	37,7	38,4	39,3
Lwów	.	46,0	47,3	43,6	41,7	43,5	48,2
Poznań	65,9	63,8	58,2	59,0	55,7	55,2	61,6
Kraków	67,5	62,7	55,6	52,7	58,6	59,6	53,4
Wilno	33,9	37,1	35,6	29,4	29,4	32,9	.
Częstochowa	42,4	40,2	37,9	36,1	36,0	35,7	35,2

a Bez spożycia wędlin dowożonych do miast z prowincji.

TABL. 8. OBROTY GIEŁDOWE PŁODAMI ROLNYMI ORAZ ICH PRZETWORAMI

Produkty	1933 - 1934	1936 - 1937	1937 - 1938	Produkty	1933 1934	1936 - 1937	1937 1938
Pszenica	339	434	467	Owies	148	256	265
Żyto	1392	880	754	Mąka	585	915	954
Jęczmień	211	456	386	Otręby	287	421	423

DZIAŁ VIII. HANDEL ZAGRANICZNY

Dane dla Polski odnoszą się do polskiego obszaru celnego (Rzeczpospolita Polska i Wolne Miasto Gdańsk) i dotyczą handlu specjalnego. Handel specjalny obejmuje towary przywiezione do tego obszaru z zagranicy i dopuszczone do wewnętrznego obrotu oraz towary wywiezione za granicę, a wyprodukowane (lub uszlachetnione) na polskim obszarze celnym. Handel specjalny nie obejmuje tranzytu towarów na składach wolnocłowych i obrotu czasowego.

TABL. 1. **BILANS HANDLOWY POLSKI**[a]

Lata	Import	Eksport	Saldo	Lata	Import	Eksport	Saldo	Lata	Import	Eksport	Saldo
	w milionach złotych				w milionach złotych				w milionach złotych		
1922[bc]	1454	1127	− 327	1929	3311	2813	− 298	1936	1003	1026	+ 23
1923[bd]	1920	2056	+ 136	1930	2246	2433	+ 187	1937	1254	1195	− 59
1924[bd]	2542	2177	− 365	1931	1468	1879	+ 411	1938	1300	1185	− 115
1925[bd]	2755	2188	− 567	1932	862	1084	+ 222	I–VII			
1926[bd]	1539	2246	+ 707	1933	827	960	+ 133	1938	770	652	− 118
1927[bd]	2892	2515	− 377	1934	799	975	+ 176	I–VII			
1928[d]	3362	2508	− 854	1935	861	925	+ 64	1939	762	781	+ 19

a Bez złota i srebra oraz monet. *b* Przeliczono na złote według obecnego parytetu (1 kg czystego złota = 5924,44 zł). *c* Łącznie z obrotem czasowym. *d* Bez obrotu uszlachetniającego.

TABL. 2. **WSKAŹNIKI WARTOŚCI, ILOŚCI ORAZ CEN ARTYKUŁÓW ŚWIATOWEGO OBROTU HANDLU ZAGRANICZNEGO**

Rok 1929 = 100,0

Części świata	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	Wskaźniki wartości obrotów							
Ogółem	**57,9**	**39,1**	**35,2**	**34,0**	**34,7**	**37,2**	**46,0**	**40,2**
Europa z ZSRR	63,8	41,9	37,5	35,6	34,9	36,2	44,5	39,9
Azja bez ZSRR	54,3	38,2	35,6	36,0	37,0	39,8	50,9	44,0
Afryka	64,3	52,6	50,2	46,9	50,7	56,9	65,0	56,5
Ameryka Północna	47,6	31,6	26,0	25,0	27,9	32,0	40,5	32,6
Ameryka Środkowa i Południowa	49,7	32,8	31,0	31,6	33,5	36,5	46,7	39,7
Oceania	41,8	36,3	37,0	35,4	38,4	44,7	52,5	49,3
	Wskaźniki ilości obrotów							
Ogółem	**85,4**	**74,1**	**75,1**	**78,6**	**81,6**	**85,4**	**96,2**	**88,9**
	Wskaźniki cen w złocie							
Ogółem	**68,0**	**53,0**	**47,0**	**43,0**	**42,5**	**43,5**	**48,1**	**45,4**

TABL. 3. **OBROTY HANDLU ZAGRANICZNEGO NIEKTÓRYCH KRAJÓW**

Kraje	1928	1936	1937	1938	Kraje	1928	1936	1937	1938
	na 1 mieszkańca w zł					na 1 mieszkańca w zł			
Dania	217	872	992	974	Estonia	552	217	278	266
Belgia	1891	850	1087	942	Czechosłowacja	733	220	276	223
Szwajcaria	2033	821	894	835	St. Zjedn. Ameryki	676	194	253	202
Szwecja	1285	682	886	822	Węgry	370	164	185	162
Holandia	2178	705	911	819	Włochy	433	102	155	136
Kanada	2333	748	854	763	Japonia	334	156	189	112
Zjednoczone Królestwo	1708	686	816	721	Rumunia	183	92	102	77
Niemcy	877	286	357	332[a]	Polska	**193**	**59**	**71**	**72**
Francja	901	315	340	276	ZSRR	53	17	19	15

a Łącznie z Austrią

TABL. 4. HANDEL POLSKI Z WYODRĘBNIENIEM OBROTÓW DROGĄ LĄDOWĄ I DROGĄ MORSKĄ

Lata	Waga					Wartość				
	ogółem	droga lądowa	droga morska			ogółem	droga lądowa	droga morska		
			razem	przez Gdynię	przez Gdańsk			razem	przez Gdynię	przez Gdańsk
	W tysiącach ton					W milionach złotych				
Import i eksport razem										
1930	22493	11155	11338	3275	8063	4679	3359	1320	231	1089
1931	21634	8453	13181	5080	8101	3347	2222	1125	389	736
1932	15291	4930	10361	4894	5467	1946	1125	821	351	470
1935	16015	4274	11741	7119	4622	1786	669	1117	762	355
1936	16030	3660	12370	7421	4949	2029	704	1325	948	377
1937	18682	4133	14549	8626	5923	2449	836	1613	1197	416
1938	18907	4212	14695	8713	5982	2485	926	1559	1183	376
Import										
1930	3571	2496	1075	343	732	2246	1687	559	84	475
1931	2931	1976	955	507	448	1468	1099	369	106	263
1932	1787	1095	692	347	345	862	550	312	134	178
1935	2573	1311	1262	866	396	861	333	528	451	77
1936	3066	1379	1687	1161	526	1003	354	649	578	71
1937	3685	1410	2275	1475	800	1254	433	821	721	100
1938	3310	1179	2131	1299	832	1300	504	796	698	98
Eksport										
1930	18922	8659	10263	2932	7331	2433	1672	761	147	614
1931	18703	6477	12226	4573	7653	1879	1123	756	283	473
1932	13504	3835	9669	4547	5122	1084	575	509	217	292
1935	13442	2963	10479	6253	4226	925	336	589	311	278
1936	12964	2281	10683	6260	4423	1026	350	676	370	306
1937	14997	2723	12274	7151	5123	1195	403	792	476	316
1938	15597	3033	12564	7414	5150	1185	422	763	485	278
W odsetkach										
Import i eksport razem										
1930	100,0	49,6	50,4	14,6	35,8	100,0	71,8	28,2	4,9	23,3
1931	100,0	39,1	60,9	23,5	37,4	100,0	66,4	33,6	11,6	22,0
1932	100,0	32,2	67,8	32,0	35,8	100,0	57,8	42,2	18,0	24,2
1935	100,0	26,7	73,3	44,4	28,9	100,0	37,4	62,6	42,7	19,9
1936	100,0	22,8	77,2	46,3	30,9	100,0	34,7	65,3	46,7	18,6
1937	100,0	22,1	77,9	46,2	31,7	100,0	34,2	65,8	48,8	17,0
1938	100,0	22,3	77,7	46,1	31,6	100,0	37,3	62,7	47,6	15,1
Import										
1930	100,0	69,9	30,1	9,6	20,5	100,0	75,1	24,9	3,7	21,2
1931	100,0	67,4	32,6	17,3	15,3	100,0	74,9	25,1	7,2	17,9
1932	100,0	61,3	38,7	19,4	19,3	100,0	63,8	36,2	15,5	20,7
1935	100,0	50,9	49,1	33,7	15,4	100,0	38,7	61,3	52,3	9,0
1936	100,0	45,0	55,0	37,8	17,2	100,0	35,3	64,7	57,6	7,1
1937	100,0	38,3	61,7	40,0	21,7	100,0	34,5	65,5	57,5	8,0
1938	100,0	35,6	64,4	39,2	25,2	100,0	38,7	61,3	53,8	7,5
Eksport										
1930	100,0	45,8	54,2	15,5	38,7	100,0	68,7	31,3	6,0	25,3
1931	100,0	34,6	65,4	24,5	40,9	100,0	59,8	40,2	15,1	25,1
1932	100,0	28,4	71,6	33,7	37,9	100,0	53,0	47,0	20,0	27,0
1935	100,0	22,0	78,0	46,5	31,5	100,0	36,3	63,7	33,6	30,1
1936	100,0	17,6	82,4	48,3	34,1	100,0	34,1	65,9	36,1	29,8
1937	100,0	18,2	81,8	47,7	34,1	100,0	33,8	66,2	39,8	26,4
1938	100,0	19,4	80,6	47,6	33,0	100,0	35,6	64,4	40,9	23,5

TABL. 5. HANDEL POLSKI Z POSZCZEGÓLNYMI KRAJAMI

Części świata Ważniejsze kraje	1928		1932		1933		1934		1935	
	import	eksport	import	eksport	import	eksport	import	eksport	import	eksport
	w milionach złotych									
Ogółem	**3362,2**	**2508,0**	**862,0**	**1083,8**	**827,0**	**959,6**	**798,8**	**975,3**	**860,6**	**925,0**
Europa	**2591,0**	**2434,5**	**626,8**	**1018,0**	**570,4**	**885,0**	**510,7**	**847,9**	**565,2**	**786,1**
Belgia	66,6	57,4	28,5	49,9	29,3	47,2	25,3	58,3	25,9	57,1
Bułgaria	6,8	2,2	10,0	5,2	2,5	1,4	3,3	2,6	5,0	1,6
Czechosłowacja	213,4	295,6	46,0	89,7	35,6	48,1	32,5	50,4	35,2	52,9
Dania	53,2	76,4	14,6	49,4	11,4	28,5	8,8	30,8	10,2	27,6
Estonia	2,3	6,2	1,2	2,5	1,7	2,0	1,0	2,2	1,3	1,7
Finlandia	2,5	25,4	0,9	12,3	1,4	14,3	1,0	12,3	1,4	16,1
Francja	249,1	43,0	59,4	61,6	56,5	53,1	46,1	40,7	41,8	32,6
Niemcy[a]	*1124,1*	*1170,1*	*210,8*	*262,1*	*180,9*	*223,4*	*145,2*	*218,8*	*165,0*	*199,3*
Grecja	2,6	1,9	7,6	3,1	1,8	3,8	2,6	3,9	4,6	6,2
Węgry	44,1	43,4	5,2	8,0	5,7	5,5	4,1	4,6	4,7	4,7
Włochy	83,0	48,7	29,0	33,5	38,3	24,9	33,7	37,0	25,9	29,8
Łotwa	17,9	59,8	2,1	9,1	1,3	6,9	0,9	6,8	1,1	7,5
Litwa	0,5	20,6	0,1	2,2	0,1	0,4	0,2	0,3	0,2	0,0
Holandia	139,3	78,0	31,6	52,1	28,7	54,4	29,4	40,1	28,3	35,4
Portugalia	2,1	0,2	1,4	1,0	1,8	1,0	1,9	1,9	2,7	1,9
Rumunia	38,3	54,4	7,9	29,4	7,6	15,9	9,5	13,6	5,3	7,9
Hiszpania	3,3	4,6	3,7	8,5	2,8	12,3	3,3	8,7	10,9	16,1
Szwecja	69,9	109,7	16,0	63,7	16,9	47,8	19,8	45,1	19,8	49,5
Szwajcaria	89,3	17,3	41,5	28,6	27,0	14,1	22,0	12,7	23,7	13,0
Turcja	2,4	2,4	1,3	1,9	1,4	1,0	0,8	1,0	1,3	1,2
Zjednoczone Królestwo	313,5	226,7	74,8	178,1	83,1	184,7	86,2	191,9	116,7	181,4
ZSRR	39,1	38,6	19,3	29,1	17,7	59,9	17,7	25,5	14,9	11,1
Jugosławia	10,7	25,4	7,4	11,9	6,8	5,6	6,7	9,4	9,0	7,9
Azja	**123,2**	**33,8**	**42,4**	**24,5**	**43,3**	**20,9**	**54,1**	**33,0**	**61,6**	**40,3**
Indie Brytyjskie Birma	109,2	1,8	27,0	5,3	24,2	5,1	26,0	8,2	31,9	5,9
Malaje Brytyjskie	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0	0,9	0,4	1,7	0,5
Chiny *Mandżuria*	3,0	9,0	0,9	5,5	1,1	5,2	4,1	10,0	3,0 0,1	6,0 1,3
Japonia	0,6	10,8	2,1	5,6	2,4	1,6	1,1	1,6	1,9	4,7
Indie Holenderskie	7,8	7,2	7,3	1,3	10,0	0,7	17,7	0,4	15,3	0,5
Palestyna	0,4	0,9	0,6	3,2	0,6	5,8	1,1	9,1	4,0	14,4
Syria	0,0	0,3	0,0	1,7	0,0	0,6	0,0	1,2	0,0	1,8
Afryka	**30,0**	**8,0**	**23,3**	**10,2**	**27,6**	**10,8**	**33,6**	**14,5**	**34,3**	**17,4**
Algieria	2,8	0,6	.	.	.	.	.	.	0,6	0,9
Kongo Belgijskie	0,0	0,0	0,4	0,1	0,2	0,0	0,6	0,0	0,5	0,0
Egipt	14,3	3,0	8,8	2,6	10,1	2,7	17,2	3,9	15,3	5,2
Związek Pd. Afryki	2,6	2,8	1,7	1,7	2,7	1,6	5,8	2,7	6,1	5,0
Ameryka	**594,3**	**31,6**	**152,0**	**17,7**	**160,2**	**30,7**	**172,1**	**59,8**	**175,3**	**68,7**
Argentyna	42,5	5,9	21,2	5,5	22,8	7,8	17,1	9,1	16,0	12,4
Brazylia	21,4	3,4	14,0	0,5	11,5	5,0	14,3	8,2	14,9	4,8
Kanada	9,4	0,5	0,5	0,5	0,2	0,6	0,2	14,6	1,4	4,8
Chile	41,6	0,9	0,8	0,3	0,7	0,2	1,9	1,2	1,3	0,3
Kolumbia	0,3	0,1	2,4	0,1	3,1	0,4	5,5	0,5	4,5	0,3
Meksyk	4,6	0,4	0,9	0,3	1,1	0,4	1,1	1,6	1,3	1,2
St. Zjedn. Ameryki	*466,6*	*19,0*	*104,0*	*10,0*	*109,9*	*15,9*	*121,1*	*22,8*	*123,1*	*43,3*
Urugwaj	0,8	0,4	0,3	0,0	1,2	0,1	2,0	0,2	3,4	0,2
Oceania	**23,7**	**0,1**	**16,9**	**0,2**	**25,5**	**0,5**	**28,2**	**0,5**	**24,1**	**0,5**
Australia	22,8	0,1	16,5	0,2	23,9	0,5	23,7	0,5	19,7	0,5
Nowa Zelandia	0,8	0,0	0,4	0,0	1,5	0,0	4,4	0,0	4,2	0,0

a Łącznie z Austrią.

TABL. 5. **HANDEL POLSKI Z POSZCZEGÓLNYMI KRAJAMI** (dok.)

Części świata Ważniejsze kraje	1936		1937		1938		I—VI			
							1938		1939	
	import	eksport	import	eksport	import	eksport	import	eksport	import	eksport
	w milionach złotych									
Ogółem	1003,4	1026,2	1254,3	1195,5	1299,8	1184,7	633,1	556,0	644,8	672,4
Europa	651,0	868,9	802,0	955,9	855,7	1001,2	420,8	464,8	421,2	553,3
Belgia	43,4	84,3	56,3	69,0	52,9	56,7	24,0	25,4	26,8	37,8
Bułgaria	9,0	5,5	15,5	8,0	19,4	15,8	11,8	8,1	16,6	7,5
Czechosłowacja	35,6	49,2	44,0	51,9	40,7	43,2	.	.	.	.
Dania	8,2	26,3	16,9	15,3	10,8	16,4	5,8	7,1	5,8	19,3
Estonia	1,8	2,3	2,5	2,4	2,4	2,7	1,2	1,6	1,1	1,4
Finlandia	1,6	17,3	2,8	20,4	2,8	21,7	1,3	7,8	1,6	7,0
Francja	43,5	43,7	40,7	49,2	46,3	44,7	21,2	23,4	26,0	24,9
Niemcy[a]	187,8	204,2	240,0	231,7	299,4	285,8	143,9	119,6	142,8	148,6
Grecja	5,5	6,6	10,9	4,5	14,4	9,7	5,0	5,0	4,6	4,4
Węgry	5,1	5,8	8,1	7,1	7,9	8,5	3,9	4,5	5,2	6,7
Włochy	16,7	22,0	32,0	54,2	33,8	65,7	18,4	32,4	20,4	36,2
Łotwa	1,1	4,3	1,0	4,4	1,0	3,2	0,5	2,4	0,4	1,6
Litwa	0,1	0,3	0,8	0,1	0,4	0,1	0,3	0,0	0,6	1,5
Holandia	37,3	46,0	57,7	61,2	36,8	53,9	20,2	24,0	15,9	36,4
Portugalia	3,2	3,9	3,7	4,8	4,0	3,0	2,2	1,3	1,5	3,5
Rumunia	4,9	3,5	8,6	10,6	10,7	8,0	6,1	3,3	2,8	2,9
Hiszpania	8,8	7,2	4,8	6,8	1,2	7,2	0,8	6,6	0,4	1,2
Szwecja	29,1	59,6	37,3	75,2	45,2	71,5	22,2	30,3	23,9	37,8
Szwajcaria	22,8	10,9	17,1	21,5	26,9	24,0	12,7	14,3	10,9	14,1
Turcja	3,6	2,1	10,7	1,7	11,1	12,7	4,4	5,8	7,1	7,1
Zjednoczone Królestwo	141,6	221,6	149,2	219,2	147,8	215,5	74,3	110,0	67,4	105,9
ZSRR	16,2	9,0	14,5	4,4	9,9	1,4	5,9	0,4	4,7	0,5
Jugosławia	8,8	8,0	5,4	6,1	10,2	6,5	2,0	2,0	2,6	6,0
Azja	73,1	31,6	91,2	51,2	90,9	33,4	.	.	.	.
Indie Brytyjskie	36,4	6,7	44,5	9,2	31,2	9,4	14,6	4,6	13,1	4,4
Birma					10,2	0,0	4,8	0,0	2,5	0,1
Malaje Brytyjskie	4,5	0,5	8,4	1,2	10,6	1,0	5,4	0,4	6,7	0,9
Chiny	2,9	3,7	3,3	6,8	3,1	2,2	1,5	0,9	0,7	5,2
Mandżuria	0,6	1,3	0,4	2,5	0,3	1,0	0,2	0,4	0,2	0,1
Japonia	2,4	5,9	3,5	9,5	3,1	4,0	1,9	2,9	1,3	1,5
Indie Holenderskie	13,3	1,4	18,9	2,8	19,1	2,7	10,2	0,9	11,5	2,2
Palestyna	6,1	6,8	6,3	9,5	7,1	8,9	5,9	3,8	8,2	7,0
Syria	1,8	1,8	0,2	2,1	0,3	1,5	0,2	0,6	0,0	1,1
Afryka	48,9	19,0	71,7	26,8	60,8	21,1	.	.	.	.
Algieria	1,1	0,6	4,8	2,0	3,1	2,1	1,9	1,7	2,1	0,7
Kongo Belgijskie	4,5	0,0	8,6	2,3	6,6	0,3	4,0	0,3	2,3	0,0
Egipt	17,4	6,0	18,1	9,1	17,5	7,5	9,4	4,1	8,7	3,2
Związek Pd. Afryki	9,3	6,6	11,0	6,5	8,4	5,0	5,3	3,1	4,2	3,2
Ameryka	182,7	94,9	242,4	143,1	256,6	102,0	.	.	.	.
Argentyna	27,7	14,8	34,7	20,8	36,8	22,7	18,1	11,4	23,4	13,1
Brazylia	14,2	5,1	19,1	8,8	16,3	5,7	6,2	2,2	9,9	2,2
Kanada	2,2	1,4	6,3	1,0	5,9	1,4	2,7	0,6	4,5	0,5
Chile	2,4	0,1	9,7	0,0	12,7	0,0	8,3	0,0	7,8	0,0
Kolumbia	6,3	1,1	7,7	3,6	6,0	1,9	3,1	0,8	1,2	3,4
Meksyk	1,3	0,9	3,6	2,5	2,2	2,5	1,2	1,8	0,6	0,6
St. Zjedn. Ameryki	119,3	67,3	149,1	100,9	158,4	62,9	89,6	31,7	75,5	41,6
Urugwaj	2,0	1,1	1,7	2,0	7,3	2,2	2,4	0,5	7,3	3,2
Oceania	47,7	0,5	46,9	0,7	35,7	0,8	.	.	.	.
Australia	38,2	0,4	38,1	0,5	27,8	0,6	17,7	0,3	11,9	0,3
Nowa Zelandia	9,5	0,1	8,8	0,2	7,7	0,2	5,4	0,1	2,3	0,1

a Łącznie z Austrią.

TABL. 6. HANDEL ŚWIATOWY

Części świata Ważniejsze kraje	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	w miliardach złotych									
	Import									
Ogółem	**317,3**	**259,2**	**185,4**	**124,6**	**111,1**	**106,8**	**109,1**	**116,2**[a]	**144,8**[a]	**126,9**[a]
Europa	**177,1**	**151,8**	**114,1**	**75,8**	**67,2**	**64,1**	**62,6**	**65,2**[a]	**80,5**[a]	**72,4**[a]
Zjednoczone Królestwo	48,2	41,5	32,0	20,3	18,5	18,2	18,2	20,6	24,8	22,1
Niemcy	28,6	22,1	14,3	9,9	8,9	9,3	8,8	9,0	11,6	12,8[a]
Francja	20,3	16,3	14,7	10,4	9,9	8,1	7,3	8,0	9,0	7,0
Belgia	8,8	7,7	5,9	4,0	3,7	3,4	3,3	3,8	4,9	4,1
Holandia	9,9	8,7	6,8	4,7	4,3	3,7	3,4	3,4	4,5	4,1
Włochy	10,3	8,1	5,4	3,8	3,5	3,5	3,4	2,3	3,9	3,1
Szwecja	4,3	4,0	3,2	1,9	1,7	1,8	2,0	2,2	2,9	2,7
Szwajcaria	4,6	4,3	3,8	3,0	2,7	2,4	2,2	1,9	2,2	1,9
Dania	4,1	4,0	3,1	1,8	1,6	1,6	1,5	1,7	1,9	1,9
Czechosłowacja	5,3	4,1	3,1	2,0	1,5	1,4	1,5	1,6	2,0	1,5
Norwegia	2,5	2,5	1,9	1,1	1,0	1,0	1,1	1,2	1,7	1,5
ZSRR	4,0	4,9	5,1	3,2	1,6	1,1	1,1	1,4	1,3	1,4
Polska	**3,1**	**2,2**	**1,5**	**0,9**	**0,8**	**0,8**	**0,9**	**1,0**	**1,3**	**1,3**
Finlandia	1,6	1,2	0,7	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	1,1	1,0
Węgry	1,7	1,3	0,8	0,5	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8	0,7
Rumunia	1,6	1,2	0,8	0,6	0,6	0,7	0,5	0,5	0,8	0,7
Jugosławia	1,2	1,1	0,8	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
Portugalia	1,0	1,0	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5
Azja	**41,7**	**32,3**	**23,5**	**17,0**	**15,3**	**15,2**	**15,7**	**16,0**	**20,7**	**18,9**
Japonia	8,9	5,6	5,3	3,5	3,4	3,5	3,7	4,1	5,7	4,0
Indie Brytyjskie	8,1	6,0	4,1	3,1	2,5	2,5	2,6	2,4	2,9	2,7
Malaje Brytyjskie	4,4	3,6	2,2	1,4	1,2	1,5	1,4	1,6	2,1	1,7
Afryka	**15,1**	**13,2**	**9,9**	**7,2**	**6,8**	**6,7**	**7,0**	**7,7**	**9,0**	**8,1**
Związek Pd. Afryki	3,7	2,9	2,3	1,5	1,5	1,8	2,0	2,3	2,8	2,6
Egipt	2,4	2,0	1,3	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	1,0	1,0
Algieria	2,0	2,0	1,7	1,4	1,4	1,2	1,0	1,0	0,9	0,9
Ameryka Północna	**50,6**	**37,2**	**24,3**	**15,4**	**12,7**	**11,6**	**13,7**	**16,2**	**20,3**	**13,9**
St. Zjedn. Ameryki	38,7	27,8	18,6	11,8	10,0	8,7	10,7	12,8	15,8	10,3
Kanada	11,6	9,0	5,4	3,4	2,5	2,8	2,9	3,4	4,3	3,6
Ameryka Środkowa i Południowa	**24,1**	**18,5**	**10,9**	**6,7**	**6,8**	**6,6**	**7,2**	**7,8**	**10,3**	**9,6**
Argentyna	7,3	5,5	3,1	1,9	2,0	1,7	1,8	1,8	2,5	2,3
Brazylia	3,8	2,3	1,2	0,9	1,2	1,1	1,2	1,3	1,8	1,5
Meksyk	1,6	1,5	0,8	0,5	0,5	0,5	0,6	0,7	0,9	0,6
Oceania	**8,7**	**6,2**	**2,7**	**2,5**	**2,3**	**2,6**	**2,9**	**3,3**	**4,0**	**4,0**
Australia	6,3	4,1	1,6	1,7	1,6	1,8	2,0	2,3	2,6	2,7
	Eksport									
Ogółem	**294,4**	**236,1**	**168,5**	**115,0**	**104,4**	**101,0**	**103,0**	**111,3**[a]	**136,8**[a]	**119,1**[a]
Europa	**143,8**	**124,0**	**90,6**	**58,7**	**53,1**	**50,2**	**49,5**	**51,0**[a]	**62,2**[a]	**55,7**[a]
Zjednoczone Królestwo	31,6	24,8	15,8	11,4	10,9	10,6	11,0	11,5	13,6	14,3
Niemcy	28,6	25,6	20,4	12,2	10,3	8,7	9,1	10,1	12,5	11,9[b]
Francja	17,5	15,0	10,6	6,9	6,5	6,2	5,4	4,9	5,0	4,6
Belgia	7,9	6,5	5,7	3,7	3,5	3,4	3,0	3,5	4,5	3,8
Holandia	7,1	6,2	4,7	3,0	2,6	2,6	2,4	2,5	3,3	3,0
Włochy	7,1	5,7	4,7	3,1	2,8	2,4	2,3	2,0	2,9	2,9
Szwecja	4,3	3,7	3,5	1,5	1,6	1,8	1,7	2,0	2,7	2,4
Czechosłowacja	5,4	4,6	3,5	1,9	1,5	1,6	1,6	1,7	2,2	1,9
Dania	3,9	3,6	2,8	1,8	1,5	1,4	1,4	1,6	1,8	1,8
Szwajcaria	3,6	3,0	2,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,6	1,6
ZSRR	4,2	4,8	3,7	2,6	2,3	1,9	1,7	1,4	1,7	1,3
Polska	**2,8**	**2,4**	**1,9**	**1,1**	**1,0**	**1,0**	**0,9**	**1,0**	**1,2**	**1,2**
Norwegia	1,8	1,6	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9	1,1	1,0

a Bez Hiszpanii. *b* Łącznie z Austrią. *c* Łącznie z Birmą.

TABL. 6. **HANDEL ŚWIATOWY (dok.)**

Części świata Ważniejsze kraje	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	w miliardach złotych									
	Eksport (dok.)									
Europa (dok.)										
Finlandia	1,4	1,2	0,9	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	1,1	1,0
Węgry	1,6	1,4	0,9	0,5	0,6	0,6	0,7	0,8	0,9	0,8
Rumunia	1,5	1,5	1,2	0,9	0,8	0,7	0,8	0,8	1,2	0,8
Jugosławia	1,2	1,1	0,8	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,8	0,6
Portugalia	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Azja	**44,0**	**32,9**	**23,0**	**15,8**	**15,2**	**15,6**	**16,0**	**18,1**	**22,9**	**18,9**
Japonia	8,6	6,3	4,9	3,2	3,3	3,4	3,7	4,0	4,7	4,0
Indie Brytyjskie[a]	10,5	8,1	5,0	3,2	3,2	3,0	3,1	3,6	4,2	3,4
Malaje Brytyjskie	4,6	3,3	1,9	1,2	1,3	1,7	1,7	1,9	2,7	1,7
Afryka	**13,2**	**10,9**	**8,4**	**7,8**	**7,5**	**6,6**	**7,3**	**8,5**	**9,4**	**7,9**
Związek Pd. Afryki	4,0	3,5	3,0	2,9	2,7	2,1	2,6	2,9	3,2	2,6
Algieria	1,4	1,5	1,2	1,3	1,3	0,9	0,9	1,1	0,9	1,0
Egipt	2,3	1,4	1,0	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0	0,8
Ameryka Północna	**57,3**	**42,3**	**27,1**	**18,7**	**15,4**	**15,4**	**16,4**	**18,3**	**23,5**	**21,2**
St. Zjedn. Ameryki	46,0	33,7	21,2	14,1	11,4	11,1	11,8	12,7	17,4	16,1
Kanada	10,9	8,1	5,6	4,3	3,8	4,1	4,4	5,4	5,9	5,0
Ameryka Środkowa i Południowa	**28,2**	**20,2**	**15,2**	**10,5**	**9,4**	**10,0**	**10,3**	**11,3**	**14,1**	**11,2**
Argentyna	8,1	4,6	3,8	2,9	2,5	2,5	2,6	2,8	4,0	2,3
Brazylia	4,1	2,8	2,1	1,6	1,6	1,5	1,4	1,7	1,8	1,6
Meksyk	2,5	1,9	1,5	0,9	0,7	0,9	1,1	1,1	1,3	1,0
Oceania	**7,9**	**5,8**	**4,2**	**3,5**	**3,8**	**3,2**	**3,5**	**4,1**	**4,7**	**4,2**
Australia	5,3	3,7	2,7	2,4	2,7	2,1	2,4	2,7	3,1	2,7

a Łącznie z Birmą.

TABL. 7. **UDZIAŁ POLSKI W HANDLU ZAGRANICZNYM NIEKTÓRYCH KRAJÓW**

Kraje	Import z Polski						Eksport do Polski					
	1928	1934	1935	1936	1937	1938	1928	1934	1935	1936	1937	1938
	w odsetkach											
Austria	9,3	6,3	6,3	5,9	4,6	..	5,5	3,7	4,0	4,3	4,4	..
Belgia	0,8	1,8	1,8	2,2	1,3	1,2	0,5	0,8	1,0	1,2	1,2	1,4
Czechosłowacja	6,6	3,7	3,7	2,8	2,5	..	4,0	2,0	3,3	2,1	2,6	..
Dania	1,6	2,2	2,0	1,8	1,0	1,0	1,2	0,6	0,6	0,6	1,0	0,6
Estonia	4,8	3,2	1,8	2,0	2,0	..	0,7	0,8	0,8	1,4	1,3	..
Finlandia	1,2	2,8	2,5	2,7	2,4	2,7	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,5
Francja	0,4	0,8	0,7	0,8	0,9	1,0	0,8	0,9	0,8	0,9	0,8	1,2
Niemcy	2,6	1,7	1,8	1,8	1,4	2,1[a]	4,1	1,3	1,5	1,5	1,6	2,2[a]
Węgry	4,1	1,0	0,9	1,1	1,1	1,5	3,3	0,8	0,8	0,8	0,9	1,0
Włochy	0,6	1,2	1,5	1,3	2,1	2,8	0,9	1,4	1,5	1,4	1,0	1,1
Łotwa	7,9	4,0	2,4	1,6	2,0	1,4	3,2	0,4	0,5	0,5	0,3	0,3
Litwa	8,7	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,3	0,8	0,2	0,4	0,1
Holandia	1,0	1,3	1,3	1,6	1,6	1,5	1,1	1,1	1,2	1,5	1,7	1,3
Norwegia	1,4	1,8	2,2	2,3	1,8	1,9	0,6	0,8	1,0	1,3	1,1	1,4
Rumunia	4,8	3,2	1,9	0,9	1,7	1,0	7,1	1,5	1,0	1,0	1,1	1,2
Szwecja	1,7	3,0	3,1	3,3	3,6	3,5	1,3	0,9	1,1	1,3	1,9	2,1
Szwajcaria	0,8	1,0	1,3	1,2	1,3	1,6	2,3	1,5	1,7	1,6	1,2	1,7
Zjednoczone Królestwo	0,5	1,1	1,0	1,2	1,1	1,0	0,7	0,8	0,9	1,1	1,1	1,1
ZSRR	1,0	2,2	1,1	0,6	0,3	..	1,8	0,9	0,9	1,1	0,8	..
Jugosławia	2,7	1,9	1,7	1,3	1,1	0,8	1,4	1,3	1,7	1,4	0,5	1,5

a Łącznie z Austrią.

Uwaga. Dane dotyczą wartości według statystyk odnośnych krajów.

TABL. 8. **HANDEL ZAGRANICZNY NIEKTÓRYCH KRAJÓW WEDŁUG NAJWAŻNIEJSZYCH KRAJÓW POCHODZENIA I PRZEZNACZENIA W 1938 R.**

Kraje przywozu lub wywozu	Import	Eksport
	w odsetkach	
Polska		
Ogółem	**100,0**	**100,0**
Niemcy	23,0	24,1
Anglia	11,4	18,2
St. Zjedn. Ameryki	12,2	5,3
Szwecja	3,5	6,0
Belgia	4,1	4,8
Włochy	2,6	5,5
Francja	3,6	3,8
Holandia	2,8	4,6
Czechosłowacja	3,1	3,6
Argentyna	2,8	1,9
Inne kraje	30,9	22,2
Francja		
Ogółem	**100,0**	**100,0**
Algieria	10,5	12,4
Belgia	6,9	13,7
Anglia	7,0	11,6
St. Zjedn. Ameryki	11,4	5,5
Niemcy	6,9	6,0
Szwajcaria	2,1	6,3
Indochiny	4,1	3,0
Holandia	2,6	4,4
Afryka Zach. Francuska	3,3	2,6
Tunezja	1,9	3,2
Argentyna	2,0	2,4
Maroko	1,9	2,3
Australia	3,3	0,4
Indie Brytyjskie	2,8	0,6
Szwecja	1,4	1,6
Brazylia	1,6	1,0
Polska	**1,0**	**1,2**
Inne kraje	29,3	21,8
Niemcy (łącznie z Austrią)		
Ogółem	**100,0**	**100,0**
Anglia	5,1	6,7
Holandia	3,4	8,2
Włochy	4,7	6,2
St. Zjedn. Ameryki	7,5	2,8
Szwecja	4,4	4,9
Belgia	3,4	4,2
Francja	2,6	4,1
Argentyna	4,0	2,7
Brazylia	3,6	2,9
Dania	2,8	3,6
Szwajcaria	2,0	4,1
Czechosłowacja	3,1	2,9
Rumunia	2,9	3,0
Węgry	3,1	2,6
Turcja	2,1	2,8
Indie Brytyjskie	2,8	2,1
Polska	**2,1**	**2,2**
Inne kraje	40,4	34,0

Kraje przywozu lub wywozu	Import	Eksport
	w odsetkach	
Japonia		
Ogółem	**100,0**	**100,0**
St. Zjedn. Ameryki	34,4	15,8
Mandżuria	12,7	11,7
Kwantung	2,3	19,9
Chiny	6,2	11,6
Indie Brytyjskie	6,8	7,6
Niemcy	6,4	1,2
Anglia	2,4	5,0
Indie Holenderskie	3,3	3,9
Australia	2,6	3,1
Inne kraje	22,9	20,2
Włochy		
Ogółem	**100,0**	**100,0**
Niemcy	26,8	19,1
St. Zjedn. Ameryki	11,8	7,5
Erytrea	0,2	12,6
Anglia	6,3	5,6
Szwajcaria	3,4	4,7
Argentyna	2,4	3,9
Libia	0,5	5,0
Francja	2,2	3,1
Egipt	1,6	2,5
Polska	**2,8**	**1,1**
Rumunia	2,3	1,3
Inne kraje	39,7	33,6
Holandia		
Ogółem	**100,0**	**100,0**
Niemcy	21,3	14,8
Anglia	8,1	22,5
Belgia	11,4	10,2
Indie Holenderskie	7,2	9,6
St. Zjedn. Ameryki	10,8	3,6
Francja	4,6	5,8
Argentyna	4,5	1,2
Szwecja	2,1	3,5
ZSRR	2,3	2,2
Szwajcaria	1,5	2,0
Czechosłowacja	2,0	1,2
Polska	**1,5**	**1,3**
Inne kraje	22,7	22,1
Zjednoczone Królestwo		
Ogółem	**100,0**	**100,0**
St. Zjedn. Ameryki	12,8	4,4
Australia	7,8	8,1
Indie Brytyjskie	6,1	7,7
Kanada	8,5	4,8
Związek Płd. Afryki	1,6	8,4
Nowa Zelandia	5,1	4,1
Argentyna	4,2	4,1
Niemcy	3,3	4,4
Dania	4,1	3,4

Kraje przywozu lub wywozu	Import	Eksport
	w odsetkach	
Zjednoczone Królestwo (dok.)		
Irlandia	2,5	4,3
Holandia	3,2	2,8
Francja	2,6	3,2
Szwecja	2,7	2,5
Belgia	2,0	1,8
ZSRR	2,1	1,4
Finlandia	2,1	1,2
Egipt	1,3	1,8
Norwegia	1,2	1,6
Polska	**1,0**	**1,1**
Cejlon	1,4	0,7
Brazylia	0,8	1,1
Inne kraje	23,6	27,1
St. Zjedn. Ameryki		
Ogółem	**100,0**	**100,0**
Kanada	13,3	15,1
Anglia	6,0	16,8
Japonia	6,5	7,8
Kuba	5,4	2,5
Filipiny	4,8	2,8
Francja	2,8	4,3
Brazylia	5,0	2,0
Niemcy	3,3	3,5
Malaje Brytyjskie	5,7	0,3
Argentyna	2,1	2,8
Holandia	1,6	3,1
Belgia	2,1	2,5
Meksyk	2,5	2,0
Indie Brytyjskie	3,0	1,2
Włochy	2,1	1,9
Inne kraje	33,8	31,4
ZSRR (1937)		
Ogółem	**100,0**	**100,0**
Anglia	14,3	32,7
St. Zjedn. Ameryki	18,2	7,8
Niemcy	15,0	6,2
Holandia	7,9	6,5
Belgia	5,0	7,5
Iran	6,3	5,3
Francja	2,1	5,1
Mongolia	2,5	3,8
Chiny	3,0	2,0
Japonia	4,1	0,7
Turcja	2,1	2,0
Szwecja	1,3	1,1
Afganistan	1,3	1,0
Czechosłowacja	1,0	1,0
Litwa	0,8	0,9
Włochy	0,3	1,0
Polska	**0,3**	**0,8**
Inne kraje	14,5	14,6

TABL. 9. **WAŻNIEJSZE TOWARY W POLSKIM HANDLU ZAGRANICZNYM**

Towary	1928	1932	1937	1938		1928	1932	1937	1938	
	w tysiącach ton				w %	w milionach złotych				w %
Import										
Ogółem	**5165**	**1787**	**3685**	**3310**	**100,0**	**3362**	**862**	**1254**	**1300**	**100,0**
Maszyny i aparaty, sprzęt elektrotechniczny	82	9	23	40	1,2	391	64	118	193	14,8
Bawełna i odpadki	76	51	78	79	2,4	326	86	142	117	9,0
Wełna i odpadki	17	18	23	27	0,8	181	66	107	96	7,4
Przetwory chemiczne i farmaceutyczne, farby	687	118	256	279	8,5	217	71	67	75	5,8
Środki transportowe	19	2	10	14	0,4	124	15	43	57	4,4
Żelastwo	531	123	643	426	12,9	75	8	87	51	3,9
Tytoń i wyroby tytoniowe	10	9	8	10	0,3	36	33	31	49	3,8
Skóry surowe	22	16	24	28	0,8	74	18	47	42	3,3
Owoce i jagody jadalne	32	33	60	66	2,0	36	23	35	42	3,2
Skóry futrzane	3	3	3	3	0,1	65	28	37	38	2,9
Rudy, żużle, popioły	835	229	856	841	25,4	85	12	34	35	2,7
Miedź, blacha miedziana	11	5	18	27	0,8	32	6	29	33	2,5
Przędza, niedoprzęd	7	3	3	3	0,1	157	41	31	32	2,5
Wyroby włókiennicze, odzież	6	2	3	3	0,1	151	44	25	25	1,9
Papier i wyroby z papieru	71	31	56	41	1,2	67	24	26	24	1,8
Śledzie świeże, solone	71	45	60	62	1,9	45	19	23	22	1,7
Kawa, herbata, kakao	15	15	14	16	0,5	71	32	23	21	1,6
Szmaty	23	16	24	17	0,5	36	8	29	20	1,5
Nasiona, ziarna, owoce oleiste, kopra	31	60	45	56	1,7	20	17	18	18	1,4
Kauczuk surowy, myty	2	3	6	8	0,2	13	3	16	15	1,2
Tłuszcze i oleje roślinne i zwierzęce, przetwory tłuszczowe	49	37	26	21	0,7	88	29	21	15	1,2
Inne towary	2565	959	1446	1243	37,5	1072	215	265	280	21,5
Eksport										
Ogółem	**20424**	**13504**	**14997**	**15597**	**100,0**	**2508**	**1084**	**1195**	**1185**	**100,0**
Węgiel	12863	10223	11003	11669	74,8	363	210	185	217	18,4
Drewno i wyroby	4888	1043	1693	1688	10,8	589	119	199	201	17,0
Szynka i polędwica w konserwach	.	.	19	17	0,1	.	.	60	50	4,2
Bekony	1	54	21	21	0,1	2	72	46	48	4,0
Jęczmień	111	146	192	238	1,5	46	25	40	40	3,4
Trzoda chlewna[a]	1279	193	230	266	×	208	23	29	40	3,4
Jaja	55	37	26	29	0,2	145	57	34	39	3,3
Żelazo i stal	32	54	117	157	1,0	10	15	28	36	3,0
Masło	11	1	8	13	0,1	66	4	19	32	2,7
Mięso świeże, mrożone, solone	29	5	16	20	0,1	69	6	23	30	2,5
Cynk i pył cynkowy	133	78	75	63	0,4	144	36	39	26	2,2
Wyroby włókiennicze, odzież	9	6	8	5	0,0	70	41	40	23	1,9
Rury żelazne i stalowe	58	21	37	35	0,2	35	14	14	17	1,4
Przędza, niedoprzęd	3	5	2	2	0,0	46	36	19	17	1,4
Żyto	7	219	74	108	0,7	3	35	16	16	1,3
Len i odpadki	16	7	18	11	0,1	17	4	20	15	1,2
Blacha żelazna, stalowa	36	19	51	43	0,3	22	9	16	14	1,2
Nasiona	31	27	16	15	0,1	48	28	14	14	1,2
Groch, fasola	67	49	34	38	0,2	43	15	11	13	1,1
Cukier	186	185	52	85	0,6	102	34	9	13	1,1
Nawozy	63	89	112	122	0,8	8	9	11	12	1,1
Szyny kolejowe	26	42	54	39	0,3	8	10	13	10	0,8
Inne towary	1799	1194	1369	1179	7,6	464	282	310	262	22,2

a W tysiącach sztuk.

TABL. 10. **HANDEL POLSKI WEDŁUG STOPNIA OBROBIENIA TOWARÓW**

Stopień obrobienia towarów[a] Ważniejsze grupy towarów[b]	Import				Eksport			
	1935	1936	1937	1938	1935	1936	1937	1938
	w milionach złotych							
Ogółem	**861**	**1003**	**1254**	**1300**	**925**	**1026**	**1195**	**1185**
w tym towar zbiorowy[c]	—	—	—	—	1	0	0	0
artykuły w stanie: surowym	427	498	595	573	419	463	504	537
prostej obróbki	162	205	294	257	390	426	501	473
daleko posuniętej obróbki	272	300	365	470	115	137	190	175
Wytwory pochodzenia roślinnego i zwierzęcego	166	169	206	220	322	404	387	404
w stanie: surowym	137	135	164	185	189	214	170	173
prostej obróbki	17	22	27	20	109	144	136	150
daleko posuniętej obróbki	12	12	15	15	24	46	81	81
Zwierzęta żywe	1	0	1	0	27	40	49	59
Wytwory pochodzenia mineralnego	35	38	61	61	176	172	233	252
w stanie: surowym	29	32	51	53	134	132	189	220
prostej obróbki	6	6	10	8	40	38	42	30
daleko posuniętej obróbki	0	0	0	0	2	2	2	2
Przetwory chemiczne i farmaceutyczne, farby	52	64	67	75	31	29	35	32
w stanie: surowym	3	7	8	10	7	7	8	7
prostej obróbki	13	17	17	20	16	12	18	16
daleko posuniętej obróbki	36	40	42	45	8	10	9	9
Skóry, futra, wyroby skórzane	70	85	97	92	17	18	32	15
w stanie: surowym	54	67	81	76	14	14	25	12
prostej obróbki	14	17	14	14	2	3	6	2
daleko posuniętej obróbki	2	1	2	2	1	1	1	1
Surowce włókiennicze i wyroby z nich	253	313	348	300	62	72	89	59
w stanie: surowym	193	245	268	226	21	30	31	19
prostej obróbki	33	40	46	44	13	14	17	16
daleko posuniętej obróbki	27	28	34	30	28	28	41	24
Kauczuk, jego surogaty; wyroby z tych materiałów	13	16	23	23	1	1	2	1
w stanie: surowym	7	10	16	16	0	0	0	0
daleko posuniętej obróbki	6	6	7	7	1	1	2	1
Drewno, korek, wyroby z nich i wyroby koszykarskie	5	5	6	6	158	165	202	203
w stanie: surowym	1	1	2	2	28	26	32	46
prostej obróbki	3	3	3	3	115	123	152	139
daleko posuniętej obróbki	1	1	1	1	15	16	18	18
Papier i wyroby z niego	21	19	26	24	7	8	8	8
w stanie: surowym	2	1	2	2	0	0	0	0
prostej obróbki	3	4	9	6	1	1	0	1
daleko posuniętej obróbki	16	14	15	16	6	7	8	7
Metale nieszlachetne i wyroby z nich	106	129	203	1	103	97	138	128
w stanie: obróbki prostej	71	95	165	141	94	91	130	119
daleko posuniętej obróbki	35	34	38	42	9	6	8	9
Maszyny i aparaty, sprzęt elektrotechniczny[d]	70	90	118	193	6	7	8	11
Środki transportowe[d]	27	32	43	57	4	3	1	4

a Podział według stopnia obrobienia na podstawie klasyfikacji międzynarodowej ustalonej przez Komitet Rzeczoznawców Statystycznych przy Lidze Narodów. *b* Grupy towarów według polskiego wykazu statystycznego towarów. *c* Towar zbiorowy nie jest klasyfikowany według stopnia obrobienia. *d* Zaliczone do artykułów w stanie daleko posuniętej obróbki.

TABL. 11. **HANDEL ZAGRANICZNY NIEKTÓRYCH KRAJÓW WEDŁUG STOPNIA OBROBIENIA I PRZEZNACZENIA UŻYTKOWEGO TOWARÓW**

Na podstawie klasyfikacji międzynarodowej ustalonej przez Komitet Rzeczoznawców Statystycznych przy Lidze Narodów

Lata Kraje Import Eksport	Według stopnia obrobienia towarów			Według przeznaczenia użytkowego towarów				
	stan surowy	stan prostej obróbki	stan daleko posuniętej obróbki	artykuły dla produkcji	oleje i tłuszcze	paliwo, energia elektryczna	maszyny, urządzenia inwestycyjne	artykuły dla bezpośredniej konsumpcji
	w milionach jednostek waluty danego kraju							
Polska (zł)								
import 1936	498,7	205,0	299,7	689,3	32,8	7,5	120,5	153,3
1937	**594,6**	**294,4**	**365,3**	**866,8**	**40,0**	**9,7**	**153,3**	**184,5**
eksport 1936	463,1	426,1	136,8	595,4	13,0	167,0	16,7	233,9
1937	**503,7**	**501,3**	**189,8**	**652,2**	**9,7**	**226,9**	**16,4**	**289,6**
Belgia (frank)								
import 1936	11031	5455	4815	14975	620	1496	1242	2968
1937	13755	7641	5860	18697	1192	2297	1580	3490
eksport 1936	4153	8282	7193	14530	140	1493	1178	2287
1937	5021	11846	8666	19089	398	1620	1712	2714
Kanada ($)								
import 1936	218,8	116,0	278,9	269,4	14,1	89,4	76,8	164,0
1937	263,4	148,9	371,5	345,2	20,2	101,6	119,4	197,4
eksport 1936	373,7	382,0	253,9	801,5	5,4	8,2	25,3	169,2
1937	293,5	502,9	307,6	857,7	5,2	8,4	36,1	196,6
Dania (korona)								
import 1935	449,2	527,2	465,8	830,9	120,6	206,3	108,1	176,3
1937	555,3	600,6	492,7	937,3	136,4	265,0	116,5	193,4
eksport 1936	307,8	830,0	188,7	213,6	69,4	1,0	117,1	925,4
1937	375,9	930,9	234,6	282,9	87,8	1,0	148,4	1021,3
Francja (frank)								
import 1936	14335	5486	5571	12615	1796	4000	1255	5726
1937	23436	9960	8896	21036	2732	8352	2399	7773
eksport 1936	2853	3591	7900	7873	298	330	1439	4404
1937	4874	6477	11293	13366	591	471	1986	6230
Norwegia (korona)								
import 1936	224,3	263,5	429,8	432,3	47,5	101,0	173,6	163,2
1937	323,1	361,6	608,0	597,9	62,8	139,6	290,8	201,6
eksport 1936	177,4	337,5	159,6	463,7	51,2	0,5	28,5	130,6
1937	215,9	399,9	207,5	565,8	58,7	1,8	43,2	153,7
Szwecja (korona)								
import 1936	512,5	459,0	659,5	787,9	69,1	234,5	148,8	390,7
1937	650,2	660,3	810,9	1050,5	83,4	334,1	195,6	457,8
eksport 1936	241,7	738,1	534,1	1101,5	10,1	5,9	232,7	163,7
1937	322,3	986,6	691,2	1463,0	15,3	5,9	310,3	205,6
Zjednoczone Królestwo (£)								
import 1936	285,6	282,0	130,0	351,8	25,3	33,9	17,4	269,2
1937	319,6	319,3	143,7	412,2	28,3	37,6	23,6	280,9
eksport 1936	52,2	91,4	268,1	197,5	5,0	40,7	71,0	97,5
1937	50,9	91,6	284,1	202,3	4,6	38,7	74,5	106,5
St. Zjedn. Ameryki ($)								
import 1936	879	630	496	1455	134	51	21	344
1937	1036	742	619	1750	137	57	27	426
eksport 1936	796	528	909	1041	21	311	441	419
1937	783	575	1050	1096	22	329	532	429

DZIAŁ IX. KOMUNIKACJA

TABL. 1. **STAN I PRACA KOLEI**

Lata	Personel w tysiącach[a]	Długość eksploatacyjna linii w km[a]	Tabor kolejowy[b]			Przebieg			Przewozy	
			lokomotywy	wagony		parowozów w milionach parowozokilometrów	wagonów		pasażerów w milionach osób	towarów i bagaży w milionach ton
				osobowe	towarowe		osobowych	towarowych		
							w milionach osiokilometrów			
Polskie Koleje Państwowe[c]										
Normalnotorowe										
1919	.	7177	1933	.	39751	41	373	898	61	12
1920	.	13610	2827	7259	67750	56	494	1572	67	17
1921	.	15356	3753	8680	84044	86	877	1962	127	30
1922	.	15955	5030	9240	100064	109	1212	2451	146	43
1923	.	16583	5030	11710	118471	129	1421	3050	169	76
1924	.	16687	5079	11661	126469	122	1350	2794	177	60
1925	.	16847	5123	11781	130932	128	1448	3234	163	59
1926	.	16987	5200	11635	126087	133	1459	4323	146	65
1927	.	17146	5223	11653	136848	147	1601	5212	159	74
1928	214,4	17208	5244	10060	141862	157	1731	5767	174	81
1929	.	17239	5269	11913	150929	164	1807	5951	167	86
1930	.	17351	5330	12127	153381	146	1815	5029	153	70
1931	.	17566	5401	12325	156237	143	1694	4990	135	64
1932	181,6	17634	5407	12166	154892	119	1494	3686	114	49
1933	172,4	17760	5414	12102	154515	118	1471	3667	138[d]	49
1934	171,1	17835	5412	12028	153720	120	1487	4118	146[d]	55
1935	173,5	17895	5356	12019	153517	121	1508	4121	144[d]	56
1936	174,5	17961	5351	11992	152570	123	1547	4234	173[d]	58
1937	185,3	18102	5293	10489	153394	137	1687	4951	217[d]	73
1938[e]	194,5	18313	5176	10543	152662	146	1819	5097	226[d]	75
Wąskotorowe										
1922	.	2368	325	269	4462	3,8	22,4	64,8	2,0	1,1
1923	.	2724	397	314	7847	5,0	27,6	95,9	.	.
1924	.	2631	389	319	7929	3,5	19,1	59,5	1,2	3,4
1925	.	2434	430	336	8108	3,4	22,0	54,3	1,2	3,7
1926	.	2273	418	341	8551	3,5	23,5	63,2	1,7	3,8
1927	.	2231	368	335	8102	4,0	24,6	75,9	1,5	4,7
1928	.	2287	365	341	8023	4,4	27,0	85,7	1,6	5,1
1929	.	2294	369	351	8236	4,1	24,0	83,9	1,1	4,7
1930	.	2249	329	347	8063	3,5	23,3	59,0	0,9	3,6
1931	.	2325	353	381	8328	3,2	23,0	50,2	0,8	2,8
1932	.	2382	348	358	8412	2,8	22,0	32,8	0,7	1,7
1933	3,2	2382	336	358	8273	2,9	23,3	30,7	0,7	1,7
1934	3,3	2228	336	359	8273	2,8	22,7	37,8	0,9	2,2
1935	3,2	2190	326	332	8067	2,8	23,6	38,1	1,0	2,3
1936	3,2	2220	320	328	7624	2,9	25,0	47,9	1,0	2,7
1937	3,5	2143	290	313	7491	2,9	24,7	56,2	1,1	3,4
1938[e]	3,5	2125	321	308	7056	3,0	25,6	59,1	1,6	3,4

a Przeciętne. *b* Stan w końcu roku. *c* Łącznie z Francusko-Polską Koleją i kolejami prywatnymi w zarządzie PKP. *d* Dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu odmiennego sposobu obliczania. *e* Łącznie z ziemią zaolziańsko-cieszyńską odzyskaną w 1938 r.

TABL. 2. **PRZEWOZY TOWARÓW NA KOLEJACH NORMALNOTOROWYCH**

Lata Rodzaje przewozów Ważniejsze towary		Ogółem	Nadanie			Przyjęcie z zagranicy i z portów Gdynia i Gdańsk		Tranzyt
			wewnętrzne[a]	za granicę i do portów Gdynia i Gdańsk				
				razem	w tym do portów	razem	w tym z portów	
		w tysiącach ton						
Ogółem	1928	80727	52052	20237	9223	2581	1037	5857
	1929	85862	54918	21452	10108	3488	1792	6004
	1930	69514	43788	17936	10014	2209	1050	5581
	1931	63767	37641	18520	12601	2018	1056	5588
	1932	48716	30878	13186	9745	1126	616	3526
	1933	48825	30491	13150	10061	1417	865	3767
	1934	54897	34843	14278	11339	1450	1007	4326
	1935	56203	36740	12695	10180	1599	1151	5169
	1936	57851	39456	12671	10795	1867	1512	3857
	1937	72827	49557	14438	12077	2705	2104	6127
	1938[b]	**75125**	**51513**	**15071**	**12436**	**2350**	**1781**	**6191**
Handlowe zwyczajne		**64218**	**40963**	**15009**	**12406**	**2345**	**1780**	**5901**
Zboże i strączkowe		1398	941	405	374	18	5	34
Ziemniaki		537	394	33	10	0	0	110
Buraki		1626	1623	3	0	0	0	—
Mąka i kasze		775	739	33	30	1	0	2
Cukier		348	319	25	18	1	0	3
Zwierzęta żywe		173	136	36	2	0	0	1
Drewno i wyroby		6251	4330	1439	931	10	4	472
w tym wyroby z drewna		356	154	167	147	1	1	34
Węgiel i koks		28690	14555	11931	10434	56	6	2148
Rudy, żużle i szlaka		2365	1005	9	0	755	684	596
Ropa naftowa i przetwory		850	773	37	20	2	1	38
Sól		428	403	13	7	0	0	12
Wapień i wapno gaszone		855	726	25	1	22	0	82
Kamienie wszelkie		3721	3209	6	0	48	2	458
Wyroby ceramiczne		1454	1395	12	0	4	0	43
Cement i wapno hydrauliczne		1713	1585	69	60	1	0	58
Żelazo i stal		2598	1683	235	130	459	403	221
Wyroby z żelaza i stali		561	346	84	49	15	4	116
Chemikalia		387	361	11	9	2	1	13
Nawozy sztuczne		1707	871	139	109	210	210	487
Handlowe pospieszne		**849**	**492**	**62**	**30**	**5**	**1**	**290**

a Łącznie z Wolnym Miastem Gdańskiem. *b* Łącznie z ziemią zaolziańsko-cieszyńską odzyskaną w 1938 r.

TABL. 3. **PRZEWOZY NIEKTÓRYCH TOWARÓW NA KOLEJACH NORMALNOTOROWYCH**
Przewozy handlowe zwyczajne

Ważniejsze towary	1928	1933	1935	1937	1938[a]
	w tysiącach ton				
Nadanie wewnętrzne[b]					
Ogółem	**42472**	**23083**	**28184**	**38020**	**40963**
Zboże i strączkowe	1217	875	855	966	941
Buraki	2472	1092	1311	1696	1623
Mąka i kasze	712	574	587	690	739
Cukier	403	242	253	302	319
Drewno i wyroby	5176	2893	3356	4586	4330
w tym wyroby z drewna	.	103	130	162	154
Węgiel i koks	14342	8873	9777	13234	14555
Rudy, żużle i szlaka	773	270	391	988	1005
Ropa naftowa i przetwory	891	664	645	699	773
Sól	470	313	355	384	403
Kamienie wszelkie	2448	944	2543	2795	3209
Wyroby ceramiczne	2111	313	929	1458	1395
Cement i wapno hydrauliczne	918	383	729	1256	1585
Żelazo i stal	1829	835	1044	1609	1683
Wyroby z żelaza i stali	561	192	241	413	346
Chemikalia	401	255	287	410	361
Nawozy sztuczne	768	337	468	750	871
Nadanie za granicę i do portów Gdynia i Gdańsk					
Ogółem	**20209**	**13113**	**12664**	**14382**	**15009**
w tym do portów	9223	10061	10180	12077	12406
Zboże i strączkowe	179	467	629	196	405
Cukier	172	50	33	22	25
Drewno i wyroby	4076	1663	1526	1606	1439
w tym wyroby z drewna	.	138	162	238	167
Węgiel i koks	11981	9620	9151	11248	11931
Ropa naftowa i przetwory	265	220	164	112	37
Żelazo i stal	145	214	182	208	235
Wyroby z żelaza i stali	129	87	106	108	84
Chemikalia	56	29	16	23	11
Nawozy sztuczne	79	115	152	143	139
Przyjęcie z zagranicy i z portów Gdynia i Gdańsk					
Ogółem	**2550**	**1412**	**1596**	**2700**	**2345**
w tym z portów	1037	865	1151	2104	1780
Zboże i strączkowe	154	53	4	22	18
Węgiel i koks	110	20	23	59	56
Rudy, żużle i szlaka	384	307	412	805	755
Kamienie wszelkie	65	31	22	109	48
Żelazo i stal	366	342	424	678	459
Wyroby z żelaza i stali	34	6	7	17	15
Chemikalia	21	9	13	12	2
Nawozy sztuczne	387	95	87	204	210
Tranzyt					
Ogółem	**5608**	**3486**	**4880**	**5832**	**5901**
Zboże i strączkowe	275	53	30	43	34
Drewno i wyroby	524	340	447	598	472
w tym wyroby z drewna	.	50	47	51	34
Węgiel i koks	2247	1582	1767	1854	2148
Rudy, żużle i szlaka	405	167	328	850	596
Kamienie wszelkie	327	192	459	419	458
Żelazo i stal	148	102	189	272	221
Nawozy sztuczne	260	220	471	406	487

a Łącznie z ziemią zaolziańsko-cieszyńską odzyskaną w 1938 r. *b* Łącznie z Wolnym Miastem Gdańsk.

TABL. 4. **TRANZYT KOLEJOWY PRZEZ OBSZAR POLSKI ŁĄCZNIE Z WOLNYM MIASTEM GDAŃSK**

Lata	Przesyłki zwyczajne							Przesyłki pospieszne
	ogółem	tranzyt niemiecki uprzywilejowany[a]			tranzyt zwykły			
		razem	przez Pomorze	innymi drogami	razem	przez porty[b]	innymi drogami	
1927	5177	4177	1317	2860	1000	35	965	.
1928	5608	4261	1355	2906	1347	200	1147	249
1929	5739	4604	1203	3401	1135		1135	.
1930	5199	3430	970	2460	1769	609	1160	.
1931	5270	2992	939	2053	2278	563	1715	317
1932	3265	2580	773	1807	685	192	493	262
1933	3486	2841	900	1941	645	377	268	281
1934	4054	3357	1067	2290	697	486	211	272
1935	4880	3909	1334	2575	971	652	319	289
1936	3611	2520	1982	538	1091	794	297	246
1937	5832	3876	3876	—	1956	1435	521	295
1938	5901	4414	4414	—	1487	1193	294	290

a Przewozy między Prusami Wschodnimi i innymi dzielnicami Niemiec. *b* Gdynia i Gdańsk.

TABL. 5. **KOLEJE W NIEKTÓRYCH KRAJACH W 1937 R.**

Kraje	Długość eksploatacyjna linii		Tabor			Przewozy pasażerów w mld pasażerokilometrów	Przewozy towarów w mld tonokilometrów
	ogółem		lokomotywy	wagony			
	w tysiącach km	na 10000 mieszkańców		osobowe	towarowe		
			w tysiącach				
Polska	**20,1**	**5,8**	**5,3**	**10,5**	**153,4**	**6,9**	**22,1**
Belgia	5,0	6,0	3,7	7,5	107,4	6,4	6,3
Czechosłowacja	13,5	8,9	4,1	9,6	90,6	9,2	10,9
Francja	42,5	10,1	18,7	31,9	484,6	27,0	36,6
Niemcy	54,5	8,0	20,7	64,5	575,4	50,1	79,8
Węgry	7,8	8,7	1,8	3,8	40,1	2,2	3,0
Włochy	16,8	3,9	5,7	7,5	125,7	10,5[a]	12,4[a]
Holandia	3,4	3,9	1,1	2,2	27,2	3,0	.
Rumunia	11,3	5,7	3,5	3,6	54,8	3,4	5,8
Szwajcaria	3,0	7,2	1,0	3,6	15,7	2,9	2,0
Zjednoczone Królestwo	30,7	6,5	19,7	42,8	639,8	34,3	29,3
St. Zjedn. Ameryki	378,8	29,3	44,7	24,5	1776,4	39,7	575,6
ZSRR	85,2	4,9	23,0	.	.	.	332,5
Jugosławia	9,4	6,2	2,4	3,6	54,3	2,8	3,9

a 1936 r.

TABL. 6. **ROZWÓJ ŚWIATOWEJ SIECI KOLEJOWEJ**

Kontynenty	1850	1860	1870	1880	1890	1900	1910	1920	1930	1936
	W tysiącach kilometrów									
Ogółem	**38**	**107**	**210**	**372**	**615**	**800**	**1030**	**1201**	**1280**	**1345**
Europa z ZSRR	23	52	105	169	224	286	334	380	421	443
Azja bez ZSRR	—	1	3	16	33	63	102	119	133	135
Afryka	—	0	2	5	10	22	37	52	68	72
Pn. i Pd. Ameryka	15	54	93	174	329	404	526	612	608	644
Australia i Oceania	—	0	2	8	19	25	31	38	50	51

TABL. 7. **SYSTEM KOMUNIKACJI NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Linie kolejowe[a]				Drogi o twardej nawierzchni					
	ogółem w km	w %	na 100 km²	na 10000 mieszkańców	ogółem w km	w %	na 100 km²	na 10000 mieszkańców	wybudowane	przebudowane
			w km				w km			
	stan w dniu 31 VIII 1939 r.				stan w dniu 1 IV 1938 r.				1924–1938	
Polska	**20326**	**100,0**	**5,2**	**5,8**	**63169**	**100,0**	**16,3**	**18,1**	**17572**	**2604**
Tereny okupowane przez Niemcy	12517	61,6	6,6	5,6	43904	69,5	23,4	20,3	11614	2473
w podziale na:										
Rzeszę	8103	39,9	8,8	7,7	25948	41,1	28,4	25,7	.	.
Generalną Gubernię	4380	21,5	4,6	3,8	17956	18,4	18,7	15,5	.	.
Słowację	34	0,2	4,8	11,3						
Tereny okupowane przez ZSRR	7809	38,4	3,9	5,9	19265	30,5	9,6	14,6	5958	131
w podziale na:										
Litwę	377	1,9	4,5	7,0	8286	13,1	7,4	15,7	4076	45
Białoruś	3415	16,8	3,3	7,8						
Ukrainę	4017	19,7	4,5	5,1	10979	17,4	12,2	13,8	1882	86

a Normalnotorowe i wąskotorowe (bez dojazdowych samorządowych i prywatnych). Łącznie z ziemią zaolziańsko-cieszyńską odzyskaną w 1938 r.

TABL. 8. **DROGI WODNE ŚRÓDLĄDOWE**

A. Długość dróg

Drogi	Ogółem	Żeglowne							Spławne
		razem	maksymalna nośność statków w t						
			do 50	51—100	101—200	201—400	401—600	powyżej 600	
	w kilometrach								
Ogółem	**14603**	**6250**	**1628**	**1309**	**2052**	**496**	**733**	**32**	**8353**
Rzeki z dopływami	13716	5363	1610	1276	1540	351	554	32	8353
Wisła	5338	2515	794	148	1070	77	394	32	2823
w tym dopływy	4398	1575	794	148	556	77	—	—	2823
Warta	582	426	192	—	—	100	134	—	156
Niemen	3153	605	116	245	160	84	—	—	2548
Dźwina	582	199	—	116	83	—	—	—	383
Prypeć	2831	1257	409	505	227	90	26		1574
Prut	214	—	—	—	—	—	—		214
Dniestr	1016	361	99	262	—	—	—		655
Inne drogi	887	887	18	33	512	145	179		×
rzeki skanalizowane	504	504	—	—	300	50	154		×
jeziora	115	115	18	—	30	67	—	—	×
kanały	268	268	—	33	182	28	25	—	×

B. Przewozy pasażerów i towarów

Wyszczególnienie	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Liczba pasażerów w tys.	.	600	533	597	695	805	776	991
Towary ogółem[a] w tys. ton	496	479	520	671	713	725	592	742
Zwierzęta żywe w tys. sztuk	94	80	49	75	42	46	28	29
Spław i przewóz drewna w tys. m³	.	.	.	746	636	627	890	1027

a Bez zwierząt żywych i drewna.

TABL. 9. **FLOTA HANDLOWA POLSKI I WOLNEGO MIASTA GDAŃSK**

A. Flota rzeczna

Stan w dniu 11

Wyszczególnienie	1928	1931	1935	1936	1937	1938
Polska						
Liczba statków ogółem	1509	2163	3069	2014	2455	2794
parowe	118	128	134	120	122	127
motorowe	24	35	39	28	32	46
bez napędu mechanicznego[a]	1367	2000	2896	1866	2301	2621
Zdolność przewozowa w tys. ton	104,9	127,9	138,2	128.0	145,3	157.1
Wolne Miasto Gdańsk						
Liczba statków ogółem	.	570	498	490	490	490
parowe	.	.	.	82	81	81
motorowe	.	.	.	17	19	19
bez napędu mechanicznego[a]	.	.	.	391	390	390
Zdolność przewozowa w tys. ton	.	72,0	59,0	59,9	59,6	59,7

a Barki, krypy, galaty, łodzie przewozowe oraz statki nie służące do przewozów.

B. Flota morska[a]

Liczba i pojemność statków[b]

Stan w dniu 11

Lata	Polska		Gdańsk	
	liczba statków	pojemność w tys. BRT	liczba statków	pojemność w tys. BRT
1930	25	41	46	151
1931	31	65	53	204
1932	33	68	51	213
1933	39	66	53	260
1934	56	65	52	274
1935	57	65	52	276
1936	63	80	27	13
1937	58	95	23	11
1938	59	95	24	9
1939	71	102	26	8

Liczba statków według pojemności w 1939 r.

Stan w dniu 11

Napęd Pojemność	Polska	Gdańsk
Statki ogółem	128	44
parowe	56	39
motorowe	72	5
Pojemność w BRT:		
do 100	57	18
powyżej 100	71	26
101—500	35	21
501—1000	9	3
1001—2000	15	2
2001—3000	6	.
powyżej 3000	6	.

a Statki o napędzie mechanicznym. *b* Statki o pojemności powyżej 100 BRT.

TABL. 10. **ŚWIATOWA FLOTA HANDLOWA MORSKA**

Stan w dniu 1 VII

Kraje	1914			1928			1938		
	ogółem	parowe	żaglowe	ogółem	w tym		ogółem	w tym	
					parowe	żaglowe		parowe	żaglowe
	w tysiącach BRT								
Ogółem	**49090**	**45404**	**3686**	**66954**	**59727**	**1795**	**67847**	**51637**	**997**
w tym:									
Zjednoczone Królestwo i Irlandia	19257	18892	365	19875	18217	121	17781	13621	106
St. Zjedn. Ameryki[a]	5368	4330	1038	14634	13214	931	12050	10738	535
Japonia[b]	1708	1708	.	4140	3983	.	5007	3722	.
Norwegia	2505	1958	547	2967	2206	14	4614	1867	1
Niemcy	5459	5135	324	3777	3260	39	4244	3187	12
Włochy	1668	1430	238	3429	2943	80	3290	2579	31
Francja	2319	1922	397	3345	3203	89	2904	2536	23
Holandia	1497	1472	25	2816	2494	7	2855	1625	3
Grecja	837	821	16	1187	1181	.	1889	1868	.
Szwecja	1118	1015	103	1448	1047	36	1576	866	5
Kanada[a]	.	.	.	1286	1091	98	1293	.	.
ZSRR[c]	.	.	.	377	302	3	1281	940	8
Dania	820	770	50	1067	756	25	1130	575	0

a Łącznie ze statkami na Wielkich Jeziorach. *b* Bez statków żaglowych. *c* Bez statków na Morzu Kaspijskim.

TABL. 11. **PORTY GDYNIA I GDAŃSK**

Wyszczególnienie	Gdynia			Gdańsk		
	1928	1937	1938	1913	1937	1938
Urządzenia portowe. Stan w dniu 31 XII						
Ogólna powierzchnia portu w ha	.	897[a]	897[a]	.	.	.
w tym powierzchnia wodna	120[a]	224[a]	224[a]	176[b]	212[b]	215[b]
Największa głębokość portu w m	10	12	12	9,5	10,0	11,0
Długość nabrzeży w km	1,2	12,8	12,8	.	31,0	31,0
w eksploatacji	.	12,8	12,8	.	21,2	21,4
w tym o głębokości 8 m i więcej	.	10,6	10,6	.	.	.
Tory kolejowe w km	49	184	222	.	339	339
Powierzchnia placów składowych w tys. m²	.	35	35	.	.	.
Magazyny portowe:						
liczba	2	51	57	.	245	226
powierzchnia w tys. m²	5,2	224,5	245,5	.	291,8	286,9
Spichrze zbożowe — pojemność w tys. t	—	10,0	10,0	.	115,8	115,8
Zbiorniki do olejów mineralnych w tys. hl	—	24,6	24,6	.	100,1[c]	100,1[c]
Zasobniki do mielasu w tys. t	—	15,5	15,5	.		
Mechaniczne urządzenia przeładunkowe	6	76	87	21	97	99
Nośność dźwigów w t	34,4	288,7	350,7	.	.	.
Ruch statków						
Liczba wejść statków	1108	5766	6498	2983	5935	6601
Pojemność w tys. NRT	984,9	5638,3	6506,0	981,9	4025,7	4768,8
bandery: polska	100,6	815,5	876,3	—	263,2	281,3
brytyjska	60,6	465,1	522,9	82,2	262,6	333,6
duńska	101,8	440,5	654,3	59,3	541,3	588,8
fińska	7,0	400,9	677,1	—	355,7	438,9
grecka	—	237,3	250,6	—	114,6	145,8
łotewska	107,1	251,6	276,0	—	126,6	246,5
niemiecka	146,8	546,3	465,5	530,6	821,2	704,7
norweska	66,8	380,1	510,8	133,3	272,0	404,8
St. Zjedn. Ameryki	—	311,4	298,0	0,9	7,9	—
szwedzka	230,1	941,3	967,3	108,9	712,6	910,0
inne	164,1	842,3	1007,2	66,7	548,0	714,4
Przeciętna pojemność statku w NRT	889	978	1001	339	678	722
Ruch pasażerów bez ruchu przybrzeżnego						
Przyjechało osób	3216	13180	13238	.	453	294
Wyjechało osób	20066	32083	29967	.	488	1039
Obrót towarowy morski w tys. ton[d]						
Weszło	193	1718	1527	1234	1516	1564
w tym: złom żelazny	11	678	447	6	22	1
fosforyty i żużle Thomasa	105	210	211	.	39	55
wełna i odpadki	—	21	30	.	0	0
bawełna i odpadki	—	96	100	1	0	0
rudy i piryty	3	198	207	211	1062	1078
ryż	57	47	45	14	6	4
śledzie solone	—	38	49	41	42	41
Wyszło	1765	7288	7647	878	5685	5563
w tym: węgiel i koks	1758	6407	6526	.	3734	4030
drewno i wyroby	2	251	402	212	1182	813
zboże	—	0	57	323	279	301
cukier	—	46	72	227	1	3
bekony i przetwory mięsne	—	49	52	.	2	2

a Bez redy. Powierzchnia redy 517 ha. *b* Powierzchnia portu morskiego *c* Pojemność w tys. ton. *d* Łącznie z tranzytem i obrotem wolnoskładowym (waga brutto).

TABL. 12. **RUCH STATKÓW HANDLOWYCH W NIEKTÓRYCH PORTACH**
Tonaż statków przy wejściu

Porty	1913	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	w milionach NRT											
Porty Bałtyckie												
Gdynia	—	1,0	1,4	2,0	2,6	2,8	3,7	4,1	4,6	4,9	5,6	6,5
Gdańsk	0,9	4,0	3,9	4,1	4,1	2,8	2,8	3,2	2,8	3,3	4,0	4,8
Sztokholm	1,7	2,6	2,7	2,7	2,7	2,5	2,5	2,8	3,0	3,4	3,7	3,9
Szczecin	2,3	2,3	2,4	2,5	1,9	1,8	2,2	2,7	2,7	3,5	3,4	3,4
Helsinki	1,5	2,0	1,8	1,9	1,5	1,4	1,7	1,9	2,0	2,2	2,4	2,6
Rostok	1,6	1,8	1,8	2,0	1,9	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,8	2,2
Królewiec	0,6	0,6	0,7	0,8	0,6	0,7	0,9	1,0	1,1	1,9	1,4	1,4
Lubeka	1,0	0,8	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6	0,8	1,0	1,2	1,1	1,1
Ryga	2,1	1,3	1,2	1,3	0,9	0,8	0,9	1,0	0,9	0,9	1,2	1,0
Tallin	0,9	0,8	0,8	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1	1,1
Kłajpeda	0,3	0,5	0,5	0,5	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9
Leningrad	2,0	..	..	..	..	0,9	0,4	0,3	0,4	0,4	..	..
Libawa	1,1	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4
Inne porty												
Nowy Jork	15,4	23,5	24,0	24,1	23,0	26,8	24,6	25,2	26,6	26,8	..	..
Rotterdam	13,0	20,9	21,5	20,5	17,9	14,9	15,3	17,9	18,0	20,6	23,4	24,7
Londyn	13,7	21,3	21,9	21,5	21,6	20,1	21,1	21,7	21,8	22,4	22,6	22,5
Hamburg	15,3	21,5	22,4	22,4	20,8	18,1	17,8	18,5	18,4	19,2	19,7	20,8
Antwerpia	12,0	20,1	20,7	19,5	19,0	16,8	17,7	17,3	18,7	19,5	21,4	20,5
Liverpool	12,1	13,9	14,7	14,3	13,1	13,0	13,7	14,1	14,0	14,3	14,5	14,6
Singapur	..	15,2	16,0	15,9	11,6	11,3	11,3	12,2	12,3	12,5	13,7	..
Marsylia	8,6	11,6	12,5	13,6	13,8	13,4	13,6	13,7	13,8	13,6	13,0	13,0
Neapol	9,3	9,6	9,9	10,1	10,6	10,5	10,9	12,1	13,1	11,6	13,3	12,9
Genua	7,2	10,0	10,2	10,6	10,0	9,7	11,0	11,3	12,1	9,9	11,0	11,7
Southampton	6,7	10,6	11,0	11,4	10,5	9,2	10,4	10,3	10,8	10,9	11,9	11,5
Hawr	3,9	6,5	6,8	8,1	8,3	8,5	8,6	8,3	8,7	9,2	9,4	8,8
Szanghaj	9,7	17,3	17,9	18,6	19,0	17,0	17,9	17,8	17,4	16,1	11,2	8,0
Kopenhaga	7,3	4,1	4,3	4,5	4,7	4,4	4,7	4,9	5,2	5,5	5,7	..
Auckland	..	1,3	1,3	1,3	1,2	1,3	1,5	1,5	1,5	1,7	1,9	..
Sydney	..	1,3	1,3	1,2	1,3	1,2	1,5	1,4	1,5	1,6	1,8	..

TABL. 13. **POLSKIE LINIE LOTNICZE „LOT"**

Lata	Liczba wykonanych lotów	Przebyta droga w tys. km	Liczba pasażerów w tys.	Przewieziono bagaży i towarów	Przewieziono poczty i gazet	Lata	Liczba wykonanych lotów	Przebyta droga w tys. km	Liczba pasażerów w tys.	Przewieziono bagaży i towarów	Przewieziono poczty i gazet
				w tonach						w tonach	
1922	712	105	1	9	0						
1923	596	229	2	12	0	1931	5895	1492	15	354	52
1924	1470	379	3	30	1	1932	5474	1316	11	326	39
1925	2809	480	5	76	1	1933	6012	1572	16	333	38
1926	2815	830	7	58	1	1934	6793	1715	18	365	49
1927	3779	1055	9	272	13	1935	6806	1661	22	370	63
1928	3425	964	7	216	23	1936	7409	1655	33	544	122
1929	6584	1422	16	318	53	1937	8963	2189	37	705	227
1930	6052	1419	14	393	75	1938	9899	2465	35	696	311

TABL. 14. **TOWARZYSTWO „AIR FRANCE"**[a]

Wyszczególnienie	1934	1935	1936	1937	1938
Liczba wykonanych lotów	278	272	294	281	289
Liczba przewiezionych pasażerów	300	463	651	704	1149
Przewiezione towary i bagaże w tonach	22,7	37,9	27,9	29,5	38,2
Przewieziona poczta w tonach	0,6	0,8	0,5	0,9	2,8

a Przeloty pomiędzy Warszawą a Pragą Czeską.

TABL. 15. **LOTNICTWO NA LINIACH PASAŻERSKICH W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	1929	1934	1936	1937	1938
	Przebyta droga w tys. km				
Polska	**1422**	**1715**	**1655**	**2189**	**2465**
Belgia	590	1176	1515	1854	2346
Francja	9435	10029	11275	.	.
Niemcy	10419	14263	17892	19100	.
Włochy	2992	4292	6620	10267	13420
Holandia	1591	4364	6828	8472	10339
Szwajcaria	598	1110	1367	1621	.
Zjednoczone Królestwo	1914	7334	15424	17337	.
St. Zjedn. Ameryki	36017	65911	102639	106463	112121
	Pasażerokilometry w tys.				
Polska	**3841**	**5285**	**8812**	**10654**	**10075**
Belgia	778	4030	8674	10666	13292
Francja	12461	29745	35356	.	.
Niemcy	23794	62684	123607	.	.
Włochy	5185	17189	36829	.	.
Holandia	7089	23060	36188	46135	.
Szwajcaria	.	.	8103	11414	.
Zjednoczone Królestwo	11502	46936	66215	.	.
St. Zjedn. Ameryki	.	302328	701254	767020	897564

TABL. 16. **ZAREJESTROWANE[a] SAMOCHODY, MOTOCYKLE I ROWERY**

Stan w dniu 1 I

Lata	Samochody[b]						Motocykle	Rowery
	ogółem	w tym				na 10000 mieszkańców		
		osobowe			ciężarowe			
		razem	w tym					
			taksówki	autobusy				
1926	14670	11807	2283	756	2811	4,9	2481	.
1927	16633	13588	2970	1012	2966	5,5	3022	.
1928	21922	18316	3973	1544	3494	7,2	3734	.
1929	29701	24527	6016	2841	4896	9,6	4597	.
1930	37418	30258	7332	4048	6738	11,8	5901	.
1931	39391	31320	7140	4293	7440	12,1	7940	.
1932	28690	22163	5152	3047	5801	8,9	8047	.
1933	26015	19643	5426	2545	5623	7,7	8182	.
1934	26969	20667	4941	2160	5466	7,9	8322	.
1935	25868	19876	4578	1542	4945	7,8	8305	.
1936	25734	19659	4298	1499	5000	7,7	8395	.
1937	28570	21881	4453	1543	5545	8,4	8898	.
1938	34324	26248	4946	1754	6843	9,9	9876	1001549
1939	41948	31804	5216	2038	8609	12,1	12061	1336119

a Bez wojskowych. *b* Wliczono cysterny pożarnicze, sikawki, traktory, sanitarki itd.

TABL. 17. **SAMOCHODY I MOTOCYKLE W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	Samochody							Motocykle
	1928	1929	1936	1937	1938			
	ogółem				w tym ciężarowe	na 10000 mieszkańców	w tysiącach	
	w tysiącach							
Kraje europejskie								
Zjednoczone Królestwo	1286	1309	2043	2242	2419	490	511	492
Francja	949	1089	2065	2167	2192	493	523	576
Niemcy	473	577	1232	1447	1709[a]	383[a]	251[a]	1583[a]
Włochy	153	189	397	411	436	108	100	177
Belgia	100	120	197	202	224	78	268	67
Szwecja	110	127	159	168	192	53	305	44
Holandia	84	84	139	141	144	49	166	56
Dania	76	89	131	135	143	40	379	28
Czechosłowacja	37	47	125	108	106	24	69	59
Szwajcaria	54	62	91	89	93	20	222	28
Polska	**22**	**30**	**26**	**29**	**34**	**7**	**10**	**10**
Rumunia	22	31	22	24	25	4	13	18
Kraje pozaeuropejskie								
St. Zjedn. Ameryki	23127	24493	26221	28221	29705	4235	2288	113
Kanada	939	1062	1163	1234	1306	200	1175	11
Australia	424	517	632	690	732	226	1067	81
Związek Pd. Afryki	101	126	242	282	284	41	287	27
Argentyna	241	311	248	248	264	56	220	1
Nowa Zelandia	134	151	191	215	240	49	1496	23
Japonia	55	74	133	147	176	71	25	58
Brazylia	136	165	140	144	159	54	37	2

a Łącznie z Austrią.

TABL. 18. **POCZTA, TELEFON I TELEGRAF**

Lata	Usługi pocztowe					Usługi telefoniczne				Telegraf telegramy nadane
	liczba instytucji[ab]	przesyłki listowe	listy wartościowe i paczki	przekazy wpłacone		liczba aparatów telefonicznych[b]	liczba abonentów[b]	rozmowy		
				w tysiącach	w milionach zł			miejscowe	międzymiastowe i międzynarodowe	
		w milionach				w tysiącach		w milionach		
1923	3766	673	8,2	7732	69	110	99	461	14	6,4
1924	3739	584	13,3	7476	479	112	101	485	12	6,5
1927	4127	833	15,4	15593	1755	146	112	595	20	6,8
1928	3770	934	16,9	16039	1867	162	126	518	26	7,4[c]
1929	4332	999	17,5	16926	1975	179	137	695	28	6,2
1930	4459	978	17,4	16805	1843	199	146	763	29	5,9
1931	4510	847	15,3	15312	1534	194	145	537	28	4,8[c]
1932	4494	691	12,7	13316	1142	184	137	506	21	3,6[c]
1933	4419	677	12,5	12514	936	189	138	511	21	3,1[c]
1934	4606	742	12,0	13006	900	207	157	503	23	3,1[c]
1935	4623	735	13,9	15475	1149	230	174	493	25	3,7[c]
1936	4703	885	14,8	17306	1393	245	186	504	26	3,6[c]
1937	4960	908	15,0	19476	1650	272	206	533	28	3,3[c]
1938[d]	5086	1002	15,7	21828	1766	299	225	589	30	3,7[c]

a Ze służbą pocztową i telekomunikacyjną. *b* Stan w dniu 31 III następnego roku. *c* Bez wolnych od opłaty. *d* Łącznie z ziemią zaolziańsko-cieszyńską odzyskaną w 1938 r.

TABL. 19. **INSTYTUCJE POCZTOWE NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**
Stan w dniu 31 III 1939 r.

Tereny okupowane Podział z dn. 1 I 1941 r.	Ogółem	W % ogółem	Na 100 km²	Na 10000 mieszkańców
Polska	**5086**	**100,0**	**1,3**	**1,4**
Tereny okupowane przez Niemcy	3502	68,8	1,8	1,6
Tereny okupowane przez ZSRR	1584	31,2	0,8	1,2

TABL. 20. **PRZESYŁKI LISTOWE[a] W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	1928	1932	1937	
			ogółem	liczba listów na 1 mieszkańca
	w milionach			
Zjednoczone Królestwo	6565	6933[b]	8292[b]	175[b]
Niemcy	7770	5600	6815	100
Francja	6288	5825	6060	144
Japonia	4901	4355	5255	74
Włochy	2220	2381	2668	62
ZSRR	804	1627	1648	9
Belgia	1207	1385	1430	171
Holandia	971	1082	1170	136
Australia	.	871	1018	149
Argentyna	.	686	992	78
Polska	**934**	**691**	**908**	**26**
Szwajcaria	645	682	731	175
Szwecja	455	540	623	99
Węgry	333	273	496	55
Rumunia	423	311	455	23
Jugosławia	404	476	365	24

a Bez listów tranzytowych. *b* Z listami tranzytowymi.

TABL. 21. **TELEGRAMY[a] W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	1928	1932	1937	
			ogółem	liczba telegramów na 1 mieszkańca
	telegramy w milionach			
ZSRR	28,0	91,6	80,2[b]	466[b]
Zjednoczone Królestwo	67,1	53,1	67,1	1418
Japonia	67,5	56,0	59,2[c]	842[c]
Francja i Algieria	47,2	39,3	34,7	706
Włochy	35,2	29,4	27,0	622
Niemcy	41,2	21,3	20,3	299
Indie Brytyjskie	20,0	15,4	16,3	51
Australia	18,1	12,7[d]	16,3[d]	2381[d]
Argentyna	.	11,3	10,4	823
Belgia	10,5	6,0	5,9	707
Holandia	8,1	5,5	5,3	617
Szwecja	5,5	4,4	4,7	753
Czechosłowacja	7,9	4,9	4,7	310
Norwegia	5,7	5,5	4,2	1448
Jugosławia	5,3	3,9	3,4	222
Polska	**7,4**	**3,6**	**3,3**	**95**

a Bez telegramów tranzytowych. Bez telegramów pozaeuropejskich. Rok 1935. *c* Rok 1936. *d* Bez telegramów zagranicznych.

DZIAŁ X. PIENIĄDZ I KREDYT

TABL. 1. **SIEĆ INSTYTUCJI KREDYTOWYCH**
Stan w dniu 31 XII

Instytucje	1928	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Bank Polski	1	1	1	1	1	1	1	1
oddziały	52	53	53	53	50	50	50	50
zastępstwa	168	227	227	246	247	247	248	250
Banki państwowe	2	2	2	2	2	2	2	2
oddziały	32	31	31	32	31	31	32	33
Banki komunalne	4	4	3	3	3	3	3	4[a]
Bank Akceptacyjny	—	—	1	1	1	1	1	1
Banki prywatne:								
krajowe[b]	55	47	39	35	32	32	26	26
oddziały	162	97	84	84	84	81	79	84
zagraniczne	6	5	5	4	4	4	4	4
oddziały	14	13	13	11	10	10	9	9
Domy bankowe	31	28	27	30	29	28	29	28
Kantory wymiany[c]	63	48	48	51	49	40	38	34
oddziały	1	1	1	2	2	2	2	2
Pocztowa Kasa Oszczędności	1	1	1	1	1	1	1	1
oddziały	3	10	9	9	9	9	8	9
zbiornice pocztowe	3363	3704	3686	3608	3661	3757	4041	4163
Bank Polska Kasa Opieki	—	1	1	1	1	1	1	1
oddziały	—	7	8	15	20	24	25	26
Komunalne kasy oszczędności	314	377	367	364	363	362	357	353
oddziały[d]	.	.	.	62	72	76	96	115
Niekomunalne kasy oszczędności[e]	2	2	2	2	2	2	2	1[a]
Gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe	700	882	890	891	910	905	913	975
Centrale kredytowe spółdzielni związkowych[f]:								
spółdzielnie	8	12	13	9	9	9	9	9
Centralna Kasa Spółek Rolniczych	1	1	1	1	1	1	1	1
oddziały	6	6	6	6	6	6	7	8
Spółdzielnie kredytowe[g]	4586	5437	5490	5154	5243	5423	5517	5597
Kasy bezprocentowych pożyczek:								
chrześcijańskie[h]	.	.	.	.	.	.	357	611
żydowskie[i]	527	669	698	722	799	826	922	960
Zakłady zastawnicze[k]	30	30	29	29	26	26	24	23
oddziały	4	5	5	5	6	6	6	6
Towarzystwa kredytowe:								
ziemskie	3	3	3	3	3	3	3	3
miejskie	13	15	15	15	15	15	15	15
Towarzystwo Kredytowe Przemysłu Polskiego	1	1	1	1	1	1	1	1

a W 1938 r. Centralną Małopolską Kasę Oszczędności zaliczono do banków komunalnych. *b* Łącznie z bankami hipotecznymi. *c* Bez kantorów wymiany komunalnych kas oszczędności. *d* Bez kantorów wymiany i zakładów zastawniczych. *e* Banki: Centralna Małopolska Kasa Oszczędności i Ukraińska Szczadnycia. *f* Bez Banku Związku Spółek Zarobkowych. *g* Zrzeszone w związkach rewizyjnych. *h* Zrzeszone w 3 centralach. *i* Zrzeszone w 1 centrali. *k* Łącznie z zakładami zastawniczymi komunalnych kas oszczędności.

A. Obieg pieniężny, stopa procentowa, banki biletowe

TABL. 2. **OBIEG PIENIĘŻNY**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	1928	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939[a]
					W milionach złotych				
Ogółem	**1539**	**1325**	**1346**	**1365**	**1411**	**1462**	**1497**	**1866**	**2383**
Bilety Banku Polskiego	1295	1003	1004	981	1007	1034	1059	1406	1883
Bilety zdawkowe	99	—	—	—	—	—	—	—	—
Bilon	145	322	342	384	404	428	438	460	500
srebrny	81	220	252	290	320	342	354	370	382
inny	64	102	90	94	84	86	84	90	118
					W odsetkach				
Ogółem	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Bilety Banku Polskiego	84,2	75,7	74,6	71,9	71,4	70,7	70,8	75,3	79,0
Bilety zdawkowe	6,4	—	—	—	—	—	—	—	—
Bilon	9,4	24,3	25,4	28,1	28,6	29,3	29,2	24,7	21,0
srebrny	5,3	16,6	18,7	21,2	22,7	23,4	23,6	19,9	16,2
inny	4,1	7,7	6,7	6,9	5,9	5,9	5,6	4,8	4,8

a Stan w dniu 31 VII.

TABL. 3. **OBROTY RACHUNKÓW BIEŻĄCYCH BANKU POLSKIEGO**

Wyszczególnienie	1928	1932	1935	1936	1937	1938	I—VII	
							1938	1939
Obroty w miliardach złotych:								
wpłaty	30,3	21,5	21,4	20,5	23,0	24,8	13,4	15,8
wypłaty	30,2	21,5	21,4	20,5	22,9	24,9	13,4	15,9
obroty ogółem	60,5	43,0	42,8	41,0	45,9	49,7	26,8	31,7
w tym bezgotówkowe	47,3	33,9	34,6	32,8	37,1	40,0	21,7	23,9
Obroty bezgotówkowe w % obrotów ogółem	78,2	78,7	81,0	80,0	80,7	80,3	80,9	75,4
Stan w dniu 31 XII:								
rachunki w tys.	4,5	4,3	3,6	3,5	3,3	3,1	.	.
sumy w milionach zł	0,5	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	.	.

TABL. 4. **OBROTY RACHUNKÓW CZEKOWYCH POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI (PKO)**

Wyszczególnienie	1928	1930	1932	1935	1936	1937	1938
Obroty w milionach zł							
wpłaty	10667	11915	10896	13727	14046	16385	18970
wypłaty	10607	11948	10896	13759	14016	16361	18921
obroty ogółem	21274	23863	21792	27486	28062	32746	37891
w tym bezgotówkowe	13009	14939	14731	21012	21269	24763	29035
Obroty bezgotówkowe w % obrotów ogółem	61,2	62,6	67,6	76,4	75,8	75,6	76,6
Stan w dniu 31 XII:							
konta w tys.	57,3	65,1	67,1	76,5	78,0	74,9	78,5
sumy w milionach zł	193	178	178	202	232	256	305

TABL. 5. **OBROTY IZB ROZRACHUNKOWYCH**

Lata	Liczba dowodów przedstawionych do zapłaty w tys. szt	Obroty ogółem w miliardach zł	W tym skompensowane w % ogólnych obrotów	Lata Izby	Liczba dowodów przedstawionych do zapłaty w tys. szt	Obroty ogółem w miliardach zł	W tym skompensowane w % ogólnych obrotów
				1937	655	10914	66,6
1928	640	5019	51,0	1938	738	13163	67,1
1930	1393	8741	58,8	**Warszawa**	**376**	**10382**	**70,7**
1931	1029	7743	58,5	Łódź	70	327	34,7
1932	905	6418	60,1	Poznań	85	779	59,0
1933	729	7483	60,1	Gdynia	17	168	50,0
1934	718	8267	63,9	Katowice	78	888	56,2
1935	664	9362	68,4	Kraków	51	192	50,0
1936	662	9820	68,5	Lwów	61	427	55,2

TABL. 6. **OBROTY IZB ROZRACHUNKOWYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	Waluta	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937	1938	
		w miliardach jednostek waluty danego kraju									w miliardach zł
Polska	**złoty**	**5,0**	**7,3**	**8,7**	**7,7**	**6,4**	**9,4**	**9,8**	**10,9**	**13,2**	**13,2**
Belgia[a]	frank	443,2	483,5	454,0	373,4	292,9	300,0	324,4	372,7	386,4	69,2
Francja	frank	414,6	512,5	556,0	460,5	332,4	339,3	290,9	342,1	390,6	59,8
Niemcy	RM	121,0	126,2	119,3	85,8	55,3	58,8	61,7	71,0	78,7	167,3
Włochy	lir	780,5	741,1	664,4	607,9	479,4	504,3	487,6	595,4	645,6	180,1
Japonia	jen	68,8	63,6	51,6	46,2	52,9	63,9	69,9	85,3	86,0	130,1
Holandia	floren	41,2	42,8	37,0	28,9	16,7	18,5	18,8	22,2	18,7	54,6
Zjednoczone Królestwo	£	45,9	46,5	44,9	37,4	33,4	38,8	42,0	44,2	40,9	1060,5
St. Zjedn. Ameryki	$	806,4	935,0	662,0	481,4	322,4	374,2	428,6	433,0	373,4	1979,0
Szwajcaria	frank	14,7	13,8	12,6	10,2	5,2	3,3	3,1	3,7	3,6	4,3

a Wyłącznie sumy skompensowane.

TABL. 7. **SZACUNEK ZAPASÓW ZŁOTA MONETARNEGO**

Stan w dniu 31 XII

Kraje	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937	1938
	w milionach złotych								
Ogółem	**89310**	**92698**	**98528**	**101549**	**106898**	**118558**	**121401**	**122685**[a]	**134362**[b]
Polska	**621**	**701**	**562**	**600**	**502**	**444**	**393**	**435**	**445**
Argentyna	4216	3610	3664	2246	2211	2335	2639	2469	2273
Belgia	1123	1453	1703	3156	3218	3084	3325	3147	3058
Czechosłowacja	303	330	410	437	455	588	481	481	499
Francja	11116	14539	18711	23917	29033	23159	15769	13514	12792
Niemcy	5937	4992	4849	2237	1863	330	143	152	152
Włochy	2371	2434	2487	2639	2737	1417	1096	1105	1016
Japonia	4823	4831	3673	2086	1890	2237	2434	1373	865
Holandia	1560	1605	1524	3182	3699	2309	2576	4894	5235
Rumunia	437	490	490	517	508	579	597	633	704
Hiszpania	4404	4412	4199	3869	3887	3878	3788[c]		2763[d]
Szwecja	562	588	579	490	490	972	1266	1284	1694
Szwajcaria	918	1025	1230	4038	4252	2389	3450	3414	3682
Zjednoczone Królestwo[e]	6650	6338	6436	5259	5233	8682	13603	14156	14165
St. Zjedn. Ameryki	33392	34765	37662	36111	36058	53306	59270	67177	76403
ZSRR	820	1310	2220	2924	3111[c]	4421[f]	2006		
Inne	10057	9275	8129	7841	7751	8428	8565	8451	8616

a Bez Hiszpanii i ZSRR. *b* Bez ZSRR. *c* Stan w dniu 30 VI. *d* Stan w dniu 30 IV. *e* W latach 1928–1934 zapasy złota Zjednoczonego Królestwa i Irlandii; od 1935 r. wyłącznie Zjednoczonego Królestwa. *f* Stan w dniu 30 IX.

TABL. 8. **BILANSE I RACHUNKI STRAT I ZYSKÓW BANKU POLSKIEGO**

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937	1938
	w milionach złotych								
Bilanse. Stan w dniu 31 XII									
Stan czynny									
Złoto	621	701	562	600	502	444	393	435	445
Pieniądze zagraniczne i dewizy	714	526	413	213	137	27	30	36	19
Polskie monety srebrne i bilon	1	0	12	37	41	22	41	33	28
Portfel wekslowy	641	704	672	670	586	689	681	661	831
Bilety skarbowe zdyskontowane	—	—	—	—	—	68	67	23	82
Pożyczki zabezpieczone zastawami	91	77	86	126	114	109	107	24	112
Papiery procentowe własne	4	6	9	12	14	53	136	130	134
Papiery funduszu zapasowego	71	77	87	93	92	88	89	89	89
Dług Skarbu Państwa	25	25	—	20	90	90	90	80	45
Udziały	6	15	23	23	24	28	29	30	29
Inne aktywa	89	125	105	154	127	200	151	217	185
Suma bilansowa	**2263**	**2256**	**1969**	**1948**	**1727**	**1818**	**1814**	**1758**	**1999**
Stan bierny									
Kapitał zakładowy	150	150	150	150	150	150	100	100	100
Fundusz zapasowy	100	110	114	114	114	114	89	89	89
Obieg biletów bankowych	1295	1340	1328	1218	1003	1007	1034	1059	1406
Natychmiast płatne zobowiązania	524	468	210	213	220	210	292	360	251
rachunki żyrowe kas państwowych	268	269	27	6	12	1	1	35	1
pozostałe rachunki żyrowe	183	177	162	190	196	187	236	259	205
inne rachunki	73	22	21	17	12	22	55	66	45
Inne pasywa	158	140	134	229	228	325	290	142	145
Czysty zysk do podziału	36	48	33	24	12	12	9	8	8
na dywidendę	12	12	12	12	12	12	9	8	8
na superdywidendę	9	13	8	5	—	—	—	—	—
dla Skarbu Państwa	15	23	13	7	0	—	0	0	0
Rachunki strat i zysków									
Straty									
Koszty handlowe	30	32	36	34	34	26	25	27	27
Odpisy i rezerwy[a]	3	2	1	19	16	5	10	5	9
Czysty zysk	36	48	33	24	12	12	9	8	8
Ogółem	**81**	**98**	**71**	**78**	**62**	**43**	**47**	**40**	**48**
Zyski									
Procenty pobrane	77	95	69	55	54	34	39	36	42
w tym od dyskonta	44	60	46	46	43	28	26	26	33
Dochód z papierów funduszu zapasowego	—	—	—	6	7	5	5	—	—
Prowizje i inne dochody	2	2	2	1	1	2	2	2	2
Różnice kursowe	—	—	—	15	—	1	1	1	1
Pokrycie statutowe w %	63,13	61,89	55,29	48,09	45,02	39,78	32,07	32,97	28,59

a W latach 1928—1930 i 1932 odpisy; w latach 1931 i 1935—1938 odpisy i rezerwy.

TABL. 9. **BILANSE BANKÓW BILETOWYCH NIEKTÓRYCH KRAJÓW**
Stan w końcu roku

Kraje	Lata	Stan czynny						Stan bierny	
		złoto	pieniądze i należności zagraniczne	portfel wekslowy	pożyczki zabezpieczone zastawami	dług Skarbu Państwa	papiery procentowe	obieg biletów bankowych	natychmiast płatne zobowiązania
		w milionach jednostek waluty danego kraju							
Polska (złoty)	1928	621	714	641	91	25	75	1295	524
	1932	502	137	586	114	90	106	1003	220
	1937	435	36	661	24	80	219	1059	360
	1938	**445**	**19**	**831**	**112**	**45**	**223**	**1406**	**251**
Belgia (frank)	1928	4517	6245		212	1789	187	11512	1155
	1932	12977	3440		362	1814	349	18053	1007
	1937	17623	6481		161	761	361	21542	3904
	1938	17140	4619	1071	203	735	1153	21989	2770
Francja (frank)	1928	31977	32726	5667	2223	9130	113	63916	19232
	1932	83129	4484	3256	4035	10002	113	82721	24328
	1937	58933	911	10718	4456	40689	113	93837	22787
	1938	87265	821	11568	4055	36158	113	110935	30657
Wolne Miasto Gdańsk (gulden)	1928	0	18	22	1	—	—	39	4
	1932	21	14	14	1	—	—	37	9
	1937	28	3	17	0	—	—	36	12
	1938	28	1	25	1	—	—	41	14
Niemcy (RM)	1928	2729	155	2678	176	—	92	4930	816
	1932	806	114	2807	176	—	323	3560	540
	1937	71	6	6131	60	—	392	5493	1059
	1938	71	6	8244	45	—	855	8223	1527
Włochy (lir)	1928	5052	6019	3720	1762	—	1080	17295	2541
	1932	5839	1305	5250	1290		1366	13672	1077
	1937	3996	32	2544	4508	1000	775	17468	1354
Holandia (floren)	1928	435	220	93	126	—	—	854	4
	1932	1033	71	39	79	—	21	962	304
	1937	1366	5	23	195	—	40	868	755
	1938	1461	4	9	309	—	43	992	838
Rumunia (ej)	1928	9185	6792	8839	878	3797	809	21144	9371
	1932	9527	495	9958	587	5726	314	21594	6366
	1937	16458	—	5842	151	5607	1037	29391	11143
	1938	18190	—	11526	1563	5589	2175	34902	13728
Zjednoczone Królestwo (£)	1928	154	—	26		11	330	388	120
	1932	120	—	19		11	380	371	145
	1937	326	—	9		11	345	505	169
	1938	326	—	29		11	309	505	154
St. Zjedn. Ameryki ($)	1928	2584	—	1056	10	—	228	1838	2440
	1932	3148	—	284	5	—	1851	2735	2561
	1937	9120[a]	—	16	18	—	2564	4283	7535
	1938	11788[a]	—	8	16	—	2564	4470	10023
Szwajcaria (frank)	1928	533	299	218	83	—	5	953	196
	1932	2471	87	20	49	—	51	1613	1037
	1937	2679	513	19	35	—	31	1531	1716
	1938	2890	280	159	22	—	91	1751	1663

a Certyfikaty złote.

Uwaga. Dane za poszczególne lata dla niektórych banków nie są całkowicie porównywalne z powodu zmian w układach bilansów.

TABL. 10. **STOPA PROCENTOWA OD DYSKONTA I OD WKŁADÓW**

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937	1938
	przeciętne roczne								
Procenty najwyższe ustawowe	12,0	12,7	11,7	11,0	10,8	9,5	9,5	9,5	9,5
Dyskonto w:									
Banku Polskim	8,0	8,6	7,2	7,5	7,2	5,0	5,0	5,0	4,5
bankach akcyjnych:									
minimum	.	.	7,8	7,9	9,0	4,9	5,0	5,0	4,5
maksimum	12,0	12,7	11,7	11,0	10,8	9,5	9,5	9,5	9,5
przeciętna	.	12,2	11,5	10,9	10,7	8,7	8,6	8,7	8,5
Wkłady na książeczki oszczędnościowe w:									
Pocztowej Kasie Oszczędności	6,0	7,0	7,0	7,0	6,3	4,0	4,0	3,8	3,0
bankach państwowych	6,0	7,0	7,1	7,0	6,3	4,0	4,0	3,8	3,0

TABL. 11. **STOPY DYSKONTOWE BANKÓW BILETOWYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937	1938	
	przeciętne roczne								maks.	min.
Polska	**8,0**	**8,6**	**7,2**	**7,5**	**7,2**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**4,5**	**4,5**	**4,5**
Belgia	4,3	4,4	3,0	2,5	3,5	2,2	2,0	2,0	2,6	3,0	2,0
Francja	3,5	3,5	2,7	2,1	2,5	3,5	3,7	3,8	2,8	3,0	2,5
Wolne Miasto Gdańsk	5,8	6,5	5,0	5,6	4,5	5,1	5,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Niemcy	7,0	7,1	4,9	6,9	5,2	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Włochy	6,0	6,8	5,9	5,9	5,6	4,2	4,7	4,5	4,5	4,5	4,5
Holandia	4,5	5,1	3,2	2,5	2,7	4,0	2,8	2,0	2,0	2,0	2,0
Rumunia	6,0	8,2	9,0	8,3	7,2	4,5	4,5	4,5	3,8	4,5	3,5
Zjednoczone Królestwo	4,5	5,5	3,4	3,9	3,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
St. Zjedn. Ameryki	4,5	5,2	3,0	2,1	2,8	1,5	1,5	1,3	1,0	1,0	1,0
Szwajcaria	3,5	3,5	2,9	2,0	2,0	2,3	2,3	1,5	1,5	1,5	1,5

B. Kredyty

TABL. 12. **KREDYTY KRÓTKOTERMINOWE INSTYTUCJI KREDYTOWYCH I OSZCZĘDNOŚCIOWYCH**
Stan w dniu 31 XII

Instytucje *Typy kredytów*	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937	1938
	w milionach złotych								
Bank Polski	732	781	758	796	700	866	855	708	1025
dyskonto weksli	641	704	672	670	586	689	681	661	831
dyskonto *biletów skarbowych*	—	—	—	—	—	68	67	23	82
pożyczki zastawowe	91	77	86	126	114	109	107	24	112
Bank Gospodarstwa Krajowego	282	327	317	325	284	265	261	336	335
dyskonto weksli	177	185	168	169	135	97	105	168	137
w tym w redyskoncie	39	72	78	99	79	35	12	1	31
otwarty kredyt	65	80	114	126	125	133	122	117	142
pożyczki terminowe	40	62	35	30	24	35	34	51	56
Państwowy Bank Rolny	190	245	285	250	214	248	239	242	235
dyskonto weksli	46	71	114	109	120	156	157	154	159
w tym w redyskoncie	5	29	69	88	107	144	150	134	150
otwarte kredyty	21	34	32	25	18	29	29	45	37
pożyczki terminowe	123	140	139	116	76	63	58	43	39

TABL. 12. **KREDYTY KRÓTKOTERMINOWE INSTYTUCJI KREDYTOWYCH I OSZCZĘDNOŚCIOWYCH (dok.)**
Stan w dniu 31 XII

Instytucje Typy kredytów	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937	1938
	w milionach złotych								
Banki komunalne	45	57	60	59	47	39	28	22	20
dyskonto weksli	20	18	17	15	14	11	9	9	8
w tym w redyskoncie	5	6	7	8	5	3	1	0	1
otwarty kredyt	14	22	21	19	8	6	4	3	2
pożyczki terminowe	11	17	22	25	25	22	15	10	10
Banki prywatne i domy bankowe	1477	1672	1587	1085	862	709	649	710	757
dyskonto weksli	824	877	802	529	432	350	342	384	420
w tym w redyskoncie	321	329	294	260	194	139	144	145	122
otwarty kredyt	631	772	762	534	410	334	279	243	337
pożyczki terminowe	22	23	23	22	20	25	28	83	
Oddziały banków zagranicznych	183	215	204	120	93	96	98	80	90
dyskonto weksli	66	56	53	23	13	13	19	15	18
w tym w redyskoncie	20	19	13	2	1	1	—	0	—
otwarty kredyt	116	152	147	97	80	83	78	64	72
pożyczki terminowe	1	7	4	—	—	0	1	1	
Pocztowa Kasa Oszczędności	33	35	18	19	19	34	38	49	45
dyskonto weksli	—	13	2	4	3	11	14	24	17
pożyczki wekslowe	20	10	7	8	9	9	8	8	9
pożyczki zastawowe	13	12	9	7	7	14	16	17	19
Komunalne kasy oszczędności[a]	267	360	447	434	384	417	403	412	454
dyskonto weksli i pożyczki wekslowe	190	260	322	307	280	227	200	216	250
w tym weksle w redyskoncie	27	46	56	58	49	30	26	19	19
otwarty kredyt	57	70	80	75	65	83	70	53	52
pożyczki na skrypty dłużne	11	13	16	14	11	73	96	104	111
pożyczki zastawowe	9	17	29	38	28	34	37	39	41
Centralna Małopolska Kasa Oszczędności	23	30	36	35	31	17	11	9	9
Ukraińska Szczadnycia	1	1	1	1	1	0	0	0	1
Gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe[b]	14	22	26	24	22	19	16	18	20
Spółdzielnie kredytowe[b]	378	485	549	500	434	311	257	297	296
w tym weksle w redyskoncie	66	55	86	80	67	43	50	34	34
Centralna Kasa Spółek Rolniczych	56	63	83	70	63	24	14	16	18
dyskonto weksli[c]	43	47	63	54	48	18	10	12	13
w tym w redyskoncie	35	41	56	47	41	12	5	7	8
otwarty kredyt	3	4	4	4	4	2	3	3	4
pożyczki terminowe[d]	10	12	16	12	11	4	1	1	1

a W latach 1928—1933 dane niekompletne. *b* Zrzeszone w związkach rewizyjnych. *c* Łącznie z należnościami w dochodzeniu sądowym. *d* Bez pożyczek budowlanych.

TABL. 13. **KREDYTY ZBOŻOWE**

Wyszczególnienie	1934/35	1935/36	1936/37	1937/38	1938/39	
					ogółem	w tym Bank Polski
Kredyt rejestrowy:						
liczba kredytobiorców	1847	2434	2335	2617	2764	
sumy w mln zł	20,0	23,0	24,8	31,1	32,4	29,5
Kredyt zaliczkowy:						
liczba kredytobiorców	18435	48957	48888	58643	76213	
sumy w mln zł	2,8	7,3	7,0	10,6	13,8	12,9

TABL. 14. **ZOBOWIĄZANIA I NALEŻNOŚCI ZAGRANICZNE POLSKICH INSTYTUCJI KREDYTU KRÓTKOTERMINOWEGO**[a]

Stan w dniu 31 XII

Siedziba wierzycieli i dłużników	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1936	1937		1938	
								ogółem	płatne natychmiast	ogółem	płatne natychmiast
Zobowiązania w milionach złotych											
Ogółem	**382**	**524**	**663**	**625**	**398,3**	**290,7**	**215,1**	**185,0**	**93,0**	**173,1**	**96,1**
Belgia	8	11	39	11	10,9	10,3	9,1	1,2	1,0	3,8	3,6
Francja	71	90	99	104	66,1	56,3	37,9	37,4	17,5	39,0	20,7
Wolne Miasto Gdańsk	20	19	22	36	11,4	8,1	13,5	15,2	13,0	11,6	9,5
Niemcy	29	86	116	83	93,3	71,9	45,3	44,1	35,0	37,8	34,0
Austria	34	67	97	64	42,7	31,4	5,7	3,7	2,0		
Włochy	1	8	3	3	3,3	3,4	29,0	14,4	1,0	12,3	1,7
Holandia	22	46	40	40	34,4	19,1	15,0	5,6	4,8	4,2	2,7
Zjednoczone Królestwo	54	110	135	179	94,7	56,1	34,5	36,0	4,2	33,0	6,6
St. Zjedn. Ameryki	59	61	65	65	15,8	11,6	3,0	3,7	2,3	4,5	2,4
Szwecja	72	3	3	5	7,7	5,3	0,9	2,5	0,5	2,9	0,4
Szwajcaria	9	19	38	29	16,8	12,7	10,0	10,4	2,9	13,8	6,0
ZSRR	3	4	6	6	1,2	4,5	1,8	0,7	0,7	0,3	0,3
Inne kraje							9,4	10,1	8,1	9,9	8,2
Należności w milionach złotych											
Ogółem	**138**	**197**	**184**	**180**	**137,6**	**124,4**	**77,6**	**74,6**	**55,6**	**63,3**	**55,5**
Belgia	0	1	1	1	0,4	0,5	0,6	0,6	0,4	1,9	1,5
Francja	8	3	8	13	11,6	11,9	3,7	3,4	3,0	2,0	2,0
Wolne Miasto Gdańsk	6	17	11	12	10,6	8,9	8,1	11,8	1,3	5,3	1,2
Niemcy	25	20	18	14	18,9	28,3	17,7	18,1	17,1	11,8	10,8
Austria	4	7	9	7	3,0	3,2	2,0	1,7	1,4		
Włochy	1	1	1	1	0,3	0,4	0,2	0,5	0,5	0,7	0,6
Holandia	7	14	6	8	4,0	4,3	0,5	0,8	0,8	1,0	1,0
Zjednoczone Królestwo	28	39	36	33	16,6	7,3	25,6	17,1	15,7	23,9	22,2
St. Zjedn. Ameryki	52	72	75	67	32,0	26,2	10,5	11,3	9,9	11,6	11,6
Szwecja	3	1	9	13	10,1	0,3	0,6	0,5	0,5	0,3	0,3
Szwajcaria	3	7	6	5	5,0	4,9	1,2	1,5	1,5	0,4	0,4
ZSRR	1	15	4	6	25,1	28,2	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0
Inne kraje							6,6	7,0	3,5	4,4	3,9

a Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, banki komunalne, banki prywatne, domy bankowe i ważniejsze kredytowe spółdzielnie związkowe.

TABL. 15. **WSKAŹNIK OBIEGU WEKSLOWEGO I PROTESTY WEKSLI**[a]

Wyszczególnienie	1929	1930	1931	1932	1934	1935	1936	1937	1938
Wskaźnik obiegu wekslowego 1928=100	.	.	76,7	47,5	31,7	31,7	34,8	45,0	54,2
Weksle zaprotestowane:									
liczba weksli w tys.	5545	5526	5115	3584	1495	1486	1581	1736	2232
sumy w mln zł	1255	1366	1328	838	280	231	215	213	268
Stosunek sumy weksli zaprotestowanych do sumy weksli płatnych w %	9,5	11,7	12,9	12,3	6,9	5,8	5,0	4,5	4,7

a W ciągu roku.

TABL. 16. EMISJE LISTÓW ZASTAWNYCH I OBLIGACJI INSTYTUCJI KREDYTOWYCH

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937	1938
	w milionach złotych								
Emisje listów zastawnych i obligacji. Stan w dniu 31 XII									
Ogółem	1550,8	1836,8	2070,8	2226,1	2268,6	1971,8	2014,1	1973,9	2013,3
Towarzystwa kredytowe ziemskie	453,4	475,2	503,4	546,8	559,1	455,6	386,7	379,0	383,7
Towarzystwa kredytowe miejskie	202,0	229,8	287,7	333,7	333,4	315,5	311,2	312,8	325,7
Towarzystwo Kredytowe Przemysłu Polskiego	61,3	68,2	67,7	56,5	47,9	34,8	32,9	31,1	22,6
Prywatne banki hipoteczne	86,2	127,0	133,9	135,8	131,8	104,4	103,0	101,0	99,4
Banki komunalne	9,5	12,9	20,3	23,0	24,6	25,0	24,1	30,1	37,6
Banki państwowe	738,4	923,7	1057,8	1130,3	1171,8	1036,5	1156,2	1119,9	1144,3
listy zastawne	235,4	324,0	415,6	483,3	515,3	437,9	524,4	535,2	556,3
obligacje	503,0	599,7	642,2	647,0	656,5	598,6	631,8	584,7	588,0
Emisje listów zastawnych i obligacji w ciągu roku									
Ogółem	489,9	289,9	281,7	195,7	85,9	65,0	155,0	74,0	91,8
Towarzystwa kredytowe ziemskie	52,5	36,6	36,7	26,4	2,9	49,7	0,5	15,3	13,6
Towarzystwa kredytowe miejskie	68,0	32,6	63,7	52,1	10,9	0,2	0,4	6,5	18,8
Towarzystwo Kredytowe Przemysłu Polskiego	21,7	7,9	0,5	0,7	—	—	—	—	0,5
Prywatne banki hipoteczne	29,4	7,6	12,8	8,7	—	12,6	2,7	2,6	1,8
Banki komunalne	1,5	3,3	8,2	3,6	2,7	1,4	0,4	6,4	8,0
Banki państwowe	316,8	201,9	159,8	104,2	69,4	1,1	151,0	43,2	49,1
listy zastawne	128,4	93,8	100,2	80,0	49,8	1,1	95,6	29,9	36,9
obligacje	188,4	108,1	59,6	24,2	19,6	—	55,4	13,3	12,2

C. Wkłady, obroty

TABL. 17. WKŁADY OSZCZĘDNOŚCIOWE W KASACH OSZCZĘDNOŚCI
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937	1938
	w milionach złotych								
Ogółem	447	570	789	891	1027	1331	1304	1517	1570
na 1 mieszkańca w zł	14,5	18,2	24,9	27,7	31,5	39,3	38,1	43,9	44,5
na 1 książeczkę w zł	411	416	449	454	463	395	339	329	
Pocztowa Kasa Oszczędności	122	173	254	332	445	679	664	782	789
Komunalne kasy oszczędności	296	362	491	522	544	617	607	700	748
Inne kasy oszczędności	29	35	44	37	38	35	33	35	33

TABL. 18. WKŁADY OSZCZĘDNOŚCIOWE W KASACH OSZCZĘDNOŚCI W NIEKTÓRYCH KRAJACH
Stan w dniu 31 XII

Kraje	Waluta	1928	1929	1930	1931	1932	1936	1937	1938	
		w milionach jednostek waluty danego kraju								w mln zł
Polska[a]	**złoty**	**418**	**535**	**745**	**854**	**989**	**1271**	**1482**	**1537**	**1537**
Belgia	frank	4170	5438	7653	9115	9813	11456	12489	12319	2201
Dania[b]	korona	2041	2120	2202	2192	2185	2211	2190	2254	2607
Francja	*frank*	27047	31973	38603	50861	57283	59029	60247	62263	8686
Niemcy	RM	7205	9314	10752	10123	10195	14615	16062	17687	37592
Włochy	lir	24082	25667	27617	29884	32761	39363	43148	44980	12549
Japonia	jen	2984	3479	3890	4252	4381	5195	5803	6975	10542
Holandia	floren	695	732	805	888	958	1041	1158	1196	3491
Zjednoczone Królestwo[c]	£	409	410	423	432	460	645	694	747	18712
St. Zjedn. Ameryki[d]	$	8825	9157	9391	10382	10824	11292	11481	11548	61088
Szwajcaria	frank	1702	1817	2019	2386	2628	2718	2883	2915	3495

a Wkłady na książeczki oszczędnościowe w PKO (Pocztowej Kasie Oszczędności) i w komunalnych kasach oszczędności. *b* Stan w dniu 31 III następnego roku. *c* Stan w dniu 20 XI. *d* Stan w dniu 30 VI.

TABL. 19. **WKŁADY W INSTYTUCJACH KREDYTOWYCH I OSZCZĘDNOŚCIOWYCH**
Stan w dniu 31 XII

Instytucje Rodzaje wykładów	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937	1938
	w milionach złotych								
Bank Polski	451	446	189	196	208	188	237	294	206
rachunki żyrowe	451	446	189	196	208	188	237	294	206
w tym kas państwowych	268	269	27	6	12	1	1	35	1
Bank Gospodarstwa Krajowego	325	255	244	238	261	287	378	540	481
wkłady: terminowe	136	116	104	98	97	84	115	175	154
awista	162	107	82	88	106	133	190	276	251
na książeczki oszcz.	19	24	35	46	53	58	50	54	53
różne salda kredytowe	8	8	23	6	5	12	23	35	23
Państwowy Bank Rolny	50	68	68	60	60	108	130	178	171
wkłady: terminowe	23	25	30	32	32	59	71	100	95
awista	22	41	37	27	27	46	57	74	73
na książeczki oszcz.	5	2	1	1	1	3	2	4	3
Banki komunalne[a]	30	30	34	28	29	39	45	59	62
wkłady: terminowe	14	19	16	12	11	16	16	21	19
awista	10	6	7	8	9	10	12	7	8
na książeczki oszcz.	—	—	—	0	0	1	3	5	6
rachunki bieżące	6	5	11	8	9	12	14	26	29
Banki prywatne i domy bankowe[a]	866	959	1018	609	512	463	467	556	627
wkłady: terminowe	303	364	381	215	182	114	99	114	122
awista	253	246	221	144	121	129	135	128	147
na książeczki oszcz.	104	123	173	81	76	96	89	130	148
rachunki bieżące	206	226	243	169	133	124	144	184	210
Oddziały banków zagranicznych[a]	75	78	73	55	52	48	63	62	75
wkłady: terminowe	11	24	24	8	9	11	12	17	10
awista	14	9	14	12	12	8	10	6	3
na książeczki oszcz.	6	7	7	4	—	—	—	4	7
rachunki bieżące	44	38	28	31	31	29	41	35	55
Pocztowa Kasa Oszczędności	315	384	432	510	623	881	896	1038	1094
wkłady: na książeczki oszcz.	122	173	254	332	445	679	664	782	789
czekowe	193	211	178	178	178	202	232	256	305
Komunalne kasy oszczędności	330	404	535	563	587	677	687	795	851
wkłady na książeczki oszcz.	296	362	491	522	544	617	607	700	748
rachunki bieżące	34	42	44	41	43	60	80	95	103
Centralna Małopolska Kasa Oszczędności	28	37	46	39	40	34	32	34	32
Ukraińska Szczadnycia	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe	2	4	6	7	7	8	8	10	11
Spółdzielnie kredytowe[b]	210	339	406	343	307	266	263	288	299
Centralna Kasa Spółek Rolniczych	3	4	5	4	3	6	8	11	12
wkłady na książeczki oszcz.	1	1	1	1	1	1	1	1	1
salda kredytowe rachunków bieżących	2	3	4	3	2	2	2	2	3
lokaty spółdzielni kredytowych	–	–	–	–	–	3	5	8	8

a Dane za lata 1937 i 1938 nie są całkowicie porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany układu bilansów. *b* Zrzeszone w związkach rewizyjnych.

TABL. 20. **KURSY WALUT NA GIEŁDZIE W WARSZAWIE**[a]

Waluta	Przeciętne kursy roczne w złotych								
	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937	1938
1 dolar St. Zjedn. Ameryki	8,90	8,90	8,91	8,92	8,92	5,30	5,30	5,28	5,30
1 funt szterling	43,39	43,31	43,36	40,48	31,29	25,99	26,34	26,13	25,93
100 belg (500 franków)	124,12	123,98	124,41	124,38	124,19	97,92	89,63	89,24	89,69
100 franków francuskich	34,97	34,94	35,00	34,99	35,03	34,98	32,43	21,39	15,31
100 franków szwajcarskich	171,72	171,93	172,92	173,17	173,19	172,28	160,16	121,26	121,34
100 florenów holenderskich	358,52	357,93	358,68	359,21	359,67	358,91	341,88	291,03	291,88
100 guldenów gdańskich	*173,52*	*173,18*	173,38	173,57	173,95	148,64	100,00	100,00	100,00
100 koron duńskich	238,22	237,61	238,51	*223,95*	*168,20*	116,07	117,62	116,68	115,84
100 koron szwedzkich	*238,73*	238,59	239,40	227,70	*164,93*	134,03	135,84	134,75	133,70
100 lirów włoskich	46,88	46,66	46,71	46,56	45,77	43,88	31,48	27,85	27,92
100 marek niemieckich	*212,44*	*211,94*	*212,50*	*211,05*	*211,84*	213,20	213,12	212,38	212,54

a Dla walut nie notowanych w danym roku na giełdzie w Warszawie podano *pismem pochyłym kursy arbitrażowe* na Nowy Jork lub Zurych.

TABL. 21. **OBROTY NA GIEŁDACH PIENIĘŻNYCH**

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1934	1935	1936	1937	1938
Ogółem										
Transakcje w tys.	87	69	56	53	50	52	50	51	54	56
Obroty w mln zł	917	584	747	1007	685	510	662	531	508	564
waluty	732	466	619	897	590	396	567	421	389	441
w tym dewizy	711	440	565	741	571	392	563	420	389	441
papiery wartościowe	185	118	128	110	95	114	95	110	119	123
akcje	74	32	24	17	10	12	11	18	14	19
papiery procentowe	111	86	104	93	85	102	84	92	105	104
Giełda w Warszawie										
Transakcje w tys.	64	49	41	43	42	43	42	45	47	46
Obroty w mln zł	876	550	713	986	672	495	642	517	496	549
waluty	725	455	604	892	587	392	555	415	387	439
w tym dewizy	710	438	562	741	571	392	555	415	387	439
papiery wartościowe	151	95	109	94	85	103	87	102	109	110
akcje	65	26	20	15	9	11	11	18	14	17
papiery procentowe	86	69	89	79	76	92	76	84	95	93

D. Bilanse płatnicze

TABL. 22. **BILANSE PŁATNICZE NIEKTÓRYCH KRAJÓW**
Salda niektórych pozycji bilansów płatniczych

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1935	1936	1937
	w milionach złotych							
Polska								
Towary	−986	−462	+68	+250	+124	+69	+7	−77
Usługi	+275	+320	+216	+239	+206	+139	+176	+174
Korzyści majątkowe	−284	−379	−450	−417	−285	−145	−172	−177
Złoto	−107	−81	+141	−61	−13	+22	+18	−124
Kapitały	+1109	+593	−416	−4	−32	−108	−147	−39
Francja								
Towary	−1151	−3875	−4505	−4620	−3518	−2073	−2890	−3506
Usługi	+5514	+6696	+6306	+4034	+1395	+558	+572	+742
Korzyści majątkowe					+406	+1255	+1333	+1369
Złoto	−2258	−2997	−4092	−6453	−6447	+5204	+7197	+2267
Niemcy								
Towary	−2650	+66	+3485	+6059	+2235	+242	.	.
Usługi	−2804	−3456	−2487	−1151	+207	+712	.	.
Korzyści majątkowe	−1193	−1696	−2120	−2545	−1908	−1166	.	.
Złoto	−1954	+797	−28	+2440	+386	−223	.	.
Kapitały	+8603	+4289	+1149	−4804	−920	.	.	.
Włochy								
Towary	−3427	−3013	−2450	−676	−668	.	.	.
Usługi	+2726	+2726	+2538	+1842	+1113	.	.	.
Korzyści majątkowe	−457	−468	−457	−418	−205	.	.	.
Złoto	−27	−108	−45	−303	−36	.	.	.
Holandia								
Towary	.	−2726	−2501	−2079	−1635	−959	−937	−1163
Usługi	.	+2393	+2068	+1553	+1192	+475	+561	+740
Korzyści majątkowe	.					+448	+530	+465
Złoto	.	+93	+50	−2025	−648	+873	−204	−2149
Szwecja								
Towary	−322	+88	−277	−684	−337	−244	−162	−167
Usługi	+453	+500	+463	+411	+273	+209	+219	+271
Korzyści majątkowe	+60	+72	+48	−13	+210	+116	+107	+135
Złoto	−26	−26	—	+85	+12	−84	−281	—
Kapitały	−346	−231	−747	+117	−169	−30	−49	−255
Anglia								
Towary	−15289	−16502	−16716	−16468	−8955	−6758	−9032	−11512
Usługi	+9746	+10135	+8402	+5409	+2683	+2796	+3194	+4444
Korzyści majątkowe	+10828	+10828	+9527	+6862	+4681	+4790	+5367	+5717
Złoto	−216	+650	−216	+1412	−468	−1812	−5969	−2053
Stany Zjedn. Ameryki								
Towary	+6568	+3400	+3435	+151	+1335	−1050	−1353	−237
Usługi	−6088	−6061	−5162	−4388	−4486	−1593	−2092	−2047
Korzyści majątkowe	+6052	+6221	+6844	+5527	+4050	+1842	+1736	+1736
Złoto	+2421	−1068	−2474	+1566	−98	−9140	−5411	7289
Kapitały	−8001	−1647	−6034	−4317	−2154	+8081	+6221	+4272

Uwaga. Z powodu zmiany metod obliczeń i różnic w metodach poszczególnych krajów porównywalność danych jest ograniczona.

DZIAŁ XI. CENY

TABL. 1. **ROZWÓJ CEN**

Przeciętne roczne. Rok 1928=100

Lata Miesiąc	Wskaźniki cen hurtowych						Wskaźniki kosztów utrzymania rodzin robotniczych w Warszawie				
	żywność oraz surowce i półfabrykaty przemysłowe	żywność	w tym			surowce i półfabrykaty przemysłowe	ogółem	w tym			
			zboża	nabiał	zwierzęta rzeźne			żywność	odzież i obuwie	opał i oświetlenie	mieszkanie
1924 . .	59	52	41	68	65	64	62	64	59	74	32
1925 . .	68	66	65	73	63	69	72	72	72	73	67
1926 . .	88	85	79	87	85	91	87	87	87	83	94
1927 . .	99	103	102	96	106	96	100	102	94	90	97
1928 . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1929 . .	95	92	74	98	105	97	100	97	101	116	109
1930 . .	81	76	51	79	87	86	92	84	100	118	117
1931 . .	69	66	54	70	57	73	83	74	78	118	119
1932 . .	60	56	49	55	44	64	75	65	68	114	113
1933 . .	54	51	42	47	43	59	67	58	60	98	109
1934 . .	50	45	35	41	37	57	63	52	58	90	107
1935 . .	48	43	33	41	35	55	60	50	57	83	105
1936 . .	50	45	38	40	39	56	58	48	58	73	98
1937 . .	57	53	56	48	44	61	62	54	61	73	97
1938 . .	53	49	44	48	42	57	61	52	63	72	96
VI 1939	52	50	43	43	44	57	61	52	63	72	96

TABL. 2. **CENY MIEJSCOWE PŁACONE PRODUCENTOM**

Lata Miesiąc	Pszenica	Żyto	Jęczmień na kaszę	Owies	Ziemniaki jadalne	Siano łąkowe	Słoma	Wieprz żywej wagi	Mleko	Jaja	Krowa dojna
	przeciętne ceny w złotych										
	za 100 kg							za 1 kg	za 1 l	za 1 kg	za sztukę
1924 . .	22,21	15,23	15,91	14,24	4,07	4,98	3,28	-	-	-	287
1925 . .	31,30	22,57	22,95	24,35	4,88	6,94	4,19	-	-	-	197
1926 . .	41,35	28,14	26,61	27,73	6,38	8,20	4,63	1,88	-	-	299
1927 . .	51,84	41,58	37,21	36,17	10,29	7,88	4,80	2,16	0,30	2,97	451
1928 . .	50,67	41,61	38,96	38,45	9,69	11,60	6,59	1,92	0,31	3,16	456
1929 . .	41,89	28,44	26,99	26,89	7,13	12,49	7,40	2,11	0,32	3,40	427
1930 . .	31,80	17,24	17,64	17,12	4,63	7,29	4,53	1,82	0,28	2,54	382
1931 . .	25,26	20,84	20,20	21,24	6,08	7,95	4,69	1,04	0,24	2,04	231
1932 . .	24,65	20,14	17,77	17,76	4,21	7,22	5,17	0,84	0,19	1,52	133
1933 . .	25,29	15,68	13,71	12,33	3,71	4,84	3,20	0,87	0,16	1,32	142
1934 . .	17,83	13,14	12,90	11,75	3,54	4,35	2,49	0,68	0,15	1,10	155
1935 . .	16,11	12,33	12,94	12,95	3,31	4,88	2,84	0,65	0,14	1,14	148
1936 . .	19,32	13,48	13,88	13,20	3,13	4,45	2,62	0,76	0,14	1,14	165
1937 . .	27,59	22,11	20,77	20,09	4,43	6,51	4,20	0,88	0,15	1,26	164
1938 . .	22,96	17,27	16,18	16,84	3,79	6,69	4,77	0,82	0,16	1,34	166
VI 1939	20,95	14,16	16,07	16,37	4,38	6,62	3,10	0,91	0,14	1,00	180

TABL. 3. **WSKAŹNIKI CEN**
Przeciętne. Rok 1928=100

Wyszczególnienie	1929	1933	1934	1935	1936	1937	1938	Czerwiec 1939
Ceny hurtowe								
Ogółem	**96**	**59**	**56**	**53**	**54**	**59**	**56**	**56**
Żywność i tytoń	94	57	52	49	51	58	54	55
w tym: artykuły rolne krajowe	93	52	47	44	45	54	50	50
ziemiopłody	75	41	36	34	38	53	44	44
zwierzęta rzeźne	105	43	37	35	39	44	42	44
nabiał	98	47	41	41	40	48	48	43
mięso i słonina	107	50	43	41	44	48	48	51
cukier, alkohol, piwo	102	90	89	79	72	71	71	71
artykuły kolonialne	104	71	68	70	74	73	72	77
tytoń	104	100	100	97	97	97	97	97
Artykuły przemysłowe	99	61	59	57	57	61	58	58
surowce i półfabrykaty przemysłowe	97	59	57	55	56	61	57	57
w tym skarteliżowane	108	92	88	82	75	77	78	77
surowce przemysłowe	97	58	58	54	56	63	57	57
w tym: paliwo mineralne	111	94	91	83	78	78	80	82
złom i ruda żelaza	112	66	61	59	62	82	63	70
surowce włókiennicze	88	38	38	37	40	41	34	35
drewno surowe	93	39	44	44	52	68	58	51
skóry surowe	72	34	35	30	39	43	32	31
półfabrykaty przemysłowe	97	60	57	55	55	59	57	56
w tym: oleje mineralne	108	95	94	86	83	80	80	80
żelazo	101	85	82	78	71	75	80	80
inne metale	111	50	45	45	51	58	43	43
materiały budowlane mineralne	98	59	45	48	46	48	49	49
drewno obrobione	97	39	41	40	44	55	52	51
nawozy sztuczne	107	78	74	70	69	69	67	67
chemikalia	101	79	77	73	68	71	68	67
przędza	92	49	47	46	50	53	48	47
skóry wyprawione	91	45	45	42	46	51	48	47
papier	99	73	68	63	56	56	56	56
wyroby gotowe	101	65	63	61	60	61	60	59
w tym: dla produkcji rolnej	104	85	80	73	65	64	66	68
dla produkcji przemysłowej	105	87	84	81	75	75	77	78
tkaniny	100	60	59	57	56	58	57	56
odzież i obuwie	100	52	48	47	48	49	47	47
mydło	102	69	64	65	72	73	70	64
Artykuły przemysłowe nabywane przez rolników	101	73	70	66	65	66	65	65
Ceny płacone producentom za ziemiopłody								
Ogółem	**76**	**40**	**34**	**33**	**35**	**52**	**44**	**44**
Koszty utrzymania rodzin robotniczych w Warszawie								
Ogółem	**100**	**67**	**63**	**60**	**58**	**62**	**61**	**61**
Żywność	97	58	52	50	48	54	52	52
Opał i oświetlenie	116	98	90	83	73	73	72	72
Komorne	109	109	107	105	98	97	96	96
Odzież i obuwie	101	60	58	57	58	61	63	63
Pozostałe	109	100	96	92	92	92	91	91
Koszty utrzymania rodzin pracowników umysłowych w Warszawie								
Ogółem	**103**	**70**	**66**	**64**	**61**	**63**	**63**	**63**
Żywność	101	56	51	50	48	52	52	52
Opał i oświetlenie	108	92	87	81	72	71	70	70
Mieszkanie	103	84	81	79	73	73	73	73
Odzież i obuwie	102	61	57	56	56	57	58	58
Pozostałe	106	90	87	84	82	82	81	81

TABL. 3. **WSKAŹNIKI CEN (dok.)**

Wyszczególnienie	1929	1933	1934	1935	1936	1937	1938	Czerwiec 1939
Ceny detaliczne w Warszawie[a]								
Towary	102	63	58	57	55	58	58	57
artykuły krajowe pochodzenia roślinnego	94	56	48	49	46	53	52	52
w tym: pieczywo, mąka, kasza	87	60	53	49	49	56	53	53
ziemniaki	92	46	42	45	43	54	52	52
strączkowe, warzywa, owoce	107	52	43	51	44	45	52	49
artykuły krajowe pochodzenia zwierzęcego	105	49	45	44	43	47	47	46
w tym: mleko i przetwory	98	50	44	44	43	48	48	45
jaja	112	50	41	41	39	45	46	33
mięso i wyroby	109	49	47	44	44	47	47	48
artykuły kolonialne	100	79	75	74	76	79	79	84
wyroby przemysłu spożywczego	104	95	93	88	81	81	81	81
inne artykuły przemysłowe	104	72	68	65	64	65	65	64
w tym węgiel	116	98	88	82	70	70	70	70
gaz i elektryczność	100	84	84	77	70	67	67	67
Usługi i świadczenia	105	84	81	79	75	74	74	74
komorne[b] A	105	111	111	109	94	94	94	.
B	100	67	63	60	59	58	57	.
koleje, tramwaje, poczta	118	121	117	105	98	98	98	99
inne	104	76	72	72	71	70	70	70
Artykuły monopolowe i skartelizowane	107	95	91	85	76	76	76	76
Koszty żywności w miastach								
Wszystkie miasta	97	56	51	48	47	53	51	51
miasta liczące:								
100 tys. i więcej mieszkańców	99	57	51	49	48	53	52	.
od 25 do 100 tys. mieszkańców	96	56	51	48	46	53	51	.
poniżej 25 tys. mieszkańców	96	56	50	48	47	52	51	52

a Wskaźniki obliczono według norm przyjętych w schemacie budżetu rodzin pracowników umysłowych. *b* A — w domach podlegających ustawie o ochronie lokatorów; B — w domach nie podlegających tej ustawie.

TABL. 4. **WSKAŹNIKI CEN HURTOWYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH**
Na podstawie cen w walucie nominalnej
***Przeciętne.* Rok 1928=100**

Kraje	1924	1928	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	Czerwiec 1939
Polska	.	**100**	**66**	**59**	**56**	**53**	**54**	**59**	**56**	**56**
Estonia	.	100	69	70	70	69	75	83	83	83
Francja	.	100	66	62	58	52	64	90	101	106
Niemcy	98	100	69	67	70	73	74	76	76	76
Włochy	.	100	70	63	62	68	76	89	95	96
Japonia	121	100	70	80	79	83	87	104	118	127
Łotwa	.	100	66	65	65	68	71	88	88	89
Litwa	96	100	57	48	45	39	41	48	48	49[a]
Holandia	.	100	63	62	62	60	62	75	70	68
Norwegia	167	100	78	78	79	81	85	99	97	95
Szwecja	.	100	74	72	77	78	81	93	88	87
Zjednoczone Królestwo	118	100	73	73	75	76	80	93	86	83
St. Zjedn. Ameryki	101	100	67	68	77	83	84	89	81	79

a Marzec 1939 r.

TABL. 5. **WSKAŹNIKI KOSZTÓW UTRZYMANIA W WARSZAWIE (sierpień 1939—lipiec 1940)**
Sierpień 1939=100

Wyszczególnienie	Sierpień	Grudzień	Marzec	Maj	Lipiec
	1939		1940		
Ogółem	**100**	**269**	**463**	**546**	**433**
W tym artykuły spożywcze	100	278	614	743	561

TABL. 6. **WSKAŹNIKI KOSZTÓW UTRZYMANIA I KOSZTÓW ŻYWNOŚCI W NIEKTÓRYCH KRAJACH**
Przeciętne. Rok 1928=100

Kraje	1924	1928	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	Czerwiec 1939	
	ceny w walucie nominalnej										w złocie
Wskaźniki kosztów utrzymania											
Polska	**62**	**100**	**75**	**67**	**63**	**60**	**58**	**62**	**61**	**61**	**61**
Estonia	84	100	84	79	78	79	88	93	98	98[a]	56[a]
Francja	71	100	101	100	99	93	98	119	134	139[b]	56[b]
Niemcy	86	100	79	78	80	81	82	82	83	83	83
Włochy	.	100	85	81	77	78	84	92	100	104	61
Łotwa[c]	.	.	79	76	72	73	73	79	87	89[a]	51[a]
Litwa	101	100	69	60	56	49	50	55	56	57[a]	57[a]
Holandia	105	100	83	82	83	80	78	81	82	82[d]	64[d]
Norwegia	138	100	86	85	86	87	90	96	99	99	52
Szwecja	101	100	91	90	90	91	92	94	97	92	52
Zjednoczone Królestwo	105	100	87	84	85	86	89	93	94	94	54
St. Zjedn. Ameryki	101	100	78	75	79	82	84	88	86	85	50
Wskaźniki kosztów żywności											
Polska	**64**	**100**	**65**	**58**	**52**	**50**	**48**	**54**	**52**	**52**	**52**
Estonia	88	100	67	64	63	65	74	80	84	84[a]	48[a]
Francja	70	100	102	100	99	90	97	119	137	142[b]	57[b]
Niemcy	90	100	89	74	77	79	80	80	80	81	81
Włochy	.	100	79	75	71	74	79	87	94	99	58
Łotwa[c]	.	.	75	74	69	70	69	75	79	86[a]	48[a]
Litwa	100	100	57	48	46	38	40	47	47	47[a]	47[a]
Holandia	106	100	72	72	74	71	72	77	78	78[d]	61[d]
Norwegia	149	100	80	78	79	82	86	94	98	98	51
Szwecja	105	100	81	79	79	83	86	90	93	94	54
Zjednoczone Królestwo	108	100	80	76	78	80	83	89	89	89	51
St. Zjedn. Ameryki	95	100	66	64	71	78	79	82	76	74	44

a Maj 1939 r. *b* Pierwszy kwartał 1939 r. *c* 1930=100. *d* Marzec 1939 r.

TABL. 7. CENY HURTOWE ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH

Artykuły Sposób notowania cen	Jednostka	1928	1932	1937	1938	Czerwiec 1939
		przeciętne ceny w złotych				
Drewno i wyroby z drewna						
Kłody tartaczne sosnowe, loco w. st. wysyłkowa	1 m^3	60,6	20,3	34,5	30,5	28,8
Deski stolarskie, loco tartak	1 m^3	150,0[a]	68,0	79,1	73,6	71,2
Deski podłogowe, loco tartak	1 m^3	134,1[a]	57,8	71,5	67,1	66,4
Drewno opałowe, loco skład	1 t	43,6	44,0	37,3	38,2	37,0
Posadzka dębowa, loco w. fabryka	10 m^2	118,3	67,6	71,3	66,5	67,5
Artykuły włókiennicze						
Bawełna amerykańska, loco Łódź	10 kg	18,0	17,2	16,6	13,1	14,1
Wełna australijska „merino", loco Bielsko	10 kg	210,3	66,9	89,9	74,8	69,4[b]
Juta surowa, cif. port	100 kg	146,8	50,3	50,6	45,4	59,4
Konopie czesane I gat., loco w. Lwów	100 kg	266,1	142,7	145,2	175,8	183,0
Len „wołożyński stanieć", fob Ryga	100 kg	361,7[a]	108,1	171,1	157,3	177,8
Przędza bawełniana 1/16, loco Łódź	10 kg	65,0	31,3	36,3	32,2	30,8
Przędza wełniana 2/40A, loco Łódź	10 kg	284,0	118,8	138,0	121,8	122,0
Przędza jedwabiu sztucznego, loco fabryka	10 kg	241,7	131,4	93,3	91,8	79,6
Madapolam, loco skład	10 m	15,0	10,8	8,5	8,0	8,1
Surówka, loco skład	10 m	10,4	6,7	5,6	5,3	5,2
Płótno lniane bielone, *loco fabryka*	10 m	41,0	38,5	35,0	35,0	35,0
Kamgarn czarny, loco Bielsko	1 m	41,3	27,3[a]	25,1	23,8	25,5
Szewiot, loco Bielsko	1 m	22,5	15,8[a]	16,8	15,0	14,4
Worki jutowe, *loco fabryka*	100 kg	299,6	231,4	166,0	166,0	186,6
Paliwo mineralne						
Węgiel:						
Dąbrowski, gruby, kl. II-a, *loco w. kopalnia*	1 t	33,3[c]	34,7	21,2	21,2	21,2
Górnośląski, gruby, kl. I-a, loco w. kopalnia	1 t	35,4[c]	36,9	22,6	22,6	22,6
Koks grupy, franco w. fabryka	1 t	43,6[c]	39,0	32,5	32,7	33,0
Ropa naftowa, loco st. nadawcza	1 t	175,9	155,3	144,1	160,8	172,5
Artykuły metalowe						
Złom żelazny, kraj, loco w. st. wysyłkowa	1 t	91,7	57,2	45,0	45,0	45,0
Rudy żelaza 47% Fe, loco kopalnia	1 t	27,5	35,3	22,8	22,9	22,2[b]
Surówka odlewnicza, loco w. huta	1 t	210,0	183,9	140,7	161,8	161,8
Żelazo sztabowe, p.w. st. Chebzie	1 t	350,0	320,0	245,0	258,0	258,0
Cynk surowy, loco w. huta	1 t	1096,4	683,2	618,7	381,1	367,0
Ołów hutniczy, loco w. huta	1 t	918,2	549,5	705,8	585,4	600,0
Miedź elektrolityczna, loco Warszawa	100 kg	333,2	131,3	171,3	134,8	135,0
Blacha cynkowa, loco w. huta	1 t	1438,0	976,3	775,4	537,5	560,0
Garnki emaliowane, loco w. fabryka	100 szt	80,6	93,3	72,2[d]	67,7[d]	66,0[bd]

a Ceny obliczone na podstawie relacji cen zbliżonych gatunków. *b* Marzec 1939 r. *c* Cena brutto. *d* Loco wagon, Warszawa.

Uwaga. Objaśnienie skrótów: p. — parytet, w. — wagon, st. — stacja.

TABL. 7. CENY HURTOWE ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH (dok.)

Artykuły Sposób notowania cen	Jednostka	1928	1932	1937	1938	1939
		przeciętne ceny w złotych				
Artykuły metalowe (dok.)						
Pług konny, loco fabryka	1 szt	27,0	20,3	15,8	17,0	17,0
Brona, loco fabryka	1 szt	53,9	48,1	34,7	36,2	36,2
Młocarnia, loco fabryka	1 szt	330,0	324,2	235,0	235,0	235,0
Kosy styryjskie, loco fabryka	10 szt	50,0	51,2	34,8	35,2	43,0
Piła taśmowa, loco fabryka	1 szt	2265,0	2194,7	1618,8	1575,0	1575,0
Silnik elektryczny 30 KM, loco fabryka	1 szt	3600,0	2930,0	2554,2	2575,0	2575,0
Skóry i obuwie						
Skóry surowe bydlęce, loco Toruń	10 kg	31,5	9,7	14,2	10,4	10,2
Skóry surowe cielęce, loco Toruń	10 szt	153,9	43,4	70,4	50,4	46,0
Skóry surowe końskie, loco Toruń	1 szt	51,9	11,3	21,7	15,9	14,0
Krupony podeszwowe I gat., loco fabryka	10 kg	121,1[a]	65,4	62,9	61,4	65,0
Juchty, loco fabryka	10 kg	109,8[a]	59,6	61,7	59,6	62,5
Chromy, loco fabryka	1 m^2	30,5[a]	17,7	20,8	19,3	19,0
Materiały budowlane mineralne						
Cegła, loco cegielnia	1000 szt	84,2[a]	45,9	38,6	39,2	40,6
Wapno, loco stacja wysyłkowa	1 t	32,7	27,0	19,3	19,9	19,8
Cement, p. st. Łazy	1 t	66,7	72,0	29,2	29,0	30,5
Szkło okienne, loco huta	10 m^2	38,7	41,2	21,0	21,0	18,0
Oleje mineralne						
Nafta rafinowana, loco Drohobycz	100 kg	45,9	46,9	30,8	30,8	30,8
Benzyna, loco Drohobycz	100 kg	74,6	72,2	60,6	60,6	60,6
Olej maszynowy, loco Drohobycz	100 kg	39,1	52,1	47,5	47,5	47,5
Nawozy sztuczne						
Azotniak 21% N, loco st. odbiorcza	1 t	388,0	324,2	257,3	246,6	241,5[b]
Sól potasowa 20% K_2O loco w. stacja wysyłkowa	1 t	78,7	106,0[c]	74,2	72,0	72,5
Superfosfat 16% P_2O_5, franco st. Warszawa	1 t	134,2	92,2	103,1	98,6	96,5[b]
Różne						
Soda amoniakalna, loco fabryka	100 kg	26,2	23,8	20,7	20,7	20,7
Terpentyna medyczna, loco st. wysyłkowa	10 kg	19,1[a]	13,8	11,7	9,5	10,0
Papier rotacyjny, loco w. Warszawa	100 kg	67,7[d]	56,6	39,0	39,0	39,0
Mydło, loco wagon fabryka	100 kg	175,0	134,0	129,0	120,8	106,0

a Ceny obliczone na podstawie relacji cen zbliżonych gatunków. *b* Marzec 1939 r. *c* Franco stacja odbiorcza. *d* Loco fabryka.

Uwaga. Patrz uwaga na str. 109.

DZIAŁ XII. PRACA

TABL. 1. **ROBOTNICY ZATRUDNIENI W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYŚLE**

Lata Miesiąc	Ogółem		Górnictwo			Hutnictwo			Przemysł przetwórczy	Elektrownie i wodociągi
	w tys.	wskaźnik 1928=100	razem	w tym		razem	w tym			
				węglowe	naftowe		żelaza	cynku i ołowiu		
			w tysiącach							
1928 . .	850,7	100,0	143,6	112,7	11,6	59,9	46,9	13,0	640,5	6,7
1929 . .	858,4	100,9	154,4	125,1	11,1	60,6	48,2	12,4	635,7	7,7
1930 . .	741,5	87,2	144,6	118,2	10,6	52,1	41,1	11,0	537,0	7,8
1931 . .	633,9	74,5	129,0	108,9	9,5	44,3	35,8	8,5	453,6	7,0
1932 . .	545,2	64,1	108,9	93,1	8,8	32,6	27,5	5,1	396,8	6,9
1933 . .	543,5	63,9	91,7	76,0	8,5	31,8	27,2	4,6	412,9	7,1
1934 . .	589,0	69,2	90,1	73,5	8,8	33,8	29,0	4,8	457,8	7,3
1935 . .	620,3	72,9	86,9	69,3	9,0	35,6	31,3	4,3	490,2	7,6
1936 . .	663,4	78,0	87,8	68,3	9,3	37,8	33,5	4,3	530,1	7,7
1937 . .	750,8	88,3	99,6	75,0	10,1	44,3	39,3	5,0	598,4	8,5
1938 . .	808,4	95,0	104,8	79,4	10,5	49,0	43,9	5,1	645,5	9,1
VI 1939	886,0	104,2	125,4	98,1	.	62,2	57,1	.	668,4	10,0

TABL. 2. **ROBOTNICY ZATRUDNIENI W POSZCZEGÓLNYCH GAŁĘZIACH WIELKIEGO I ŚREDNIEGO PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO**

Lata Miesiąc	Mineralny	Metalowy	Elektrotechniczny	Chemiczny	Włókienniczy	Papierniczy	Skórzany	Drzewny	Spożywczy	Odzieżowy	Budowlany	Poligraficzny
	w tysiącach											
1928	64,9	148,7	6,1	38,8	174,8	13,7	5,7	56,6	63,0	16,1	40,7	11,4
1929	66,9	149,1	7,1	40,7	163,3	13,9	5,1	54,4	66,0	17,1	40,2	11,9
1930	51,7	126,5	5,7	39,0	132,4	13,7	4,9	47,1	61,2	15,2	27,8	11,8
1931	39,8	106,9	4,5	34,7	121,8	12,0	4,3	35,0	54,0	12,2	17,8	10,6
1932	31,6	95,4	4,0	31,6	110,8	11,7	4,5	27,6	49,0	10,3	11,2	9,1
1933	35,4	96,1	4,8	31,9	117,6	11,5	5,0	31,6	47,7	11,6	10,4	9,3
1934	44,3	101,2	7,1	34,3	128,9	12,6	5,6	36,9	49,5	14,1	13,5	9,8
1935	49,6	108,7	9,5	36,7	135,3	13,1	6,1	40,7	51,6	13,2	15,5	10,2
1936	57,2	117,5	11,2	38,8	142,7	14,0	6,3	44,7	55,1	13,6	18,5	10,5
1937	65,1	141,7	14,6	44,7	150,1	15,4	6,5	51,7	59,6	14,0	23,6	11,4
1938	67,9	161,5	17,7	48,0	154,0	16,5	6,3	53,1	62,9	15,9	29,4	12,3
VI 1939	75,7	164,8	18,3	48,2	137,1	15,6	5,9	59,2	49,4	15,4	29,9	11,8

TABL. 3. LUDNOŚĆ W GÓRNICTWIE I PRZEMYŚLE WEDŁUG GŁÓWNYCH GAŁĘZI ZAWODU NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW

Ludność czynna zawodowo. Spis z 1931 r.[a]

Główne gałęzie zawodu	Polska	Tereny okupowane (podział z dnia 1 I 1941 r.)						
		przez Niemcy			przez ZSRR			
		ogółem	w podziale na		ogółem	w podziale na		
			Rzeszę	Generalną Gubernię[b]		Litwę	Białoruś	Ukrainę
	w tys.	w odsetkach ogółu ludności						
Górnictwo i przemysł	2538	100,0	80,4	46,8	33,6	19,6	1,5	6,0	12,1
w tym:									
górnictwo	175	100,0	93,4	87,5	5,9	6,6	0,0	0,0	6,6
hutnictwo i przemysł metalowy	332	100,0	86,4	47,6	38,8	13,6	0,9	3,8	8,9
przemysł chemiczny	58	100,0	86,5	41,1	45,4	13,5	0,0	4,7	8,2
przemysł mineralny	84	100,0	82,4	42,6	39,8	17,6	1,0	5,2	11,4
przemysł drzewny	223	100,0	66,4	33,1	33,3	33,6	1,5	10,1	22,0
przemysł papierniczy	19	100,0	89,8	54,0	35,8	10,2	3,9	2,0	4,3
przemysł włókienniczy	251	100,0	93,8	77,4	16,4	6,2	0,3	3,6	2,3
przemysł skórzany	33	100,0	75,3	29,6	45,7	24,7	2,9	12,0	9,8
przemysł odzieżowy	505	100,0	74,5	31,7	42,8	25,5	2,2	8,4	14,9
przemysł spożywczy	288	100,0	77,6	45,3	32,3	22,4	1,4	6,8	14,2
przemysł poligraficzny	35	100,0	79,1	33,7	45,4	20,9	2,8	4,9	13,2
przemysł budowlany	233	100,0	79,6	43,2	36,4	20,4	1,7	5,7	13,0
wodociągi, elektryczność, gaz	22	100,0	83,9	46,5	37,4	16,1	2,0	3,3	10,8

a Bez wojska skoszarowanego. *b* Łącznie z obszarem zajętym przez Słowację.

TABL. 4. WSKAŹNIKI STANU ZATRUDNIENIA W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Przeciętne roczne. Rok 1929=100

Kraje	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Wskaźnik zatrudnienia światowego										
Ogółem[a]	**100**	**92**	**83**	**75**	**78**	**84**	**88**	**93**	**100**	
A. Pracownicy najemni ubezpieczeni w ubezpieczalniach społecznych										
Polska	**100**	**96**	**88**	**78**	**74**	**77**	**78**	**83**	**92**	**100**
Belgia	100	97	87	78	81	78	80	85	89	84
Niemcy	100	93	81	71	74	86	91	97	104	111
Węgry	100	94	89	82	82	87	91	98	104	111
Łotwa	100	105	98	83	88	95	101	107	116	124
Holandia	100	98	91	79	78	77	73	72	78	80
Zjednoczone Królestwo	100	96	92	92	95	99	102	107	113	112
B. Robotnicy w wielkim i średnim przemyśle										
Polska	**100**	**86**	**74**	**64**	**63**	**69**	**72**	**77**	**87**	**94**
Dania[b]	..	..	100	92	102	114	123	129	135	132
Estonia	100	96	88	82	83	97	110	127	145	147
Francja[c]	..	100	96	86	84	82	76	75	80	83
Włochy	100	97	89	79	79	83	94	95	105	111
Japonia	100	90	82	82	90	100	110	116	129	142
Szwecja[d]	..	..	..	..	89	97	103	109	117	117
St. Zjedn. Ameryki	100	87	74	63	69	81	86	92	100	82

a Bez ZSRR. *b* Rok 1931 100. *c* Rok 1930 = 100. *d* Lata 1926–1930 = 100.

TABL. 5. **PRZEPRACOWANE ROBOTNIKOGODZINY W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYŚLE**

Przemysły	1928	1929	1930	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	w milionach									
Ogółem[a]	**1793,0**	**1811,4**	**1497,5**	**993,6**	**987,2**	**1115,3**	**1185,3**	**1289,8**	**1483,0**	**1598,4**
Górnictwo[a]	287,7	322,1	262,3	167,7	145,2	146,8	139,1	143,1	178,3	183,2
węglowe	256,8	292,7	239,5	163,6	139,7	139,9	130,9	131,4	159,5	161,8
rud: żelaza	13,9	12,8	8,6	1,5	2,4	3,3	4,9	8,2	14,0	16,2
cynku i ołowiu	17,0	16,6	14,2	2,6	3,1	3,6	3,3	3,5	4,8	5,2
Hutnictwo	147,2	147,6	120,9	59,7	66,1	74,9	80,0	86,3	104,1	114,1
żelaza	115,2	116,6	92,9	47,8	55,5	63,6	69,9	76,0	92,0	101,7
cynku i ołowiu	32,0	31,0	28,0	11,9	10,6	11,3	10,1	10,3	12,1	12,4
Przemysł przetwórczy	1358,1	1341,7	1114,3	766,2	775,9	893,6	966,2	1060,4	1200,6	1301,1
mineralny	144,3	148,5	113,7	66,6	73,5	93,0	104,3	120,5	136,5	141,7
metalowy	319,9	318,0	264,8	179,0	179,1	203,8	220,2	245,4	294,7	335,8
elektrotechniczny	13,1	15,1	11,6	7,8	8,9	14,2	19,3	22,9	30,2	36,4
chemiczny	83,7	86,2	83,8	63,6	62,1	69,3	74,3	79,9	91,8	98,7
włókienniczy	347,3	318,7	249,3	204,0	210,9	236,0	251,3	264,5	277,9	291,6
papierniczy	27,8	27,8	27,4	22,7	22,4	25,2	26,5	29,3	31,7	34,3
skórzany	12,1	10,8	10,2	9,2	9,8	11,1	12,3	12,8	12,8	12,7
drzewny	120,7	117,2	99,2	56,2	64,3	76,3	83,8	93,6	107,7	110,0
spożywczy	135,7	142,9	132,5	93,9	81,7	88,0	93,1	101,7	112,6	119,6
odzieżowy	35,4	37,4	31,9	20,4	22,8	27,6	26,5	27,1	28,5	30,6
budowlany	92,6	92,4	64,1	23,5	21,1	28,3	32,4	39,8	51,5	63,4
poligraficzny	25,5	26,7	25,8	19,2	19,3	20,8	22,2	22,9	24,7	26,3

a Bez kopalń ropy naftowej i soli.

TABL. 6. **WSKAŹNIKI WYDAJNOŚCI PRACY W NIEKTÓRYCH GAŁĘZIACH PRZEMYSŁU**
Rok 1928 = 100

Przemysły	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Ogółem[a]	**102**	**104**	**107**	**108**	**115**	**120**	**124**	**128**	**129**
Górnictwo	100	100	109	112	124	130	134	136	135
w tym węglowe	100	99	108	112	124	132	138	143	144
Hutnictwo	96	112	117	103	117	117	120	136	142
w tym żelaza	93	109	115	95	111	110	114	130	139
Przemysł przetwórczy[a]	103	104	105	108	113	119	123	125	127
w tym: mineralny	101	110	117	122	125	131	131	131	133
chemiczny i odzieżowy	102	104	110	117	118	124	123	123	132
włókienniczy	104	109	106	114	119	131	141	146	144
papierniczy	110	116	118	114	122	126	129	142	137
skórzany	98	104	110	119	104	116	126	122	123
drzewny	103	117	111	112	123	124	121	121	119
spożywczy	109	113	112	109	122	116	119	117	114

a Bez przemysłu budowlanego i poligraficznego.

TABL. 7. **PRZECIĘTNA LICZBA GODZIN PRACY W TYGODNIU[a] PRZYPADAJĄCA NA JEDNEGO ROBOTNIKA ZATRUDNIONEGO W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM**

Ważniejsze przemysły	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Ogółem	**45,4**	**44,8**	**43,9**	**43,3**	**41,4**	**41,5**	**42,2**	**42,6**	**42,7**	**43,3**	**43,7**
w tym:											
Mineralny	46,8	46,6	45,8	44,9	42,9	43,1	44,0	44,0	43,9	44,2	44,2
Metalowy	45,5	45,1	44,1	43,4	43,0	43,1	44,1	44,3	44,6	45,0	45,0
Chemiczny	48,8	48,5	48,3	47,0	44,1	44,0	44,9	45,1	45,1	46,1	46,2
Włókienniczy	43,5	41,0	39,7	40,7	38,7	39,7	39,7	40,1	39,9	40,6	41,4
Spożywczy	47,0	47,0	46,4	44,5	40,8	38,5	39,6	40,1	40,3	42,0	42,8
Drzewny	45,3	45,2	44,4	43,3	41,5	41,7	42,8	43,2	43,5	43,5	43,6

a Normalny tydzień (bez dni świątecznych).

TABL. 8. **WYDAJNOŚĆ PRACY W KOPALNIACH WĘGLA KAMIENNEGO**

Lata	Wydobycie węgla na jedną robotnikodniówkę w tonach		
	cała załoga	załoga na dole	górnicy
1913	1,14	1,71	5,58
1924	0,69	1,09	4,70
1925	0,94	1,47	6,04
1928	1,27	1,91	6,99
1931	1,37	2,06	7,51
1932	1,41	2,18	8,05
1933	1,59	2,46	8,97
1934	1,70	2,61	9,34
1935	1,77	2,74	9,70
1936	1,84	2,80	9,98
1937	1,82	2,72	9,75
1938	1,82	2,68	9,67

TABL. 9. **WYDAJNOŚĆ PRACY W KOPALNIACH WĘGLA KAMIENNEGO W NIEKTÓRYCH KRAJACH W 1937 R.**

Kraje Zagłębia	Wydobycie węgla na jedną robotnikodniówkę w tonach	
	cała załoga	załoga na dole
Polska	**1,8**	**2,7**
Górnośląskie	2,0	2,9
Dąbrowskie	1,4	2,3
Krakowskie	1,4	2,3
Belgia	0,8	1,1
Francja	0,8	1,2
Niemcy	1,5	1,9
Zagłębie Ruhry	1,6	2,1
Górnośląskie	1,9	2,5
Dolnośląskie	1,0	1,3
Holandia	1,6	2,5
Zjednoczone Królestwo	1,2	—

TABL. 10. **DZIAŁALNOŚĆ PUBLICZNYCH BIUR POŚREDNICTWA PRACY[a]**

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	w tysiącach										
Zarejestrowani poszukujący pracy. Stan w końcu okresu											
Marzec	167,0	170,4	289,5	372,5	360,0	279,8	388,3	506,2	475,5	521,8	490,0
Czerwiec	116,7	105,1	205,0	274,9	264,1	224,6	306,4	364,9	314,0	293,0	259,0
Wrzesień	79,9	81,8	170,5	246,4	150,4	202,1	289,2	254,7	266,0	251,4	212,3
Grudzień	126,4	185,3	299,8	312,5	220,2	342,6	413,7	402,8	466,0	470,0	456,3
Według płci											
Mężczyźni	97,0	140,6	237,0	249,9	183,6	282,2	344,1	342,4	395,6	400,6	392,4
Kobiety	29,4	44,7	62,8	62,6	36,6	60,4	69,6	60,4	70,4	69,4	63,9

a Wojewódzkie Biura Funduszu Pracy i ich ekspozytury.

TABL. 10. **DZIAŁALNOŚĆ PUBLICZNYCH BIUR POŚREDNICTWA PRACY[a] (dok.)**

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	w tysiącach										
Zarejestrowani poszukujący pracy. Stan w końcu okresu (dok.) Według typu i zawodu pracowników											
Górnicy	7,4	2,3	7,9	13,8	21,1	30,1	28,4	27,6	26,0	17,9	15,8
Hutnicy	1,3	1,0	4,1	5,7	7,2	8,4	7,6	6,3	5,2	4,0	3,1
Metalowcy	6,7	11,2	22,4	29,5	27,3	35,2	30,6	26,7	26,7	21,5	20,2
Włókniarze	10,3	25,9	38,4	39,1	21,1	22,9	22,9	24,1	25,0	24,4	19,5
Budowlani	12,3	22,3	31,8	35,2	23,1	34,0	26,9	25,5	32,8	36,2	40,4
Niewykwalifikowani	65,4	93,5	150,3	109,9	35,5	113,6	214,7	222,7	273,4	285,3	283,8
Inni	11,5	14,8	22,2	35,9	40,8	44,2	37,9	31,8	35,7	43,7	40,3
Młodociani	1,6	0,9	1,4	2,3	1,4	1,9	1,2	1,0	4,0	5,7	6,2
Pracownicy umysłowi	9,9	13,4	21,3	41,1	42,7	52,3	43,5	37,1	37,2	31,3	27,0
Zatrudnieni w ciągu roku											
Ogółem	**229,8**	**241,3**	**232,4**	**258,9**	**264,0**	**424,6**	**447,3**	**487,5**	**576,1**	**594,5**	**526,4**
Górnicy	13,8	13,3	5,6	5,5	11,3	33,7	31,0	40,9	43,3	31,0	20,1
Hutnicy	4,6	3,3	1,9	1,7	10,4	11,1	8,4	7,6	7,8	4,6	4,2
Metalowcy	10,3	9,0	7,5	9,7	13,9	19,8	19,5	21,1	27,8	27,3	22,2
Włókniarze	3,4	2,1	3,0	4,2	5,0	6,6	27,4	34,1	31,3	9,3	5,1
Budowlani	10,2	11,8	16,3	16,7	14,1	23,4	23,9	24,9	33,8	37,6	37,6
Niewykwalifikowani	117,4	132,9	138,0	169,9	165,4	272,4	289,2	303,0	356,4	411,1	367,4
Inni	54,0	56,1	51,2	42,9	35,0	48,5	36,6	42,1	51,6	50,9	45,9
Młodociani	12,0	8,7	5,0	4,3	3,4	2,4	2,7	4,2	6,0	4,2	6,4
Pracownicy umysłowi	4,1	4,1	3,9	4,0	5,5	6,7	8,6	9,6	18,1	18,5	17,5

a Wojewódzkie Biura Funduszu Pracy i ich ekspozytury.

TABL. 11. **BEZROBOCIE W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	1929	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1938			
										I	II	III	IV
	stan w końcu roku									stan w końcu kwartału			
Wskaźnik bezrobocia światowego Rok 1929 = 100													
Ogółem	**133**	**277**	**299**	**262**	**226**	**192**	**140**	**129**	.	.	.	.	.
Bezrobotni zarejestrowani w tysiącach													
Polska	**185**	**313**	**220**	**343**	**414**	**403**	**466**	**470**	**456**	**490**	**259**	**212**	**456**
Irlandia	.	31	103	79	128	133	105	98	88	103	72	70	88
Finlandia	9	16	20	17	11	7	4	4	4	4	2	3	4
Francja	10	176	307	335	455	481	447	390	444	434	391	368	444
Niemcy	2851	5668	5773	4059	2605	2508	1479	995	456	508	292	156	456
Węgry	17	65	75	56	53	52	51	46	49	51	45	47	49
Norwegia	22	35	40	42	40	41	36	34	35	34	23	26	35
Szwecja[a]	54	110	129	110	115	114	100	110	122	88	60	54	122
Zjednoczone Królestwo	1344	2671	2776	2263	2086	1858	1622	1665	1827	1764	1829	1807	1827
St. Zjedn. Ameryki	.	.	.	.	6527	9026	6311	4875	7216	6778	7831	7969	7216
Jugosławia	6	15	14	18	16	19	22	30	24	36	15	11	24

a Wśród zorganizowanych w związkach zawodowych.

TABL. 12. **PŁACE DNIÓWKOWYCH ROBOTNIKÓW ROLNYCH**

Wyszczególnienie	Robotnicy na wyżywieniu własnym		Robotnicy na wyżywieniu pracodawcy	
	1928	1933	1928	1933
Płaca dzienna w złotych				
Sezon wiosenny				
Mężczyzna	3,9	1,7	2,7	1,3
Kobieta	2,6	1,3	1,8	1,0
Młodociany	2,4	1,1	1,6	0,8
Mężczyzna z parą koni	16,9	8,3	12,6	6,7
Sezon letni				
Mężczyzna	5,6	2,5	4,1	1,9
Kobieta	3,5	1,9	2,5	1,4
Młodociany	2,9	1,5	2,0	1,2
Mężczyzna z parą koni	17,3	8,5	13,3	6,9
Sezon jesienny				
Mężczyzna	3,9	1,6	2,8	1,3
Kobieta	2,9	1,3	2,1	1,1
Młodociany	2,4	1,0	1,7	0,9
Mężczyzna z parą koni	16,3	7,3	12,6	5,7

TABL. 13. **ZAROBKI GODZINNE ROBOTNIKÓW W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYŚLE**

Przeciętne roczne w złotych

Przemysły	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Ogółem[a]	**0,93**	**1,01**	**1,00**	**0,93**	**0,86**	**0,78**	**0,74**	**0,72**	**0,71**	**0,74**	**0,78**
Górnictwo[a]	1,03	1,15	1,22	1,22	1,13	1,06	1,01	0,99	0,97	1,00	1,08
węglowe	1,06	1,18	1,25	1,24	1,14	1,07	1,02	1,01	1,00	1,05	1,14
zagłębie:											
górnośląskie	1,10	1,23	1,31	1,30	1,22	1,16	1,11	1,09	1,08	1,13	1,23
dąbrowskie	0,98	1,07	1,13	1,11	1,00	0,94	0,87	0,87	0,86	0,91	1,00
krakowskie	0,86	0,96	1,03	1,03	0,94	0,85	0,78	0,79	0,79	0,80	0,84
rud: żelaza	0,64	0,68	0,70	0,70	0,61	0,52	0,48	0,43	0,39	0,44	0,47
cynku i ołowiu	0,90	0,98	1,11	1,10	1,12	1,03	1,02	1,02	1,03	1,07	1,10
Hutnictwo	1,11	1,21	1,29	1,27	1,16	1,17	1,16	1,15	1,17	1,17	1,20
żelaza	1,14	1,24	1,31	1,30	1,17	1,18	1,17	1,16	1,17	1,17	1,19
województwo: kieleckie	0,86	0,93	0,94	0,92	0,87	0,85	0,82	0,83	0,83	0,86	0,92
śląskie	1,38	1,47	1,52	1,53	1,40	1,38	1,37	1,37	1,38	1,39	1,38
cynku i ołowiu	0,98	1,11	1,22	1,17	1,14	1,14	1,13	1,12	1,13	1,21	1,24
Przemysł przetwórczy	0,90	0,95	0,92	0,83	0,77	0,69	0,66	0,64	0,64	0,66	0,70
mineralny	0,70	0,75	0,73	0,60	0,56	0,48	0,45	0,45	0,47	0,49	0,52
metalowy i elektrotechniczny	0,97	1,03	1,01	0,96	0,92	0,81	0,75	0,73	0,74	0,75	0,79
chemiczny	1,09	1,17	1,13	0,93	0,87	0,84	0,80	0,76	0,76	0,78	0,81
włókienniczy	0,83	0,87	0,81	0,75	0,70	0,66	0,66	0,65	0,66	0,69	0,73
papierniczy	0,92	1,00	0,96	0,79	0,74	0,71	0,68	0,66	0,64	0,66	0,68
skórzany	1,15	1,17	1,13	0,93	0,87	0,80	0,78	0,74	0,73	0,76	0,78
drzewny	0,62	0,65	0,63	0,52	0,49	0,41	0,38	0,37	0,37	0,39	0,41
spożywczy	0,98	1,00	0,96	0,84	0,77	0,71	0,69	0,65	0,63	0,65	0,67
odzieżowy	0,72	0,76	0,71	0,65	0,61	0,57	0,53	0,52	0,51	0,52	0,55
budowlany	1,13	1,29	1,25	1,19	0,97	0,82	0,76	0,76	0,74	0,75	0,77
poligraficzny	1,41	1,43	1,36	1,26	1,19	1,08	1,01	0,97	0,96	0,92	0,93

a Bez kopalń ropy naftowej i soli.

TABL. 14. **ROBOTNICY[a] W WIELKIM I ŚREDNIM PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM WEDŁUG WYSOKOŚCI ZAROBKU TYGODNIOWEGO**

Wyszczególnienie	Odsetek robotników, których zarobek tygodniowy wynosił złotych								
	poniżej 10	10— —20	20— —30	30— —40	40— —50	50— —60	60— —70	70 - -80	80 i więcej
Ogółem sierpień 1932	9,3	25,5	26,1	18,1	9,4	4,8	2,7	1,6	2,5
sierpień 1933	11,1	26,8	27,0	16,6	8,4	4,3	2,4	1,3	2,1
sierpień 1934	12,2	29,3	26,3	15,4	7,8	3,7	2,2	1,2	1,9
sierpień 1935	11,4	28,7	27,6	15,2	7,9	3,9	2,2	1,3	1,8
sierpień 1936	10,9	28,1	27,9	15,6	7,9	4,1	2,4	1,3	1,8
sierpień 1937[b]	9,8	24,9	26,2	18,1	9,4	5,0	2,8	1,5	2,3
sierpień 1938[b]	**9.4**	**24,7**	**25,5**	**17,8**	**9,6**	**5,5**	**3,2**	**1,7**	**2,6**
Według płci									
Mężczyźni	6,3	19,8	23,0	20,4	12,4	7,4	4,5	2,5	3,7
Kobiety	11,7	35,1	34,2	13,6	3,6	1,3	0,3	0,1	0,1
Według wielkości zakładów									
Zakłady zatrudniające:									
do 49 robotników	16,4	32,7	24,0	13,4	6,4	3,2	1,7	0,9	1,3
50—199 robotników	12,3	28,1	24,4	16,7	8,6	4,3	2,4	1,3	1,9
200 i więcej robotników	7,0	21,9	26,2	19,1	10,5	6,3	3,8	2,1	3,1
Według przemysłów									
Mineralny	16,6	36,6	23,8	12,9	5,5	2,8	1,1	0,4	0,3
Metalowy	9,8	16,9	18,4	17,9	12,6	8,5	5,9	3,6	6,4
Elektrotechniczny	6,6	25,6	27,3	16,0	10,2	6,1	3,4	1,8	3,0
Chemiczny	3,7	17,4	23,0	19,6	13,5	9,5	6,6	3,4	3,3
Włókienniczy	2,8	17,3	36,6	24,9	10,6	3,8	1,7	0,9	1,4
Papierniczy	12,3	22,9	22,3	16,3	13,0	7,1	2,8	1,4	1,9
Skórzany	3,6	19,9	27,4	19,1	13,7	6,8	3,7	1,9	3,9
Drzewny	20,5	49,6	20,8	6,7	1,6	0,4	0,2	0,1	0,1
Spożywczy	10,2	27,9	23,9	16,2	8,9	7,0	3,3	1,3	1,3
Odzieżowy	10,9	36,7	26,8	12,7	5,9	2,9	1,6	1,0	1,5
Budowlany	10,0	21,0	23,8	21,0	10,8	6,8	4,1	1,4	1,1
Poligraficzny	12,0	23,8	16,1	12,3	7,3	5,6	6,1	5,2	11,6

a Liczba robotników objętych badaniami wzrosła do 638 tys. *b* Zespół zakładów rozszerzony w porównaniu z danymi za lata poprzednie.

TABL. 15. **PRACOWNICY UMYSŁOWI OBJĘCI UBEZPIECZENIEM EMERYTALNYM W ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH[a] WEDŁUG WYSOKOŚCI ZAROBKU MIESIĘCZNEGO**

Zatrudnieni w grudniu

Lata Płeć	Liczba pracowników w tys.	Odsetek pracowników, których zarobek w ostatnim miesiącu wynosił złotych					
		poniżej 120	120— —180	180— —360	360— 480	480 - 720	720 i więcej
Ogółem 1928	225,1	10,5	16,8	40,3	11,9	11,4	9,1
1930	247,2	10,2	13,8	38,1	12,9	13,4	11,6
1933	232,3	16,6	20,0	37,9	9,6	9,2	6,7
1934	257,8	24,9	20,5	33,3	8,5	8,3	4,5
1935	**279,0**	**26,1**	**21,6**	**32,4**	**7,8**	**7,7**	**4,4**
Mężczyźni	196,6	20,8	19,4	33,9	9,5	10,3	6,1
Kobiety	82,4	38,6	26,7	28,9	3,8	1,7	0,3

a Ubezpieczeniu emerytalnemu w zakładach ubezpieczeń społecznych nie podlegają etatowi pracownicy państwowi i samorządowi.

TABL. 16. **BUDŻETY RODZIN ROBOTNICZYCH W WARSZAWIE**

Wyszczególnienie	Robotnicy zatrudnieni — 1927 r.					Bezrobotni — 1932 r. wszystkie rodziny zbadane
	budżet typowy	grupy według rocznej sumy wydatków na jednostkę konsumpcyjną				
		do 599 zł	600—899 zł	900—1199 zł	1200 zł i więcej	
Liczba rodzin zbadanych	×	9	16	7	8	80
Rozchody w złotych						
Suma roczna na rodzinę czteroosobową[a]	2104	1566	2366	3081	4854	921
Przychody w odsetkach						
Przychody ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Zarobki głowy rodziny	84,4	81,9	87,7	84,8	91,2	44,2
Zarobki członków rodziny	8,5	11,5	7,8	5,4	2,5	
Pozostałe pozycje przychodów	7,1	6,6	4,5	9,8	6,3	55,8
Rozchody w odsetkach						
Rozchody ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Żywność	63,8	68,6	64,6	60,3	50,1	75,0
Alkohol i tytoń	2,4	1,7	2,8	2,5	3,7	2,2
Komorne	6,4	7,8	5,6	4,6	5,6	2,7
Urządzenie mieszkania	1,9	1,1	2,0	2,5	4,4	0,2
Opał i światło	4,5	4,7	4,3	4,1	4,4	10,4
Higiena i zdrowie	1,5	1,2	1,3	1,8	2,4	2,3
Odzież, obuwie i bielizna	10,9	9,3	11,2	12,6	13,4	5,1
Kultura i oświata	3,6	1,7	3,5	5,8	7,2	0,9
Ubezpieczenie i podatki	3,0	2,6	3,1	2,2	5,7	0,1
Inne wydatki	1,3	0,8	1,4	1,6	3,0	1,1
Rozchód na majątek i długi	0,7	0,5	0,2	2,0	0,1	0,0
Przeciętne roczne spożycie niektórych artykułów na jednostkę konsumpcyjną						
Chleb kg	152,2	147,5	160,2	168,8	130,0	115,6
Bułki i ciasto kg	11,3	7,8	11,6	19,4	29,3	5,6
Mąka kg	20,9	18,8	25,4	22,5	26,6	15,5
Kasza i ryż kg	8,0	6,3	10,8	6,8	11,8	12,4
Groch i fasola kg	3,6	3,4	3,3	5,2	2,7	9,5
Ziemniaki kg	190,6	181,5	201,4	219,0	176,0	243,8
Inne jarzyny kg	51,3	42,6	49,2	71,4	106,3	25,9
Mleko l	64,8	38,6	85,1	121,5	141,7	39,0
Masło kg	2,0	1,4	2,2	3,2	5,1	0,7
Ser kg	0,4	0,3	0,4	0,6	2,2	0,2
Śmietana l	1,5	0,7	2,1	3,2	3,9	1,4
Jaja szt	38,9	14,9	50,9	74,4	182,0	20,0
Mięso, wędliny, ryby kg	30,7	22,8	36,9	44,0	65,1	26,6
Tłuszcze (oprócz masła) kg	9,5	7,7	10,0	14,2	15,6	8,3
Cukier i słodycze kg	20,1	17,3	22,1	25,2	31,4	13,0
Owoce i przetwory owocowe kg	4,0	2,1	5,1	7,6	12,7	0,1

a Głowa rodziny (1,00 jednostki konsumpcyjnej), żona głowy rodziny (0,85 jednostki konsumpcyjnej), dziecko w wieku 14—17 lat (0,80 jednostki konsumpcyjnej) oraz dziecko w wieku 3—7 lat (0,50 jednostki konsumpcyjnej), czyli razem cztery osoby = 3,15 jednostki konsumpcyjnej.

TABL. 17. **STRUKTURA BUDŻETÓW RODZIN ROBOTNICZYCH I PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	Lata	Liczba rodzin zbadanych	Rozchody					
			ogółem	żywność i używki	komorne	opał i światło	odzież, obuwie itd.	pozostałe
			w odsetkach					
Rodziny robotnicze								
Polska[a]	**1927**	**40**	**100,0**	**66,2**	**6,4**	**4,5**	**10,9**	**12,0**
Belgia	1928/29	116	100,0	59,6	6,4	5,0	15,8	13,2
Czechosłowacja	1931/32	414	100,0	54,7	6,3	6,0	13,4	19,6
Niemcy	1927/28	896	100,0	46,6	10,6	3,8	13,5	25,5
Holandia	1935/36	278	100,0	40,1	15,8	5,7	9,0	29,4
Szwecja	1933	526	100,0	40,2	14,7	4,4	14,0	26,7
St. Zjedn. Ameryki[b]	1934/36		100,0	36,7	21,1	4,9	11,1	26,2
Rodziny pracowników umysłowych								
Polska[a]	**1932**	**71**	**100,0**	**32,7**	**13,0**	**5,1**	**12,1**	**37,1**
Czechosłowacja	1931/32	379	100,0	39,5	9,1	4,9	16,5	30,0
Niemcy	1927/28	546	100,0	36,7	12,8	3,9	14,0	32,6
Holandia	1935/36	206	100,0	22,8	13,6	4,6	9,9	49,1
Szwecja[c]	1933	195	100,0	26,5	17,5	4,2	14,0	37,8
St. Zjedn. Ameryki	1934	.	100,0	31,5	25,2	4,7	18,9	19,7

a Budżet typowy w Warszawie. *b* Budżet w Nowym Jorku. *c* Budżet klasy średniej.

TABL. 18. **STRAJKI**

Lata	Liczba strajków	Zakłady objęte przez strajki	Strajkujący w tys.	Stracone robotnikodni w tys.	Lata	Liczba strajków	Zakłady objęte przez strajki	Strajkujący w tys.	Stracone robotnikodni w tys.
1923	1263	7451	849	6379	1931	357	1154	107	601
1924	915	5400	564	6545	1932	504	6219	314	2101
1925	532	1910	149	1285	1933	631	7282	343	3829
1926	590	2827	145	1423	1934	946	9416	369	2356
1927	616	3838	235	2464	1935	1165	11631	450	2008
1928	769	5230	354	2781	1936	2056	22016	675	3950
1929	494	4036	217	1085	1937	2078	25242	565	3315
1930	312	1185	48	273	1938	1457	9461	269	1289

TABL. 19. **STRAJKI I LOKAUTY W NIEKTÓRYCH KRAJACH**

Kraje	Liczba strajków i lokautów				Strajkujący i zlokautowani w tys.				Stracone robotnikodni w tys.			
	1928	1932	1937	1938	1928	1932	1937	1938	1928	1932	1937	1938
Polska	**769**	**512**	**2090**	**1463**	**354**	**315**	**566**	**269**	**2781**	**2143**	**3333**	**1297**
Belgia	192	63	209	126	75	163	82	33	2254	581	648	241
Kanada	96	111	274	142	17	23	71	19	224	255	886	149
Francja	816	362	3680	.	204	72	427	.	6377	.	.	.
Węgry	31	20	89	64	10	5	26	9	131	33	161	105
Holandia	195	204	89	141	17	17	5	8	638	1773	39	135
Norwegia	63	91	195	.	8	6	29	.	364	394	1014	.
Rumunia	57	102	70	.	11	19	7	.	110	104	74	.
Szwecja	201	182	67	.	71	50	31	.	4835	3095	861	.
Szwajcaria	45	38	37	17	5	5	6	1	98	159	116	16
Zjednoczone Królestwo	302	389	1129	875	124	379	597	275	1388	6488	3413	1334
St. Zjedn. Ameryki	604	841	4740	2430	314	324	1861	667	12632	10502	28425	8892

TABL. 20. **ZWIĄZKI ZAWODOWE**

Lata Związki zawodowe Centrale związkowe	Liczba		Członkowie		Dochody	Wydatki	Roczny nakład czasopism związków w tys. egz
	związków zawodowych	oddziałów	zarejestrowani	płacący składki			
			w tysiącach		w tys. zł		
Ogółem 1932	287	7777	913	658	17129	17067	14110
1933	277	9281	897	660	15289	15109	12286
1934	279	7724	945	706	18242	15800	12388
1935	**298**	**7383**	**941**	**618**	**13851**	**13208**	**7968**
w tym:							
Związek Stowarzyszeń Zawodowych	25	1266	284	137	2844	2691	2141
Zjednoczenie Zawodowe Polskie	14	1582	150	121	3976	3714	806
Związek Związków Zawodowych	24	833	148	142	1034	968	1224
Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe	3	254	65	20	137	135	180
Unia Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych	30	444	39	34	982	1007	391
Centrala Zjednoczenia Klasowych Związków Zawodowych	21	132	36	17	169	176	121
Zjednoczenie Zawodowe „Praca"	3	26	14	3	29	51	- -
Związki Zawodowe Robotników Niemieckich w Polsce	6	82	13	14	321	331	145
Zjednoczenie Zawodowe „Praca Polska"	14	88	10	5	29	27	- -
Związki: robotników	147	3910	648	377	4305	3918	2976
pracowników umysłowych zakładów prywatnych	98	948	78	54	1357	1316	880
pracowników państwowych i samorządowych	53	2525	215	187	8189	7974	4112

DZIAŁ XIII. OPIEKA SPOŁECZNA

TABL. 1. WYDATKI NA OPIEKĘ SPOŁECZNĄ Z BUDŻETU MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

Lata budżetowe	Ogółem	Opieka nad						Inne
		dziećmi i młodzieżą	niezdolnymi do pracy	weteranami i ofiarami wojny	ofiarami wypadków żywiołowych	ruchem migracyjnym	rodzinami bezrobotnych	
	w milionach złotych							
1927/28	29,6	6,3	1,0	4,6	9,2	1,0	6,0	1,5
1928/29	26,1	7,1	1,5	5,0	3,7	2,1	6,3	0,4
1929/30	36,3	9,4	1,7	6,8	4,3	3,2	10,0	0,9
1930/31	56,5	8,7	1,4	6,7	1,6	3,7	33,7	0,7
1931/32	49,5	6,3	1,0	4,7	1,1	2,6	33,4	0,4
1932/33	53,6	5,3	0,8	4,2	0,7	1,3	41,0	0,3
1933/34	58,0	4,9	0,6	3,5	0,6	0,9	47,1	0,4
1934/35	33,4	4,9	0,6	4,9	0,9	0,6	21,1	0,4
1935/36	28,5	5,7	0,6	4,3	2,5	0,5	14,6	0,3
1936/37	15,7	5,3	0,5	4,2	0,5	0,7	4,3	0,2
1937/38	14,6	5,2	0,6	5,4	0,4	0,2	2,5	0,3
1938/39[a]	14,4	5,1	0,6	4,8	0,4	0,7	2,5	0,3

a Szacunki budżetowe.

TABL. 2. WYDATKI ZWIĄZKÓW SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I SKARBU ŚLĄSKIEGO NA OPIEKĘ SPOŁECZNĄ

Lata budżetowe	Związki samorządu terytorialnego						Skarb Śląski
	ogółem	gminy wiejskie	miasta		powiatowe	wojewódzkie	
			razem	w tym ponad 200000 mieszk.	związki samorządowe		
	w milionach złotych						
1927/28	53,0	4,7	36,8	19,4	7,5	4,0	4,0
1928/29	61,7	5,5	44,9	25,1	8,7	2,6	12,0
1929/30	70,4	7,4	50,9	30,3	8,9	3,2	16,8
1930/31	74,9	8,3	54,8	29,3	8,4	3,4	14,9
1931/32	74,1	10,5	53,4	30,2	7,6	2,6	15,0
1932/33	74,4	9,5	56,3	27,8	6,2	2,4	11,5
1933/34	69,2	7,3	48,6	28,4	9,4	3,9	7,9
1934/35	56,9	5,9	38,0	20,0	9,0	4,0	9,7
1935/36	48,0	4,8	35,3	18,6	3,9	4,0	10,7
1936/37	47,5	5,8	35,5	18,5	2,7	3,5	12,2
1937/38	53,5	7,7	39,0	20,3	3,3	3,5	13,4
1938/39[a]	52,7	6,6	36,9	20,2	4,3	4,9	12,4

a Szacunki budżetowe.

TABL. 3. **STOWARZYSZENIA OPIEKI SPOŁECZNEJ[a] W 1936/37 R.**

Wyszczególnienie	Ogółem	Stowarzyszenia opieki		
		nad macierzyństwem, dziećmi i młodzieżą	nad dorosłymi oraz ich rodzinami	specjalnej
Liczba stowarzyszeń	1040	395	495	150
Członkowie w tysiącach	210,6	61,9	113,7	35,0
Dochody w tys. złotych	29735	11531	14912	3292
w tym:				
subwencje:				
Skarbu Państwa	2516	1218	1174	124
związków samorządu terytorialnego	4015	1878	1698	439
Funduszu Pracy	1185	377	808	0
ubezpieczeń społecznych	275	271	2	2
opłaty rodzin	3585	1389	962	1234
zasiłki i ofiary	9309	3241	5303	765
składki i dochody z majątku	5881	1764	3611	506
wydatki w tys. złotych	28364	10653	14504	3207

a Stowarzyszenia o celach wyłącznie opiekuńczych.

TABL. 4. **FUNDACJE OPIEKUŃCZE I LECZNICZE**

Lata Stan w dniu 1 I	Ogółem	Rodzaje fundacji		
		opiekuńcze	opiekuńczo-lecznicze	lecznicze
1936	1600	1470	33	97
1937	1566	1452	30	84
1938	1542	1426	29	87
1939	1545	1433	29	83

TABL. 5. **KOMISJE OPIEKI SPOŁECZNEJ I OPIEKUNOWIE SPOŁECZNI**

Lata Stan w dniu 31 III	Komisje opieki społecznej				Opiekunowie społeczni
	gminne wiejskie	gminne miejskie	powiatowe	wojewódzkie	
1932	6519	600	277	15	23647
1936	2536	551	224	10	20166
1938	2698	499	216	13	21623

TABL. 6. **DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY**

Wyszczególnienie	Rok szkolny		
	1935/36	1936/37	1937/38
Liczba dożywianych w dniu 31 III w tys.	364	655	830
dzieci przedszkolnych	55	130	147
dzieci szkolnych	284	474	618
młodocianych	25	51	65
Sumy wydatkowane w tys. zł	4800	9997	10875
w tym w % ze środków:			
Ministerstwa Opieki Społecznej		4,2	
Funduszu Pracy i Komitetu Pomocy Zimowej		66,7	
ZUS i ubezpieczalni społecznych		4,2	
samorządu terytorialnego		16,6	
społeczeństwa		8,3	

TABL. 7. **LETNIE KOLONIE I PÓŁKOLONIE DZIECIĘCE**

Wyszczególnienie	1924[a]	1928[a]	1932[a]	1935	1937
Liczba kolonii	195	633	1013	1648	2059
Liczba półkolonii	14	125	234	918	3288
Dzieci objęte akcją w tys.	26,5	85,7	138,0	237,3	418,5
w tym bezrobotnych rodziców	..	..	..	82,2	106,7
na koloniach wypoczynkowych	12,1	56,2	69,5	118,8	158,6
na koloniach leczniczych	7,7	8,8	10,9	7,9	12,8
na półkoloniach	6,7	20,7	57,6	110,6	247,1
Sumy wydatkowane w tys. zł	2300	6573	5569	6670	10258
wpłaty z: budżetu Skarbu Państwa	..	500	780	984	1978
Funduszu Pracy	..	—	—	665	896
ZUS i ubezpieczalni społecznych	..	..	446	140	1013
samorządów terytorialnych	..	..	835	1061	1068
prywatne dotacje	..	..	3508	2082	3212
opłaty rodziców	..	..		1649	2091

a Bez woj. śląskiego.

TABL. 8. **PRZYFABRYCZNE INSTYTUCJE OCHRONY MACIERZYŃSTWA**

Wyszczególnienie	1931	1932	1936	1937	1938	1939
Fabryki wykonujące opiekę	83	74	121	159	188	244
państwowe	..	40	35	34	35	35
prywatne	..	34	86*	125	153	209
Kobiety zatrudnione	22740	20799	51616	68707	85447	98251
Żłobki	32	34	32	30	32	32
Dzieci w żłobkach	512	525	518	478	456	540
Stacje ambulatoryjne[a]	69	60	97	138	174	224
Dzieci pod opieką stacji ambulatoryjnych	4153	3430	4239	6445	7329	9687

a Liczba fabryk, które zorganizowały stacje ambulatoryjne.

DZIAŁ XIV. ZDROWOTNOŚĆ PUBLICZNA

TABL. 1. **PERSONEL LEKARSKI**

Lata	Lekarze	Lekarze dentyści	Akuszerki	Pielęgniarki	Felczerzy
			Liczby bezwzględne		
1923	6850	1100	5954	.	2257
1938	12917	3686	9356	6674	1403
			Na 10000 mieszkańców		
1923	2,4	0,4	2,1	.	0,8
1938	3,7	1,1	2,7	1,9	0,4

TABL. 2. **LEKARZE W 1938 R. NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW**

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym kobiety	Miasta powyżej 100000 mieszk.		Inne miasta		Wieś		Ogółem	Miasta powyżej 100000 mieszkańców
			razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	na 10000 mieszkańców	
	liczby bezwzględne									
Polska	**12917**	**2034**	**6853**	**1391**	**4598**	**476**	**1466**	**167**	**3,7**	**17,3**
Tereny okupowane przez Niemcy	8980	1384	5307	1044	2761	238	912	102	4,1	16,0
Tereny okupowane przez ZSRR	3937	650	1546	347	1837	238	554	65	3,0	24,4

TABL. 3. **LEKARZE W NIEKTÓRYCH KRAJACH**
Liczba lekarzy na 10000 mieszkańców

Kraje	Lata	Lekarze	Kraje	Lata	Lekarze	Kraje	Lata	Lekarze
Węgry	1936	11,2	Belgia	1934	7,4	Bułgaria	1936	4,5
Szwajcaria	1937	10,8	Czechosłowacja	1936	7,4	Szwecja	1936	4,3
Włochy	1937	8,3	Niemcy	1937	7,3	**Polska**	**1938**	**3,7**
Łotwa	1937	7,9	Holandia	1936	7,0	Jugosławia	1936	3,7
Dania	1936	7,9	Francja	1937	6,5	Litwa	1937	3,4
Norwegia	1936	7,7	ZSRR	1934	5,0	Finlandia	1937	3,4

TABL. 4. **SZPITALE I ŁÓŻKA W SZPITALACH**
Stan w dniu 1 I

Lata	Szpitale	Łóżka		Wyszczególnienie	Szpitale	Łóżka	
		ogółem	na 10000 mieszkańców			ogółem	na 10000 mieszkańców
1923[a]	702	61858	21,9	1936	672	70734	20,9
1924	657	55555	19,3	1937	669	72247	21,1
1928	673	58836	19,3	1938	677	74999	21,7
1929	698	61205	19,8				
1930	718	64923	20,8	Szpitale według właścicieli:			
1931	718	67342	21,3	państwowe	72	11873	3,4
1932	726	70937	22,1	samorządowe	283	37659	10,9
1933	710	70763	21,7	społeczne[b]	214	23496	6,8
1934	676	69543	21,0	prywatne	108	1971	0,6
1935	679	70775	21,2				

a Stan w dniu 1 VII. *b* Łącznie ze szpitalami ubezpieczalni społecznych.
Uwaga. Bez szpitali i sanatoriów wojskowych.

TABL. 5. **ŁÓŻKA W SZPITALACH W NIEKTÓRYCH KRAJACH**
Liczba łóżek na 10000 mieszkańców

Kraje	Lata	Łóżka	Kraje	Lata	Łóżka	Kraje	Lata	Łóżka
Niemcy	1936	98,2	Dania	1936	65,8	ZSRR	1934	28,0
Kanada	1936	93,7	Łotwa	1937	65,2	**Polska**	**1938**	**21,7**
Australia	1935	84,2	Finlandia	1937	63,7	Bułgaria	1936	19,8
Norwegia	1936	84,0	Czechosłowacja	1936	54,0	Grecja	1935	19,4
Austria	1936	77,3	Węgry	1936	53,2	Jugosławia	1936	18,1
Szwecja	1936	76,1	Francja	1933	30,2	Litwa	1937	16,3

TABL. 6. **ŁÓŻKA W SZPITALACH WEDŁUG RODZAJU CHORÓB**
Stan w dniu 1 I

Łóżka na oddziałach	1935	1938	1935	1938
	liczby bezwzględne		na 10000 mieszkańców	
Wewnętrznych	13567	14058	4,1	4,1
Chirurgicznych	12708	13545	3,8	3,9
Ginekologiczno-położniczych	5602	6377	1,7	1,8
Zakaźnych	5510	5520	1,6	1,6
Weneryczno-skórnych	3043	2827	0,9	0,8
Pediatrycznych	4088	4740	1,2	-
w tym gruźliczych	-	1571	-	-
Gruźliczych[a]	6423	6747	1,9	2,0
Psychiatrycznych	15186	16780	4,5	4,9
Innych	4648	4405	1,4	1,3

a W szpitalach i sanatoriach bez prewentoriów. Łóżka dla chorych na gruźlicę kostną częściowo zaliczono do pozycji „Inne".

TABL. 7. **ZAKŁADY DLA UMYSŁOWO CHORYCH**
Stan w dniu 1 I

Lata	Zakłady specjalne	Oddziały w szpitalach ogólnych	Łóżka			Chorzy
			ogółem	w zakładach specjalnych	w oddziałach szpitali ogólnych	
1923[a]	20	.	.	9383	.	.
1925	20	.	.	8968	.	.
1930	24	.	.	11920	.	.
1937	35	10	15931	15213	718	17526
1938	35	8	16780	16250	530	18348

a Stan w dniu 1 VII.

TABL. 8. **ŁÓŻKA DLA CHORYCH NA GRUŹLICĘ W SZPITALACH OGÓLNYCH, SANATORIACH I PREWENTORIACH**
Stan w dniu 1 I

Lata Rodzaje zakładów	Zakłady	Łóżka w zakładach
1928	227	6736
1931	284	9726
1938	211	10772
Szpitale z łóżkami dla chorych na gruźlicę	137	2680
Sanatoria	45	5638
Prewentoria	29	2454

TABL. 9. **OŚRODKI ZDROWIA**

Wyszczególnienie	1931	1935	1936	1937
Stan w dniu 31 XII				
Liczba ośrodków	205	310	397	482
Liczba działów:				
przeciwgruźlicze	193	294	366	436
przeciwjaglicze	186	273	362	444
przeciwweneryczne	105	154	245	314
opieka nad matką	107	156	203	222
opieka nad dzieckiem	135	227	287	364
Personel:				
lekarze	488	776	996	1138
pielęgniarki	355	544	692	840
kontrolerzy sanitarni	78	75	89	115
inni	287	433	231	277
Osoby pod stałą obserwacją w tys.	435	705	1085	1407
W ciągu roku sprawozdawczego				
Udzielone porady w tys.	981	1462	2233	2664
Odwiedziny domowe w tys.	203	283	378	425

TABL. 10. **WYDATKI NA OŚRODKI ZDROWIA**

Źródła pokrycia wydatków	1931—1932	1935—1936	1936—1937	1937—1938
	w tysiącach złotych			
Ogółem	**4084**	**4681**	**5119**	**5899**
Skarb Państwa	368	678	792	877
Związki samorządu terytorialnego[a]	2963	3315	3526	3896
Ubezpieczalnie społeczne	317	143	198	321
Opłaty za świadczenia	197	179	241	323
Polski Czerwony Krzyż	—	39	76	68
Inne	239	327	286	414

a Łącznie ze Skarbem Śląskim.

TABL. 11. **WAŻNIEJSZE CHOROBY ZAKAŹNE ZAREJESTROWANE**[a]

Choroby	1921—1925	1926—1930	1931—1935	1936—1938	1933	1934	1935	1936	1937	1938
	przeciętne roczne									
	Zachorowania									
Dur brzuszny	19295	15288	15425	15944	12523	18560	13590	15807	17490	14536
Dur osutkowy	23072	2509	3462	3601	3454	5127	4149	3757	3477	3570
Dur powrotny	11519	9	3	2	2	2	1	1	5	1
Ospa	1783	30	5	0,3	5	5	4	—	1	—
Odra	26043	44353	28867	37922	38170	38256	23606	40591	40004	33170
Płonica	20373	30758	20391	21850	21961	20968	17898	21173	24896	19480
Krztusiec	6412	9465	8041	9314	8813	9295	7523	10997	6874	10070
Błonica	4556	10995	18443	19561	17324	23370	17849	19565	21084	18034
Czerwonka	13276	3252	6051	7462	675	16717	4326	7603	8375	6407
Zimnica	15801	573	203	296	222	255	251	263	309	316
Róża	1627	3913	4303	5845	4034	4769	4934	5819	6448	5268
Zapalenie opon mózgowych	483	645	659	1620	530	539	1075	1322	1812	1725
Śpiączka epidemiczna	156	38	14	15	23	12	11	12	13	19
Gorączka połogowa	695	1189	1492	1412	1407	1588	1721	1467	1493	1275
Choroba Heinego-Medina	.	54[b]	82	174	69	83	69	252	158	113
	Zgony									
Dur brzuszny	1546	1179	1137	1161	920	1334	1108	1107	1184	1193
Dur osutkowy	1860	190	216	205	200	303	249	234	196	184
Dur powrotny	387	0,4	—	0,3	—	—	—	—	1	
Ospa	311	3	1	—	1	—	2	—	—	
Odra	708	750	256	308	309	344	186	327	279	318
Płonica	2311	2269	604	467	607	508	482	561	493	346
Krztusiec	466	570	292	476	261	215	291	576	441	411
Błonica	489	801	955	1051	877	1088	894	997	1186	970
Czerwonka	1894	393	646	809	42	1753	447	755	969	703
Zimnica	13	3	0,6	1	1	—		1		2
Róża	95	190	209	235	221	223	204	300	223	183
Zapalenie opon mózgowych	264	224	160	316	134	136	215	251	360	336
Śpiączka epidemiczna	37	14	5	3	8	1	8	4	1	4
Gorączka połogowa	251	372	353	366	334	354	366	397	381	321
Choroba Heinego-Medina	.	5[b]	10	18	8	16	7	22	12	20

a Bez zarejestrowanych w wojsku. *b* Lata 1927—1930.

TABL. 12. **ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN W MIASTACH LICZĄCYCH 100000 I WIĘCEJ MIESZKAŃCÓW**

Przyczyny zgonów	Zgony		Zgony na 10000 mieszkańców			
	1937	1938	1925	1930	1937	1938
Ogółem	**44222**	**43973**	**147,1**	**122,3**	**113,4**	**110,9**
Dur brzuszny i rzekomy	397	320	1,3	0,9	1,0	0,8
Dur osutkowy	3	8	0,1	0,0	0,0	0,0
Odra	132	102	1,9	1,0	0,3	0,3
Płonica	200	136	2,1	0,9	0,5	0,3
Krztusiec	149	132	1,1	0,5	0,4	0,3
Błonica i dławiec	327	272	1,2	1,2	0,8	0,7
Grypa	478	259	0,9	1,2	1,2	0,7
Czerwonka	36	93	0,6	0,1	0,1	0,2
Inne choroby nagminne	506	494	1,8	1,0	1,3	1,2
Gruźlica narządów oddechowych	5316	5305	19,4	17,1	13,6	13,4
Pozostałe postacie gruźlicy	655	616	4,5	.	1,7	1,6
Rak i inne nowotwory złośliwe	3975	4229	9,6	8,6	10,2	10,7
Zapalenie opon mózgowych	461	475	2,4	1,7	1,2	1,2
Udar i rozmiękczenie mózgu	1945	1948	3,2	4,1	5,0	4,9
Choroby serca	8126	8393	16,4	18,2	20,8	21,2
Choroby narządów oddechowych	1143	826	9,2	5,9	2,9	2,1
Zapalenie płuc	4406	4502	13,9	12,1	11,3	11,4
Choroby przewodu pokarmowego (z wyłączeniem raka)	2177	3168	11,6	5,9	5,6	8,0
w tym dzieci do 2 lat	1419	1161	8,6	5,2	3,6	2,9
Marskość wątroby	72[a]	67[a]	0,3	0,2	0,3	0,2
Zapalenie nerek	628	621	2,9	2,3	1,6	1,6
Choroby ciąży i porodu	328	302	1,1	1,2	0,8	0,8
Wątłość wrodzona i wady rozwoju	2360	2314	9,2	6,7	6,1	5,8
Uwiąd starczy	2284	2255	6,1	6,7	5,9	5,7
Inne choroby	4905	4068	14,7	16,1	12,6	10,3
Choroby niewiadome	1271	1120	6,0	2,0	3,2	2,8
Śmierć gwałtowna	1061	1111	3,2	2,8	2,7	2,8
Samobójstwa	881	837	2,2	2,2	2,3	2,1

a W m. st. Warszawie włączone do punktu „Inne choroby".

TABL. 13. **ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN W NIEKTÓRYCH KRAJACH**
Liczba przypadająca na 10000 mieszkańców w 1936 r.

Kraje	Ogółem	W tym zgony, których przyczyną były						
		choroby nagminne[a]	gruźlica narządów oddechowych	rak i inne nowotwory złośliwe	choroby serca	zapalenie płuc	śmierć gwałtowna	samobójstwa
Francja[b]	151,1	6,5	10,9	9,5	14,7	6,8	5,0	2,1
Polska[c]	**150,2**	**13,2**	**17,6**	**4,6**	**8,3**	**15,5**	**3,2**	**0,9**
Węgry	143,1	10,4	12,7	11,0	18,4	15,0	3,1	3,1
Włochy	137,1	12,2	6,5	8,4	16,1	20,2	3,4	0,8
Czechosłowacja	133,2	8,9	11,4	12,6	19,4	12,9	3,3	2,8
Belgia	127,7	7,4	5,6	11,0	21,3	8,5	3,4	1,6
Zjednoczone Królestwo	123,3	7,1	5,9	16,1	30,6	7,2	4,3	1,2
Niemcy i Austria	119,4	8,9	6,2	15,0	15,7	9,0	4,4	3,0
Szwecja[b]	112,4	8,0	8,5	13,2	11,2	7,5	3,7	1,5
Holandia	86,8	6,0	3,6	13,1	13,7	6,2	2,8	0,8

a Bez gruźlicy. *b* 1934 r. *c* 1932 r.

DZIAŁ XV. UBEZPIECZENIA, POŻARY

A. Ubezpieczenia społeczne

TABL. 1. **ROZWÓJ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH**

Lata	Rodzaj ubezpieczenia					
	na wypadek choroby	od wypadków[a]	ubezpieczenia emerytalne		od bezrobocia	
			robotników	pracowników umysłowych	robotników	pracowników umysłowych
	przeciętna roczna liczba ubezpieczeń w tysiącach					
1925	1881[b]	1209	534[b]	80	595	—
1926	1916[b]	1109	572[b]	81	632	63
1927	2202[b]	1441	624	85	774	87
1928	2518	1740	683	225[c]	944	225[c]
1929	2662	1865	705	249	1002	249
1930	2580	1708	628	263	924	263
1931	2391	1479	556	256	816	256
1932	2150	1211	476	240	709	240
1933	2068	1087	460	232	699	232
1934	1816	1829	1657	267	769	267
1935	1859	1890	1684	279	822	277
1936	1957	1973	1805	294	918	292
1937	2171	2183	1985	318	1060	315
1938	2254	2273	2064	343	1191	340

a Dział przemysłowy. W dziale rolnym statystyka ubezpieczonych nie jest prowadzona. *b* Dane niekompletne. *c* Stan w dniu 31 XII.

TABL. 2. **OSOBY POBIERAJĄCE RENTY LUB ZASIŁKI Z ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH**

Lata	Liczba osób pobierających renty w ubezpieczeniu			Liczba osób pobierających zasiłki w ubezpieczeniu	
	emerytalnym		od wypadków w zatrudnieniu	od bezrobocia	
	robotników[a]	pracowników umysłowych[b]		robotników	pracowników umysłowych
	stan w dniu 31 XII			przeciętne roczne	
1925	115434	3065	63097	46941	—
1926	122001	3719	66411	37148	1378
1927	123086	4101	70755	25293	971
1928	127428	5099	86052	28260	2053
1929	142255	6232	95830	53319	3628
1930	145931	7335	102785	106425	9466
1931	149695	8790	109679	113613	17265
1932	152231	10564	103538	91924	22602
1933	156878	14235	105365	49394	14642
1934	185341	17522	108189	48468	9836
1935	203339	21479	108051	58918	9189
1936	221491	26553	117235	63130	9378
1937	232402	30021	125625	70591	8430
inwalidzi	104471	12950	97541	×	×
starcy	8565	4311		×	×
wdowy	43730	7342	13484	×	×
sieroty	34388	5418	13463	×	×
1938	—	32927	—	79856	7967

a Bez dodatkowego ubezpieczenia kolejarzy i górników. *b* Bez zaopatrzeń na rachunek Skarbu Państwa.

TABL. 3. **BILANSE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH**[a]

Lata	Aktywa						Pasywa
	ogółem	w tym					
		kapitały w bankach	papiery wartościowe	pożyczki hipoteczne	nieruchomości	składki zaległe	
	w milionach złotych						
Wszystkie rodzaje ubezpieczeń							
1925[b]	188,0	35,4	3,1	11,2	38,4	60,5	79,6
1926[b]	267,2	57,4	8,4	23,2	51,7	69,3	107,2
1927[b]	386,8	76,9	20,1	41,2	76,1	96,1	130,7
1928[b]	568,6	120,5	51,5	57,4	105,3	129,2	191,2
1929[b]	749,0	136,4	108,7	74,3	131,3	168,8	237,8
1930[b]	897,0	163,7	150,8	87,7	165,0	200,7	324,2
1931[b]	1055,8	120,8	234,1	99,0	221,1	232,9	417,2
1932	1137,6	121,6	253,5	104,3	243,1	260,3	505,0
1933	1190,4	129,9	266,5	111,1	253,3	264,1	516,5
1934	1291,9	134,0	332,1	134,2	258,0	286,7	496,1
1935	1415,1	128,9	430,5	109,8	262,9	280,2	380,5
1936	1506,0	219,3	457,2	143,5	264,9	299,5	429,7
1937	1656,0	235,9	522,1	152,0	282,1	295,9	427,3
Ubezpieczenia na wypadek choroby							
1927	121,1	13,3	0,8	1,9	24,2	49,6	114,1
1933	289,8	16,8	6,6	2,8	87,1	117,1	287,5
1936	270,4	26,8	4,3	0,8	91,9	94,4	162,4
1937	283,5	32,7	4,3	0,7	97,8	90,7	163,2
Ubezpieczenia od wypadków w zatrudnieniu							
1927[b]	77,1	17,1	5,2	6,6	3,4	30,8	10,6
1933	158,1	23,2	30,3	18,0	17,2	48,4	28,6
1936	177,2	20,3	35,0	16,6	17,7	68,4	35,6
1937	189,0	28,3	35,7	15,8	16,9	68,1	39,1
Ubezpieczenia emerytalne robotników[c]							
1927	77,7	13,5	4,4	7,9	32,1	0,2	2,2
1933	150,6	15,7	34,4	18,0	52,5	0,6	9,7
1936	278,7	43,3	115,3	35,5	49,0	28,1	18,7
1937	355,3	48,6	148,6	43,2	55,8	30,6	26,3
Ubezpieczenia emerytalne pracowników umysłowych							
1927	84,9	21,3	9,7	24,8	16,4	7,9	3,6
1933	548,5	72,6	195,2	72,3	94,8	68,9	12,4
1936	739,2	126,2	302,6	90,6	104,5	75,0	80,1
1937	776,9	122,7	324,0	92,3	109,7	72,8	79,0
Ubezpieczenia na wypadek braku pracy robotników							
1927[d]	26,0	11,7	—	—	—	7,6	0,2
1933	21,3	1,6	—	—	1,7	12,6	158,3
1936[e]	14,5	0,3	—	—	1,8	12,4	126,1
1937[e]	14,9	—	—	—	1,9	13,0	113,2
Ubezpieczenia na wypadek braku pracy pracowników umysłowych							
1927[d]	—	—	—	—	—	—	—
1933	22,1	—	—	—	—	16,5	20,0
1936	26,0	2,4	—	—	—	21,2	6,8
1937	36,4	3,6	9,5	—	—	20,7	6,5

a Do aktywów i pasywów nie włączono niedoborów i nadwyżek. *b* Dane niekompletne. *c* Łącznie z ubezpieczeniem dodatkowym kolejarzy i górników. *d* Ubezpieczenie robotników podano łącznie z ubezpieczeniem pracowników umysłowych. *e* Stan w dniu 31 III następnego roku.

TABL. 4. **DOCHODY I WYDATKI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH**

A. Wszystkie rodzaje ubezpieczeń społecznych

Lata	Dochody						Wydatki		
	ogółem	w tym					ogółem	w tym	
		ze składek[a]				z majątku		świadczenia	koszty administracji
		razem	ubezpieczonych	pracodawców	Skarbu Państwa				
	w milionach złotych								
1925	273,3	258,3	96,1	155,3	6,9	.	242,5	194,2	23,1
1926	311,5	284,1	103,2	172,9	8,0	.	262,6	205,3	26,8
1927	416,7	380,9	137,9	230,2	12,8	.	330,9	252,9	34,2
1928	558,1	517,8	193,2	308,6	16,0	14,4	418,4	322,6	41,6
1929	649,7	596,3	224,1	355,2	17,0	27,4	526,3	418,5	49,1
1930	647,0	579,5	219,1	344,4	16,0	38,0	601,7	494,2	54,7
1931	603,1	523,7	197,5	311,9	14,3	50,3	586,9	476,6	53,8
1932	512,2	436,4	161,4	263,6	11,4	48,3	503,7	407,8	46,6
1933	474,1	394,6	145,9	237,8	10,9	49,1	428,3	322,2	42,5
1934	480,4	397,4	173,2	212,6	11,6	48,2	346,6	279,3	43,7
1935	506,4	418,6	176,7	229,1	12,8	50,7	353,4	280,1	38,4
1936	503,3	402,3	166,7	221,1	14,5	53,5	401,5	307,2	35,8
1937	566,0	453,1	186,8	248,3	18,0	58,6	430,3	339,1	.

B. Poszczególne rodzaje ubezpieczeń społecznych

Lata	Dochody			Wydatki		Dochody			Wydatki	
	ogółem	w tym		ogółem	w tym świadczenia	ogółem	w tym		ogółem	w tym świadczenia
		ze składek[a]	z majątku				ze składek[a]	z majątku		
	w milionach złotych									
	Ubezpieczenia na wypadek choroby					**Ubezpieczenia od wypadków w zatrudnieniu**				
1925	156,5	148,8	.	163,8	125,5	29,0	28,0	0,9	16,4	12,8
1926	171,5	161,7	.	177,6	133,9	40,4	35,0	1,8	21,6	16,9
1927	230,8	218,3	.	231,1	172,4	48,3	44,0	3,3	29,7	21,4
1928	297,1	282,5	.	297,9	222,7	54,4	48,4	4,5	33,2	26,2
1929	340,3	322,2	.	349,6	267,1	61,7	55,6	5,7	40,3	32,1
1930	335,8	309,6	.	345,5	269,7	60,7	54,1	6,5	45,4	36,6
1931	293,6	268,3	.	311,3	233,7	61,2	51,6	9,4	47,9	38,1
1932	242,4	218,0	.	246,0	182,6	56,4	48,9	7,2	50,2	38,7
1933	214,4	192,8	.	233,8	159,8	50,6	44,3	6,2	47,6	35,1
1934	142,3	124,3	3,4	150,1	118,7	54,8	43,2	5,2	48,1	37,2
1935	144,2	123,7	2,8	132,7	98,5	65,5	53,9	4,6	52,7	43,1
1936	149,4	125,3	1,5	137,4	101,8	65,5	51,4	4,5	65,8	47,4
1937	170,8	141,4	.	160,0	121,9	71,6	57,3	5,3	63,3	50,7

a Sumy przypisu składek w okresie sprawozdawczym.

TABL. 4. **DOCHODY I WYDATKI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (dok.)**

B. Poszczególne rodzaje *ubezpieczeń społecznych (dok.)*

Lata	Dochody			Wydatki		Dochody			Wydatki	
	ogółem	w tym ze składek[a]	w tym z majątku	ogółem	w tym świadczenia	ogółem	w tym ze składek[a]	w tym z majątku	ogółem	w tym świadczenia
	w milionach złotych									
	Ubezpieczenia emerytalne robotników (powszechne)[b]									
	Polska					Województwa zachodnie				
1925[c]	24,6	23,4	1,0	17,1	15,7	24,6	23,4	1,0	17,0	15,7
1926[c]	24,0	22,6	1,2	16,4	14,5	24,0	22,6	1,2	16,4	14,5
1927	29,2	26,4	2,6	18,7	16,9	28,2	25,5	2,6	18,0	16,3
1928	37,5	35,1	2,3	23,9	21,4	36,7	34,3	2,3	22,9	20,6
1929	41,9	38,0	3,4	28,4	25,8	41,0	37,1	3,4	27,2	24,7
1930	40,2	35,3	4,5	28,4	25,6	39,4	34,5	4,5	26,9	24,4
1931	38,0	31,4	5,9	31,4	28,5	37,2	30,6	5,8	30,0	27,3
1932	31,8	25,9	5,5	31,7	29,0	31,0	25,1	5,4	30,4	27,8
1933	29,4	24,5	4,8	32,2	29,2	28,5	23,8	4,7	30,8	28,0
1934	95,2	86,6	4,8	40,2	32,9	..	..	..	..	27,9
1935	105,3	94,6	7,6	46,9	37,9	..	34,3	..	..	29,1
1936	99,6	86,7	8,9	57,9	45,4	..	33,9	..	..	32,3
1937	115,9	98,9	11,5	63,6	48,3	..	37,8	..	..	..
	Ubezpieczenia dodatkowe emerytalne kolejarzy i górników[e]					**Ubezpieczenia emerytalne pracowników umysłowych**				
1925	20,0[d]	19,2	0,6	16,9	15,7	21,1	18,2	2,6	2,0	1,3
1926	19,9	18,5	1,3	20,0	18,3	24,7	19,1	4,2	3,2	2,3
1927	25,3	22,4	2,8	23,3	21,6	33,8	25,5	5,2	5,5	3,7
1928	27,7	25,3	2,1	24,9	23,3	71,7	63,8	4,9	10,2	6,7
1929	34,4	31,1	2,6	27,9	25,8	95,6	79,7	13,3	17,9	12,4
1930	33,8	30,3	3,0	29,5	27,2	105,1	82,9	21,2	20,9	13,7
1931	32,7	27,9	4,5	31,8	29,7	110,9	82,3	27,4	22,2	16,2
1932	29,6	23,3	6,1	29,8	28,1	99,0	69,5	28,5	25,4	19,6
1933	24,6	18,8	5,6	25,9	24,6	99,0	62,1	29,7	31,0	24,8
1934	26,8	20,5	5,7	29,5	27,9	99,5	64,2	29,0	36,3	29,1
1935	26,5	19,7	5,2	30,4	28,7	102,5	66,8	30,1	46,2	33,4
1936	30,0	20,5	4,7	35,7	29,8	95,6	56,9	33,8	56,9	40,4
1937	28,2	22,8	4,4	31,9	30,4	104,3	59,6	36,9	65,5	46,6
	Ubezpieczenia robotników na wypadek braku pracy					**Ubezpieczenia pracowników umysłowych na wypadek braku pracy**				
1925	22,1	20,7	0,0	26,3	23,2	—	—	—	—	—
1926	27,6	23,9	0,1	23,2	18,9	3,3	3,2	—	0,8	0,6
1927	42,6	38,4	0,2	21,2	16,1	6,6	5,9	—	1,2	0,8
1928	51,0	48,1	0,2	26,1	20,7	18,7	14,6	0,4	2,2	1,5
1929	52,8	51,1	0,3	55,6	49,8	23,1	18,6	2,1	6,7	5,5
1930	49,0	47,9	0,0	113,5	104,4	22,4	19,4	2,8	18,5	17,0
1931	44,2	42,9	0,1	111,1	101,3	22,5	19,4	3,1	31,3	29,1
1932	35,6	34,3	0,1	78,7	70,2	17,4	16,5	0,9	41,9	39,7
1933	33,9	32,6	0,1	32,6	26,4	22,2	19,5	2,7	25,2	22,4
1934	36,2	34,8	0,1	26,4	20,4	25,6	23,8	0,0	16,0	13,1
1935[d]	48,1	47,1	0,1	42,9	38,7	23,1	21,5	0,3	14,6	11,5
1936[e]	43,9	43,4	0,1	34,9	31,8	19,3	18,1	0,0	12,9	10,6
1937[e]	54,2	53,7	0,1	35,6	32,5	21,0	19,4	0,4	10,4	8,7

a Patrz notka *a* na str. 131. *b* Świadczenia z własnych środków, bez dopłat Skarbu Państwa. *c* Dane niekompletne. *d* Łącznie z pierwszym kwartałem 1936 r. (dane częściowo szacunkowe). *e* Rok budżetowy (dane częściowo szacunkowe).

TABL. 5. **DOCHODY ZE SKŁADEK I ŚWIADCZEŃ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH NA JEDNEGO UBEZPIECZONEGO**

Rodzaje ubezpieczeń	1925	1927	1928	1929	1933	1934	1935	1936	1937
	w złotych								
Dochody ze składek na jednego ubezpieczonego[a]									
Na wypadek choroby[b]	78,7	99,1	111,5	119,7	92,5	64,0	62,5	59,9	60,7
Na wypadek braku pracy:									
robotników	36,1	49,6	51,6	50,8	46,9	44,9	46,7	47,3	50,7
pracowników umysłowych	—	68,7	64,7	74,9	84,2	89,1	77,3	62,2	61,7
Emerytalne:									
robotników[c]	27,8	29,6	38,2	40,8	36,6	49,8	51,7	45,5	49,8
pracowników umysłowych	266,4	291,1	283,3	320,5	295,9	239,9	239,7	194,0	187,4
Od wypadków w zatrudnieniu	10,5	13,4	13,2	14,5	14,2	11,6	14,2	12,7	13,7
Świadczenia na jednego ubezpieczonego									
Na wypadek choroby[b]	64,5	76,2	86,2	97,9	73,8	60,4	46,9	45,9	48,9
Na wypadek braku pracy:									
robotników	40,4	20,7	22,2	49,6	37,9	26,4	31,2	29,2	30,7
pracowników umysłowych	—	9,1	6,8	22,2	96,8	49,1	41,3	36,2	27,5
Emerytalne:									
robotników[c]	18,7	19,0	23,3	27,7	43,5	18,7	20,7	23,8	24,3
pracowników umysłowych	15,9	42,7	29,6	49,7	107,0	108,8	119,9	137,8	146,6
Od wypadków w zatrudnieniu	4,8	6,5	7,1	8,4	11,3	10,0	11,4	11,7	12,1

a Sumy przypisu składek w okresie sprawozdawczym. *b* Bez Górnego Śląska. *c* Bez dodatkowego ubezpieczenia górników i kolejarzy.

TABL. 6. **PODZIAŁ ŚWIADCZEŃ UBEZPIECZENIA NA WYPADEK CHOROBY**[a]

Rodzaje świadczeń	1925	1927	1928	1929	1933	1935	1936	1937	1938
	W milionach złotych								
Ogółem	**107,5**	**149,2**	**194,0**	**233,1**	**138,2**	**78,7**	**80,9**	**96,0**	**114,4**
Zasiłki pieniężne	33,6	44,9	63,3	76,6	27,4	10,2	11,2	16,3	20,5
Pomoc lekarska	33,1	42,5	53,0	61,8	49,6	28,9	28,5	31,6	35,2
Leki i opatrunki	20,9	29,2	34,6	40,1	23,2	14,2	13,1	15,8	18,3
Szpitale, zakłady lecznicze, przewóz chorych i lekarzy	19,9	32,6	43,1	54,6	34,7	24,0	24,6[b]	26,9[b]	34,8
Profilaktyka i cele sanitarne	—	—	—	—	3,3	1,4	3,5	5,4	5,6
	Na jednego ubezpieczonego w złotych								
Ogółem	**64,5**	**76,2**	**86,2**	**97,9**	**73,8**	**46,9**	**45,9**	**49,1**	**52,9**
Zasiłki pieniężne	20,3	22,9	28,2	32,1	14,6	6,1	6,3	8,4	9,5
Pomoc lekarska	19,8	21,7	23,5	26,0	26,5	17,2	16,1	16,2	16,2
Leki i opatrunki	12,5	14,9	15,4	16,9	12,4	8,5	7,6	8,1	8,5
Szpitale, zakłady lecznicze, przewóz chorych i lekarzy	11,9	16,7	19,1	22,9	18,5	14,3	13,9	13,8	16,1
Profilaktyka i cele sanitarne	—	—	—	—	1,8	0,8	2,0	2,6	2,6

a Bez Górnego Śląska. *b* Wydatki na przewóz chorych i lekarzy w latach 1936 i 1937 mieszczą się częściowo również w wydatkach na pomoc lekarską.

B. Inne ubezpieczenia

TABL. 7. **DZIAŁALNOŚĆ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ**[a]

Wyszczególnienie	Ogółem				W tym zakłady zagraniczne			
	1929	1932	1936	1937	1929	1932	1936	1937
Stan ubezpieczeń w końcu roku[b]								
Liczba polis w tysiącach:								
w dziale życiowym	128,7	150,7	257,7	261,2	41,6	38,9	44,5	42,2
w działach rzeczowych	7750,6	6861,7	5439,9	5982,9	59,9	64,1	90,1	106,4
ogniowym	4928,2	4913,1	5206,6	5708,1	33,9	45,2	56,4	66,8
od kradzieży	81,0	52,6	73,1	79,5	13,4	7,0	14,0	15,2
transportowym	2673,5	1862,9	108,6	126,8	10,8	11,1	19,5	24,0
od gradobicia	60,8	31,0	48,6	63,7	1,4	0,8	—	—
w działach innych[b]	7,1	2,1	3,0	4,8	0,4	0,0	0,2	0,4
Suma ubezpieczeń w milionach złotych:								
w dziale życiowym	1097,1	927,8	722,4	633,6	531,9	430,0	272,4	221,8
w działach rzeczowych	57940,5	49251,4	38762,7	42023,3	3488,9	3382,9	3777,0	4170,0
ogniowym	52765,0	45458,2	35425,1	38028,1	3052,5	2939,3	3307,4	3538,9
od kradzieży	1258,7	1105,4	1083,4	1168,1	177,8	167,0	212,0	227,1
transportowym	2941,5	2211,5	1844,0[c]	2280,5	150,4	217,4	219,3	336,7
od gradobicia	822,2	287,3	233,7	324,0	79,0	11,0	—	—
w działach innych[b]	153,1	189,0	176,5	222,6	29,2	48,2	38,3	67,3
Zbiór składek w milionach złotych[d]								
Z ubezpieczeń bezpośrednich	234,0	169,4	127,5	133,4	34,7	29,8	20,8	19,2
w tym przekazano reasekuratorom	89,2	55,7	36,7	42,1	12,3	11,8	7,9	7,3
w dziale:								
życiowym	52,0	42,6	32,9	28,0	24,6	19,6	11,4	9,0
ogniowym	147,6	104,9	73,2	79,5	6,6	6,8	6,0	6,4
od kradzieży	4,8	4,0	3,8	4,2	0,9	0,9	0,9	0,9
transportowym	2,6	2,6	4,0	4,9	0,3	0,7	0,8	1,1
od gradobicia	13,2	5,7	3,8	5,4	0,9	0,1	—	—
w działach innych[d]	13,8	9,6	9,8	11,4	1,4	1,7	1,7	1,8
Z ubezpieczeń przyjętych do reasekuracji	37,6	19,1	15,1	17,9	0,1	0,1	—	—
w tym retrocedowano	7,1	7,8	4,3	5,8	—	—	—	—
Szkody do pokrycia w milionach złotych[d]								
Z ubezpieczeń bezpośrednich	151,0	93,6	75,3	78,0	11,7	14,2	12,3	14,7
w tym udział reasekuratorów	64,8	33,7	24,2	28,6	7,0	6,0	4,1	5,8
w dziale:								
życiowym	8,1	18,9	16,8	12,7	3,4	8,5	7,5	7,2
ogniowym	110,4	60,2	40,8	44,5	5,3	3,7	2,5	5,0
od kradzieży	4,1	2,2	2,0	1,9	1,1	0,6	0,5	0,5
transportowym	1,8	2,1	3,6	4,8	0,1	0,5	0,8	0,1
od gradobicia	18,7	5,2	4,2	5,9	1,1	0,1	—	—
w działach innych[d]	7,9	5,0	7,9	8,2	0,7	0,8	1,0	0,9
Z ubezpieczeń przyjętych do reasekuracji	28,6	13,1	7,7	12,7	0,1	0,1	—	—
w tym udział reasekuratorów	6,1	4,8	2,2	6,1	—	—	—	—

a Bez zakładów wzajemnych mniejszych. *b* Nie uwzględniono ubezpieczeń szyb, od odpowiedzialności prawnej i od wypadków. *c* Zmniejszenie się wskutek zaprzestania masowego ubezpieczenia towarów i pakunków podróżnych. *d* Łącznie z ubezpieczeniem szyb, od odpowiedzialności prawnej i od wypadków.

TABL. 8. **BILANSE I RACHUNKI STRAT I ZYSKÓW ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ**[a]

Wyszczególnienie	Ogółem				W tym zakłady zagraniczne			
	1929	1932	1936	1937	1929	1932	1936	1937
	w milionach złotych							
Bilanse. Stan w dniu 31 XII								
Stan czynny								
Kasa	2,5	2,3	1,9	1,6	0,6	0,9	0,7	0,4
Instytucje kredytowe	24,2	21,9	38,0	44,9	1,0	4,8	4,5	6,9
Papiery procentowe własne	56,5	74,9	92,2	104,1	15,1	23,6	25,8	31,3
Pożyczki hipoteczne i pod zastaw hipotek	16,1	24,6	22,8	21,5	0,6	5,8	5,5	5,8
Pożyczki udzielone związkom samorządowym	4,6	5,1	4,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,4
Dłużnicy	101,8	140,2	109,7	107,4	15,0	12,6	9,0	7,9
w tym zaległe składki	68,7	109,0	90,3	86,1	11,4	10,4	7,8	6,6
Nieruchomości	51,8	75,6	83,9	79,3	10,2	21,2	27,0	26,0
Inne aktywa	52,6	76,7	86,3	74,7	5,2	20,7	27,2	14,6
w tym pożyczki pod zastaw własnych polis	6,0	26,0	26,1	22,7	2,6	12,7	12,9	10,2
Strata	13,2	4,9	9,6	4,0	5,7	1,3	1,5	1,3
Suma bilansowa	**323,3**	**426,2**	**449,0**	**438,2**	**54,1**	**91,6**	**101,9**	**94,6**
Stan bierny								
Kapitał zakładowy	27,1	30,2	32,0	33,1	4,3	4,8	6,6	10,6
Inne kapitały własne	64,7	99,8	128,6	126,8	1,1	1,8	3,9	3,0
Fundusz ubezpieczeniowy	78,1	138,1	159,9	146,4	31,0	69,3	77,8	65,6
Fundusze techniczne	35,2	38,1	28,2	24,4	4,1	5,2	5,4	4,5
Długi hipoteczne	5,0	3,2	2,3	2,2	—	—	0,1	—
Wierzyciele	36,2	37,5	22,4	23,5	2,3	0,9	1,6	4,0
Inne pasywa	69,9	73,5	70,6	75,3	11,2	9,5	6,0	6,2
Zysk	7,1	5,8	5,0	6,5	0,1	0,1	0,5	0,7
Rachunki strat i zysków								
Zyski								
Zysk (nadwyżka) w działach:								
życiowym	0,3	1,9	3,8	1,9	0,1	0,4	2,1	0,5
ogniowym	3,0	13,9	4,0	6,2	0,0	0,0	0,0	0,4
innych	1,1	1,2	0,6	1,0	0,1	0,1	0,1	0,2
Czysty dochód z majątku	6,4	6,0	6,0	6,1	0,6	0,8	0,7	0,7
Zysk na kursie walut obcych i papierów wartościowych	0,3	1,0	0,9	1,6	0,2	0,0	0,4	1,0
Inne zyski	9,9	10,0	19,5	12,2	0,0	2,0	3,5	4,0
Strata (niedobory bilansowe)	13,2	4,9	9,6	4,0	5,7	1,3	1,5	1,3
Ogółem	**34,2**	**38,9**	**44,4**	**33,0**	**6,7**	**4,6**	**8,3**	**8,1**
Straty								
Strata (niedobory) w działach:								
życiowym	5,1	0,2	1,9	0,8	3,5	0,1	0,1	0,7
ogniowym	6,4	1,2	1,6	0,8	0,9	0,8	0,3	0,4
innych	4,4	1,8	2,4	2,1	0,7	0,4	0,6	0,2
Strata na kursie walut obcych i papierów wartościowych	1,6	1,2	2,6	0,5	0,2	0,3	1,4	0,2
Rezerwa (odpisy) na należności wątpliwe	4,6	16,6	9,5	7,2	1,1	1,8	3,4	2,5
Inne straty i odpisy	5,0	12,1	21,4	15,1	0,2	1,1	2,0	3,4
Zysk (nadwyżka bilansowa)	7,1	5,8	5,0	6,5	0,1	0,1	0,5	0,7

a Bez zakładów wzajemnych mniejszych.

TABL. 9. **LICZBA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ DZIAŁAJĄCYCH W POLSCE**

Zakłady	1929	1932	1936	1937	Zakłady	1929	1932	1936	1937
Ogółem	**60**	**63**	**74**	**72**	Zakłady krajowe (dok.)				
w tym większe zakłady	42	40	38	34	wzajemne większe	12	9	9	8
					wzajemne mniejsze	18	23	36	38
Zakłady krajowe	53	55	66	65	akcyjne	15	15	15	13
publiczne	8	8	6	6	Zakłady zagraniczne	7	8	8	7

C. Straże pożarne

TABL. 10. **POŻARY BUDYNKÓW**[a]

Wyszczególnienie	1932[bc]	1934[bc]	1935[bc]	1936[bc]	1937[b]
Pożary w tysiącach	18,1	20,3	20,0	19,4	18,2
w miastach	1,8	2,0	1,9	1,8	2,2
na wsi	16,3	18,3	18,1	17,6	16,0
Dotknięte pożarem nieruchomości zabudowane w tysiącach	28,9	33,9	32,6	30,4	28,3
Budynki w tysiącach	51,9	62,5	58,3	54,0	49,8
Wartość ubezpieczeniowa budynków dotkniętych pożarem w milionach złotych	118,7	116,2	114,8	113,5	172,5
Szkody pogorzelowe w budynkach w milionach złotych	35,2	32,5	28,4	25,5	26,2
Stosunek szkód do wartości w odsetkach	29,7	27,9	24,7	22,5	15,2

a Pożary zarejestrowane przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, a w woj. poznańskim i pomorskim przez Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych w Poznaniu. *b* Bez woj. śląskiego. *c* Bez m.st. Warszawy.

TABL. 11. **STRAŻE POŻARNE**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	1932	1935	1936	1937	1938
Straże ochotnicze (nieprofesjonalne):					
liczba straży	10789	11612	12357	12613	13830
członkowie w tysiącach	255,9	296,9	303,8	305,2	362,4
Straże zawodowe (miejskie i przemysłowe):					
liczba straży	.	67	70	91	106
członkowie w tysiącach	.	2,9	3,0	3,3	3,6
Zasadniczy sprzęt strażacki:					
samochody	415	617	654	685	927
motopompy	669	1073	1272	1421	1600
sikawki ręczne	12276	13786	14044	14421	14181
Na jedną straż przypada km²	36,0	33,2	31,2	30,6	27,9

DZIAŁ XVI. SZKOLNICTWO. OŚWIATA POZASZKOLNA. ŻYCIE KULTURALNE I ROZRYWKI

A. Szkolnictwo

TABL. 1. **WYDATKI NA OŚWIATĘ Z BUDŻETU SKARBU PAŃSTWA, SKARBU ŚLĄSKIEGO I ZWIĄZKÓW SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO**

Wydatki	1928—1929	1929—1930	1932—1933	1934—1935	1935—1936	1936—1937	1937—1938	1938—1939[a]
	w milionach złotych							
Ogółem	**572,4**	**626,1**	**423,2**	**412,1**	**411,2**	**417,4**	**446,6**	**462,6**
zwyczajne	493,6	535,6	413,3	397,0	396,2	400,6	419,2	439,0
nadzwyczajne	78,8	90,5	9,9	15,1	15,0	16,8	27,4	23,6
Skarb Państwa[b]	416,1	450,2	321,7	316,3	317,7	319,8	334,1	350,2
zwyczajne	380,3	416,3	321,2	313,8	316,2	318,8	330,8	347,9
w tym:								
szkoły powszechne, specjalne i przedszkola	230,0	248,9	195,8	171,8	179,2	182,2	192,3	205,5
szkoły średnie ogólnokształcące	33,4	35,4	24,7	21,2	21,2	22,4	24,6	26,3
szkoły kształcenia nauczycieli	15,4	16,8	9,7	7,4	7,1	6,3	4,8	5,1
szkoły zawodowe	24,2	28,0	16,4	14,1	13,9	13,6	14,9	15,3
szkoły wyższe	33,7	37,1	28,3	24,9	23,8	24,1	24,7	26,2
nadzwyczajne	35,8	33,9	0,5	2,5	1,5	1,0	3,3	2,3
Skarb Śląski	39,1	44,0	26,7	24,0	22,8	25,6	27,4	29,7
zwyczajne	38,1	39,7	26,6	24,0	22,8	25,6	27,4	29,6
nadzwyczajne	1,0	4,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Samorząd terytorialny[c]	117,2	131,9	74,8	71,8	70,7	72,0	85,1	82,7
zwyczajne	75,2	79,6	65,5	59,2	57,2	56,2	61,0	61,5
nadzwyczajne	42,0	52,3	9,3[d]	12,6	13,5	15,8	24,1	21,2[d]

a Preliminarze budżetowe. *b* Łącznie z wydatkami z funduszów specjalnych Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, które nie zostały podzielone na poszczególne typy szkół. *c* Bez wydatków na szkolnictwo zawodowe. *d* Łącznie z wydatkami na kulturę i sztukę.

TABL. 2. **NAUCZYCIELE[a] I PERSONEL POMOCNICZY (w roku szkolnym 1935/36)**

Wyszczególnienie	Przedszkola	Szkoły						
		powszechne[b]		średnie ogólnokształcące	kształcenia nauczycieli	zawodowe[c]	zawodowe dokształcające	wyższe
		ogółem	w tym prywatne					
Ogółem	**2045**	**91224**	**6665**	**11602**	**1791**	**7404**	**4307**	**3409**
mężczyźni	7	46066	2845	7240	1066	4594	3686	3060
kobiety	2038	45158	3820	4362	725	2810	621	349
Nauczyciele religii	—	12084	1128	917	152	343	421	—
Nauczyciele przedmiotów świeckich	2045	79130	5536	10676	1638	6076	3886	1672
Personel pomocniczy	—	10	1	9	1	985	—	1737

a Łącznie z nauczycielami płatnymi od godzin. *b* Łącznie ze szkołami specjalnymi. *c* Łącznie z kursami oraz ludowymi szkołami rolniczymi.

TABL. 3. **SZKOŁY I UCZNIOWIE**

Rodzaje szkół	1922—1923	1928—1929	1930—1931	1932—1933	1934—1935	1936—1937	1938—1939
Liczba szkół							
Przedszkola	.	1557	1808	1724	1876	1715	1506
Szkoły:							
powszechne	27384	26376	26645	26839	27757	28337	28881
ćwiczeń	95	131	139	130	102	61	40
specjalne	36	63	72	87	89	98	110
średnie ogólnokształcące[a]	762	777	743	765	770	763	789
gimnazja[b]	×	×	×	×	768	756	784
licea[c]	×	×	×	×	676	682	668
kształcenia nauczycieli	190	235	223	205	187	42	74
zawodowe[d]: zakłady	.	720	763	747	714	717	.
wydziały	.	1093	1172	1236	1172	1216	.
ludowe rolnicze	.	127	135	138	143	152	.
zawodowe dokształcające	.	.	.	670	637	611	641
wyższe	17	21	22	24	24	24	28
Liczba uczniów w tysiącach							
Przedszkola	.	93,0	101,5	87,2	98,2	87,4	74,8
Szkoły:							
powszechne	3208,4	3474,6	3959,0	4510,7	4655,4	4743,0	4953,0
ćwiczeń	11,7	15,9	18,2	20,3	21,5	15,0	10,5
specjalne	2,8	6,3	6,9	7,3	9,2	11,0	12,6
średnie ogólnokształcące[a]	227,1	203,9	205,0	186,8	166,1	200,6	234,2
gimnazja[b]	×	×	×	×	130,8	158,4	197,5
licea[c]	×	×	×	×	35,3	42,2	36,7
kształcenia nauczycieli	26,7	38,2	35,6	24,6	12,0	2,9	6,6
zawodowe[d]	.	67,0	72,7	68,8	70,8	90,8	.
ludowe rolnicze	.	5,2	5,1	4,6	5,1	5,8	.
zawodowe dokształcające	.	.	.	86,1	84,1	97,6	120,3
wyższe	33,0	43,6	48,2	51,8	48,0	48,0	50,0

a Ponieważ szkoła jako zakład, może posiadać równocześnie gimnazjum i liceum, liczba szkół jest mniejsza od liczby składników. *b,c* Włączono szkoły posiadające klasy dawnego ustroju: *b* — III—VI, *c* — VII i VIII. *d* Łącznie z kursami.

TABL. 4. **JĘZYK NAUCZANIA W SZKOŁACH (w roku szkolnym 1937/38)**

Język nauczania	Przedszkola	Szkoły						
		powszechne		średnie ogólnokształcące		kształcenia nauczycieli	zawodowe[b]	wyższe
		ogółem	w tym prywatne	gimnazja	licea[a]			
	Liczba szkół							
Ogółem	**1659**	**28723**	**1488**	**769**	**691**	**74**	**764**	**28**
Polski	1524	24047	720	671	604	72	733	28
Polski i ruski (ukraiński)	—	3064	4	2	2	—	—	—
Polski i niemiecki	5	203	4	—	—	—	1	—
Polski i żydowski lub hebrajski	20	226	226	38	34	—	5	—
Polski i inny	4	56	2	1	1	—	—	—
Ruski (ukraiński)	16	461	41	24	21	1	5	—
Białoruski	—	—	—	1	1	—	—	—
Niemiecki	49	394	234	15	13	—	6	—
Żydowski lub hebrajski	40	226	226	12	10	1	14	—
Litewski	—	23	14	1	1	—	—	—
Czeski	—	18	13	—	—	—	—	—
Rosyjski	—	5	4	4	4	—	—	—
Francuski	1	—	—	—	—	—	—	—

Uwaga. Notki *a,b* patrz tabl. 4 na str. 139.

TABL. 4. **JĘZYK NAUCZANIA W SZKOŁACH (w roku szkolnym 1937/38) (dok.)**

Język nauczania	Przedszkola	Szkoły						
		powszechne		średnie ogólnokształcące		kształcenia nauczycieli	zawodowe[b]	wyższe
		ogółem	w tym prywatne	gimnazja	licea[a]			
		Liczba uczniów w tysiącach						
Ogółem	**83,3**	**4851,5**	**150,3**	**181,3**	**40,1**	**4,8**	**106,4**	**48,0**
Polski	79,0	4174,5	61,7	163,3	36,2	4,6	103,0	48,0
Polski i ruski (ukraiński)	—	473,4	0,6	0,9	0,3	—	—	—
Polski i niemiecki	0,2	36,5	0,1	—	—	—	0,1	—
Polski i żydowski lub hebrajski	0,8	28,5	28,5	6,8	1,5	—	0,6	—
Polski i inny	0,1	4,5	0,2	0,1	0,0	—	—	—
Ruski (ukraiński)	0,5	58,8	6,4	4,7	1,0	0,1	0,6	—
Białoruski	—	—	—	0,2	0,0	—	—	—
Niemiecki	1,6	36,3	15,1	2,5	0,4	—	0,3	—
Żydowski lub hebrajski	1,1	36,4	36,4	2,2	0,4	0,1	1,8	—
Litewski	—	1,1	0,4	0,2	0,1	—	—	—
Czeski	—	0,9	0,6	—	—	—	—	—
Rosyjski	—	0,6	0,3	0,4	0,2	—	—	—
Francuski	0,0	—	—	—	—	—	—	—

a I klasa liceum łącznie z VIII klasą dawnego ustroju. *b* Łącznie z kursami.

TABL. 5. **ROZMIESZCZENIE SZKÓŁ NA TERENACH OKUPOWANYCH PRZEZ WROGÓW[a] (w roku szkolnym 1937/38)**

Tereny okupowane Podział z dnia 1 I 1941 r.	Przedszkola	Szkoły					
		powszechne	średnie ogólnokształcące		kształcenia nauczycieli[a]	zawodowe[c]	wyższe
			gimnazja	licea[b]			
		Liczba szkół					
Polska	**1659**	**28882**	**769**	**691**	**74**	**764**	**28**
Tereny okupowane przez Niemcy w podziale na:	1379	17118	543	487	51	548	21
Rzeszę	837	8391	246	222	23	239	5
Generalną Gubernię[d]	542	8727	297	265	28	309	16
Tereny okupowane przez ZSRR w podziale na:	280	11764	226	204	23	216	7
Litwę	46	486	23	17	5	26	2
Białoruś	94	5005	58	57	4	78	
Ukrainę	140	6273	145	130	14	112	5
		Uczniowie w tysiącach					
Polska	**83,3**	**4877,4**	**181,3**	**40,1**	**4,8**	**106,4**	**48,0**
Tereny okupowane przez Niemcy w podziale na:	73,5	3162,4	127,5	27,7	3,5	77,1	35,6
Rzeszę	48,5	1484,2	58,3	11,9	1,4	31,6	6,4
Generalną Gubernię[d]	25,0	1678,2	69,2	15,8	2,1	45,5	29,2
Tereny okupowane przez ZSRR w podziale na:	9,8	1715,0	53,8	12,4	1,3	29,3	12,4
Litwę	1,5	67,6	5,4	0,9	0,3	2,8	3,3
Białoruś	3,1	683,7	14,3	3,0	0,2	10,2	—
Ukrainę	5,2	963,7	34,1	8,5	0,8	16,3	9,1

a Łącznie ze szkołami specjalnymi. *b* I klasa liceum łącznie z VIII klasą dawnego ustroju. *c* Łącznie z kursami. *d* Łącznie z ziemią zajętą przez Słowaków.

TABL. 6. **PRZEDSZKOLA**

Przedszkola	Liczba przedszkoli			Wychowankowie			
						1937—1938	
	1926—1927	1928—1929	1937—1938	1926—1927	1928—1929	ogółem	w tym dziewczęta
Ogółem	**1185**	**1557**	**1659**	**66603**	**92898**	**83338**	**44080**
miasta	744	946	1138	44530	60151	58853	31007
wieś	441	611	521	22073	32747	24485	13073
Państwowe i samorządowe	.	603	486	.	.	32748	17153
Prywatne	.	954	1173	.	.	50590	26927

TABL. 7. **DZIECI I UCZNIOWIE W WIEKU 7—13 LAT**

Wiek	1932—1933	1933—1934	1934—1935	1935—1936	1936—1937	1937—1938	1938—1939
	Dzieci w wieku 7—13 lat w tysiącach[ab]						
Ogółem	**4859,2**[c]	**4987,7**	**5074,0**	**5143,1**	**5150,5**	**5164,7**	**5296,9**
7 lat	839,2	783,0	776,7	777,4	765,5	802,3	756,6
8	785,3	835,0	779,1	772,8	773,5	762,5	798,4
9	785,6	782,0	831,5	775,8	769,5	770,7	759,3
10	748,3	782,6	779,0	828,3	772,9	767,0	767,8
11	679,5	745,7	779,9	776,3	825,4	770,5	764,4
12[b]	552,0	573,3	631,8	664,0	663,8	709,5	768,1
13[b] lat	442,0	486,1	496,0	548,5	579,9	582,2	682,3
	Na 100 dzieci przypada uczniów w wieku 7—13 lat (bez względu na poziom nauki)						
Ogółem	**89,5**	**89,5**	**88,7**	**88,3**	**88,9**	**90,0**	**90,6**
7 lat	87,1	85,7	84,4	85,8	88,6	88,6	91,2
8	93,5	93,0	92,9	92,7	95,1	98,0	97,3
9	95,6	93,9	93,3	93,6	93,7	96,4	99,2
10	94,5	94,7	92,8	92,2	92,8	93,2	96,0
11	88,5	91,7	90,9	89,3	89,1	90,2	90,6
12	85,3	84,9	86,5	85,9	85,1	85,0	84,5
13 lat	74,6	75,9	73,3	73,9	73,7	74,4	73,8

a Szacunki na podstawie ostatecznych wyników spisu z dn. 9 XII 1931 r. *b* Z powodu odmiennego wieku obowiązku szkolnego na terenie województw południowych podane w tablicy liczby dzieci 12- i 13-letnich są niepełne. *c* W tym 27,3 tys. dzieci w wieku 6 lat, podlegających obowiązkowi szkolnemu na terenie woj. śląskiego.

TABL. 8. **SZKOŁY POCZĄTKOWE PUBLICZNE I PRYWATNE**

Typy szkół	Liczba szkół				Uczniowie w tysiącach				
								1938 -1939	
	1922—1923	1928—1929	1932—1933	1938—1939	1922—1923	1928—1929	1932—1933	ogółem	w tym dziewczęta
Szkoły powszechne	27384	26376	26839	28881	3208,4	3474,6	4510,7	4953,0	2385,2
publiczne	26653	24954	25465	27370	3132,1	3359,3	4385,3	4797,3	2318,5
miasta	2272	1987	1960	2188	804,3	820,8	1111,5	1200,0	596,0
wieś	24381	22907	23505	25182	2327,8	2538,5	3273,8	3597,3	1722,5
prywatne	731	1422	1374	1511	76,3	115,3	125,4	155,7	66,7
miasta	433	891	903	864	58,0	89,9	98,0	117,0	47,9
wieś	298	531	471	647	18,3	25,4	27,4	38,7	18,8
Szkoły ćwiczeń	95	131	130	40	11,7	15,9	20,3	10,5	4,2
publiczne	82	108	97	40	10,0	13,2	16,3	10,5	4,2
prywatne	13	23	33	—	11,7	2,7	4,0	—	—
Szkoły specjalne	36	63	87	110	2,8	6,2	7,3	12,6	4,5
publiczne	.	.	74	95	.	.	6,6	11,8	4,2
prywatne	.	.	13	15	.	.	0,7	0,8	0,3
dla ociemniałych	5	5	7	10	0,2	0,3	0,3	0,6	0,2
dla głuchoniemych	9	15	16	16	0,8	1,0	1,1	1,3	0,5
dla niedorozwiniętych	13	29	50	68	1,2	3,2	4,8	8,7	3,7
dla moralnie zaniedbanych	9	14	14	16	0,6	1,7	1,1	2,0	0,1

TABL. 9. **UCZNIOWIE PUBLICZNYCH SZKÓŁ POWSZECHNYCH WEDŁUG KLAS (w roku szkolnym 1937/38)**

Stopień szkoły	Liczba uczniów w tysiącach							
	ogółem	w klasach						
		I	II	III	IV	V	VI	VII
Szkoła: I st. o 1 nauczycielu[a]	886,7	223,9	192,4	282,6	187,8			
I st. o 2 nauczycielach[a]	762,6	187,9	160,9	239,2	174,6			
II st. o 3 nauczycielach[b]	615,8	134,5	115,3	113,4	108,4	90,0	54,2	
II st. o 4 nauczycielach[b]	300,0	64,1	54,7	51,7	49,5	44,8	35,2	
III st. o 5 nauczycielach	223,9	43,2	38,2	36,6	36,3	33,9	22,0	13,7
III st. o 6 i więcej nauczycielach	1912,2	320,7	299,5	292,5	295,1	298,9	237,3	168,2

a,b Czas trwania nauki: *a* — 2 lata w kl. III i 3 lata w kl. IV, *b* — 2 lata w klasie VI.

TABL. 10. **ABSOLWENCI SZKÓŁ POWSZECHNYCH**

Szkoły	1922—1923	1924—1925	1926—1927	1927—1928	1932—1933	1933—1934	1934—1935	1935—1936	1936—1937
	W tysiącach								
Ogółem	**188,4**	**227,4**	**255,2**	**254,7**	**238,0**	**257,3**	**278,6**	**277,8**	**262,7**
miasta	41,9	50,9	61,4	62,6	65,1	78,6	89,7	97,6	103,2
wieś	146,5	176,5	193,8	192,1	172,9	178,7	188,9	180,2	159,5
Szkoły publiczne	184,5	222,5	248,7	246,7	229,5	246,5	267,1	264,7	249,9
miasta	39,2	47,4	57,0	57,3	58,6	69,9	80,4	87,0	92,7
w tym 7-klasowe	28,2	37,7	48,1	50,0	56,3	67,9	77,9	84,9	90,7
wieś	145,3	175,1	191,7	189,4	170,9	176,6	186,7	177,7	157,2
1- i 2-klasowe	.	.	.	.	98,7	104,6	106,6	97,3	73,7
3- i 4-klasowe	.	.	.	.	34,9	32,4	33,0	29,8	29,0
5 i więcej klasowe	.	.	.	.	37,3	39,6	47,1	50,6	54,5
Szkoły prywatne	3,9	4,9	6,5	8,0	8,5	10,8	11,5	13,1	12,8

TABL. 11. **SZKOŁY ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE WEDŁUG PRAW**

Wyszczególnienie	Liczba szkół			Uczniowie w tysiącach			
						1938–1939	
	1935—1936	1937—1938	1938—1939	1935—1936	1937—1938	ogółem	w tym dziewczęta
Gimnazja	753	769	784	144,8	181,3	197,5	86,8
państwowe	303	307	310	79,1	94,0	100,7	33,0
samorządowe	44	41	45	7,9	9,6	10,6	5,0
z prawami[a]	37	37	39	7,6	9,3	10,1	4,7
bez praw	7	4	6	0,3	0,3	0,5	0,3
prywatne	406	421	429	57,8	77,7	86,2	48,8
z prawami[a]	290	329	355	46,3	65,6	77,0	45,3
bez praw	116	92	74	11,5	12,1	9,2	3,5
Licea[b]	682	691	668	36,3	40,1	36,7	14,9
państwowe	281	297	290	19,8	22,6	20,5	6,0
samorządowe	39	34	33	1,9	1,7	1,5	0,6
z prawami	36	34	30	1,8	1,7	1,5	0,6
bez praw	3	–	3	0,1	–	0,0	0,0
prywatne	362	360	345	14,6	15,8	14,7	8,3
z prawami[a]	288	306	254	12,7	13,9	11,9	7,0
bez praw	74	54	91	1,9	1,9	2,8	1,3
Korpusy kadetów	3	2	2	1,0	1,0	1,0	x

a W latach szkolnych 1935/36—1937/38 prawa pełne i niepełne. *b* Włączono klasy VII i VIII szkoły średniej dawnego ustroju.

TABL. 12. **UCZNIOWIE SZKÓŁ ŚREDNICH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH WEDŁUG KLAS**

Typy szkół Klasy	1922—1923	1928—1929	1932—1933	1936—1937	1937—1938			
					ogółem	w szkołach		
						państwowych	samorządowych	prywatnych
	w tysiącach							
Gimnazja[a]	113,7	112,6	103,2	158,4	181,3	94,0	9,6	77,7
klasa: I	35,8	25,1	26,6	51,2	58,2	28,7	3,3	26,2
II	33,2	32,2	30,7	43,6	49,0	25,9	2,6	20,5
III	25,3	28,8	23,3	37,3	41,4	22,0	2,1	17,3
IV	19,4	26,5	22,6	26,3	32,7	17,4	1,6	13,7
Licea[b]	24,1	41,0	40,2	42,2	40,1	22,6	1,7	15,8
klasa: I	14,3	22,0	20,8	24,5	18,5	11,0	0,8	6,7
II	9,8	19,0	19,4	17,7	21,6	11,6	0,9	9,1

a, *b* Włączono klasy dawnego ustroju: *a* – III i IV, *b* – VII i VIII.

TABL. 13. **ŚWIADECTWA DOJRZAŁOŚCI SZKÓŁ ŚREDNICH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH DAWNEGO USTROJU**

Wyszczególnienie	1922—1923	1926—1927	1928—1929	1932—1933	1934—1935	1936—1937		
						ogółem	mężczyźni	kobiety
Ogółem	**8054**	**12947**	**14835**	**15844**	**13730**	**15165**	**9336**	**5829**
Abiturienci szkół:								
państwowych	4996	7268	7731	7654	7354	7909	5790	2119
samorządowych	106	521	636	811	626	635	326	309
prywatnych	2952	4941	5389	6119	4840	5471	2343	3128
Eksterni		217	1079	1260	910	1150	877	273

TABL. 14. **SZKOŁY KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI**

Typy szkół	Liczba szkół			Uczniowie w tysiącach		
	1922 – –1923	1928– – 1929	1937 – –1938	1922 – –1923	1928 – – 1929	1937 1938
Seminaria nauczycielskie	174	209	×	26,1	36,8	×
państwowe	112	119	×	18,3	21,2	×
samorządowe	4	90	×	0,5	15,6	×
prywatne	58		×	7,3		×
Licea pedagogiczne	×	×	38	×	×	1,7
Pedagogia	×	3	11	×	0,2	1,1
Seminaria dla wychowawców przedszkolnych	16	16	19	0,6	0,8	1,7
państwowe	8	8	8	0,3	0,4	0,9
prywatne	8	8	11	0,3	0,4	0,8
Seminaria nauczycielskie gospodarstwa	.	7	6	.	0,4	0,3
państwowe	.	3	2	.	.	0,2
prywatne	.	4	4	.	.	0,1

TABL. 15. **ŚWIADECTWA UKOŃCZENIA SZKÓŁ KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI**

Typy szkół	1927 – – 1928	1933 – 1934	1934 – – 1935	1935 1936		
				ogółem	mężczyźni	kobiety
Seminaria nauczycielskie	6170	4943	4184	4236	1978	2258
w tym eksterni	415	147	66	160	119	50
Pedagogia	–	111	161	161	59	102
Seminaria dla wychowawców przedszkolnych	204	247	297	315		315
w tym eksterni	.	28	51	66		66
Seminaria nauczycielskie gospodarstwa	113	199	115	74		74

TABL. 16. **SZKOŁY I KURSY ZAWODOWE**

Właściciele szkół Kierunek wykształcenia	Liczba szkół			Uczniowie w tysiącach			
						1937 1938	
	1928 – 1929	1932 1933	1937 1938	1928 1929	1932 1933	ogółem	w tym chłopcy
Ogółem	**720**[a]	**747**	**764**	**67,0**[a]	**68,8**	**106,4**	**55,6**
szkoły	477	474	510	56,3	56,2	91,0	48,3
kursy	243	273	254	10,7	12,6	15,4	7,3
Państwowe	94	117	125	20,9	21,8	32,0	20,9
Samorządowe	28	33	27	5,6	5,4	7,1	3,2
Prywatne	598	597	612	40,5	41,6	67,3	31,5
Szkoły posiadające wydziały:							
rolnicze	–	22	17	1,9	1,7	1,8	1,6
przemysłowe i rzemieślnicze	–	396	393	33,5	32,9	48,2	27,2
handlowe i administracyjne	–	263	261	24,2	24,4	43,6	20,5
komunikacyjne	–	42	47	4,3	4,7	5,7	5,6
miernicze i melioracyjne	–	12	7	0,8	1,0	0,6	0,6
gospodarstwa domowego i usług osobistych	–	63	99	2,3	2,8	5,1	0,1
służby zdrowia	–	14	11	–	1,3	1,4	×

a Bez szkół służby zdrowia.

TABL. 17. **WYDZIAŁY I STUDENCI W SZKOŁACH WYŻSZYCH**

Właściciele szkół Kierunek studiów	Liczba wydziałów			Studenci[a]					
				ogółem			w tym kobiety		
	1928—1929	1933—1934	1937—1938	1928—1929	1933—1934	1937—1938	1928—1929	1933—1934	1937—1939
				w tysiącach					
Ogółem	**82**	**88**	**93**	**43,6**	**49,6**	**48,0**	**11,9**	**14,1**	**13,6**
państwowe	59	63	61	37,9	43,0	37,5	10,3	12,0	10,3
prywatne	23	25	32	5,7	6,6	10,5	1,6	2,1	3,3
Teologia i prawo kanoniczne	8	8	8	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0
Prawo i nauki polityczne	12	13	14	11,0	15,3	13,2	1,2	2,6	2,4
Medycyna	5	5	5	3,8	4,2	3,9	0,7	0,8	0,8
Farmaceutyka	4	5	5	0,8	1,3	1,2	0,4	0,7	0,6
Weterynaria	2	2	2	0,7	0,9	0,8	0,0	0,0	0,1
Stomatologia	1	1	1	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3
Filozofia	15	18	21	13,6	12,6	12,0	7,5	7,3	6,4
Rolnictwo	7	7	8	1,8	2,6	2,4	0,3	0,5	0,6
Technika	14	11	11	6,3	7,2	7,6	0,3	0,4	0,5
Sztuki piękne	9	10	8	0,7	0,6	0,7	0,2	0,3	0,3
Nauki handlowe	4	5	5	3,4	2,9	4,3	0,9	0,8	1,4
Wychowanie fizyczne	1	2	2	0,1	0,3	0,2	—	0,2	0,1
Dziennikarstwo	—	1	1	—	0,2	0,3	—	0,1	0,1
Nauki judaistyczne	—	—	2	—	—	0,1	—	—	0,0

a Immatrykulowani i nie immatrykulowani.

TABL. 18. **WYDZIAŁY, KATEDRY I STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH PAŃSTWOWYCH I PRYWATNYCH**

Kierunek studiów	Szkoły państwowe						Szkoły prywatne			
	liczba wydziałów		liczba katedr		studenci[a] w tys.		liczba wydziałów		studenci[a] w tys.	
	1933—1934	1937—1938	1933—1934	1937—1938	1933—1934	1937—1938	1933—1934	1937—1938	1933—1934	1937—1938
Ogółem	**63**	**61**	**794**	**782**	**43,0**	**37,5**	**25**	**32**	**6,6**	**10,5**
Teologia i prawo kanoniczne	6	6	62	58	1,0	1,0	2	2	0,0	0,0
Prawo i nauki polityczne	5	5	84	76	12,7	9,6	8	9	2,6	3,6
Medycyna	5	5	121[b]	117[b]	4,2	3,9	—	—	—	—
Farmaceutyka	5	5			1,3	1,2				
Weterynaria	2	2	23	26	0,9	0,8	—	—	—	—
Stomatologia	1	1	4	4	0,5	0,5		—	—	—
Filozofia	9	9	247[c]	244[c]	11,7	9,8	9	12	0,9	2,2
Rolnictwo	7	7	83	84	2,6	2,4		1	—	0,0
Technika	11	11	138	143	7,2	7,6	—	—	—	—
Sztuki piękne	10	8	32	30	0,6	0,7	—	—	—	—
Nauki handlowe	—	—	—	—	—	—	5	5	2,9	4,3
Wychowanie fizyczne	2	2	—	—	0,3	0,2	—	—	—	—
Dziennikarstwo	—	—	—	—	—	—	1	1	0,2	0,3
Nauki judaistyczne	—	—	—	—	—	—	—	2	—	0,1

a Immatrykulowani i nie immatrykulowani. *b* Łącznie z wychowaniem fizycznym i częściowo z farmaceutyką. *c* Częściowo z farmaceutyką.

TABL. 19. **DYPLOMY UKOŃCZENIA SZKÓŁ WYŻSZYCH**

Rodzaje dyplomów Kierunek studiów	1922—1923[a]	1928—1929	1932—1933	1935—1936	1936—1937 ogółem	1936—1937 mężczyźni	1936—1937 kobiety
Dyplomy niższych stopni naukowych	**2173**	**4212**	**6482**	**6450**	**6114**	**4417**	**1697**
w tym dyplomy doktorskie[b]	.	.	518	21	26	24	2
szkoły: państwowe	2173	3946	5792	5654	5333	3868	1465
prywatne	–	266	690	796	781	549	232
Ważniejsze kierunki studiów:							
prawo i nauki polityczne	611	1560	1824	2018	2027	1699	328
medycyna	649	788	552	535	520	420	100
farmaceutyka	139	164	193	261	277	122	155
weterynaria	56	59	142	128	136	134	2
stomatologia	194	97	114	136	85	24	61
filozofia	—	491	1826	1292	1301	564	737
rolnictwo	193	236	389	433	361	278	83
technika	252	548	727	834	667	640	27
nauki handlowe	—	170	498	526	448	326	122
Dyplomy doktorskie[c]	**97**	**121**	**107**	**147**	**233**	**209**	**24**
w tym: prawo	6	19	30	24	40	37	3
filozofia	74	63	32	43	70	58	12
Dyplomy zagraniczne nostryfikowane	.	.	**140**	**147**	**89**	**83**	**6**
w tym: medycyna	.	.	77	70	33	31	2
stomatologia	.	.	8	23	5	3	2
technika	.	.	18	34	29	29	

a Szkoły państwowe. *b,c* Według przepisów: *b* — dawnych, *c* — nowych.

TABL. 20. **SZKOŁY DUCHOWNE[a] NIEKTÓRYCH WYZNAŃ W ROKU SZKOLNYM 1935/36**

Wyznanie	Szkoły ogółem	Szkoły w tym o poziomie średnim	Szkoły w tym o poziomie wyższym	Alumni ogółem	Alumni w szkołach o poziomie średnim	Alumni w szkołach o poziomie wyższym
Wyznanie rzymskokatolickie obrządku:						
łacińskiego[b]	80	45	35	7523	4851	2672
greckokatolickiego	9	4	5	988	389	599
Wyznanie prawosławne	2	2	–	202	202	

a Bez wydziałów teologicznych na uniwersytetach. *b* Brak danych dla 8 zakładów. Łącznie z 18 zakładami mającymi charakter szkół średnich ogólnokształcących.

B. Oświata pozaszkolna

TABL. 21. **KURSY DOKSZTAŁCAJĄCE DLA DOROSŁYCH I MŁODOCIANYCH**

Lata szkolne	Kursy	Słuchacze ogółem	Słuchacze mężczyźni	Słuchacze kobiety	Słuchacze w wieku lat 18 i mniej	Słuchacze w wieku lat 19—21	Słuchacze w wieku lat 22 i więcej	Nauczyciele[a]	Godziny lekcyjne[b]
1935/36[c]	4497	92787	69828	22959	45453	28352	18982	7927	413899
1936/37[c]	7309	140379	116894	23485	64641	52038	23700	12026	574348
1937/38	6184	131952	110301	21651	73374	35626	22952	11757	604001

a Nauczyciele wszelkich typów szkół zatrudnieni na kursach dokształcających. *b* W roku szkolnym. *c* Bez m. st. Warszawy.

TABL. 22. **PRACA OŚWIATOWA W WOJSKU**

Wyszczególnienie	1929	1931	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Liczba bibliotek oddziałowych[a]	1026	1132	1146	1160	1160	1180	424	452
Tomy w bibliotekach oddziałowych w tys.[a]	487	618	740	791	791	847	1103	1500
Liczba świetlic	.	.	380	450	.	480	480	485
Liczba aparatów kinematograficznych	.	.	166	196	250	300	300	300
Liczba radioodbiorników	.	.	980	1376	.	1597	1655	1660

a Bez danych o Centralnej Bibliotece Wojskowej w 1936 r. (284 tys. tomów) i lokalnych bibliotekach (145 tys. tomów).

Uwaga. Wszyscy żołnierze w Wojsku Polskim przeszli obywatelskie przeszkolenie w ciągu roku 1936—1937.

TABL. 23. **ORGANIZACJA PRACY OŚWIATY POZASZKOLNEJ**

Wyszczególnienie	1935—1936[a]	1936—1937[a]	1937—1938	Wyszczególnienie	1935—1936[a]	1936—1937[a]	1937—1938
Instruktorzy:				Pomoce naukowo-oświatowe[b]:			
w kuratoriach	40	40	49	biblioteki	829	492	465
w inspektoratach	132	135	140	tomy w tys.	83	102	112
Komisje oświatowe	1350	2091	2038				
w tym:							
powiatowe	169	178	194	Liczba lamp projekcyjnych			
gminne	724	999	1286	i kinematograficznych	408	423	431[c]

a Bez m. st. Warszawy. *b* Własność władz szkolnych. *c* Bez danych dla Okręgu Szkolnego Poznańskiego.

TABL. 24. **SZKOŁY WIECZOROWE, UNIWERSYTETY NIEDZIELNE I POWSZECHNE**

Wyszczególnienie	1935—1936[a]	1936—1937[a]	1937—1938	Wyszczególnienie	1935—1936[a]	1936—1937[a]	1937—1938
Szkoły wieczorowe:				Uniwersytety niedzielne	443	599	591
szkoły	61	61	226	Uniwersytety powszechne:			
kursy	128	358	426	uniwersytety	115	132	139
słuchacze ogółem	3656	6711	14646	kursy i grupy	184	250	317
w tym w wieku 19-21 lat	1251	1484[b]	2438[c]	słuchacze	8553	10231	12660

a Bez m. st. Warszawy. *b* Bez województw zachodnich. *c* Bez województwa lwowskiego i stanisławowskiego.

C. Życie kulturalne i rozrywki

TABL. 25. **TOWARZYSTWA NAUKOWE**[a]
Stan w XII 1936 r.

Siedziba Rok założenia	Towarzystwa	Zakres pracy	Towarzystwa
Ogółem	**314**	**Ważniejsze zakresy prac**	
Siedziba (tylko ważniejsze miasta)		Ogólne	26
M. st. Warszawa (A)	143	Bibliotekarstwo, bibliofilstwo	10
M. Wilno (B)	17	Filozofia, psychologia, logika	12
M. Poznań (A)	23	Matematyka, fizyka, chemia	9
M. Kraków (A)	33	Nauki przyrodnicze	25
M. Lwów (B)	38	Historia i nauki pomocnicze	20
Rok założenia		Geografia, krajoznawstwo, regionalizm	14
1900 i wcześniej	42	Literatura, sztuka	10
1901—1918	50	Prawo, polityka	24
1919—1920	37	Ekonomia i nauki społeczne	21
1921—1925	72	Medycyna i higiena	55
1926—1930	63	Technologia	37
1931—1935	30	Rolnictwo	13
1936	7	Wojskowość	13
Rok nie podany	13	Inne	25

a W tablicy uwzględniono tylko instytucje centralne i jednostki statutowo samodzielne.
Uwaga. Miasta okupowane: A — przez Niemcy, B — przez ZSRR.

TABL. 26. **MUZEA PUBLICZNE**
Stan w dniu 1 IV 1939 r.

Siedziba	Muzea	Charakter muzeum	Muzea
Ogółem	**175**	Wielodziałowe	58
		Artystyczne	24
Siedziba (tylko ważniejsze miasta):		Historyczno-kulturalne	19
		Archeologiczne	5
M. st. Warszawa (A)	30	Przyrodnicze	13
M. Wilno (B)	4	Etnograficzne	14
M. Poznań (A)	5	Techniczne	7
M. Kraków (A)	13	Wojskowe	2
M. Lwów (B)	17	Ogólne i nieokreślone	33

Uwaga. Miasta okupowane: A — przez Niemcy, B — przez ZSRR.

TABL. 27. **BIBLIOTEKI SZKOLNE**

Szkoły	Liczba bibliotek		Liczba tomów w tysiącach	
	1929 1930	1936 1937	1929 1930	1936 1937
Powszechne publiczne	23084	24934	3442	4869
Średnie (ogólnokształcące)	756	743	1455	2109
Kształcenia nauczycieli[a]	227	27	435	82
Zawodowe	426	429	306	500
Wyższe	20	22	2647	2941

a W 1936/37 r. bez seminariów nauczycielskich.

TABL. 28. **ŚWIETLICE, TEATRY I CHÓRY LUDOWE**

Wyszczególnienie	1935—1936[a]	1936—1937[a]	1937—1938	Wyszczególnienie	1935—1936[a]	1936—1937[a]	1937—1938
Świetlice	19370	18331	18636	Teatry ludowe (dok.)			
w tym:				przedstawienia	51853	32323	36654
publiczne	3145	3194	2673				
organizacyjne	14294	13190	13378	Chóry ludowe	6149	6131	5978
Teatry ludowe:							
grupy	9831	10146	11176	w tym wielogłosowe	2947	2869	3667

a Bez m. st. Warszawy.

TABL. 29. **STACJE POLSKIEGO RADIA I ICH DZIAŁALNOŚĆ**

Rozgłośnie	Data uruchomienia	Moc w antenie w kW	Długość fali w m	Zasięg detektora w km	Czas trwania audycji w godzinach w 1938 r.			
					ogółem	własnych	przepuszczonych	
							z innych rozgłośni krajowych	z zagranicy
Polska	×	**331**	×	×	**43250**	**15396**	**27355**	**499**
Warszawa I (A)	18 IV 1926	120	1339,0	300	4470	3030	1380	60
Kraków (A)	15 II 1927	2	239,5	20	4972	1323	3589	60
Poznań (A)	24 IV 1927	16	345,6	60	4966	1605	3301	60
Katowice (A)	22 XI 1927	12	395,8	50	5127	1331	3736	60
Wilno (B)	15 I 1928	50	559,7	140	4966	1466	3440	60
Lwów (B)	15 I 1930	50	377,4	100	5001	1493	3448	60
Łódź (A)	2 II 1930	2	224,0	20	4957	1114	3783	60
Toruń (A)	15 I 1935	24	304,3	60	4969	1342	3567	60
Warszawa II (A)	1 III 1937	5	216,8	30	2527	2472	46	9
Baranowicze (B)	31 VII 1938	50	577,0	120	1295	220	1065	10

Uwaga. Rozgłośnie okupowane przez: A — Niemcy, B — ZSRR.

TABL. 30. **RADIOABONENCI**

Stan w dniu 1 I

Lata	Ogółem w tys.	Lata	Ogółem w tys.	Lata	Ogółem w tys.
1925	0,2	1930	202,6	1935	374,0
1926	5,2	1931	245,9	1936	491,8
1927	48,0	1932	310,2	1937	677,4
1928	119,9	1933	296,3	1938	861,1
1929	184,3	1934	311,3	1939	1016,5

TABL. 31. **RADIOABONENCI W NIEKTÓRYCH KRAJACH**
Stan w dniu 1 I

Kraje	1937	1938		1939	Kraje	1937	1938		1939
		ogółem	na 1000 mieszkańców				ogółem	na 1000 mieszkańców	
	w tys.			w tys.		w tys.			w tys.
St. Zjedn. Ameryki	24269	.	190[a]	2800	Austria	594	620	92	.
Dania	652	704	190	763	Czechosłowacja	928	1044	68	.
Zjedn. Królestwo	7961	8480	182	8878	Łotwa	96	114	59	135
Szwecja	944	.	151[a]	1227	Węgry	365	383	43	419
Niemcy	8168	9087	136	11503	Japonia	2711	.	39[a]	3930
Holandia	989	1072	124	1109	**Polska**	**677**	**861**	**25**	**1016**
Belgia	890	1018	123	.	Litwa	35	48	19	60
Szwajcaria	464	504	122	549	Włochy	625	795	18	996
Norwegia	240	305	107	365	Rumunia	163	216	12	270
Francja	3219	4164	99	4706	Jugosławia	74	154	11	.

a W 1937 r.

TABL. 32. **CZASOPISMA WEDŁUG CZĘSTOŚCI WYCHODZENIA**
Stan w dniu 31 XII 1937 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym	
		dzienniki	tygodniki
Polska	**2692**	**184**	**422**
W tym m. st. Warszawa	1121	47	121

TABL. 33. **DRUKI NIEPERIODYCZNE**

Typy wydawnictw	Liczba druków ogółem[a]				Nakład w tysiącach		
	1933—1935[b]	1936	1937	1938	1933—1935[b]	1936	1937
Ogółem	**6611**	**7968**	**8006**	**8769**	**19608,4**	**16525,5**	**29152,9**
Prace naukowe	3073	3386	3390	3491	2963,3	1325,8	1595,2
Literatura piękna	1341	1598	1571	2010	3697,8	4007,6	6550,3
Wydawnictwa popularne	1779	2383	2273	2181	9228,7	7225,0	14112,9
Podręczniki	418	601	772	1087	3718,6	3967,2	6894,5

a Bez nut, map i rycin oraz tzw. dokumentów życia społecznego, jak odezwy, kalendarze, sprawozdania, cenniki itp. *b* Przeciętne roczne.

TABL. 34. **DRUKI NIEPERIODYCZNE W NIEKTÓRYCH KRAJACH**[a]

Kraje	1929	1935	1936	Kraje	1929	1935	1936
	w tysiącach				w tysiącach		
Japonia	19,8	37,6	41,4	Włochy	6,8	10,5	10,1
ZSRR[b]	29,5	32,1	32,2	**Polska**	**6,8**	**7,5**	**8,0**
Niemcy, Austria, Szwajcaria niemiecka	27,0	23,2	23,7	Rumunia	5,3	5,5	6,1
Francja	11,1	10,5	16,7	Holandia	3,3	6,1	6,1
Zjednoczone Królestwo	14,1	16,1	16,6	Dania	3,0	3,2	3,5
Czechosłowacja	7,4	9,2	11,5	Węgry	2,3	3,2	3,4
St. Zjedn. Ameryki	10,2	8,8	10,4	Hiszpania	2,6	2,9	2,9
				Szwecja			

a Dane częściowo nieporównywalne wskutek odmiennej metody obliczania. *b* Dane dotyczą tylko Rosyjskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej.

Źródło: Le droit d'auteur, Berne, 1938.

DZIAŁ XVII. ADMINISTRACJA WYZNAŃ

TABL. 1. WYDATKI Z BUDŻETU MINISTERSTWA WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO NA WYZNANIA

Wyznania	1927/28	1929/30	1931/32	1933/34	1934/35	1937/38[a]	1938/39[a]
	w tysiącach złotych						
Ogółem	**22836**	**25273**	**22970**	**22701**	**21010**	**22351**	**22445**
w tym:							
Rzymskokatolickie	21183	22422	20911	20649	18946	19908	20005
Ewangelickie	165	189	170	163	159	354	354
Prawosławne	1129	1895	1282	1283	1283	1471	1471
Muzułmańskie	63	65	57	57	57	57	57
Mojżeszowe	192	226	189	180	174	183	183

a Budżet.

TABL. 2. STANOWISKA NIEKTÓRYCH WYZNAŃ PRZEWIDZIANE W BUDŻECIE (1939/40 R.)

Wyszczególnienie	1939 — 1940
Wyznanie rzymskokatolickie[a]	**14442**
w tym:	
Profesorowie zakładów teologicznych i seminariów	238
Proboszczowie	6792
Rektorzy kościołów filialnych	369
Wikariusze	2910
Alumni	2920
Wyznanie ewangelickie	**684**
w tym:	
Superintendenci	47
Pastorowie parafialni i filialni	513
Wyznanie prawosławne	**3185**
w tym:	
Proboszczowie	1160
Rektorzy	340
Wikariusze	60
Psalmiści	1515
Wyznanie muzułmańskie	**39**
w tym:	
Imami	17
Muezini	15

a Wszystkich obrządków.

TABL. 3. KOŚCIÓŁ RZYMSKOKATOLICKI W POLSCE (1937)

Wyszczególnienie	Obrządek			
	łaciński	grecko-katolicki	ormiański	wschodnio-bizantyjski
Ustrój terytorialny[a]				
Prowincje	5	1	—	—[b]
Archidiecezje	5	1	1	—[b]
Diecezje	15	2	—	—[b]
Dekanaty	456	128	3	1
Parafie	5170	1907	8	56
Kler świecki				
Kardynałowie	2	—	—	—
Arcybiskupi	3	1	1	—
Biskupi	41	6	—	1
Kapłani innych stopni	9685	2299	21	32
w tym:				
emeryci	460	18	3	.
na studiach	113	5	—	.
kapelani wojskowi	97	7	1	.
na emigracji	74	12	2	.
Alumni	3456	634	12	32
w tym w seminariach niższych	1148	191	—	—
Kler zakonny i zakonnicy				
Domy męskie	341	32	—	9
Zakonnicy	6430	609	—	86
w tym: kapłani	1663	159	—	31
klerycy	2141	145	—	30
Domy żeńskie	1686	139	1	6
Zakonnice	16820	1060	11	39

a Nie uwzględnia Biskupstwa Polowego Wojsk Polskich oraz parafii wojskowych różnych obrządków. *b* Polska stanowi okrąg działalności Biskupa Wizytatora.

DZIAŁ XVIII. SĄDOWNICTWO, PRZESTĘPCZOŚĆ, WIĘZIENNICTWO

TABL. 1. **SĄDOWNICTWO**

Wyszczególnienie	1929	1937	Wyszczególnienie	1929	1937
Sądy:			Prokuratorzy	411	442
Sąd Najwyższy	1	1	w Sądzie Najwyższym	40	37
sądy apelacyjne	8	7	w sądach: apelacyjnych	38	64
sądy okręgowe	51	45	okręgowych	333	341
sądy grodzkie	571	550			
sądy pracy	.	17	Asesorzy sądowi[b]	76	501
Sędziowie[a]	3226	3109	Aplikanci sądowi[b]	882	1620
w Sądzie Najwyższym	72	74			
w sądach apelacyjnych	215	214	Komornicy[b]	429	675
w sądach okręgowych	977	945	Pisarze hipoteczni[b]	107	133
w sądach grodzkich	1715	1678	Notariusze[b]	820	811
w sądach pracy	.	27	Asesorzy notarialni[b]	.	137
sędziowie śledczy	247	171	Aplikanci notarialni[b]	.	162

a Etaty. *b* Stan faktyczny.

TABL. 2. **ADWOKACI I APLIKANCI ADWOKACCY**

Stan w dniu 1 I

Wyszczególnienie	1929	1936	1937	1938	1939
Liczba adwokatów	4394	6957	7211	7717	7980
Adwokaci na 10000 mieszkańców	1,4	2,1	2,1	2,2	2,3
Liczba aplikantów adwokackich	1470	3367	3599	3607	3257

TABL. 3. **CZYNNOŚCI SĄDÓW POWSZECHNYCH**

Sprawy cywilne	Wpłynęło spraw		Sprawy karne	Wpłynęło spraw	
	1936	1937		1936	1937
	w tysiącach			w tysiącach	
Sądy I instancji			**Sądy I instancji**		
Sądy grodzkie			Sądy grodzkie		
sprawy sporne	1271,5	1298,7	sprawy	886,7	894,4
sprawy niesporne	376,6	439,4	Sądy okręgowe		
Sądy okręgowe			sprawy	135,2	156,5
sprawy sporne	59,1	56,0	**Sądy II instancji**		
sprawy niesporne	36,0	38,0	Sądy okręgowe		
Sądy II instancji			apelacje	73,7	95,9
Sądy okręgowe			zażalenia[a]	20,4	17,7
apelacje	84,2	80,3	Sądy apelacyjne		
zażalenia[a]	43,7	41,8	apelacje	18,1	24,2
Sądy apelacyjne			zażalenia[a]	6,4	5,5
apelacje	15,0	15,4	**Sąd Najwyższy**		
zażalenia[a]	11,4	11,0	sprawy	6,1	9,1
Sąd Najwyższy			**Urzędy prokuratorskie**		
sprawy	10,6	10,2	śledztwa i dochodzenia	359,1	359,7

a Zażalenia na postanowienia sądów I instancji.

TABL. 4. **CZYNNOŚCI SĄDÓW PRACY[a] W SPRAWACH CYWILNYCH**

Wyszczególnienie	1930	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Wpłynęło skarg	24807	20355	16998	15532	19160	22875	27128	28238
pracodawców	1033	1004	1088	1212	1436	1279	1916	1866
pracowników umysłowych	4945	4970	3579	3010	3874	4158	4406	4454
pracowników fizycznych	18562	14206	12140	11205	13705	17311	20599	21691
uczniów	267	175	191	105	145	127	207	227
Załatwiono skarg	26134	21322	17636	15044	18655	21579	27662	27528
w tym:								
ugodą	3838	3454	2882	2332	3797	3332	4049	4856
wyrokiem	14898	12655	11101	9195	9841	11110	14565	13761
w tym zaocznym	2900	2423	2268	1422	1483	1365	1714	1992
Wniesiono odwołań	2880	2964	2729	1838	2014	2657	3416	3685
Uwzględniono odwołań	1415	749	642	379	446	494	670	707

a Na terenie woj. poznańskiego, pomorskiego i górnośląskiej części woj. śląskiego sądy pracy zostały zorganizowane w dn. 1 X 1936 r.

TABL. 5. **SKAZANI PRAWOMOCNIE WEDŁUG PŁCI**

Lata Rodzaje przestępstw		Ogółem	Nieletni[a]		Dorośli	
			razem	w tym dziewczęta	razem	w tym kobiety
Ogółem	1935	622051	23217	2666	598834	101266
	1936	**526076**	**26061**	**2631**	**500015**	**82177**
Zdrada i akcje wywrotowe		3143	70	16	3073	279
Znieważenie władzy i urzędu		30033	127	22	29906	7566
Zakłócenie spokoju publicznego		4124	86	12	4038	504
Fałszerstwo pieniędzy		619	21	5	598	85
Stręczycielstwo i handel kobietami i dziećmi		1503	90	7	1413	229
Zabójstwo usiłowane		1440	24	3	1416	142
Ciężkie uszkodzenia ciała		6178	202	8	5976	378
Mniejsze uszkodzenia ciała		30594	601	62	29993	6161
Inne przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu		3392	94	14	3298	1259
Znieważenie		19574	117	46	19457	8271
Rozbój		1573	39	—	1534	31
Kradzież		149491	15532	1462	133959	16840
Sprzeniewierzenie		11349	568	57	10781	1400
Oszustwo		7157	121	24	7036	851
Szalbierstwo		16696	588	40	16108	1785
Przywłaszczenie		17238	300	32	16938	3739
Inne przestępstwa i naruszenia prawa		221972	7481	821	214491	32657
	1937[b]	358036	8380	788	349656	58883

a Nieletni do ukończenia 17 lat. *b* Z powodu zmian metod obliczeń, dane za 1937 r. nie są porównywane z danymi za lata ubiegłe.

Uwaga. Dane odnoszą się do osób skazanych przez sądy za wszystkie rodzaje przestępstw, wykroczeń, naruszeń porządku publicznego.

TABL. 6. SKAZANI PRAWOMOCNIE W 1937 R. WEDŁUG WYMIARU KARY

A. Nieletni (do ukończonych 17 lat)

Rodzaje kary	Ogółem	W tym dziewczęta	Rodzaje kary	Ogółem	W tym dziewczęta
Ogółem	**8380**	**789**	Umieszczenie w zakładzie poprawczym	5815	473
Pozbawienie wolności:					
więzienie	29	1	**Warunkowe zawieszenie wykonania kary**	**5609**	**589**
areszt	1961	254			

B. Dorośli

Rodzaje kary	Ogółem	W tym kobiety	Rodzaje kary	Ogółem	W tym kobiety
Ogółem	**349656**	**58883**	Kary dodatkowe	7534	631
Kary zasadnicze:					
kara śmierci[a]	14	—	Środki zabezpieczające	592	41
więzienie	99448	12897			
areszt	206213	37411	**Warunkowe zawieszenie wykonania kary**	**165043**	**35408**
grzywna	43981	8575			

a Wykonano 12 wyroków śmierci.

TABL. 7. **WIĘZIENIA**

Stan w dniu 1 I

Wyszczególnienie	1938	1939	Wyszczególnienie	1938	1939
Liczba więzień	344	376	Liczba czynnych warsztatów pracy	298	324
w tym:					
zakłady zabezpieczające	3	4	Robotnikodni w warsztatach w tys.	1155,0	2411,9
zakłady dla nieletnich	22	30			
			Liczba więzień posiadających biblioteki	141	153
Liczba więzień posiadających warsztaty pracy	111	107	Tomy w bibliotekach w tys.	115,0	129,4

TABL. 8. **WIĘŹNIOWIE ORAZ ZALUDNIENIE WIĘZIEŃ**

Stan w dniu 1 I

Wyszczególnienie	Liczba więźniów							Zaludnienie w odsetkach[a]		
	1928	1932	1934	1936	1938	1939 ogółem	1939 w tym kobiety	1928	1938	1939
Polska	**29796**	**37992**	**48444**	**55336**	**68008**	**70520**	**6042**	**73**	**164**	**140**
w tym nieletni	.	377	539	745	1022	1306	—	×	97	122
Mężczyźni	26613	34761	44443	50693	62367	64478	×	×	×	×
Kobiety	3183	3231	4001	4643	5641	6042	6042	×	×	×

a W stosunku do liczby miejsc.

Uwaga. Dane dotyczą tylko więźniów umieszczonych w zakładach państwowych.

DZIAŁ XIX. FINANSE PAŃSTWA I SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

A. Finanse Skarbu Państwa

TABL. 1. **DŁUGI PAŃSTWOWE**[a]
Stan w dniu 1 I

Długi	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1936[b]	1937[b]	1938[b]
	w milionach złotych											
Ogółem	**4304**	**4311**	**4212**	**4549**	**5162**	**5184**	**4303**	**4691**	**4757**	**4660**	**4762**	**4973**
Wewnętrzne	442	501	521	557	592	670	759	1346	1475	1739	2130	2458
emisyjne	274	335	357	421	439	450	540	1012	1103	1366	1747	2046
inne	168	166	164	136	153	220	219	334	372	373	383	412
Zagraniczne	3862	3810	3691	3992	4570	4514	3544	3345	3282	2921	2632	2515
emisyjne	1261	1263	1212	1168	1369	1316	1010	926	875	744	549	470
inne	2601	2547	2479	2824	3201	3198	2534	2419	2407	2177	2083	2045

a W długach wewnętrznych nie uwzględniono bonów Funduszu Inwestycyjnego. Patrz notka *a*, tabl. 2. *b* Stan w dniu 1 X.

TABL. 2. **WEWNĘTRZNE DŁUGI PAŃSTWOWE**[a] **W 1938 R.**
Stan w dniu 1 X

Długi	Miliony zł
Ogółem	**2458**
Pożyczki emisyjne	2046
5% konwersyjna 1924 r.	157
5% konwersyjna kolejowa 1926 r.	23
3% renta ziemska (seria I i II)	60
7% kolejowa 1930 r.	8
4% premia dolarowa 1931 r. s. (III)[b]	66
4% konwersyjna kolejowa 1933 r.	15
6% wewnętrzna (Pożyczka Narodowa)	190
3% premiowa inwestycyjna 1935 r. (emisja I i II)	230
4% renta złota (seria I, II i III)	147
4% konsolidacyjna	479
4 1/2% wewnętrzna 1937 r.	308
bilety skarbowe	359
inne emisyjne	4
Inne długi wewnętrzne	412
zadłużenie w Banku Polskim (bezprocentowe)	45
zadłużenie w Banku Gospodarstwa Krajowego	
5 1/2% (dawniej 8%) obligacje komunalne	32
5 1/2% (dawniej 7%) obligacje komunalne	94
3 1/2% skrypt z tytułu wypłaconych ratalnych pożyczek Ulenowskich	12
zadłużenie w Pocztowej Kasie Oszczędności z tytułu wymiany papierów wartościowych w walutach obcych	95
zadłużenie w Pocztowej Kasie Oszczędności z tytułu przerachowania wkładów oszczędnościowych	12
dług wobec m. st. Warszawy	12
zadłużenie z tytułu finansowania niektórych inwestycji	78
zadłużenie z tytułu skryptów dłużnych Funduszu Obrony Narodowej	32

a Do stanu długów państwa niektóre zobowiązania zostały wciągnięte nie zawsze w roku ich faktycznego powstania: np. niektóre długi wojenne wciągnięto do stanu zadłużenia po 1924 r.; pożyczka inwestycyjna emitowana w 1935 r. została wciągnięta w 1936 r. Pożyczki o charakterze konwersyjnym uwzględniono w sumach stanowiących zwiększenie poprzednio istniejącego zadłużenia. *b* Parytet 1 $ = 8,914 zł.

TABL. 3. **ZAGRANICZNE DŁUGI PAŃSTWOWE[a] W 1938 R.**
Stan w dniu 1 X

Długi	Miliony zł
Ogółem	**2515**
Pożyczki emisyjne	470
6% dolarowa 1920 r.: 12689 tys. dolarów	68
7% włoska 1924 r.: 203 mln lirów	57
8% amerykańska 1925 r.: 7677 tys. dolarów	41
7% stabilizacyjna 1927 r.: 13701 tys.[b] dolarów i 1111 tys. funtów szterlingów	127
6 1/2% dolarowa 1930 r.: 30022 tys. dolarów	160
3% bony Skarbu Państwa: 3160 tys. dolarów	17
Zadłużenie wobec rządów państw	1624
St. Zjedn. Ameryki: 206057 tys. dolarów	1098
Francja: 2533 mln franków francuskich	366
Anglia: 4515 tys. funtów szterlingów	116
Czechosłowacja: 17100 tys. franków szwajcarskich	21
Włochy: 38068 tys. lirów	11
Norwegia: 6768 tys. koron i 0,6 tys. funtów szterlingów	8
inne państwa	4
Długi poaustriackie i powęgierskie: 179,8 mln koron złotych	324
Inne długi zagraniczne: 441 mln franków francuskich, 5944 tys. dolarów i 50 tys. funtów szterlingów	97

a Patrz notka *a*, tabl. 2, str. 154 *b* Łącznie z 3% bonami skarbowymi dla pożyczki stabilizacyjnej.

TABL. 4. **DŁUGI PAŃSTWOWE NIEKTÓRYCH KRAJÓW**
Stan w końcu roku budżetowego lub kalendarzowego

Kraje Rodzaje zadłużenia	Waluta	1924	1928	1932	1936	1937	
		w milionach jednostek waluty danego kraju					na 1 mieszkańca[b]
Polska[a]	**złoty**	**1746**	**4311**	**5184**	**4660**	**4762**	**139**
wewnętrzne	złoty	145	501	670	1739	2130	62
zagraniczne	złoty	1601	3810	4514	2921	2632	77
Belgia	frank	40680	53783	55852	54686	57548	6900
wewnętrzne	frank	31410	25563	28956	34080	36633	4392
zagraniczne	frank	9270	28220	26896	20606	20915	2508
Francja	frank	407500	468512	459745	518285	532902	12703
wewnętrzne	frank	275000	288665	284315	323125	337760	8051
zagraniczne	frank	132500	179847	175430	195160	195142	4652
Niemcy	RM	..	7891	12137	14439	16126	238
wewnętrzne	RM	..	6989	8918	12761	14684	217
zagraniczne	RM	..	902	3219	1678	1442	21
Włochy	lir	93163	88287	97268	..	..	..
wewnętrzne	lir	93163	86446	95572	..	..	..
zagraniczne	lir	—	1841	1696	..	..	..
Holandia	floren	3283	2821	3092	3545	4066	471
wewnętrzne	floren	3283	2821	3092	3545	4666	471
zagraniczne	floren	—	—	—	—	—	—
Zjednoczone Królestwo	£	7708	7631	7648	7902	7910	167
wewnętrzne	£	6582	6536	6557	6865	6877	145
zagraniczne	£	1126	1095	1091	1037	1033	22
St. Zjedn. Ameryki	$	21251	17604	19487	33545	36427	282
wewnętrzne		21251	17604	19487	33545	36427	282
zagraniczne		—	—	—	—	—	—

a Patrz notka *a*, tabl. 2, str. 154. *b* Na 1 mieszkańca w jednostkach waluty danego kraju.

TABL. 5. **WYDATKI I DOCHODY BUDŻETOWE PAŃSTWA WEDŁUG GRUP I CZĘŚCI BUDŻETU**

Wyszczególnienie	Wydatki				Dochody			
	rzeczywiste			budżet	rzeczywiste			budżet
	1936—1937	1937—1938	1938—1939	1939—1940	1936—1937	1937—1938	1938—1939	1939—1940
	w milionach złotych							
Ogółem	**2213**	**2411**	**2458**[a,b]	**2526**	**2217**	**2432**	**2474**[a]	**2526**
Administracja	**2207**	**2404**	**2452**[a]	**2520**	**1508**	**1663**	**1664**[a]	**1696**
w tym fundusze specjalne	88	102	64[a]	127	107	101	47[a]	119
Władze naczelne	15	16	16	17	0	1	1	1
Ministerstwa:								
Spraw Zagranicznych	37	39	41	42	6	8	8	9
Spraw Wojskowych	768	771	825	800	5	1	3	1
Spraw Wewnętrznych	196	201	222	212	14	15	15	16
Skarbu	122	183	152	132	1281	1431	1467	1420
w tym fundusze specjalne	6	6	7	7	19	14	15	21
Sprawiedliwości	86	95	97	95	37	37	38	39
Przemysłu i Handlu	47	50	52	55	27	31	30	31
Komunikacji	42	51	74	76	26	22	27	38
w tym fundusze specjalne	25	29	50	47	24	20	25	28
Rolnictwa i Reformy Rolnej	59	91	61[a]	97	28	36	2[a]	40
w tym fundusze specjalne	25	34	—[a]	42	28	34	—[a]	39
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego	345	360	361[a]	401	37	35	9[a]	33
w tym fundusze specjalne	32	33	7[a]	31	36	33	7[a]	31
Opieki Społecznej	44	54	67	68	7	7	22	24
Poczt i Telegrafów	2	2	2	2	0	0	0	0
Emerytury	163	166	180	185	**40**	39	42	**44**
Renty inwalidzkie byłych żołnierzy	98	100	106	112	—	—	—	—
Długi państwowe	183	225	196	226	—	—	—	—
Przedsiębiorstwa[c]	**6**	**7**	**6**	**6**	**71**	**104**	**89**	**105**
Koleje Państwowe	—	—	—	—	10	29	7	12
Poczta, Telegraf i Telefon	—	—	—	—	24	25	28	26
Lasy Państwowe	—	—	—	—	32	46	47	61
Przedsiębiorstwa przemysłowo-handlowe i górniczo-hutnicze	—	—	—	—	5	4	7	6
Inne	6	7	6	6	0	0	0	0
Monopole[c]	**—**	**—**	**—**	**—**	**638**	**665**	**721**	**725**
Solny	—	—	—	—	44	47	45	47
Tytoniowy	—	—	—	—	322	332	349	353
Spirytusowy	—	—	—	—	236	250	294	291
Zapałczany	—	—	—	—	12	13	10	11
Loteryjny	—	—	—	—	24	23	23	23
Fundusze[c] **specjalne**	—	—	—	—	—	—	—	—

a Bez wydatków i dochodów funduszów: obrotowego reformy rolnej (Ministerstwo Rolnictwa i Reformy Rolnej) oraz opłat studenckich i taksy administracyjnej (Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego). *b* Bez wydatków okresu ulgowego. *c* Dopłaty ze Skarbu Państwa lub wpłaty do Skarbu Państwa.

Uwaga. Dane w układzie budżetu 1939/40 r.

TABL. 6. **DOCHODY SKARBOWE Z DANIN PUBLICZNYCH I MONOPOLÓW**

A. Podatki budżetowe w dziale danin publicznych oraz wpłaty monopolów

Wyszczególnienie	Dochody rzeczywiste					Budżet
	1934—1935	1935—1936	1936—1937	1937—1938	1938—1939	1939—1940
	w milionach złotych					
Ogółem	**1588**	**1640**[a]	**1850**	**2049**	**2141**	**2084**
Podatki bezpośrednie[b]	539	522	646	723	830	803
gruntowy	58	56	60	59	58	58
od nieruchomości[b]	77	74	82	86	88	90
przemysłowy[b]	174	172	225	262	301	290
dochodowy[b]	183[c]	192[c]	246	279	343	325
od kapitałów i rent[b]	5	4	5	5	5	5
od elektryczności	6	6	6	6	7	7
od uboju	7	8	8	9	9	9
inne	0	0	0	—	—	—
odsetki zwłoki i grzywny	29	10	14	17	19	19
Podatki pośrednie	170	175	182	192	214	213
od wina	2	2	2	2	3	2
od piwa	8	8	8	10	11	11
od cukru	125	122	131	141	157	157
od drożdży	11	13	14	13	16	15
od olejów mineralnych	21	23	20	20	21	22
akcyzowe opłaty patentowe	2	2	2	2	2	2
inne podatki	1	5	5	4	4	4
Cło	80	83	92	168	152	155
Opłaty stemplowe[b]	88	88	84	89	91	92
w tym podatek spadkowy i od darowizn	4	5	7	7	8	7
Daniny majątkowe[b]	25	25	14	13	2	—
Podatek od wynagrodzeń[d]	—	52	175	180	108	78
10% i 15% dodatek do danin publicznych[b]	62	54	19	19	20	16
Podatki zniesione	—	—	0	0	3	2
Monopole	624	641	638	665	721	725

B. Podatki i opłaty celowe pobierane na rzecz funduszów specjalnych

Wyszczególnienie	Dochody rzeczywiste				Budżet	
	1934—1935	1935—1936	1936—1937	1937—1938	1938—1939	1939—1940
	w milionach złotych					
Ogółem	**106**	**118**	**121**	**133**	**139**	**152**
Podatki od lokali	21	23	22	23	22	24
Opłaty na Fundusz Drogowy	16	16	16	17	21	26
opłaty: od wagi samochodów	6	6	6	6	7	8
od materiałów pędnych	8	8	8	9	10	15
inne	2	2	2	2	4	3
Opłaty na Fundusz Pracy	69	79	83	93	96	102
opłaty: od uposażeń	58	67	71	79	84	88
od biletów na widowiska	3	3	3	4	3	4
inne	8	9	9	10	9	10

a Po uwzględnieniu sprostowań i zwrotów nadpłat. *b* Wobec zmian w systemie podatków dane za lata 1936/37—1939/40 są nieporównywalne z danymi za lata poprzednie. *c* Łącznie z podatkiem od niektórych zajęć zawodowych. *d* Wypłaconych z funduszów publicznych.

B. Finanse Skarbu Śląskiego

TABL. 7. **ZADŁUŻENIE DŁUGOTERMINOWE SKARBU ŚLĄSKIEGO**
Stan w dniu 31 III

Długi	1932	1934	1936	1938	1939
	w tysiącach złotych				
Ogółem	**95954**	**95489**	**107607**	**72471**	**71090**
Pożyczka amerykańska[a]	95954	93277	90205	51531	18145
Fundusz Emerytalny, Ubezpieczenia Pracowników Umysłowych	—	2212	4196	4158	4158
Fundusz Pracy	—	—	13206	16782	15349
Skarb Państwa[b]	—	—	—	—	33438

a W latach 1932, 1934 i 1936 przeliczono według parytetu 1 $=8,914 zł. *b* Konwersja części 7% pożyczki amerykańskiej na 4 1/2% obligacje pożyczki wewnętrznej 1937 r.

TABL. 8. **WYDATKI I DOCHODY SKARBU ŚLĄSKIEGO**

Wyszczególnienie	Rzeczywiste				Budżet	
	1932—1933	1934—1935	1935—1936	1936—1937	1938—1939	1939—1940
	w tysiącach złotych					
Wydatki ogółem	82464	65830	73727	92415	86334	102484
w tym zwyczajne	77341	62330	70419	78276	80202	96534
Dochody ogółem	84842	76313	83183	97966	86337	102485
w tym zwyczajne	84842	76160	83113	97819	86321	102469

C. Finanse związków samorządu terytorialnego

TABL. 9. **ZADŁUŻENIE DŁUGOTERMINOWE[a] ZWIĄZKÓW SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO**

Typy związków samorządowych	1930—1931	1931—1932	1932—1933	1933—1934	1934—1935	1935—1936	1936—1937	1937—1938
	Liczba związków samorządowych							
Ogółem	**897**	**897**	**880**	**880**	**846**	**846**	**846**	**846**
Liczba uwzględnionych związków samorządowych	889	870	870	878	846	846	846	846
	Stan zadłużenia w końcu roku budżetowego w milionach złotych[b]							
Ogółem	**883,2**	**932,1**	**937,9**	**945,5**	**964,3**	**1003,7**	**977,3**	**1060,1**
Miasta	771,8	816,8	813,0	817,3	836,9	872,6	844,9	926,1
Powiatowe związki samorządowe	93,0	96,2	103,9	107,0	108,7	102,7	103,5	105,7
Wojewódzkie związki samorządowe	18,4	19,1	21,0	21,2	18,7	28,4	28,9	28,3
	Pożyczki zaciągnięte w okresie budżetowym w milionach złotych[c]							
Ogółem	**98,3**	**82,8**	**46,6**	**63,1**	**63,3**	**82,6**	**117,7**	**136,9**
Miasta	85,3	71,8	38,4	52,5	51,2	59,7	100,5	125,1
Powiatowe związki samorządowe	9,0	10,3	7,0	10,1	11,5	11,8	16,2	11,4
Wojewódzkie związki samorządowe	4,0	0,7	1,2	0,5	0,6	11,1	1,0	0,4

a Bez danych dla gmin wiejskich. *b* Łącznie z zadłużeniem długoterminowym przedsiębiorstw samorządowych. *c* Łącznie z konwersją zadłużenia.

TABL. 10. **WYDATKI I DOCHODY ZWIĄZKÓW SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG TYPÓW ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH**

Na podstawie zamknięć rachunkowych budżetów administracyjnych oraz budżetów *szpitali i zakładów opiekuńczych*

Typy związków samorządowych	1928—1929	1932—1933	1934—1935	1935—1936	1936—1937	1937—1938	1938—1939[a]
Wydatki w milionach złotych							
Ogółem	**1175,9**	**722,3**	**682,1**[b]	**707,6**[b]	**762,7**[b]	**842,0**[b]	**777,2**[b]
Gminy wiejskie	153,1	114,2	110,1	102,0	107,1	129,2	119,8
Miasta	766,6	463,2	414,3	435,8	496,1	529,9	481,6
Powiatowe związki samorządowe	225,8	125,3	139,3	141,4	142,3	165,4	142,4
Wojewódzkie związki samorządowe	30,4	19,6	18,4	28,4	17,2	17,5	33,4
Wydatki zwyczajne	**684,5**	**610,3**	**563,3**	**553,8**	**550,1**	**600,9**	**605,7**
Gminy wiejskie	113,7	105,9	98,6	92,3	94,1	106,1	104,7
Miasta	408,4	378,0	332,9	329,9	329,5	355,0	362,7
Powiatowe związki samorządowe	140,7	107,8	115,4	115,1	110,4	123,4	114,2
Wojewódzkie związki samorządowe	21,7	18,6	16,4	16,5	16,1	16,4	24,1
Wydatki nadzwyczajne	**491,4**	**112,0**	**118,8**	**153,8**	**212,6**	**241,1**	**171,5**
Gminy wiejskie	39,4	8,3	11,5	9,7	13,0	23,1	15,1
Miasta	358,2	85,2	81,4	105,9	166,6	174,9	118,9
Powiatowe związki samorządowe	85,1	17,5	23,9	26,3	31,9	42,0	28,2
Wojewódzkie związki samorządowe	8,7	1,0	2,0	11,9	1,1	1,1	9,3
Dochody w milionach złotych							
Ogółem	**1179,2**	**645,3**	**696,2**[c]	**737,8**[c]	**816,6**[c]	**914,4**[c]	**771,2**[c]
Gminy wiejskie	152,5	103,6	112,0	102,8	112,0	133,0	120,7
Miasta	777,5	407,2	422,9	455,0	529,1	592,7	475,2
Powiatowe związki samorządowe	218,4	116,4	142,8	151,4	158,2	171,5	141,1
Wojewódzkie związki samorządowe	30,8	18,1	18,5	28,6	17,3	17,2	34,2
Dochody zwyczajne	.	**555,4**	**585,9**	**580,6**	**592,9**	**648,1**	**628,3**
Gminy wiejskie	.	96,8	103,0	95,7	100,7	115,1	109,2
Miasta	.	336,6	341,6	343,0	351,4	376,1	369,3
Powiatowe związki samorządowe	.	104,7	123,8	125,3	124,8	140,5	125,6
Wojewódzkie związki samorządowe	.	17,3	17,5	16,6	16,0	16,4	24,2
Dochody nadzwyczajne	.	**89,9**	**110,3**	**157,2**	**223,7**	**266,3**	**142,9**
Gminy wiejskie	.	6,8	9,0	7,1	11,3	17,9	11,5
Miasta	.	70,6	81,3	112,0	177,7	216,6	105,9
Powiatowe związki samorządowe	.	11,7	19,0	26,1	33,4	31,0	15,5
Wojewódzkie związki samorządowe	.	0,8	1,0	12,0	1,3	0,8	10,0
Na jednego mieszkańca w złotych							
Wydatki ogółem	**43,71**	**22,94**	**21,36**[b]	**22,15**[b]	**23,87**[b]	**26,36**[b]	**24,33**[b]
gminy wiejskie	7,66	5,02	4,76	4,40	4,63	5,59	5,18
miasta	111,10	53,06	46,99	49,39	56,22	60,08	54,64
powiatowe związki samorządowe	9,69	4,67	5,20	5,28	5,31	6,17	5,31
wojewódzkie związki samorządowe	10,48	6,12	5,75	8,87	5,37	5,47	10,44
W tym wydatki zwyczajne	25,45	19,38	17,64	17,34	17,22	18,81	18,96
gminy wiejskie	5,69	4,65	4,26	3,98	4,07	4,59	4,53
miasta	59,19	43,30	37,76	37,39	37,35	40,25	41,15
powiatowe związki samorządowe	6,04	4,02	4,31	4,29	4,12	4,61	4,26
wojewódzkie związki samorządowe	7,48	5,72	5,12	5,15	5,03	5,12	7,53

a Preliminarze budżetowe. *b* Bez pokrycia niedoborów budżetowych z lat ubiegłych. *c* Bez nadwyżek budżetowych z lat ubiegłych.

TABL. 11. **WAŻNIEJSZE RODZAJE WYDATKÓW I DOCHODÓW ZWIĄZKÓW SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO**

Na podstawie zamknięć rachunkowych budżetów administracyjnych oraz budżetów szpitali i zakładów opiekuńczych

Rodzaje wydatków i dochodów	1928—1929	1932—1933	1936—1937	1937—1938	1938—1939[a]	1928—1929	1937—1938
	w milionach złotych					w odsetkach	
Wydatki							
Ogółem	1175,9	722,3	762,7[b]	842,0[b]	777,2[b]	x	x
Wydatki zwyczajne	**684,5**	**610,3**	550,1	**600,9**	**605,7**	**100,0**	**100,0**
w tym:							
Zarząd ogólny	166,6	142,1	130,7	138,4	141,2	24,3	23,0
Majątek	12,9	12,1	10,3	11,3	11,2	1,9	1,9
Spłata długów	64,6	96,4	61,8	66,0	69,9	9,4	11,0
Drogi i place publiczne oraz pomiary i plany rozbudowy	111,0	65,9	83,3	95,7	81,1	16,2	15,9
Oświata	87,5	65,5	56,2	61,1	61,5	12,8	10,2
Kultura i sztuka	24,3	5,8	8,3	8,7	9,2	3,6	1,5
Zdrowie publiczne i opieka społeczna	155,6	146,8	128,4	140,3	148,9	22,7	23,3
Popieranie rolnictwa	9,2	10,4	10,3	12,0	15,0	1,3	2,0
Bezpieczeństwo publiczne	38,1	31,3	26,1	28,6	30,5	5,6	4,8
Wydatki nadzwyczajne	**491,4**	**112,0**	**212,6**	**241,1**	**171,5**	**100,0**	**100,0**
w tym:							
Majątek	56,0	9,0	14,9	20,5	15,9	11,1	8,5
Przedsiębiorstwa	153,6	18,9	45,6	62,7	39,7	31,2	26,0
Spłata długów	31,7	24,6	42,1	13,9	2,7	6,4	5,8
Drogi i place publiczne oraz pomiary i plany rozbudowy	110,4	23,9	66,3	73,3	63,0	22,5	30,4
Oświata	46,0	10,7	15,8	24,1	21,1	9,4	10,0
Kultura i sztuka	5,3		2,7	5,4		1,1	2,2
Zdrowie publiczne i opieka społeczna	61,8	10,0	16,2	22,4	19,3	12,6	9,2
Dochody							
Ogółem	**1179,2**	**645,3**	**816,6[c]**	**914,4[c]**	**771,2[c]**	**100,0**	**100,0**
zwyczajne	.	555,4	592,9	648,1	628,3	.	70,9
nadzwyczajne	.	89,9	223,7	266,3	142,9	.	29,1
w tym:							
Majątek	52,8	43,8	30,6	31,4	29,8	4,5	3,4
Przedsiębiorstwa	47,2	66,5	69,2	74,2	75,1	4,0	8,1
Subwencje i dotacje	33,7	23,9	80,6	68,3	66,9	2,8	7,5
w tym nadzwyczajne:	.	14,1	62,2	49,5	40,5	.	5,4
Zwroty	48,4	33,6	68,0	70,1	66,7	4,1	7,7
Opłaty za korzystanie z urządzeń i zakładów	58,1	56,0	51,5	56,6	61,5	4,9	6,2
Daniny samorządowe	530,5	333,2	352,7	390,2	380,3	45,0	42,7
w tym:							
udziały i dodatki do podatków państwowych	.	219,8	225,9	247,0	235,5	.	27,0
podatki samoistne	.	99,8	107,4	119,9	126,1	.	13,1
Sprzedaż i likwidacja majątku i przedsiębiorstw	7,9	4,1	10,3	9,4	9,0	0,7	1,0
Pożyczki (łącznie z konwersją)	378,6	58,5	123,3	146,4	60,0	32,1	16,0

a Preliminarze budżetowe. *b* Bez pokrycia niedoborów budżetowych z lat ubiegłych. *c* Bez nadwyżek budżetowych z lat ubiegłych.

Tłumaczenie na język polski
mgr Beata Jakubczak

Konsultacja merytoryczna
mgr Wanda Bohdanowicz

Redakcja techniczna
Urszula Krzywińska

Korekta
Wydział Korekty ZWS

Projekt okładki i strony tytułowej
art. plastyk Stefan Jackowski

ISBN 83-7027-015-8

Copyright by Zakład Wydawnictw Statystycznych 1990

ZAKŁAD WYDAWNICTW STATYSTYCZNYCH,
00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208.
Nakład 16000 egz. ark. druk. 10,75. Papier offsetowy kl. III 80 g. 70 x 100. Oddano do składania w lutym 1990 r.
Podpisano do druku i druk ukończono w czerwcu 1990 r. Cena zł 8000,—
Druk ZWS, Warszawa. Zam. 44/90.
Informacje w sprawach zbytu publikacji — tel. 25-32-41 w. 210.